

Joensuun hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025-2028

Sisällysluettelo

OSA I: VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA JA KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021–2025 3

1 Johdanto 3

2 Indikaattorien osoittama hyvinvointi 3

2.1 Yleistä 4

2.2 Hyvinvointi ja toimintakyky 5

2.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys 9

2.4 Turvallinen arki ja ympäristö 10

2.5 Yhteenvetoa indikaattoritiedoista 13

3 Hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteiden ja tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi 14

3.1 Kestävä talous ja elinvoima 17

3.2 Eriarvoisuuden kaventuminen ja syrjäytymisen ehkäisy 17

3.3 Kestävä hyvinvointi 18

3.4 Mitä opittiin? 18

4 Maakunnan yhteinen monitoimijainen hyvinvointikertomustyö 19

4.1 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja kuntien strateginen kumppanuus ... 19

4.2 Maakunnalliset strategiset painopisteet ja tavoitekirjaukset 20

4.3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö 22

OSA II: HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025-2028..... 23

5 Hyvinvointisuunnitelma 23

6 Kolmannen sektorin asiantuntemusta ja toimintaa hyvinvointisuunnitelman toimenpidekokonaisuuksiin liittyen 29

7 Lähteet 33

8 Liitteet 33

OSA I: VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA JA KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021–2025

1 Johdanto

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, ja sen tulee laatia valtuustokausittain laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Dokumentti kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilanteen ja kokoaa yhteen kertomuksesta johdetut tavoitteet ja toimenpiteet suunnitelmaksi kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat osa kaupungin strategista johtamista, ja hyvinvointia edistäviä toimia tehdään Joensuun kaupungin kaikilla toimialoilla.

Tämä hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on laadittu vuosille 2025–2028. Sen työstämiseen ovat osallistuneet kaupungin kaikkien toimialojen lisäksi järjestöt, ja evästystä on saatu myös vaikuttamistoimielimiltä, lautakunnilta, kaupunginhallitukselta ja -valtuustolta matkan varrella. Joensuun asukkaiden ääni kuuluu Joensuun hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa erilaisten kyselyjen kautta, joita ovat mm. kaupungin turvallisuuskysely (2023), päihdetilannekysely (2023), kuntalaiskysely (2024), kouluterveyskysely (2023) sekä kaupungin palveluihin liittyvät kyselyt.

Joensuun kehittämistä ohjaavat erilaiset ohjelmat ja suunnitelmat, jotka pohjautuvat kaupungin strategiaan. Tämä hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (2025–2028) sisältää kolme lakisääteistä erillissuunnitelmaa, joita ovat Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi ja Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jonka sisällä on Unicefin hallinnoimaa Lapsiystävällinen kunta -työskentelyä ohjaava toimintasuunnitelma. Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteissä viitataan myös työllisyysalueen järjestämisvastuusuunnitelmaan, Joensuun kaupungin kotoutumisen edistämisen ohjelmaan ja Kulttuurihyvinvointisuunnitelmaan. Muita hyvinvointisuunnittelua sivuavia dokumentteja ovat mm. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Osallisuusohjelma, Turvallisuussuunnitelma ja Opiskeluhouotosuunnitelma.

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025–2028 on hyväksytty xx.xx.2025 kaupunginvaltuustossa.

2 Indikaattorien osoittama hyvinvointi

Kaupunkilaisten hyvinvointitietoa on kerätty tähän dokumenttiin erilaisista valtakunnallisista tilastolähteistä ja Joensuun kaupungin omista kuntalaiskyselyistä. Vertailutietoa nykytilanteeseen saadaan Joensuun aiempien vuosien tilanteesta, jolloin voidaan muodostaa tulkintoja eri ilmiöiden kehityssuunnasta. Lisäksi vertailua on tehty verrokkikaupunkeihin (Lappeenranta 72650 asukasta ja Kuopio 122594 asukasta), Pohjois-Karjalan maakuntaan ja koko maan lukuihin. Huomioitavaa on, että joensuulaisten osuus on noin puolet pohjoiskarjalaisista. Indikaattoritieto on kerätty tammi-maaliskuussa 2024 käyttäen tuona ajankohtana saatavilla olevaa tuoreinta mahdollista tietoa.

Alla olevassa tekstissä kunkin indikaattorin kohdalla esitetty vertailunäkökulma on poimittu pääosin poikkeaman suuruuden perusteella tai siksi, että se on katsottu muuten relevantiksi esittää. Muutamaa

poikkeusta lukuun ottamatta kaikkien seuraavissa kappaleissa esiteltävien indikaattorien kuvaajat vertailutietoineen ovat erillisessä liitteessä.

2.1 Yleistä

Joensuun asukasluku oli vuoden 2023 lopussa 78 062 asukasta. Heistä 0–6-vuotiaita on 5,2 %, 7–15-vuotiaita 8,6 %, 16–24-vuotiaita 14 %, 25–64-vuotiaita 48,8 %, 65–74-vuotiaita 12,6 %, 75–84-vuotiaita 8,0 % ja 85 vuotta täyttäneitä 2,9 %. Koko maahan verraten kouluikäisten lasten määrä Joensuussa on alhaisempi, mutta toisaalta nuorten aikuisten määrä selvästi koko maan saman ikäisten väestömäärää suurempi, mikä johtunee Joensuun kattavista opiskelumahdollisuuksista. Nuorten aikuisten ja työikäisten keskittyminen Pohjois-Karjalan maakuntakeskukseen Joensuuhun näkyy myös väestöllisessä huoltosuhteessa (kuinka monta lasta ja vanhusta sataa työikäistä kohden), joka on Joensuussa 57,0, kun se on koko maakunnassa 71,9. Vertailukaupungeista Kuopio on samoissa lukemissa Joensuun kanssa (57,1), mutta Lappeenranta (61,4) näyttäytyy jo lähempänä maan keskiarvoa (61,9).

Vaikka Pohjois-Karjalassa koulutustaso laahaa muuta maata jäljessä, Joensuu opiskelijakaupunkina ja maakuntakeskuksena pärjää vertailussa hyvin sekä verrokkikaupunkeihin että koko maan lukemiin verrattuna. Koulutustasomittain on indikaattori, joka ilmaisee väestön koulutustason laskemalla perusasteen jälkeen suoritettua korkeimman koulutuksen keskimääräisen pituuden henkeä kohti. Joensuun luku on 402. Verrokeista Lappeenranta (381,7) on hieman Joensuun takana, mutta Kuopio (414,7) edellä. Koko maan lukema on 391,2. Kaupunginosittain tarkasteltuna koulutetuin väestö asuu kantakaupungin alueella.

52 % Joensuun asutokunnista on yhden hengen asutokuntia ja kaikista 75 vuotta täyttäneiden asutokunnista yhden hengen talouksia on noin 59 %. Perheistä lapsiperheitä on 34,3 % ja lapsiperheitä yhden vanhemman perheitä 26,3 %. Verrokkikaupungeissa lapsiperheiden osuus on hienoisesti suurempi (Kuopio 36,2 %, Lappeenranta 35,6 %).

Joensuussa kuntien välinen nettomuutto jää Lappeenrannan tavoin negatiiviseksi, ollen -1,8 jokaista tuhatta asukasta kohden. Kuopio on muuttovoittoaluetta luvulla 6,1 jokaista tuhatta asukasta kohden. Joensuun väestö kuitenkin kasvaa ja se on maahanmuuton ansiota. Ulkomaalaistaustaisten asukkaiden määrä on noussut noin tuhannella uudella asukkaalla vuodesta 2020 lähtien, ollen vuonna 2022 4918. Suurimmat kansallisuusryhmät maakuntaan tulleista ulkomaalaistaustaisista ovat venäläiset (48 %) ja turkkilaiset (7 %). Postinumeroitain tarkasteltuna eniten ei kotimaista äidinkieltä puhuvia on Noljakassa, Rantakylässä, Utrassa ja Niinivaaralla.

Kuntien rahoitus muodostuu pääosin verotuloista ja valtionosuuksista (noin 20 %). Joensuussa verotulot olivat vuonna 2022 4039 euroa asukasta kohden. Se on suurempi kuin Pohjois-Karjalan vastaava luku (3911 euroa/ asukas), mutta jää reilusti verrokkikaupunkien luvuista jälkeen (Kuopio 4483 ja Lappeenranta 4587 euroa / asukas).

Valtionosuuksissa on lisäosa, ns. HYTE-kerroin, joka määräytyy kunnille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eteen tehdystä työstä. Lisäosan suuruus määräytyy indikaattoreiden ja niissä tapahtuvan kehityksen perusteella. Joensuun hyte-kerroin oli vuonna 2023 19,1 euroa / asukas, mikä tarkoittaa kokonaisuudessaan 1 465 500 euroa. HYTE-kertoimessa tarkasteltavia indikaattoreita on yhteensä 21 ja ne jaetaan tulosindikaattoreihin ja prosessi-indikaattoreihin. Tulosindikaattorit kuvaavat nimensä mukaisesti toiminnan tuloksia, esim. koulupudokkaiden määrää tai ylipainoisten osuutta. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnissa tehtävää toimintaa.

Prosessi-indikaattoreista (yht. 15 kpl) Joensuu on saanut täydet sata pistettä seuraavista kymmenestä indikaattorista, jotka kuvaavat miten asioita tehdään: Joensuussa toimii erikseen nimetty koordinaattori, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja kaupungin talousarviossa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. Niin ikään kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kaupungin hyvinvointitavoitteiden toteutuminen.

Joensuun palvelujen suunnittelussa hyödynnetään kuntalaisia ja kaupunki kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta seurataan ja siitä raportoidaan vuosittain. Joensuussa järjestetään myös kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille. Joensuussa toimii myös liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.

Viimeisimmässä mittauksessa (2022) kaupunki sai 0/100 pistettä liikunnan edistämisestä vastaavien viranhaltijoiden osallistumisesta ennakkovaikutusten arviointiin. Sittemmin ennakkovaikutusten arviointi on otettu Joensuussa laajemmin käyttöön ja jatkossa pistemäärä korjaantuu ylös päin. Nollaan pisteeseen on jääty myös kulttuuriin osallistumisen kynnyksen madaltamisessa, jossa Joensuusta puuttuva vertais-toiminnan järjestäminen toisi pisteitä. Parannettavaa HYTE-kertoimen osalta on kouluissa, joissa oppilaiden poissaolojen kokonaismäärän seuranta voisi olla parempi (65/100 pistettä), pitkien liikuntavälituntien määrä on vähentynyt (75/100 pistettä) ja välipalojen puuttuessa valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositukset koululounaiden ja välipalojen järjestämisestä eivät täysin täyty (48/100 pistettä).

2.2 Hyvinvointi ja toimintakyky

Koko väestön tasolla mitattuna 54,7 % joensuulaisista kokee elämänlaatunsa hyväksi (v. 2020). Naapurissa Kuopiossa ja Lappeenrannassa ollaan hieman tyytyväisempiä. Kun tarkastellaan elämänlaadun kokemusta ikäryhmittäin, niin huomataan, että joensuulaisten tyytyväisyys omaan elämään ja hyvän elämänlaadun kokemus laskee elinkaaren aikana, eli lapset ovat tyytyväisempiä kuin nuoret ja aikuiset. Lisäksi lasten ja aikuisten tyytyväisyyden trendi on viime vuosina ollut laskeva sekä paikallisesti että koko maassa.

86,8 % joensuulaisista 4. ja 5.-luokkalaisista lapsista on tyytyväisiä elämäänsä. Osuus on verrokkikaupunkeja hieman suurempi. Yläkouluun tullessa tyytyväisyys notkahtaa ja 8. ja 9.luokkalaisista

tyytyväisyyttä kokee enää 65,7 %. Lukiolaisista 68,1 % on tyytyväisiä elämäänsä (v. 2019 78,9 %) ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista 74,8 % (v. 2019 77,5 %). Kuopioon ja Lappeenrantaan verrattuna lukiolaisten tyytyväisyydessä ei ole isoja eroja, mutta ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat ovat Joensuussa tyytyväisempiä. Viimeisimmät kuntakohtaiset tiedot työikäisistä (20–64 v.) ja ikäihmisistä (yli 74 v.) on vuodelta 2020. Vuodelta 2022 käytössä on maakunnalliset luvut. Työikäisistä pohjoiskarjalaisista 49,2 % kokee elämänlaatunsa hyväksi ja ikäihmisistä enää 39,1 %.

Joensuulaisille onnea tuottavat mm. kulttuuri- ja liikuntamahdollisuudet, rauhallinen, turvallinen ja luonnonläheinen asuin ympäristö, karjalaisuus, joki sekä palvelujen läheisyys. Joensuulaiset ovat ylpeitä kaupungistaan ja sen ihmisten välittömyydestä ja vieraanvaraisuudesta. (Kuntalaiskysely 2024.)

Sairastavuusindeksi kuvaa alueen sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattorissa huomioidaan erilaisia sairausryhmiä, kuten syövät, sydän- ja verisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden häiriöt, diabetes, muistisairaudet jne. Mitä suuremman luvun indeksissä saa, sitä yleisempää sairastavuus on alueella. Koko maan luku on 100. Joensuun sairastavuusindeksi on 110,4. Vertailuksi Lappeenrannassa se on 105,4 ja Kuopiossa 116,9. Pohjois-Karjalassa sairastavuus on maamme suurinta ja esiintyviä ilmiöitä ovat mm. korkea työttömyys, alhainen koulutustaso, ylipaino, päihteiden käyttö ja ikääntynyt väestö. Näiden ilmiöiden yhteisvaikutus näyttäytyy myös Joensuun indeksilukemassa.

Pohjoiskarjalaiset on perinteisesti mielletty ylipainoisten maakunnaksi. Maakunnan käyrät ovatkin olleet koko maan lukemiin verrattuna koholla, mutta Joensuussa luvut ovat olleet valtakunnallisesti katsottuna maltillisemmat. 19,9 % 2–6-vuotiaista lapsista on ylipainoisia ja alakouluikäisistä osuus on 23,3 %. 13–16-vuotiaiden joensuulaisten ylipainon yleisyys on laskenut hieman, 24,7 %: sta (2020) 24,1 %: iin. Kuopiossa vastaava luku on 25,5 %. Toiselle asteelle tullessa huomioitavaa on joensuulaislukiolaisten ylipainoisten osuuden kasvu vuodesta 2019 (16,5 % → 20,6 %). Ammattikoululaisten osalta jo lähtötilanne on ollut vuonna 2019 heikompi ja tilanne on edelleen sama vuonna 2023 (23,8 %).

Työikäisten 20–64-vuotiaiden lihavien osuuden (bmi yli 30) viimeisimmät kuntakohtaiset tiedot ovat vuodelta 2020. Vuodesta 2022 eteenpäin saatavilla on vain maakuntatasoinen tieto. Vuonna 2020 19,9 % joensuulaisista työikäisistä oli lihavia. Uudemmissa maakuntatasoisissa luvuissa lihavuuden kasvu näyttää olevan tasoittumassa, mutta maakunnan luku on ollut Joensuuta huomattavasti korkeampi viimeiset viisi vuotta. Joensuulaiset työikäiset näyttävät siis olevan hoikempia maakunnan muiden kuntien asukkaisiin verrattuna.

Myös alkoholia liikaa käyttävien työikäisten ja ikäihmisten osuudesta kertovat kuntakohtaiset tiedot päättyvät vuoteen 2020. Vuonna 2020 32,1 % joensuulaisista työikäisistä ja 35,5 % ikäihmisistä käytti liikaa alkoholia. Kuntakohtaisesti luku oli Joensuussa vuoteen 2020 saakka ikäihmisten osalta jyrkästi nouseva ja siinä suhteessa huolestuttava. Pohjois-Karjalan maakuntatasoiset lukemat sekä työikäisten että ikäihmisten osalta olivat Joensuun lukemia huomattavasti alhaisemmat vuonna 2020 (työikäiset 27,9 % ja ikäihmiset 28,7 %). Työikäisten osalta maakunnalliset luvut ovat vuonna 2022 nousussa ja ikäihmisten osalta pysyneet ennallaan. Joensuussa vuonna 2023 toteutetusta päihdetilannekyselystä käy ilmi, että

40 % joensuulaisista vastaajista on viimeisen vuoden aikana ollut huolissaan läheisensä alkoholin käytöstä.

Päihteiden käytön lisääntyminen näkyy myös nuorten ikäryhmässä. Joensuulaisten yläkoulun 8. ja 9.-luokkalaisten huolta herättävä päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaaminen on lähes kaksinkertaistunut neljässä vuodessa. Indikaattori on kouluterveyskyselyn useamman kysymyksen ko-koava, eikä erittele eri päihteitä. Joensuulaisista em. yläkoululaisista huolestuttavaa päihteiden ym. käyt-töä esiintyy 7,4 %:lla. Kannabiksen käyttöä on kokeillut 4,8 % 8. ja 9.-luokkalaisista, kun osuus vuonna 2019 oli 4,1 %. Kuopiossa ja Lappeenrannassa nuorten huolestuttava päihteidenkäyttö on vähäisempää ja esimerkiksi Lappeenrannassa kannabista on kokeillut vain 3,6 %. Nuorten alkoholin käyttö ei ole viime vuosina lisääntynyt ja tupakointikin on vähentynyt, mutta erilaisten uusien tupakan vastikkeiden (pussit, nuuskat, sähkösavukkeet) lisääntynyt käyttö ja toisaalta laittomien huumeiden helpottunut saatavuus vai-kuttavat lukemiin. Joensuulaisista 8. ja 9. luokkalaisista noin kymmenen prosenttia käyttää jotain tupak-katuotetta tai sähkösavuketta päivittäin.

Joensuulaisten lukiolaisten huolestuttava päihteidenkäyttö (7,6 %) on korkeampaa kuin verrokeissa (4,1 % ja 6,5 %) tai koko maassa (7,2 %). Ammattikoululaisten osalta joensuulaiset pärjäävät paremmin, jää-den 12,2 %:iin, kun vastaava luku on Kuopiossa 19,7 %. Kannabiskokeiluissa Joensuu asettuu verrok-kiensa Lappeenrannan ja Kuopion välimaastoon sekä lukiolaisten että ammatillisen oppilaitoksen opis-kelijoiden osalta.

Kuhasalon jätevesitutkimusten perusteella stimulanttihuumeiden määrä jätevedessä on ollut vuosina 2020–2022 laskeva, mutta tuorein mittaus keväältä 2024 näyttää kokaiinin, amfetamiinin ja MDMA:n eli ekstaasin käytön lisääntyneen rajusti Joensuun seudulla. Kuhasalon jäteveden puhdistamolle johdetaan Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven jätevedet sekä Onttolan ja Kulhon vesiosuuskuntien jätevedet. Ver-rokkikaupunkiehin verrattuna ollaan kuitenkin pienemmissä lukemissa.

Valtakunnallinen trendi nuorten mielen hyvinvoinnin heikkenemisestä näkyy myös joensuulaisnuorissa. Vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana oli vuoden 2023 kouluterveyskyselyn ajankohtana kokenut 21,7 % 8. ja 9.-luokkalaisista. Laskua vuodesta 2017 on peräti 11 prosenttiyksik-köä. Laskeva trendi toistuu myös toisella asteella. Lukiolaisten osalta erot eivät ole Kuopioon ja Lap-peenrantaan suuria, mutta ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoissa Lappeenranta (22,1 %) jää luvuissa Kuopion (28,1 %) ja Joensuun (27 %) taakse. Huomioitavaa on, että Pohjois-Karjalan lukema on kuitenkin 32,4 %, joten voidaan päätellä, että kasvukeskuksen ulkopuolella maakunnassa voi-daan paremmin. Käänteisesti kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevien toisen asteen opiskelijoi-den osuus on viime vuosina kasvanut. Vaikka Kuopioon ja Lappeenrantaan verrattuna ollaan pienem-missä lukemissa, varsinkin lukiolaisten ahdistuksen lisääntyminen vuodesta 2019 (14,2 % → 20,1 %) on huolestuttava kehityssuunta.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden joensuulaisten 25–64-vuotiaiden määrä tuhatta asukasta kohti on ollut kasvussa vuosina 2020–2022 (27,7 → 34,3). Kuopiossa kasvu on jatkunut 40,8: aan saakka Lappeenrannan pysytellessä Joensuun lukemissa. 25–64-vuotiaista työkyvyttömyyseläkettä saa 6,5 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuus on viime vuosina hieman laskenut. Yksi prosentti 16–

24-vuotiaista joensuulaisista saa työkyvyttömyyseläkettä mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi. Luvut ovat sekä valtakunnallisesti että verrokeissa olleet hienoisessa kasvussa viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Työkyvyttömyysindeksi kuvaa kuntien työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää työkyvyttömyys alueella on. Indeksien arvo on koko maassa 100. Joensuussa se oli viimeisimmän tiedon mukaan vuonna 2022 108,1.

Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien lasten ja nuorten osuus on kasvussa valtakunnallisesti ja Joensuun kehitys heijastelee koko maan tilannetta; joskin Joensuussa lapset ja nuoret tuntevat itsensä terveemmiksi kuin koko maassa keskimäärin. 4. ja 5.-luokkalaisista 10,9 % ja 8. ja 9.-luokkalaisista 24,1 % kokee terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi. Merkittävää on, että huonoa terveyttä kokevien osuus kasvaa yläkouluun tullessa. Toisella asteella nähdään eroja lukiolaisten ja ammattikouluisten välillä. Terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien opiskelijoiden osuus on kummassakin ryhmässä kasvanut, ollen lukiolaisilla 21,8 % ja ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevilla 24,3 %. Joensuulaiset lukiolaiset tuntevat itsensä terveemmiksi verrokkikaupunkeihin verrattuna.

Kouluissa tehtävien, fyysistä toimintakykyä mittaavat MOVE-mittaukset kertovat, että 5.-luokkalaisilla heikon tuloksen saaneiden määrä on 34,2 % ja 8.-luokkalaisilla 36,8 %. Valtakunnallisesti verraten Joensuun lapset ovat parempikuntoisia, mutta heikon tuloksen saaneita oli vuonna 2023 enemmän kuin aikasarjan lähtötilanteessa vuonna 2018. Koronavuodet näkyvät molemmissa ikäluokissa heikompina tuloksina. Verrokkeihin nähden erot eivät ole suuria, mutta Joensuun 5.-luokkalaiset pärjäävät MOVE-testeissä hieman huonommin kuin Kuopion vastaavan ikäiset, mutta 8.-luokalla asetelmat kääntyvät toisinpäin.

Vuonna 2021 18,4 % joensuulaisista liikkui liikkumissuosituksen mukaisesti. Luku on väestön suhteen painotettu ja siinä on mukana lapset, nuoret, aikuiset ja ikääntyneet. Ikäryhmittäin tarkasteltuna työikäisistä riittävästi liikkui 18,7 % ja ikäihmisistä 13 %. Kouluterveyskyselyn tuoreimmista vuoden 2023 tuloksista käy ilmi, että alakouluikäisistä vähintään tunnin päivästä liikkuu 42,3 %, yläkouluikäisistä 25,5 %, lukiolaisista 21,1 % ja ammattikoululaisista 15,1 %. Lapsilla ja nuorilla liikkuminen on lisääntynyt.

Joensuussa on yhteensä 471 liikuntapaikkaa, joten niitä on 1000 asukasta kohden 6,1. TEA-viisarissa liikuntapaikoista saatu pistemäärä oli vuonna 2022 50 / 100. Liikuntatoimen toimintamenot asukasta kohden olivat vuonna 2023 asukasta kohden 172 euroa ja liikuntapaikkainvestointeja tehtiin 11 402 000 eurolla. Asukasta kohti tämä on 147 euroa / asukas.

Joensuussa yksityisautoilulla on perinteisesti ollut suuri rooli aivan kantakaupunkia lukuun ottamatta, missä matkoja tehdään paljon kävellen ja pyöräillen. Viime vuosina joukkoliikenteen käytön määrä on kuitenkin ollut kasvussa, kun vuonna 2023 tehtiin 2 700 000 matkaa bussilla. Vastaava luku oli vuotta aikaisemmin 2 300 000. Joensuulaisista 92,3 % asuu enintään yhden kilometrin etäisyydellä joukkoliikenteen pysäkeistä. Kuopiossa vastaava luku on 84,5 ja Lappeenrannassa 87,1 %. Joensuun jalankulku- ja varsinkin pyöräilyreitit on kehitetty viime vuosina. Jalankulku- ja pyöräteitä on meillä asukasta

kohden 4,5 metriä. Joensuulaiset ylittivät kaupungin useita siltoja joko kävellen tai pyörällä 2 260 000 kertaa. Määrä on kipuamassa hiljalleen vuoden 2018 tasolle koronavuosien notkahduksen jälkeen.

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat syövät koululounasta Joensuussa useammin kuin ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Joensuun lukiolaisista 26,3 % ilmoittaa, ettei syö koululounasta päivittäin, kun vastaava luku on ammatillisen oppilaitoksen puolella 40,4 %. Kuopiossa lukiolaiset jättävät kouluruuan väliin useammin (35 %) kuin ammattikoululaiset (28,2 %). Lappeenrannassa peräti 46 % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista jättää kouluruuan välillä välistä.

Suun terveys on pysynyt Joensuussa 11-vuotiailla kutakuinkin ennallaan. 11-vuotiailla DMF-indeksi (reiکیintyneet, poistetut ja paikatut hampaat) on 0,36 ja 12-vuotiailla lukema on vuonna 2023 0,6.

2.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Joensuun, Kontiolahden ja Siun soten yhteisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (2021–2025) tavoitteina on edistää lasten osallistumista varhaiskasvatukseen sekä alakoululaisten luetun ymmärtämistä. 1–5-vuotiaista joensuulaisista varhaiskasvatukseen osallistui 86 % vuonna 2023 (1–6 v. 87 %). Varhaiskasvatukseen osallistuvien määrä on nousussa. 2.-luokkalaisista 68 %:lla ja 5.-luokkalaisilla 66 %:lla luetun ymmärtäminen on vähintään ikätasoista tai parempaa. Tulos on heikentynyt vuodesta 2019 molemmissa ikäryhmissä yli 10 prosenttiyksikköä.

9,6 % yläkoulun 8. ja 9.-luokkalaisella ei ole läheistä ystävää. Määrä on pysynyt Joensuussa viime vuodet lähes ennallaan. Lappeenrannassa yksinäisiä nuoria on 12,5 % 8. ja 9.-luokkalaisista ja Kuopiossa 9,2 %. Heikko osallisuuden kokemus on samassa ikäryhmässä kasvanut Joensuussa vuoden 2019 8,5 %:sta 12,3 %:iin. Verrokeista Kuopio pärjää paremmin 10,2 %:lla. Toisen asteen osalta Joensuussa yksinäisyyttä kokee sekä lukion että ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vähemmän kuin verrokeissa tai koko maassa. Lukiolaisista 8,1 % ja ammattikoululaisista 6,6 % ilmoittaa, ettei hänellä ole yhtään läheistä ystävää. Määrä on Joensuussa ollut kuitenkin hienoisessa kasvussa viime vuosina. 75-vuotiaista pohjoiskarjalaisista noin 15 % tunsi itsensä yksinäiseksi vuonna 2022.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Joensuussa 2,5 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Joensuun syrjäytymisriskissä olevat 18–24-vuotiaat, eli nuoret aikuiset, jotka eivät ole työssä, opinnoissa eivätkä varusmiespalvelussa, ovat vähenemään päin. Joensuussa 12,6 % on työn, koulutuksen ja varusmiespalvelun ulkopuolella ja verrokeissa lukemat ovat hyvin samanlaisia.

Joensuussa oli tammikuussa 2024 yhteensä 1581 rekisteröityä yhdistystä. Joensuulaiset ovat aktiivisia järjestötoimintaan osallistujia; vuonna 2020 kolmannen sektorin toimintaan osallistui 23,6 % joensuulaisista. Vuosittain tehtävän järjestökyselyn mukaan (n=64) yhdistysten pääasiallinen toiminta kattaa vapaaehtoistoimintaa, harrastuksia, tapahtumia, säännöllistä virkistystoimintaa ja kerhoja. Kyselyyn vastanneet yhdistykset tavoittivat vuonna 2023 yhteensä 96 000 ihmistä ja 3400 vapaaehtoista, mikä on huomattava määrä, kun ottaa huomioon kyselyyn vastanneiden yhdistysten määrän.

Jos järjestötoimintaan osallistutaan aktiivisesti, niin äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa on sitä vastoin laskussa. Vuoden 2021 kuntavaaleissa äänesti 47,6 % äänioikeutetuista, kun koko maan lukema on 55,1 %. Lappeenranta ja Kuopio menevät Joensuun ohi noin 49 prosentillaan.

Joensuulaiset ovat olleet vuonna 2022 tehdyn kyselyn mukaan melko tyytyväisiä kulttuuripalveluihin, joihin luetaan museo, kirjasto, kaupunginorkesteri, konservatorio, yleinen kulttuuri ja lasten kulttuurityö sekä kansalaisopisto. Kansalaisopiston palveluja on kulutettu ahkerasti ja sen toiminta tunnetaan hyvin. Vain 1 % kyselyyn vastanneista ei tiennyt mikä kansalaisopisto on. Vuonna 2023 vapaan sivistystyön opetustunteja pidettiin 29 382 kappaletta. Lukuvuonna 2023–2024 taiteen perusopetukseen osallistui 2364 alle 18-vuotiaasta. Tässä on huomioitava, että Joensuun seudun kansalaisopisto palvelee myös Joensuun lähikuntia. Kiitosta vuoden 2022 kuntalaiskyselyssä ovat saaneet erityisesti kulttuuritupsahdukset ja kirjaston laajat palvelut. Kehittämistä ilmeni mm. pitäjien kulttuuritarjonnassa ja tapahtumien viestinnän saavutettavuudessa. Usein toistui myös toive maksuttomista näyttelyistä ja tilaisuuksista.

2.4 Turvallinen arki ja ympäristö

Gini-kerroin kuvaa tuloeroja. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat alueella jakaantuneet. Joensuun Gini-kerroin oli vuonna 2022 28,6, joka on samassa linjassa koko maan lukeman kanssa, mutta hieman suurempi kuin verrokkikaupungeissa. Luku on ollut hienoisessa nousussa Joensuussa viime vuosina.

Pienituloisuusaste kuvaa asutokuntia, joissa tulot ovat 60 % mediaanista. Joensuussa pienituloisia on suhteessa verrokkikaupunkejaan enemmän. Kaupungin pienituloisuusaste on 20,3 % (Kuopio 14,7 %) ja näistä lasten pienituloisuusaste 15,2 % (Kuopio 10,8 %). Pienituloisuutta voi selittää opiskelijoiden suuri määrä, mutta myös työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (14,5 v. 2024 %), joka on Joensuussa muuta maata ja verrokkikaupunkeja korkeampi. Työllisten osuus väestöstä on Joensuussa 40,2 %. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita 18–24-vuotiaita on vastaavan ikäisestä väestöstä 2,2 %. 25–64-vuotiaiden ikäluokassa luku on 2,5 % ja lapsiperheiden osalta 2,5 %. Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansioeläkettä. Täyttä kansaneläkettä saaneita joensuulaisia +65-vuotiaita oli vuonna 2023 1,5 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Lappeenrannassa ja Kuopiossa osuus on hieman pienempi.

Kaupunginosittain tarkasteltuna eniten työttömyyttä on asukaslukuun suhteutettuna maaseutualueilla Enossa, Uimaharjussa ja Tuupovaarassa sekä kantakaupungissa Rantakylässä ja Utrassa. Ulkomaalaisen työttömyysprosentti on Joensuussa 34,9. Vaikeasti työllistyvien osuus 15–64-vuotiaista on Joensuussa ollut laskussa (v. 2023 6,2 %), joskin koko maahan ja verrokkeihin verrattuna korkeampaa, kun niissä se on reilussa neljässä prosentissa. Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä on Joensuussa 1398.

Vähintään kerran viikossa kiusattujen osuus on Joensuun alakouluissa hienoisesti vähentynyt ja yläkoululaisten keskuudessa sitä vastoin lisääntynyt. 6,2 %: a alakoulun 4. ja 5.-luokkalaisista kiusataan viikoittain ja yläkoulun 8. ja 9.-luokkalaisista 8,4 %: a. Joensuun hyvä kehitys alakouluissa erottuu edukseen sekä Kuopioon että Lappeenrantaan verrattuna, joissa lukemat ovat 8,5 % pinnassa.

Joensuulaislukiolaisten koulukiusaaminen on kaksinkertaistunut neljässä vuodessa. On kuitenkin huomattava, että luvut ovat olleet alkuun matalat (koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat: 0,8 % → 1,6 %). Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla lähtötilanne on ollut hieman heikempi (2,8 %) ja se on entisestään noussut vuonna 2023 (3,3 %). Joensuu sijoittuu luvuissa verrokkiensa Kuopion ja Lappeenrannan väliin.

Nuorilta on kysytty myös syrjinnästä koulussa ja vapaa-ajalla. Syrjinnällä tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilöä kohdellaan eriarvoisesti tietyin perustein, kuten etnisen alkuperän, sukupuolen, iän, uskonnon, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Joensuussa yläkoululaisista 31,4 %, lukiolaisista 18,4 % on ja ammattikoululaisista 19,6 % on kokenut syrjintää. Yläkoululaisten kokema syrjintä on reippaassa nousussa ja verrokkeja yleisempää Joensuussa. Lukiolaisten osalta Joensuu on verrokkiensa välissä, mutta ammattikoululaisten ryhmässä Kuopion lukema 16,7 % on omaa luokkaansa Lappeenrannan 22 %:iin verrattuna. Koko maan lukema on 23 %.

Oppilaitoksen fyysiset työolot ovat häirinneet 22,3 %:a 8. ja 9.-luokkalaisista. Fyysisillä työoloilla tarkoitetaan esimerkiksi sisäilman laatua, lämpötilaa, valaistusta, melua, työvälineitä jne. Määrä on vuodesta 2017 kasvanut Joensuussa seitsemällä prosenttiyksiköllä. Toisen asteen opiskelijat ovat tyytyväisempiä oppilaitoksensa fyysisiin työoloihin. Lukiolaisilla oppilaitoksen fyysiset työolot ovat häirinneet opiskelua 6,3 %:lla, kun Kuopiossa ja Lappeenrannassa lukema on yhdeksän prosentin luokkaa. Kuopiossa ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista vain 4,8 % ilmoittaa, että oppilaitoksen fyysiset työolot häiritsevät opiskelua. Joensuussa näin kertoo 6,2 % ja Lappeenrannassa 13,5 %.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–17-vuotiaiden määrä on 2,1 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Koko maan lukema on 1,6 %. Verrokeista parhaiten pärjää Lappeenranta, jossa lukema on 0,8 %. Työikäisten alkoholinkäyttö näkyy korostetusti joensuulaislasten arjessa. Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö on aiheuttanut haittaa 2,4 %:lle 4. ja 5. luokkalaisista joensuulaisista ja vanhempien tai muiden aikuisten fyysistä väkivaltaa on samanikäisistä kokenut 13,5 %, mikä on vähemmän kuin verrokeissa. 8. ja 9.-luokkalaisista osuus on 11,6 %. Yläkouluikäisten osalta Joensuun ja Lappeenrannan luvuilla ei juuri ole eroa, mutta Kuopio erottuu edukseen 9,4 %:lla. Toiselle asteelle tullessa fyysistä väkivaltaa koetaan kotona vähemmän. 6,3 % lukion ja 5 % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on Joensuussa kokenut huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Lappeenrannassa luvut ovat 7,5 % ja 8,3 %. Koko maan luku pyörii molemmissa ryhmissä seitsemän prosentin kieppeillä.

Joensuussa eniten omistusasumista (yli 80 % asuntokannasta) on Linnunlahdella ja Pilkossa, liksenvaara-Niittylahti-Rekivaara -suunnalla sekä Enon kylissä. Vuokra-asuminen on yleisintä (yli 60 %) keskustassa, Otsolassa, Noljakassa ja Penttilässä.

79 % alakouluikäisistä joensuulaisista asuu enintään kahden kilometrin päässä alakoulusta. Kaikista lapsiasuntokunnista ahtaasti asuu 26,9 %. 57,7 % iäkkäistä asuu enintään 500 metrin päässä päivittäistavarakaupasta. Osuus on ollut viimeisten vuosien ajan laskussa. Lähivirkistysalueet ovat hyvin kuntalaisten saavutettavissa ja kulttuuripalveluista kirjasto tavoittaa kolmen kilometrin säteellä 76,8 % joensuulaisista ja kymmenen kilometrin säteellä jo 97,5 % asukkaista. 80 % joensuulaisista asuu maksimissaan kymmenen kilometrin päässä elokuvateatterista, teatterista ja museosta.

Joensuulaiset ovat tyytyväisiä juomaveden laatuun. Joensuun Vesi toteuttaa joka toinen vuosi asiakaskyselyn ja viimeisimmässä vuoden 2022 kyselyssä juomaveden laaduksi arvioitiin 4,76 asteikolla 1–5. Joensuussa oli vuonna 2022 yli 75-vuotiaita omaishoitajan turvin kotona asuvia ikäihmisiä 4,1 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Kuopiossa osuus on hieman isompi (4,7 %) ja Lappeenrannassa vastaavasti pienempi (3,5 %). Osuus on Joensuussa ollut kasvussa viimeiset 15 vuotta ja se on saavuttamassa koko maan tason (4,3 %). Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien 65-vuotiaiden hoitajaksojen määrä 10 000 vastaavan ikäistä kohti on laskenut, ollen vuonna 2022 309,4. Kuopiossa vastaava luku on 344,4 ja Lappeenrannassa 497,4. On huomioitava, että lukuun voi vaikuttaa myös hoidon saatavuus.

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettuja potilaita oli vuonna 2022 Joensuussa 101,7 kymmentä tuhatta asukasta kohden. Verrokeissa lukemat ovat korkeammat. Liikennevahingoissa vammautuneiden ja kuolleiden määrä oli Joensuussa vuonna 2022 256 henkilöä.

Häiriöindeksi muodostuu painotetuista rikos- ja tehtävämääristä suhteutettuna asukasluukuun. Mukana ovat omilla painotuksillaan murhat, tapot, pahoinpitelyt, vahingonteot ja hälytystehtävät, jotka liittyvät päihtyneisiin henkilöihin, ilkivaltaan ja seksuaalirikoksiin. Indeksien vertailuvuosi on 2014, eli koko maan indeksiarvo vuonna 2014 on 100. Mitä korkeamman lukeman alue saa, sitä enemmän on häiriöitä. Joensuun lukema oli vuonna 2023 100,7. Vertailuna Lappeenranta 89,8 ja Kuopio 153,2. Vuosittaista melko suurtakin vaihtelua esiintyy. Koko maan lukema vuodelta 2023 oli 138,7. Poliisin tietoon tulleita henkeen ja terveyteen liittyviä rikoksia tuhatta asukasta kohden oli vuonna 2022 Joensuussa 5,6 (Kuopio 8,2, Lappeenranta 6,4) ja omaisuusrikoksia tuhatta asukasta kohden 46,9 (Kuopio 42,6 ja Lappeenranta 40,4).

45 % vuonna 2023 turvallisuuskyselyyn vastanneista joensuulaisista koki, että eri väestöryhmät suhtautuvat toisiinsa kunnioittavasti. Sitä vastoin 35 % oli väittämistä eri mieltä. 51 % oli huolissaan syrjinnästä, vihapuheesta tai viharikoksista. Viranomaisiin luotetaan, mutta kantaväestön ja englanninkielisten vastausten kesken huomataan pieniä eroja esimerkiksi luottamuksessa oikeuslaitokseen. Vain 32 % englanninkielisistä luottaa Suomen oikeuslaitokseen melko tai erittäin paljon, kun kantasuomalaisilla luku on 68 %. Poliisiin luottaa melko tai erittäin paljon 85 % kantasuomalaisista ja 71 % englanninkielisistä vastaajista. On huomioitava, että englanninkielisten vastaajien osuus oli melko pieni. Korona-aika lisäsi kaupunkilaisten omaa varautumista. Vuonna 2023 vain 18 % joensuulaisista vastasi, että ei ole varautunut millään lailla yhteiskunnan poikkeustilanteeseen. Varautumisella tarkoitetaan omaa varastoa, joka sisältää mm. ruokatarvikkeita, lääkkeitä ja paristoja esimerkiksi sähkökatkojen varalta.

21 % kyselyyn vastanneista koki, että eri väestöryhmiä ei oteta huomioon tai eri väestöryhmät eivät ole osallisia yhteiskunnan toiminnassa. Näin vastanneet olivat vähemmistössä, mutta prosentti on sen verran suuri, että siihen on hyvä kiinnittää huomiota. 67 % joensuulaisista on huolissaan ihmisten syrjäytymisestä.

2.5 Yhteenvetoa indikaattoritiedoista

Tarkasteltujen indikaattoreiden valossa joensuulaisten hyvinvointi noudattelee pääasiassa koko maan trendejä, joten olemme tekemisissä valtakunnallisten ilmiöiden kanssa. Joensuun kaupunkia haastaa matala syntyvyys ja ikääntyneiden asukkaiden suuri suhteellinen osuus. Kaupunkikuvaa kuitenkin nuorentaa opiskelijoiden suuri määrä ja kaupunki kasvaa maahanmuuton ansiosta.

Joensuussa on koko maahan verraten tyytyväisempiä, terveempiä ja parempikuntoisia lapsia ja nuoria. Tyytyväisyys ja hyvän terveyden kokeminen on kuitenkin vähentynyt lapsilla ja nuorilla viime vuosina. Heikon MOVE-testituloksen saaneiden määrä on Joensuussa sekä alakoululaisilla että yläkoululaisilla jonkin verran noussut kymmenessä vuodessa, mutta alakoululaisilla heikkokuntoisten määrä on kääntynyt taas laskuun.

Joensuu ei jaa Pohjois-Karjalan näkyä ylipainosta, vaikka meilläkin ylipainoisten lasten määrä on viimeisen kymmenen vuoden aikana kasvanut ja kehityssuunta on siten väärä. Ammattikoululaisten ja työikäisten joensuulaisten ylipaino on huomattavasti Pohjois-Karjalan ja koko maan lukemia vähäisempää ja laskusuunnassa. Meillä on vähemmän ylipainoisia aikuisia kuin maakunnassa yleensä.

Positiivisen mielenterveyden kokeminen on sekä yläkoululaisilla että toisen asteen opiskelijoilla laskenut, yläkoululaisilla jyrkimmin. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on lisääntynyt rajusti. Ilmiö näkyy myös työikäisillä, kun mielenterveysperusteisesti sairauspäivärajaa saaneiden 25–64-vuotiaiden määrä on jatkuvasti noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Joensuun työttömyysaste mukaillee valtakunnallista trendiä, mutta on täällä omalla käyrällään.

Vaikka nuoret käyttävät Joensuussa valtakunnallisesti vertaillen vähemmän päihteitä, on niiden käyttö lisääntynyt yläkoululaisilla ja lukiolaisilla. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden keskuudessa perinteisesti runsas päihteidenkäyttö on sen sijaan vähentynyt huomattavasti. Alkoholin käyttö on pysynyt kutakuinkin ennallaan ja tupakointi vähentynyt, mutta uudet nikotiinituotteet ja niiden helppo saatavuus näkyy tuloksissa. Myös laittomien huumeiden helppo saatavuus lisää esimerkiksi kannabiskokeiluja, jotka ovat nousussa. Työikäisistä noin kolmannes käyttää liikaa alkoholia ja ikäihmisistä reilu kolmannes. Viimeisimmissä Joensuun luvuissa (2020) ikäihmisten käyrä on ollut jyrkästi nouseva ja huolta herättävä.

Yläkouluikäillä heikkoa osallisuutta kokevien osuus on kasvanut. Joensuun turvallisuuskyselyssä käy ilmi, että joensuulaiset ovat huolissaan yleisesti ihmisten syrjäytymisestä. Aineisto kertoo joensuulaisten olevan huolissaan myös mielenterveysongelmista, päihteidenkäytöstä, syrjinnästä, vihapuheesta ja viharikoksista. Reilu kolmannes joensuulaisista kokee, että Joensuun alueen eri väestöryhmät eivät suhtaudu toisiinsa kunnioittavasti.

Lapset kokevat meillä vähemmän huolta pitävien aikuisten väkivaltaa kuin muualla, vaikka paikallisesti se onkin hieman lisääntynyt. Alakouluissa kiusaaminen on hieman vähentynyt; myös valtakunnallisesti verrattuna joensuulaiset alakoululaiset kokevat kiusaamista vähemmän. Yläkouluissa koettiin vuonna 2021 notkahdus, mutta viimeisimmässä kyselyssä kiusattujen osuus on noussut takaisin hieman valtakunnallisen keskiarvon yläpuolelle.

3 Hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteiden ja tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Joensuun Hyvinvointikertomus -ja suunnitelma 2021–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 7.12.2020 § 121. Hyvinvointikertomuksessa on kuvattu joensuulaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilan-
netta, ja suunnitelmassa on asetettu kaupunkilaisten hyvinvointia edistävät tavoitteet vuoteen 2025
saakka. Toimenpiteiden vaikutuksia on arvioitu vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoitteiden toteu-
tumista arvioidaan samalla, kun valmistellaan uutta hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa vuosille
2025–2028 ja viimeinen vuosiraportti kuluva kauden suunnitelmasta tehdään vielä keväällä 2025 tili-
päätöksen yhteydessä.

Lähtötasoa kuvaavana mittarina on käytetty vuonna 2020 saatavilla ollutta tuoreinta tietoa. Suurin osa
lähtötason mittareista on peräisin kansallisista tilastolähteistä tai laajoista kyselytutkimuksista, joihin tie-
dot päivittyvät viiveellä. Viive heijastuu täten myös vuoden 2023 toteuman arviointiin.

Alla olevaan taulukkoon on koottu Joensuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen

- tavoitteet vuoteen 2025 mennessä
- tavoitetta kuvaavan mittarin lähtötaso (suluissa vuosiluku miltä mittarin tieto on)
- tavoitteen toteuma viimeisimmän saatavilla olevan tiedon mukaan
- tavoitteen vastuutaho kaupungilla.

Tavoite 2025	Lähtötaso	Toteuma 2023	Vastuutaho kaupungilla
Kestävä talous ja elinvoima			
Maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten määrä kasvaa vähintään 150 henkilöllä vuosittain.	2 390 ulkomaan kansalaista (2019)	3213 ulkomaan kansalaista (2022) Määrä kasvanut vuodessa 477 henkilöllä	Konsernipalvelut
Vuonna 2023 kaupunki on saanut Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.	Unicefin ja Joensuun yhteistyö käynnistyi Unicefin koulutuksilla ja Joensuun koordinaatioryhmän järjestäytymisellä (2020)	Kaupunki on saanut Unicefin Lapsiystävällinen kunta tunnustuksen vuonna 2023.	Hyvinvoinnin toimiala
Vuoteen 2025 mennessä ikäihmisten kohtaamispaikkojen määrä kasvaa tai säilyy vähintään ennallaan. Kohtaamispaikoista tehty tiedotussuunnitelma, joka toteutunut.	13 ikäihmisille sopivaa kohtaamispaikkaa, joissa henkilökuntaa aina läsnä. (2020)	Kohtaamispaikkoja 14 kpl. Verkkosivut ja kartta otettu päivityksen alle. (2023)	Hyvinvoinnin toimiala
Vähintään 2 järjestötapaamista/vuosi ja vähintään 60 järjestöä osallistuu. Laadittu kaupunki-järjestö yhteistoiminnan asiakirja, jossa	Yksi järjestötapaaminen pidetty, jossa 64 osallistujaa (2020)	Kolme tapaamista pidetty, osallistujamäärät 57, 27 ja 37. Yhdistykset yhdessä Joensuussa-hanke käynnistynyt	Hyvinvoinnin toimiala

kuvattu yhteistoiminnan rakenteita ja toimintoja. Kaupungin yhdistystoiminnan viestintää kehitetään yhdessä järjestöjen kanssa.		5/2023, jossa tavoitteena yhdistysten välisen yhteistyön edistäminen & kaupungin ja järjestöjen välisen yhteistyön kehittäminen. (2023)	
---	--	---	--

Tavoite 2025	Lähtötaso	Toteuma 2023	Vastuutaho kaupungilla
Eriarvoisuuden kaventuminen ja syrjäytymisen ehkäisy			
Vuoteen 2025 mennessä vähintään 77 % 1-5-vuotiaista osallistuu varhaiskasvatukseen.	74,5 % (2018)	86 % (31.12.2023)	Hyvinvoinnin toimiala
Vuoteen 2025 mennessä 0-17-vuotiaista kodin ulkopuolelle on sijoitettu enintään 2 %.	2,2 % (279 lasta vuonna 2018)	2,1 % (275 lasta vuonna 2023)	Hyvinvoinnin toimiala
Vuoteen 2025 mennessä vähintään 83 % viidesluokalaisista on luetun ymmärtämisessä ikäistensä tasolla tai ikäisiään parempia.	79,17 % (51,61 % ikäistensä tasolla ja 27,56 % ikäisiään parempia, vuosi 2019)	66 % (47 % ikäistensä tasolla ja 19 % ikäisiään parempia, vuosi 2024)	Hyvinvoinnin toimiala

Tavoite 2025	Lähtötaso	Toteuma 2023	Vastuutaho kaupungilla
Eriarvoisuuden kaventuminen ja syrjäytymisen ehkäisy			
Vuonna 2025 vähintään kerran viikossa kiusattujen 4. ja 5. luokan oppilaiden osuus on enintään 4,5 %.	6,5 % (2019)	6,2 % (2023)	Hyvinvoinnin toimiala
Vuoteen 2025 mennessä 2-6-vuotiaista ylipainoisia on enintään 12 % tytöistä ja 22 % pojista.	tytöt 13 % pojat 23 % (2018)	tytöt 15 % pojat 25 % (2022)	Hyvinvoinnin toimiala
Suurimmalla osalla hammastarkastetuista ikäluokista on puhtaat hampaat ja terveet ikenet (eli CPI=0).	DMF-indeksin keskiarvo on 12-vuotiailla Pohjois-Karjalassa 0,5, kun koko Suomen keskiarvo on 0,9. (Vuonna 2018) CPI-indeksissä eri ikäluokissa hampaiden puhtaudessa ja ikenien terveydessä on hajontaa. (2018)	DMF-keskiarvo 12-vuotiailla Joensuussa 0,6. (2023) Puhdashampaisten osuus kasvanut kaikissa tarkastettujen ikäryhmissä paitsi 1- ja 3-vuotiaiden, joissa osuus laskeutunut (vuonna 2022)	Hyvinvoinnin toimiala

	Poispudokas-malli on käytössä. (2018)	Poispudokas-mallin uudistuminen keväällä 2023. Uusi toimintamalli otettu käyttöön.	
Vuoteen 2025 mennessä 1. ja 2. vuoden ammatillisen oppilaitoksen päivittäin nuuskaa käyttävien mies-opiskelijoiden osuus on enintään 15 %.	21,9 % (2019)	9,6 % (2023)	Hyvinvoinnin toimiala

Tavoite 2025	Lähtötaso	Toteuma 2023	Vastuutaho kaupungilla
Työttömyysaste laskee vuoden 2023 loppuun mennessä vähintään valtakunnalliselle tasolle.*	Joensuu 13,4 (2019) Koko maa 9,2 (2019)	Joensuu 15,5 (joulukuu 2023) Koko maa 11,2 (joulukuu 2023)	Konserni-palvelut
Vuoteen 2025 mennessä vähintään 200 myönnettyä EU:n vammaiskorttia ja vähintään 16 vammaiskorttikohdetta.	Kortteja myönnetty 146 kpl ja kohteita 8 (2020)	Kortteja myönnetty 324 kpl ja kohteita 28 (2023)	Konserni-palvelut

Tavoite 2025	Lähtötaso	Toteuma 2023	Vastuutaho kaupungilla
Kestävä hyvinvointi			
Tyytyväisyys juomaveden laatuun säilyy vähintään ennallaan.	4,71 (2020)	4,76 (2022) Kysely tehdään joka toinen vuosi	Kaupunki-ympäristön toimiala
Vuoteen 2024 mennessä jalankulun ja pyöräilyn yhteismäärä Pielisjoen ylittävien siltojen mittauspisteissä on yhteensä vähintään 2,7 miljoonaa.	2,5 milj. (2018)	2,26 milj. (2022)	Kaupunki-ympäristön toimiala
Vuoteen 2024 mennessä joukkoliikenteen matkamäärä JOJO-alueella vuosittain vähintään 2,8 miljoonaa matkaa. **	2,3 milj. (2018)	2,4 milj. (2019) 1,7 milj. (2020) 1,9 milj. (2021) 2,3 milj. (2022) 2,7 milj. (2023)	Kaupunki-ympäristön toimiala

* Huom! Koronapandemian johdosta tavoitetta tarkistettu strategiaan siten, että tavoitetila vuonna 2025 valtakunnan keskiarvo

** Huom! Koronapandemian johdosta tavoitetta tarkistettu strategiaan 2,6 miljoonaan matkaan vuonna 2025

Vuonna 2020 Joensuussa valmisteltiin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025 yhdessä Kontiolahden kunnan ja Siun soten keskisen alueen kanssa. Lapsiin ja nuoriin liittyvät tavoitteet sisällytettiin Joensuun Hyvinvointikertomus- ja suunnitelmaan 2021–2025. Joensuun Hyvinvointikertomus- ja suunnitelmassa 2021–2025 asetettujen tavoitteiden lisäksi kaupungin toimialoilla ja palveluissa

oli myös muita toiminnallisia tavoitteita, jotka tukevat kaupunkilaisten hyvinvointia ja terveyttä. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on arvioitu osavuosikatsauksissa.

3.1 Kestävä talous ja elinvoima

Kuten hyvinvoinnin tilan kuvauksessa on todettu, Joensuun kasvu pohjautuu tätä nykyä maahanmuuttoon. Määrä on kasvanut vuosittain tavoitteen mukaisella 150 henkilöllä. Haasteena on saada Joensuuhun tulleet ulkomaalaistaustaiset myös jäämään seudulle. Mm. turvapaikanhakijoita valuu vuosien saatossa Etelä-Suomeen, jossa on heille valmiita verkostoja, ja Joensuuhun tulleilla opiskelijoilla on haasteita löytää kaupungista koulutusta vastaavaa työtä.

Joensuun kaupunki sai tavoitteensa mukaisesti Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen loppuvuodesta 2023. Työskentely jatkuu uudella toimintakaudella ja tunnustuksen säilymistä tullaan arvioimaan Unicefin toimesta uudelleen vuosien 2025 ja 2026 taitteessa.

Ikäihmisten kohtaamispaikkojen määrä on kasvanut yhdellä vuosien 2020 ja 2023 välillä, ollen vuonna 2023 14. Kohtaamispaikkojen markkinointia on kehitetty päivittämällä niistä kertovaa verkkosivua ja karttaa. Järjestötapaamisia on järjestetty vähintään kaksi vuodessa. Vuonna 2023 käynnistyi Yhdistykset yhdessä -hanke, jossa tavoitteena on yhdistysten välisen yhteistyön edistäminen ja järjestöjen ja kaupungin välisen yhteistyö kehittäminen. Vuonna 2023 pidettiin kolme järjestötapaamista, osallistujamäärät ovat tippuneet tavoitteesta jonkin verran.

3.2 Eriarvoisuuden kaventuminen ja syrjäytymisen ehkäisy

Painopisteen tavoitteesta yhdessä on päästy maaliin vuoden 2024 tilannetta katsoessa. Varhaiskasvatuksen osallistumisprosentti on huimat 86 % (tavoite 77 %). Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17-vuotiaiden osuus on putosi vuonna 2022 tavoiteltuun kahteen prosenttiin, mutta nousi taas 2,1 prosenttiin vuonna 2023. Viidesluokkalaisten ikäistään paremmin luettua ymmärtävien määrä on pudonnut lähtötilanteesta ja suunta on siten väärä. Väärään suuntaan on menty myös 2-6-vuotiaiden lasten ylipainossa, kun toimenpiteistä huolimatta ylipainoisten alle kouluikäisten lasten määrä on lähtötilanteesta kasvanut. Vaikka 4. ja 5. luokan oppilaiden kiusaaminen näyttää lähtötilanteesta vähentyneen, ei se kuitenkaan ole tavoitellulla tasolla 4,5 %:ssa. Kouluissa on käytössä erilaisia kiusaamiseen puuttumisen toimintamalleja, kuten Kiva Koulu, Pro-koulu ja Verso-vertaissovittelu. Toimintamalleista mikään ei liene ylivertainen toisiin nähden, vaan avainasemassa on koulun henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien sitoutuminen yhteisiin pelisääntöihin ja toimintamalleihin.

Puhdashampaisten lasten osuus on kasvanut kaikissa tarkastettujen ikäryhmissä, paitsi 1–3-vuotiailla, joiden osuus laskenut. Hyvinvointialue on ottanut käyttöön poispuodokas-mallin hammashoidossa. Yhdeksi edellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteista oli asetettu ammattikoulun 1. ja 2. vuoden miesopiskelijoiden päivittäisen nuuskan käytön väheneminen lähtötilanteen 21,9 %:sta 15 %:iin. Nuuskaa päivittäin käyttävien määrä on laskenut 9,6 %:iin. On kuitenkin mahdollista, että nuuska on korvautunut

muilla nikotiinituotteilla, kuten nikotiinipusseilla, joten jää nähtäväksi, miten näiden uusien ja nykyisin paremmin saatavilla olevien nikotiinituotteiden käyttö näkyy pitkällä aikavälillä kohderyhmässä.

Joensuun työttömyysaste on edelleen loppuvuodesta 2023 korkeammalla tasolla kuin koko maassa, joten tavoitetta ei ole saavutettu. EU:n vammaiskortteja sen sijaan on myönnetty vuoteen 2023 mennessä 324 kappaletta, mikä on reilusti enemmän kuin tavoiteltu 200 kpl. Vammaiskorttikohteita oli vuonna 2023 28, kun lähtötilanteessa tavoitteeksi asetettiin 16.

3.3 Kestävä hyvinvointi

Tyytyväisyys juomaveden laatuun on säilynyt ennallaan. Kysely järjestetään joka toinen vuosi ja seuraavan kerran se tehdään keväällä 2024. Sekä kevyen liikenteen siltojen mittauspisteiden ohi kulkeneiden määrä ja joukkoliikenteen matkojen määrä olivat vuonna 2023 vielä jäljessä tavoitelluista. Varsinkin joukkoliikenteen käyttöaste koko pandemian aikana notkahduksen.

3.4 Mitä opittiin?

Edelliseen hyvinvointisuunnitelmaan ja sen tavoitteiden toteutumiseen peilaten voidaan todeta, että lasten ylipainon, kiusaamisen ja korkean työttömyyden väärän kehityskulun muuttaminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja panostusta yli valtuustokausien. Kukin näistä hyvinvointihaasteista on monisyinen. Pelkästään Joensuun kaupungin toimenpiteillä ei saavuteta väestötason muutoksia em. tilastoissa, vaan tuloksia voidaan saada ainoastaan kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan yhteisillä ponnistuksilla. Tähän pyritään maakunnan yhteisillä strategisilla panopisteillä ja tavoitteilla vuosille 2025–2028, joihin sekä maakuntaliitto, kunnat ja hyvinvointialue ovat sitoutuneet. Vaikuttavuutta tavoitellaan yhdistämällä hyvinvointisuunnittelun syklejä, jotta toimenpiteitä voidaan suunnitella yhtäaikaisesti muiden toimijoiden kanssa ja että eri toimijoiden yhteinen panostus toisi lisää vaikuttavuutta.

Joensuulaisten hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä on kirjattu useisiin eri ohjelmiin ja suunnitelmiin ja tämä asettaa haasteensa toimenpiteiden ja niiden vaikuttavuuden kokonaisvaltaiselle seurannalle. Uusi hyvinvointikertomus- ja suunnitelma vuosille 2025–2028 ottaa askeleita eri suunnitelmien yhdistämisen suuntaan ja pyrkii kytkemään toimenpiteiden suunnittelun entistä tiukemmin osaksi talousarviotyötä. Tulevan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmassa Joensuun kaupunki keskittyy sellaisiin tavoitteisiin, joihin voi vaikuttaa omilla toimillaan ja oman palveluranteensa kautta.

Raportoinnissa tulee eritellä toimenpiteiden vaikuttavuuden mittaaminen ja toimenpiteiden toteutumisen todentaminen. Vaikuttavuutta voidaan mitata esimerkiksi väestötason indikaattoreilla, joita saadaan mm. valtakunnallisista tilastolähteistä. Toimenpiteiden todentaminen voi olla laadullista raportointia siitä, mitä valitun haasteen ratkaisemiseksi on toimintavuoden aikana tehty.

4 Maakunnan yhteinen monitoimijainen hyvinvointikertomustyö

4.1 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja kuntien strateginen kumppanuus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Pohjois-Karjalan kunnat ovat toistensa strategisia kumppaneita. Yhteistyön pohjana ovat lakisääteiset suunnitelmat, hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja kuntien strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat sekä kuntien sekä hyvinvointialueen hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat. Yhteistyörakenteet on jaettu neljälle toisiaan täydentävälle tasolle: strateginen, operatiivinen, hyvinvointikoordinaattori ja kumppanuustaso. Pohjois-Karjalan maakuntaliiton ja hyvinvointialueen Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin kumppanuusryhmä kokoaa lisäksi yhteen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä turvallisuuden tiedon ja suuntaa strategisesti alueellisten kumppanuusryhmien toimintaa.

Strateginen taso rakentuu kuntien, hyvinvointialueen sekä maakuntaliiton (poliittisen johdon ja/tai virkamiesjohdon) yhteiselle valtuustokauden strategisen tason neuvottelulle sekä vuosittaisille alueellisille tapaamisille. Strategisissa neuvotteluissa sovitaan yhteiset tavoitteet, toimintamallit ja niiden toteutumista todentavat mittarit.

Operatiivisella tasolla kunnan ja hyvinvointialueen nimeämät hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen vastuutahot kokoontuvat vähintään kaksi kertaa vuodessa keskustelemaan hyte-kysymyksistä. Tarvittaessa kuntakohtaisia neuvotteluja voidaan järjestää enemmän.

Alueellinen hyvinvointikoordinaattorien verkosto kokoontuu 6–8 kertaa vuodessa. Hv-koordinaattorit koostuvat yhteen tilannekuvan pohjalta esiin nousevat hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen sekä turvallisuuden ilmiöt, tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Nämä toimivat sekä strategisen että kumppanuustason neuvotteluiden pohja-aineistona.

Kumppanuustason ytimen muodostava alueelliset kumppanuusryhmät. Kumppanuusryhmien kautta toteutuu myös hyvinvointialueen lakisääteinen velvollisuus neuvotella vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Neuvottelussa sovitaan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman konkreettisista ja vaikuttavista toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Lisäksi tapaamisissa, joita järjestetään 1–3 kertaa vuodessa, varmistetaan tiedonkulku ja käsitellään elintapoihin, mielen hyvinvointiin, ehkäisevään päihdetyöhön, arjen toimintakykyyn, turvallisuuteen, osallisuuteen liittyviä keskeisiä ilmiöitä ja niihin kytkeytyviä vaikuttavia toimenpiteitä sekä tarvittavia muita keskeisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoja.

Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin kumppanuusryhmä kokoaa yhteen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä turvallisuuden tiedon ja suuntaa strategisesti alueellisten kumppanuusryhmien toimintaa. Ryhmä toimii lisäksi yhteistyölinkkinä viranomaistoimijoiden, kuntien, hyvinvointialueen, ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen sekä sidosryhmien välillä. Edustettuina ovat alueellisten kumppanuusryhmien keskeiset

hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen sekä turvallisuuden toimijat sekä ELY-keskus, KELA, AVI, poliisi, elinkeinoelämä, seurakunnat sekä ammatillisen ja korkea-asteen koulutusorganisaatiot. Ryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Joensuun kaupungin oma turvallisuussuunnitelman seuranta- ja ohjausryhmä linkittyy maakunnalliseen kumppanuusryhmään.

4.2 Maakunnalliset strategiset painopisteet ja tavoitekirjaukset

Joensuun hyvinvointikertomus ja -suunnitelma nojaa maakunnallisena yhteistyönä laadittuun Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa, Strategiset painopisteet vuosille 2025–2028-asiakirjaan (jatkossa Pohjois-Karjalan hyte-ohjelma tai hyte-ohjelma), jonka tavoitteena on tukea eri toimijoiden työtä pohjoiskarjalaisten hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi sekä samalla ennaltaehkäistä ja vähentää raskaiden sosiaali- ja terveyden palveluiden tarvetta. Hyvinvointityön välttämätön edellytys on maakunnallinen yhteistyö. Kunnilla ja hyvinvointialueella on tässä työssä keskeinen rooli. Näiden lisäksi järjestöt edistävät osallisuuden lisäksi omilla palveluillaan monipuolisesti pohjoiskarjalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Hyte-ohjelma on yhteistyön tulosta. Sisällöllinen kehittäminen käynnistyi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen organisoimalla kuntakierroksella ja työpajojen sarjalla marras-joulukuussa 2023. Tähän työhön osallistuivat Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto sekä kuntien ja järjestöjen edustajat. Nykytilannetta ja kehityssuuntia peilattiin Pohjois-Karjalan vuosien 2020–2025 hyvinvointistrategiaan sekä käytännön työssä havaittuihin ilmiöihin unohtamatta tilastotietoa. Hyte-työpajoissa ajoissa luotiin perusta yhteisille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteille. Painopisteiden hahmotelma sekä hyte-ohjelman sisältö kävi lausuntokierroksella Pohjois-Karjalan kunnissa. Lopulliset painopisteet ja tavoitteet muotoili erillinen yhteistyössä valittu pientyöryhmä, mihin kuuluivat kuntien, hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja järjestöjen edustajia. Myös nämä painopisteet kävivät kommenttikierroksella kunnissa, hyvinvointialueella ja järjestötoimijoilla.

Hyte-ohjelma 2025–2028 sisältää Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin tilannekuvan, painopisteet, ja katsauksen kuinka hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan maakunnassa sekä hyte-ohjelman toimenpanon ja arvioinnin. Painopisteiden yhteyteen on kirjattu seuraintindikaattorit sekä esimerkkejä toimenpiteistä, joilla voidaan edistää tavoitteiden saavuttamista. Esimerkit ovat nimenomaisesti tarkoitettu havainnollistaviksi esimerkkitoimenpiteiksi. Jokainen toimija päättää kuitenkin itsenäisesti hyvinvoinnin ja terveyden toimenpiteistään.

Hyte-ohjelman 2025–2028 painopisteiden indikaattoreiksi on valittu THL:n vähimmäistietosisällön Hyvinvoinnin tila- osion asetusluonnoksen mukaiset indikaattorit. Indikaattorit pohjautuvat kirjoitushetken (1-3/2024) tietoihin. Vähimmäistietosisällön lopullisesta asetuksesta ja sen ajankohdasta ei ohjelman laatimisen aikana ollut vielä tietoa.

Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisia painopisteitä on kolme; hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä turvallinen arki ja ympäristö. Jokaiselle painopisteelle on valittu omat kehittämistavoitteet. Jokainen toimija määrittelee toimenpidetason omien lähtökohtiensa mukaisesti ja valitsee toimenpiteisiin omaan toimintaympäristöönsä sopivat painotukset.

Painopiste 1: Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat painopisteen lähtökohtana on asukkaiden mahdollisuus tehdä itseään koskevia terveyttä edistäviä päätöksiä sekä kuinka hänen ratkaisujensa tekemahdollisuuksia tuetaan hyte toimijoiden suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimeenpanorakenteissa. Asukkaiden päätökset koskevat mm. ravintoa, liikuntaa, kulttuuritoimintaa sekä päihteettömyyden ja mielenterveyden ylläpitämistä. Palvelujen olemassaolo ja löydettävyyden, tiedonsaanti palveluista sekä niihin pääsy ovat edellytyksiä päätösten toimeenpanossa ja elintapojen muutoksessa. Tukemalla terveellisiä elintapoja vähennetään väestön sairastavuutta sekä edistetään heidän toiminta- ja työkykyään.

Jokaisella on mahdollisuus läpi elämän

- parantaa elintapojaan ja arjen valintojaan
- ylläpitää mielen hyvinvointiaan ja vahvistaa elämäntaitojaan
- vahvistaa toiminta- ja työkykyään
- kokea hyvää terveyttä

Painopiste 2: Osallisuus ja yhteisöllisyys – Yhdessä toisiamme kunnioittaen

Osallisuus ja yhteisöllisyyden painopisteen lähtökohtana on asukkaiden merkityksellisyyden kokemuksen sekä alueen pitovoiman edistäminen. Tavoitteena on ehkäistä ja vähentää asukkaiden

yksinäisyyden kokemusta sekä tukea heidän vaikutusmahdollisuuksiaan. Osallisuuden edistämisessä järjestötoimijoiden merkitys on keskeistä. Järjestöt tarjoavat osallistumisen, mielekkään toiminnan ja vaikuttamisenpaikkoja, vertaistukea sekä mahdollisuuksia osallistua yhteisöjen toimintaan. Suunniteltaessa hyte-palveluita käyttäjien osallistaminen sekä monialaisten yhteistyörakenteiden kehittäminen palveluiden toteutuksessa on tärkeää.

Yhteisöt ja yhteisöllisyys mahdollistavat

- kuulumisen itselleen merkitykselliseen yhteisöön
- kiinnittymisen yhteiskuntaan
- yksinäisyyden vähenemisen

Painopiste 3: Turvallinen arki ja ympäristö – Elinvoimainen Pohjois-Karjala

Turvallinen arki- ja ympäristö – painopisteen lähtökohtana on, että maakunta on kaikille ja kaikenikäisillä hyvä ja turvallinen paikka asua ja elää. Turvallisuuden edistämistä toteutetaan asumisen, ympäristön, pelastus-, liikunta-, kulttuuri- ja muiden palvelujen sekä liikenneyhteyksien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Palvelut, toiminnot ja ympäristö ovat saavutettavissa sekä esteettömiä ja ne suunnitellaan kaikkien osallisuus huomioiden. Asukkaiden kokemaa turvallisuudentunnetta edistetään konkreettisin toimenpitein erilaisissa toimintaympäristöissä kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työpaikoilla, vapaa-ajalla, asumispalveluissa ja kotona. Asukkaille turvataan edellytykset vähimmäistason turvaavaan toimeentuloon ja huolenpitoon kaikissa elämäntilanteissa. Työelämän ulkopuolella olevia henkilöiden paaluuta ja siirtymistä työelämään tuetaan koulutus-, kuntoutus- ja työllisyyspalveluiden avulla

Jokaisella on oikeus:

- turvalliseen elämään ja ympäristöön
- hyvään elämänlaatuun
- turvattuun toimeentuloon

4.3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue käynnisti hyvinvointikertomus- ja -suunnitelmatyönsä keväällä 2024 hyödyntäen yhteisesti sovittuja painopisteitä ja tavoitteita. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma viedään aluevaltuuston hyväksyttäväksi alkuvuodesta 2025.

OSA II: HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025-2028

5 Hyvinvointisuunnitelma

Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden laatimiseen ovat osallistuneet kaikki kaupungin kolme toimialaa: konsernipalvelut, hyvinvointipalvelut ja kaupunkiympäristön toimiala. Myös Joensuussa toimivien järjestöjen asiantuntemusta on valjastettu avuksi toimenpiteiden suunnitteluun. Toimenpiteet mukailevat maakunnallisesti yhteisiksi sovittuja painopisteitä ja tavoitekirjauksia, mutta ne on valittu vastaamaan nimenomaan Joensuun hyvinvointikertomuksessa esille tulleisiin hyvinvointihaasteisiin, ja ovat sellaisia, joiden toteuttaminen on suoraan kaupungin oman toimivallan alla.

Hyvinvointialue on tehnyt oman suunnitelmansa niin ikään yhteisiä tavoitekirjauksia pohjana käyttäen. Monella Joensuun suunnitelmaan valitulla toimenpiteellä on siten yhtymäkohtansa hyvinvointialueen suunnitelmakirjauksiin, ja konkreettinen yhdyspinnalla tapahtuva yhteinen työ toteuttaa niitä käytännössä. Myös kolmannella sektorilla on merkittävä rooli joensuulaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Ne paitsi tuottavat täydentäviä palveluja, tarjoavat myös osallistumisen paikkoja, yhteisöjä ja niiden myötä merkityksellisyyttä joensuulaisille.

Seuraavassa taulukossa on Joensuun hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025–2028. Sen toimenpiteiden toteutumista tullaan raportoimaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Toimenpiteiden vaikutusta joensuulaisten hyvinvointiin sen sijaan on mielekästä tarkastella vuosittaisen sijaan valtuustokauden mittaisella tarkastelujaksolla. Usein valtakunnallisia tilastotietoja saadaan viiveellä eikä kaikkia tietoja kerätä joka vuosi (esim. kouluterveyskysely). Saatavilla oleva indikaattoritieto ei välttämättä kohdistu siihen vuoteen, jota raportoidaan, joten vuosittainen tarkastelu ei tuota lisäarvoa. Kunkin painopisteosion alkuun on kirjattu indikaattoreita, joilla toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan arvioida.

Tavoitekirjaus	Toimenpide	Vastuutaho
PAINOPISTE I: Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat		
<i>Esimerkki-indikaattoreita, joilla mitataan vaikuttavuutta pitkällä aikavälillä: Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista 8. ja 9. lk + toinen aste; Alkoholia liikaa käyttävät työkäiset ja ikäihmiset; Kokee positiivista mielenterveyttä % 8. ja 9. lk; Suositusten mukaan liikkuvat % (ukk), MOVE-mittaustulokset, joukkoliikenteen palautekyselyt, virkistysalueiden määrä / laajuus</i>		
Elintapojen parantaminen arjen valinnoilla	1. Toteutetaan ehkäisevää päihdetyötä eri palvelualoilla sekä kehitetään siihen liittyvää osaamista ja viestintää (EPT + LNHS + SIVT) <i>Esim. koulujen päihdekasvatus, päihdetoimintamalli, kaupungin päihdeohjelman päivitys, viestinnän kehittäminen, kampanjat, tietoisuus eri kohderyhmille, henkilöstön koulutus, päihdetilannekyselyt, yhteistyö elinkeinoelämän kanssa</i>	Hyvinvointi
	2. Mahdollistetaan kaavaratkaisuissa ja investointikohteissa jalankulun ja pyöräilyn lisääminen arjen liikuntamuotoina	Kaupunkiympäristö
Mielen hyvinvoinnin ylläpito ja elämäntaitojen vahvistaminen	3. Tehdään toimia lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämiseksi (LYK + LNHS) <i>Esim. Henkilökunnan koulutukset, LP-menetelmän vahvistaminen, mielen hyvinvointia tukevien palvelujen saavutettavuuden parantaminen, kohtaamisen taitojen kehittäminen</i>	Hyvinvointi
	4. Pyritään tasapainoiseen ja monipuoliseen kaupunkirakenteeseen ja kaupunkikuvaan	Kaupunkiympäristö

	<i>Edistetään kaavoituksen keinoin alueiden monimuotoista kehittämistä sekä väestön sosiaalista sekoittumista, kasvatetaan asuntokokoa ja monipuolistetaan asuntotuotantoa</i> 5. Tuetaan joukkoliikenteellä hyvinvointia edistävien palveluiden saavutettavuutta <i>Asiakaspalautteen huomioiminen joukkoliikenteen suunnittelussa, yhteistyö kulttuuripalveluiden kanssa</i> 6. Varataan kaavatöissä riittävästi ja monipuolisesti tilaa lähivirkistykseen ja ulkoiluun, puistoille ja leikkipaikoille/ulkokuntoilualueille 7. Edistetään joensuulaisten hyvinvointia kulttuurin keinoin <i>Esim. järjestöavustukset, kumppanuussopimukset, henkisen kriisinkestävyyden tukeminen tapahtumilla ja kulttuurielämyksillä, kulttuuri-identiteetin vahvistaminen, pohjoiskarjalaisen perinteen ja kulttuurin esilletuonti, kotoutumisen edistäminen yhteistyössä IHJ:n kanssa, kulttuuripalvelujen vienti palvelutarjotimelle</i>	Kaupunkiympäristö Kaupunkiympäristö Hyvinvointi
Toiminta- ja työkyvyn vahvistaminen	8. Lisätään joensuulaisten liikkumista (LNHS + SIVT) <i>Esim. ikäihmisten liikuntaneuvonta, liikuntaneuvonnan laajentaminen työikäisiin, koulufysioterapeuttitoiminta</i>	Hyvinvointi

Painopiste II: Osallisuus ja yhteisöllisyys

Esimerkki-indikaattoreita, joilla vaikuttavuutta mitataan pitkällä aikavälillä: Luetun ymmärtäminen vähintään ikätasoinen tai parempi 2. ja 5. lk; Suomen kielen koulutukseen osallistuneiden määrä; Kokee elämänlaatunsa hyväksi 75 v. täyttäneet %; yksinäiseksi itsensä tuntevat (%) 75 v. täyttäneet; erittäin heikko osallisuuden kokemus 8. ja 9. lk, ulkomaalaisten työttömyys %

Kuuluminen itselleen merkitykselliseen yhteisöön

9. Selvitetään mitä ovat osallisuuden kannalta haavoittuvat lapsiryhmät ja tehdään toimia osallisuuden edistämiseksi (LYK + LNHS)

Esim. Selvityksen tekeminen, Harrastamisen Suomen mallin kehittäminen, Perhekoulu

Hyvinvointi

10. Luodaan toimintamalli varmistaaksemme, että lapsilla on keinoja ja luottamusta kohdata muutoksia ja uusia tilanteita, ja lasten turvallisuuden tunne säilyy muutoksissa. (LYK / LNHS)

Toimintamallin laatiminen, pilotointi ja juurruttaminen

Hyvinvointi

11. Mahdollistetaan aito osallistaminen kaavoitus- ja suunnitteluhankkeiden yhteydessä

Esim. aikaisen vaiheen osallistaminen hankkeissa, saavutettava kieli viestinnässä

Kaupunkiympäristö

Kiinnittymisen yhteiskuntaan

12. Käynnistetään kansallisen lukutaitostrategian toimeenpano

Esim. Kouluissa monilukutaito painopisteenä

Hyvinvointi

	13.Tehdään toimia, jotta luetun ymmärtäminen vähintään ikätasoinen tai sitä parempi 2. ja 5. luokilla (LNHS) <i>Esim. Vahvistetaan lukemisen merkitystä oppimisessa, kiinnitetään huomiota esimerkin vaikutukseen lukemisen tärkeydessä ja rajoitetaan oppilaiden älylaitteiden luvaton käyttöä oppituntien aikana. Monilukutaito painopisteenä.</i>	Hyvinvointi
	14.Luodaan käytäntöjä lasten huolta herättävien koulupoissaolojen havaitsemiseen (LNHS) <i>Esim. Poissaoloihin puuttumismalli ja sen jalkauttaminen kouluihin. Tekninen rajapinta.</i>	Hyvinvointi
	15.Järjestetään suomen kielen koulutusta statuksesta riippumatta	Konsernipalvelut
	16.Kehitetään viestinnän asiakaslähtöisyyttä (SIVT) <i>Esim. viestiminen ikäihmisille tärkeistä asioista, uusien nettisivujen saavutettavuus, viestinnän ymmärrettävyyden ja selkeyden kehittäminen, monikanavaisuus</i>	Konsernipalvelut / Hyvinvointi
Yksinäisyyden vähentäminen	17.Kehitetään sukupolvien välistä kohtaamistoimintaa (SIVT)	Hyvinvointi

Painopiste III: Turvallinen arki ja ympäristö

Esimerkki-indikaattoreita, joilla vaikuttavuutta mitataan pitkällä aikavälillä: Kokenut huolta pitävän aikuisen väkivaltaa 4. ja 5. lk. %; Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa 4. ja 5. lk + 8. ja 9. lk.; Turvallisuuskysely: "Onko kotitaloudessasi varauduttu yhteiskunnan häiriötilanteisiin..." Ei-vastanneiden osuus %; Työttömyysaste %

Turvallinen elämä ja ympäristö	18.Lasten ja nuorten palveluissa tunnistetaan ja otetaan väkivalta puheeksi ja ohjataan väkivaltaa kokenut avun ja tuen piiriin (LYK / LNHS) <i>Esim. koulutukset, LP-menetelmän vahvistaminen kouluissa, turvallisuusohjeiden päivittäminen</i>	Hyvinvointi
	19.Kiusaamista ennaltaehkäistään yhteisöllisyyden lisäämisellä eri kasvu- ja kehitysympäristöissä (LNHS) <i>Esim. Ryhmytyminen nivelvaiheissa, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen</i>	Hyvinvointi
	20.Edistetään asukkaiden omatoimista varautumista (SIVT)	Konsernipalvelut
	21.Toteutetaan Viisaan liikkumisen suunnitelmassa määritellyjä toimenpiteitä yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.	Kaupunkiympäristö
Turvattu toimeentulo	22.Tuetaan kuntalaisia yksilöllisillä työllisyyspalveluilla kohti avoimia työmarkkinoita tai koulutusta	Konsernipalvelut
	23.Mahdollistetaan yritysten kasvu toimitilarakentamisella <i>Varmistetaan tonttien riittävyys kaavoituksella ja tonttien luovutuksella</i>	Kaupunkiympäristö

6 Kolmannen sektorin asiantuntemusta ja toimintaa hyvinvointisuunnitelman toimenpidekokonaisuuksiin liittyen

Joensuun kaupunki laati syksyllä 2024 järjestökysely, jossa kysyttiin mitä asiantuntemusta tai toimintaa kolmannen sektorin toimijoilla on kaupungin valitsemiin toimenpiteisiin liittyen. Alla olevaan taulukoon on koottu kyselyn vastauksia.

Hyvinvointi-suunnitelman toimenpidekokonaisuus	Kolmannen sektorin asiantuntemusta ja toimintaa
Ehkäisevä päihdetyö	- Asiantuntijoiden työryhmien koordinointi, vaikuttamistoiminta, viestintä, Muisti ja alkoholi – aivoterveystoiminta, asiantuntijuus - Päihde- ja nuorisotoimintaa ikämielille (IHKU) - Kampanjat ja neuvonta: Nikotiinittomuuden edistäminen/käytön aloittamisen ehkäiseminen lasten ja nuorten osalta, ehkäisevää päihdetyötä etenkin terveysneuvonnan yhteydessä. - Monimuotoinen oppilaitosyhteistyö.
Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen	- Kohtaamispaikka- ja ryhmätoimintoja: avoin leikkitoiminta, ryhmät lapsille ja lasten läheisille, Liikkuva Perheentalo mm. Enossa, Minä Olen Tärkeä! -pienryhmätoiminta, tyttöjen ja poikien tuvat, Moninaisuus meissä -sateenkaarinuorten illat, Isosisarus-toiminta, nuorten tukihenkilötoiminta, nuorten pienryhmät, teematuvat ja lajikokeilut, kesäleirit, Perheen sydän ratkaisee -hankkeen koko perheen, yhteisöllinen ja osallistava harrastustoiminta - hyvinvointivalmennus - Tapahtumia ja tilaisuuksia: teatteriesityksiä, kierrätyksiä, keskustelutilaisuuksia lapsiin ja nuoriin liittyen, mielenhyvinvoinnin infot ja vanhempainillat - Kriisiapu, perhetyö

Hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin keinoin	• Toimintoja ja tilaisuuksia: laulu- ja soittoharjoitukset, virkistystapahtumat, mm. teatteri, konsertit, elokuvakäynti, ym. Lauluyhtye Muistista laulajat yhteisömuusikon ohjaamana, värikylypyryhmät, värikylypyohjaajan koulutus yhdellä ohjaajalla, Taidemuseo Onnin taidejäljennösten äärellä Taiteesta tunteisiin tuokiot, Perheentalolla vierailuvia esiintyjiä (teatteri, musiikki...) teatteriesityksiä, kierrätyksiä, keskustelutilaisuuksia elämän eri teemoihin liittyen, nuorisotyö, seniorityö, Global Friday, kulttuurimatkoja ja koulutuksellisia tilaisuuksia, • Taidelähtöisten menetelmien käyttö Muistiluotsissa • Tuettua osallisuutta -aikuistyön hanke • Asiantuntemusta hyödynnetty Kaivannonpuiston muistiystävällisessä puistoympäristössä sisällöissä ja toiminnoissa, taidenäyttely / elokuva / musiikki / kirjailijan kirjan teemaan taustatiedon tuottaminen • Paikallisten nuorisoseurojen edunvalvoja ja lähituki. . • Kulttuurisen toiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen • Kulttuuri- ja hyvinvointimatkailun asiantuntemus
Tasapainoinen ja monipuolinen kaupunkirakenne ja segregaaation ennaltaehkäisy	• Global Friday -kansainvälinen kohtaamispaikka • Muistiystävällinen taloyhteisö kerrostalojen hallitukselle ja isännöitsijälle tilaisuus ja lehtijuttu heidän lehdessä
Hyvinvointia tukevien palvelujen saavutettavuuden parantaminen joukkoliikennettä kehittämällä	• teatterilipulla pääsee ilmaiseksi tietyillä Jojon liikennöintilinjoilla menopaluuun • Reissukyyti-sovelluksen kehittäminen
Lähivirkistykseen, ulkoilun ja leikin mahdollistaminen kaa-voituksen keinoin	• Asiantuntemusta leikkiteemassa, erityisesti pienten lasten osalta • Kaivannonpuiston muistiystävällinen puistoympäristö
Liikkumisen lisääminen	• Liikuntatyöryhmän koordinointi: vaikuttamistoiminta, pop up Nuorisotyö, seniorityön avoimet kohtaamispaikat ja pienryhmät • Syöpään sairastuneiden kuntoutumista edistävä kurssi-toiminta yhteistyössä ISLO:n kanssa. Vaihtelevasti vuosittain myös muuta liikuntaan kannustavaa toimintaa eri toimijoiden kanssa yhteistyötä tehden. • Liikuntaryhmät
Haavoittuvassa asemassa olevien lapsien osallisuuden edistäminen	• Asiantuntemusta osallisuuden teemasta erityisesti pienten lasten osalta • Minä Olen Tärkeä! -pienryhmätoiminta, • Harrastamisen Suomen mallin kerhot maahanmuuttajataustaisille lapsille, • harrastustuki ja ruoka-avustus vähävaraisille lapsille/lapsiperheille • teatteriesityksiä, kierrätyksiä ja keskustelutilaisuuksia

	Nuorisotyö; tuvat, pienryhmät, teematuivat ja lajikokeilut, leirit
Lasten turvallisuudentunteen edistäminen muutoksissa	- Lapsiystävällinen tila -toiminnan mahdollisuus yhdessä Pelastakaa Lasten liiton kanssa (Joensuussa Perheentalo ja Itä-Suomen aluetoimisto) - Nuorisotyö ja erityisesti Isosisarustoiminta - Tukea ja vertaistoimintaa muistiperheiden nuorille - Kaikessa toiminnassa käytössä turvallisemman tilan periaatteet.
Osallisuuden edistäminen kaavoituksessa	- Osallisuusteemaan liittyvää osaamista erityisesti pienten lasten osalta - Kyltit, penkit, muistiystävällinen ympäristö
Lasten lukutaidon edistäminen	
Lasten ja nuorten koulupoissaolojen havaitseminen	Nuorisotyö; erityisesti tupatoiminta
Suomen kielen koulutus maahan muuttaneille	- Harjoittelupaikkojen tarjoaminen kielikurssilaisille, - maahan muuttaneiden tukeminen mukaan vapaaehtois-toimintaan Kielikylvyssä ryhmässä
Viestinnän asiakaslähtöisyys	- Voimaa vanhuuteen -ohjelman mukainen - Kaatumiset kuriin teemasta viestintä - Matalan kynnyksen digineuvonta kohtaamispaikoissa, - Saavutettavan viestinnän (selkosuomi) koulutus käyty, vahvaa someosaamista - teatterin verkkosivut ja kausiesite on toimitettu saavutettavuus lähtökohtana - Seniorityö ja erityisesti avoin kohtaamispaikkatoiminta - Valotaulu ja teippaukset näkyvästi, - paikallislehdessä ja paperisena viestien lähettäminen perinteisesti postilla, puhelut - Jäsenistömme keski-ikä on 76 vuotta, joten viestimme erityisesti ikääntyneille säännöllisesti
Sukupolvien välisen kohtaamistoiminnan kehittäminen	- Kohtaamispaikkatoimijoiden yhteistyön kehittäminen (verkosto tulossa) - Tämä jo jollain tasolla toteutuu Perheentalolla (vapaaehtoiset usein vanhempaa sukupolvea) mutta kiinnostusta olisi kehittää tätä - lastennäytelmiä, kierrätyksiä lapsille ja isovanhemmille - Vapaaehtoisten virkistytymiset ja Isosisarustoiminta - Ikäpolvikohtaaminen yhteistyössä Karelia AMK, opiskelijayhteistyö - Harrastustoimintaa ja tapahtumia kaiken ikäisille yhdessä ja erikseen.

	• Sydänterveyttä sukupolvelta toiselle • Vapaaehtoiset ikäihmisemme tekevät yhteistyötä mm. varhaiskasvatuksen kanssa
Lapsiin kohdistuvan väkivallan tunnistaminen, puheeksiotto ja väkivallan uhrin tukeminen	• Seksuaalikasvatukseen ja seksuaaliväkivaltaan liittyvää koulutusta on käyty ja Pelastakaa Lapset järjestää ko. koulutuksia • Nuorisotyö ja erityisesti tupa- ja Isosisarusotoiminta • Lähisuhdeväkivaltatyö kriisikeskuksella
Kiusaamisen ennaltaehkäisy	• Minä Olen Tärkeä! -pienryhmätoiminta • teatteriesityksiä ja keskustelutilaisuuksia • Nuorisotyö; kaikki toimintamuodot • Yhteisöllistä ja yhdenvertaista toimintaa, jossa käytössä turvallisemman tilan periaatteet.
Omatoiminen varautuminen yhteiskunnan poikkeustilanteisiin	• Viestintä laajasti järjestöille mahdollisiin poikkeustilanteisiin liittyen SPR:n ja julkisen yhteistyössä (esim. korona) • Perheentalo osallistuu valmiusharjoituksiin (v.23 Pataluodon koululla). • Lapsiystävällinen tila -toiminta poikkeustilanteissa (joko Perheentalolla tai esim. evakuointikeskuksessa). • Lapset kriiseissä -kouluttaja. • Tuetaan paikallisia nuorisoseuroja varautumiseen ja sen suunnitteluun ympäri maakuntaa. • Sydäniskuri- ja elvytysopastukset, varautumisen teemat
Liikenneturvallisuuden edistäminen	• Muisti ja ajokyky teemana ryhmissä, • ohjaus ja neuvonta
Työllisyyttä edistävät palvelut	• Työttömien elintapaneuvonnan valmisteluhanke Puhti 2.0 vuosille 2025-2027 • Järjestöjen työllistämisen tukeminen (Koitto), työhönvalmennus erit. pitkäaikaistyöttömille, osatyökykyisille ja maahan muuttaneille (Kuhina) • Tuettua osallisuutta -aikuistyön hanke • Pitkäkestoisesti palkkatukityö, kuntouttava työ, työkokeilu, oppilaitosyhteistyö
Yritysten kasvun mahdollistaminen	• Työelämän monimuotoisuuden kehittäminen (Kuhina, monikulttuurisuustyö) • Vastuullisen matkailun edistäminen

Kyselyyn vastasivat syksyllä 2024 seuraavat järjestöt:

Joensuun Laulupelimannit r.y., P-K:n Kansanterveyden keskus, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, Pelastakaa Lapset ry / Joensuun Perheentalo, Joensuun Pelastakaa Lapset ry, Joensuun kaupungin-teatteri/Pohjois-Karjalan teatteriyhdistys ry, Joensuun Setlementti, Pohjois-Karjalan Syöpäyhdistys ry, Pohjois-Karjalan Muisti ry, Pohjois-Karjalan Martat ry, Suomen Nuorisoseurat ry / Nuorisoseurat Pohjois-Karjala, Mieli Pohjois-Karjalan mielenterveys ry, Joensuun Julkisen Alan Eläkeläiset ry, Pohjois-Karjalan Sydänpiiri Ry, Pohjois-Karjalan Matkailu ry, Kollit kuntoon Ry

Asiantuntijuutta toimenpiteiden suunnitteluun keväällä 2024 antoivat seuraavat järjestöt:

MLL:n Järvi-Suomen piiri, Selviydytään kiusaamisesta –toiminta, Eno-Seura, Enon Luonnonystävät, Terveystenhoitajaliitto, ViaDia Joensuu ry, Hukanhaudan Asukasyhdistys ry, SOS-Lapsikylä, Unicef Joensuun vapaaehtoiset, Nuorisoseurat Pohjois-Karjala, Enon kyläyhdistys, Pohjois-karjalan sosiaaliturvayhdistys ry, Nollakan asukasyhdistys ry, OSK Pohjois-Karjalan kansanteatteri, Joensuun Nuorisoverstas ry, Joensuun Setlementti (Tuettua osallisuutta -hanke), , Velmut, Kiihtelyksen kyläyhdistys, P-K Kansanterveyden keskus, TSL Joensuun seudun opintojärjestö ry, Mutalan Riento ry, Heinävaaran kyläyhdistys Liiteri ry, Mieli Pohjois-Karjalan mielenterveys ry, Hammaslahden martat ry

7 Lähteet

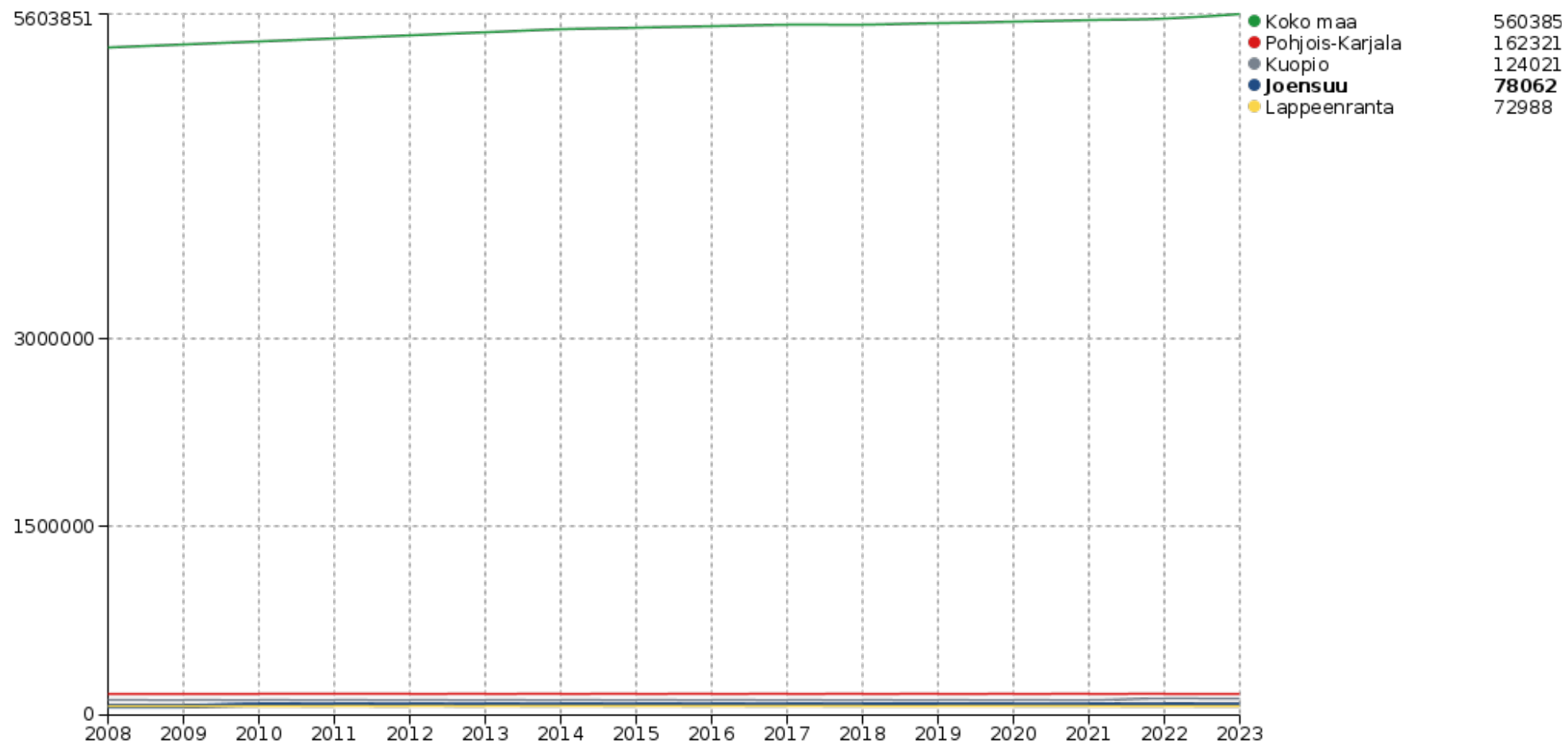
Joensuun kaupungin kulttuuripalvelujen asiakastyytyväisyyskysely 2022
Joensuun veden asiakastyytyväisyyskysely 2022
Maakunnallinen päihdetilannekysely 2023
Maakunnallinen järjestökysely (Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry) 2023
Joensuun kaupungin turvallisuuskysely 2023
Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen potilastietojärjestelmän tilastointitieto 2024
Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen asiakkuuksien tilastointitieto 2024
Joensuun seudun joukkoliikenteen tilastointitieto 2023
Joensuun kaupungin jalankulun ja pyöräilyn seurantatieto 2023
Joensuun seudun kansalaisopiston asiakkuuksien tilastointitieto 2023
Joensuun kaupungin kuntalaiskysely 2024
ALLU -ala-asteen lukutestin tilastointi

THL:n tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet
Liikuntapaikkojen tietopankki LIPAS
Elinympäristön tietopalvelu Liiteri
Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat

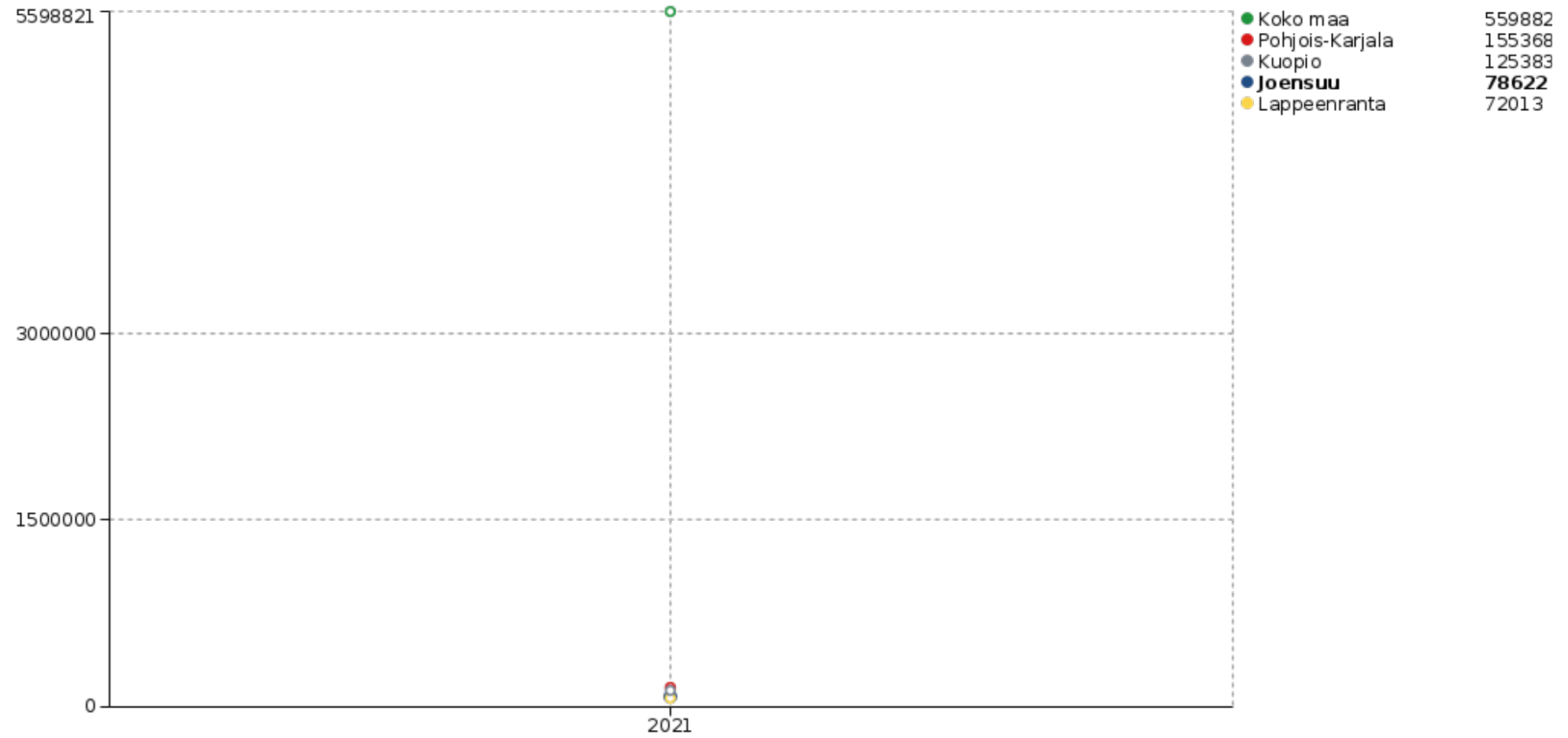
8 Liitteet

LIITE 1: Indikaattoreiden kuvaajat

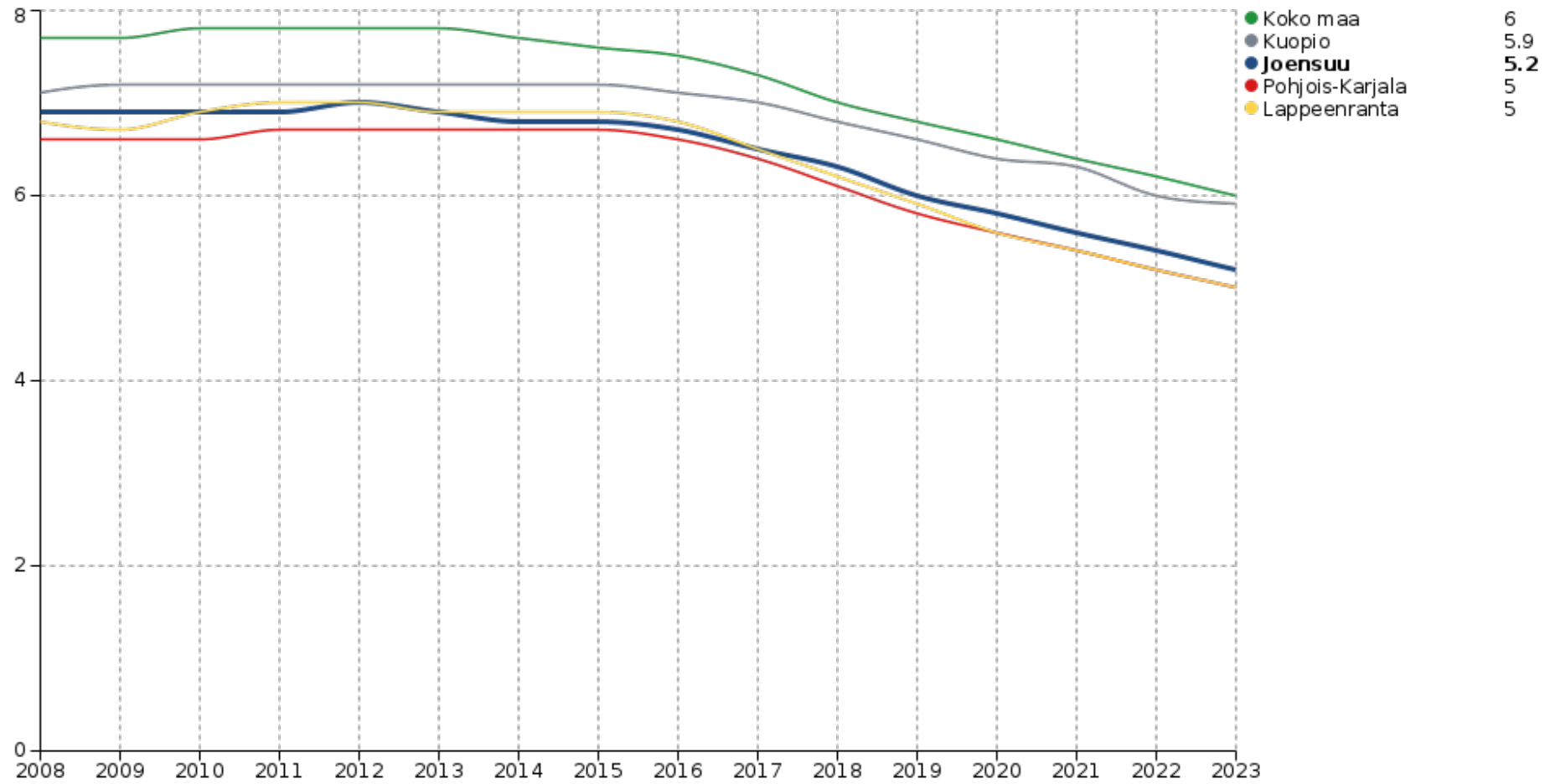
Väestö 31.12.

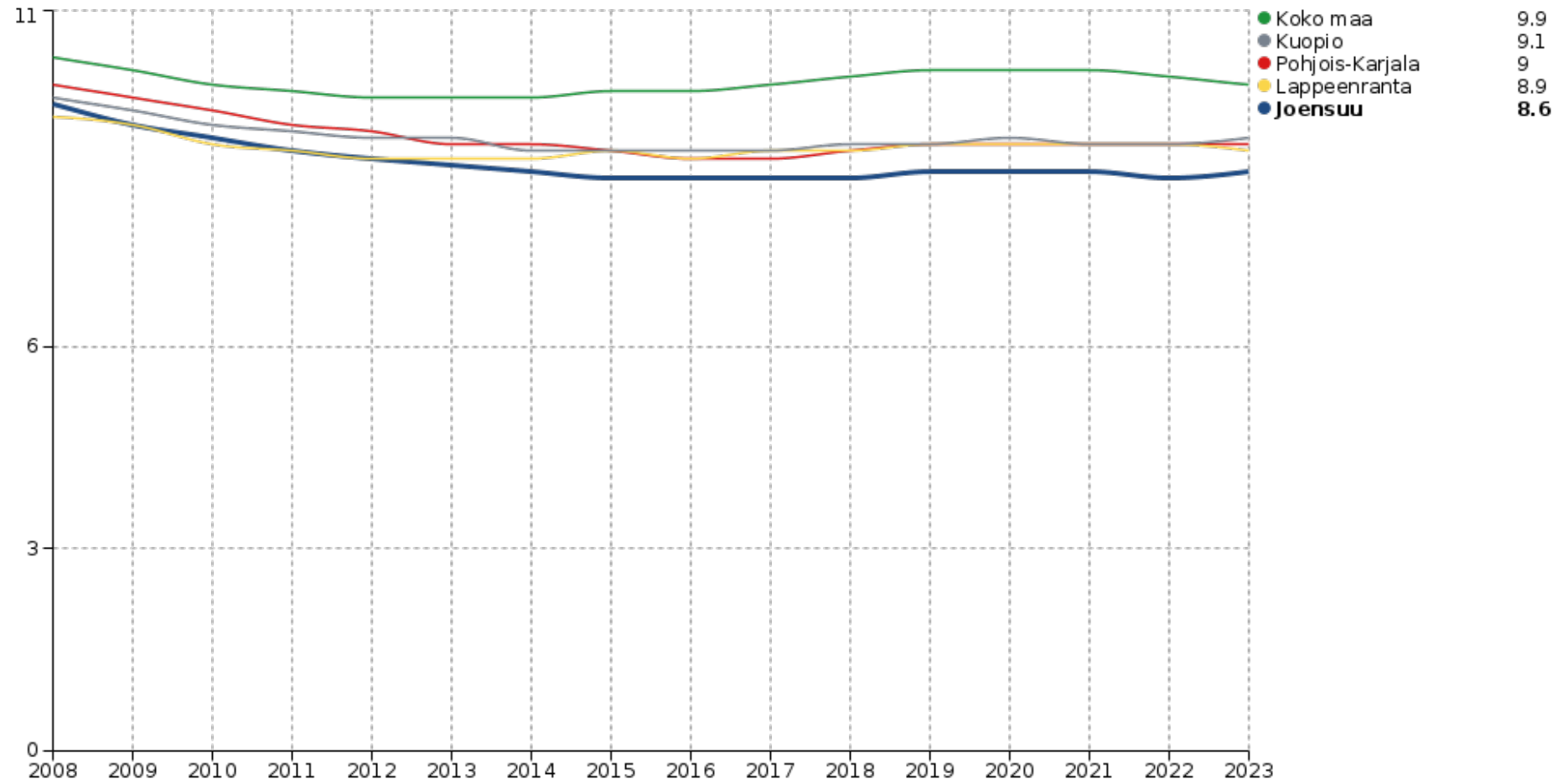
Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

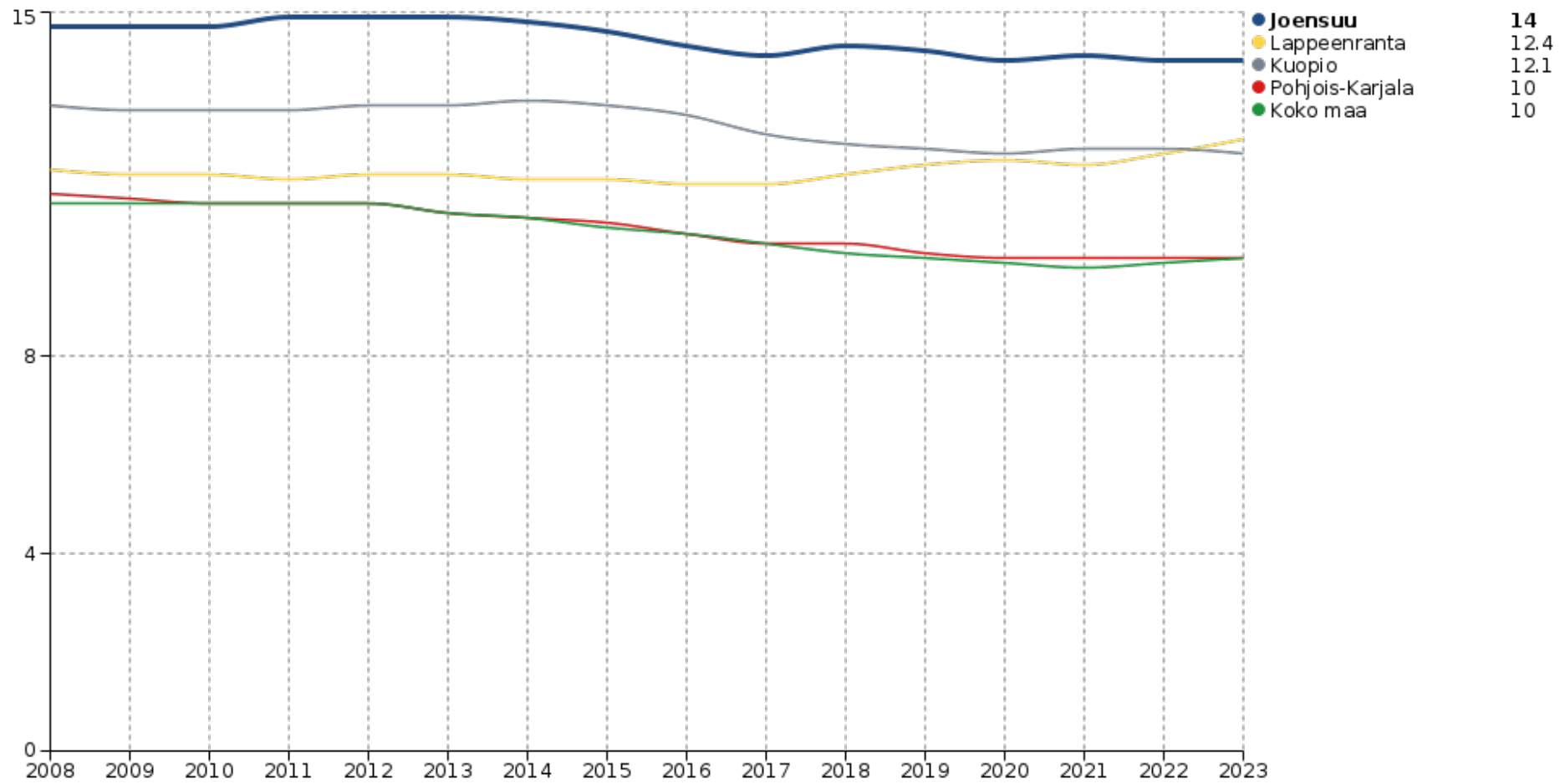
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

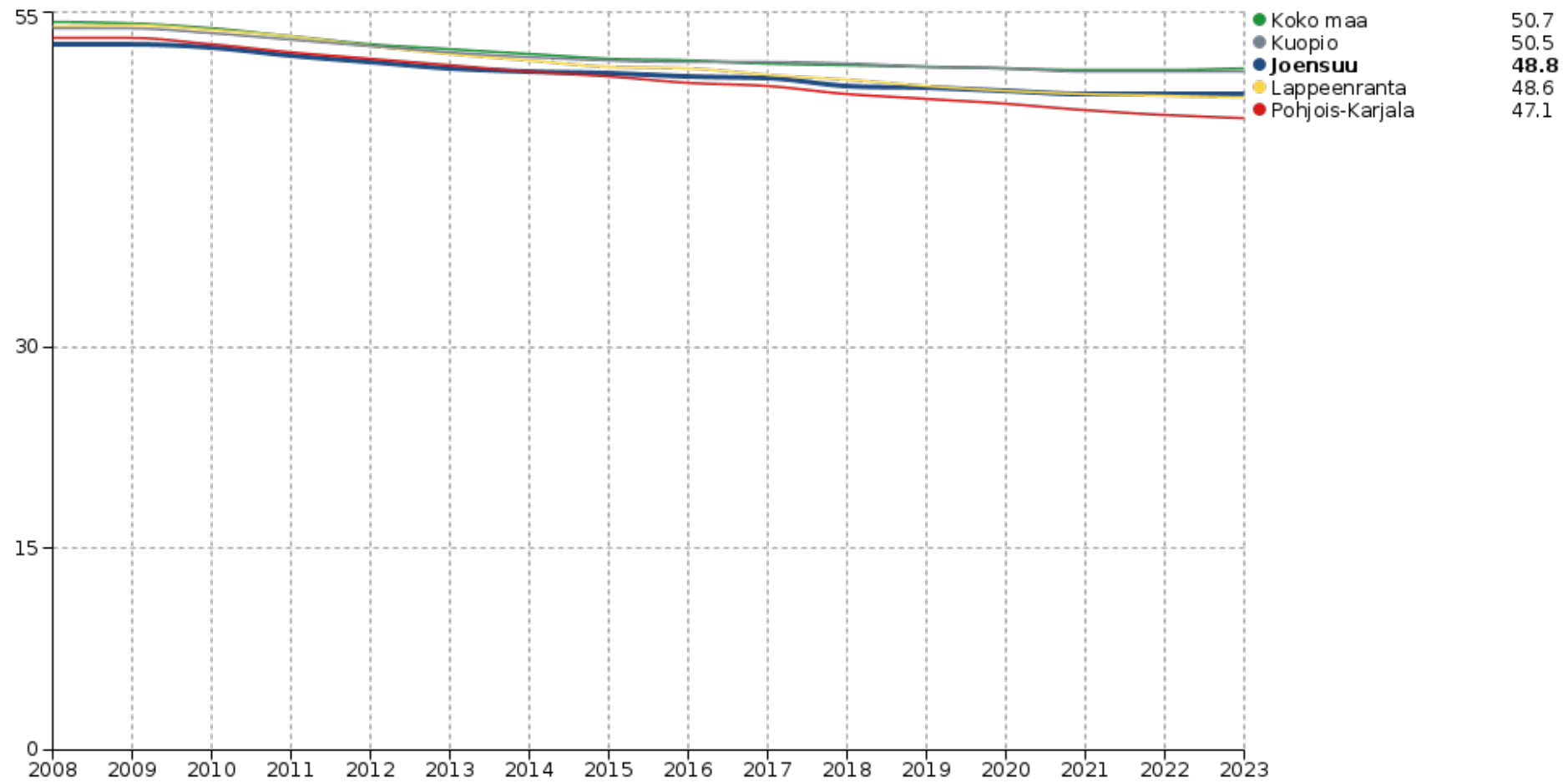
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

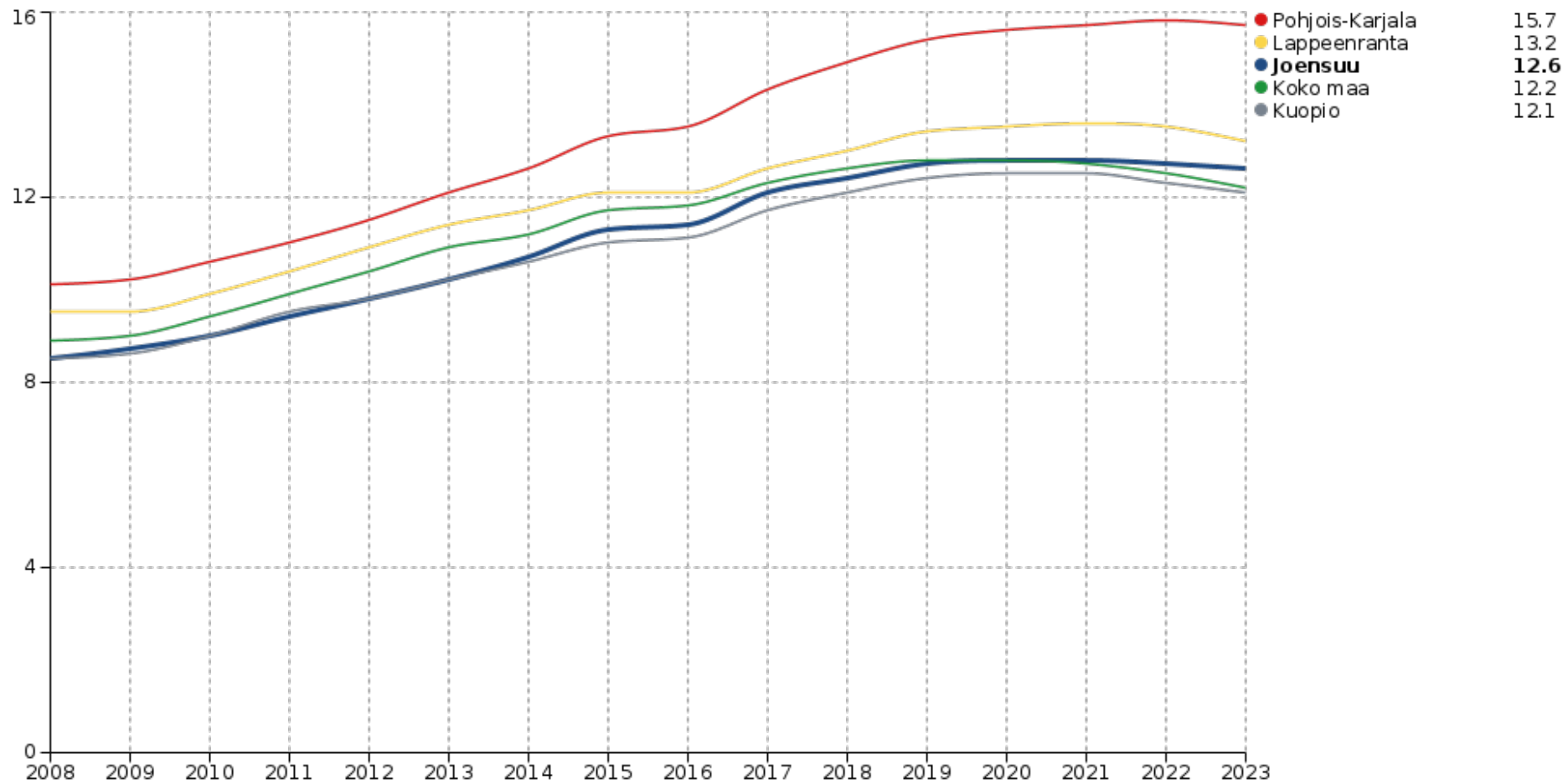
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

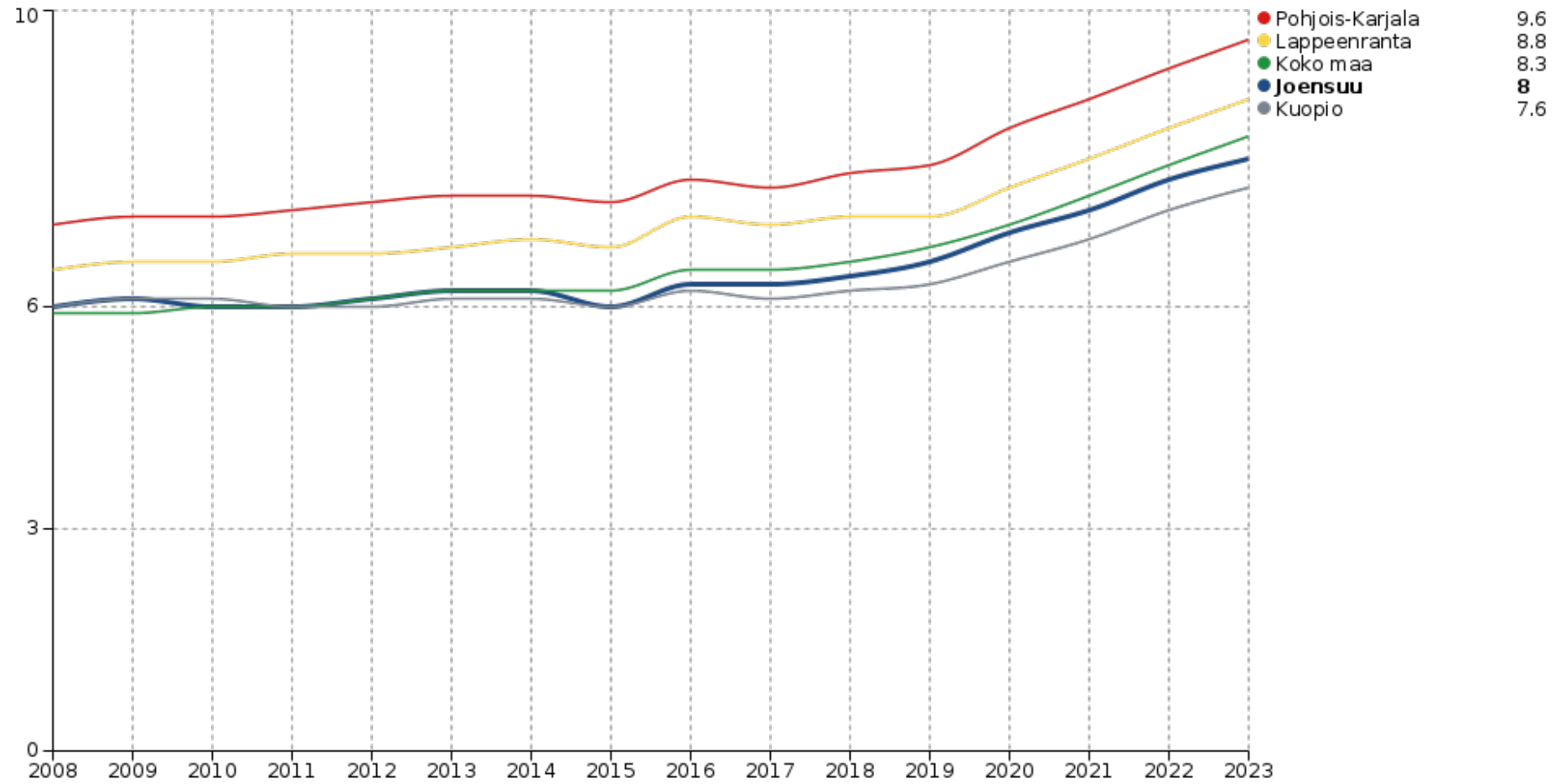
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

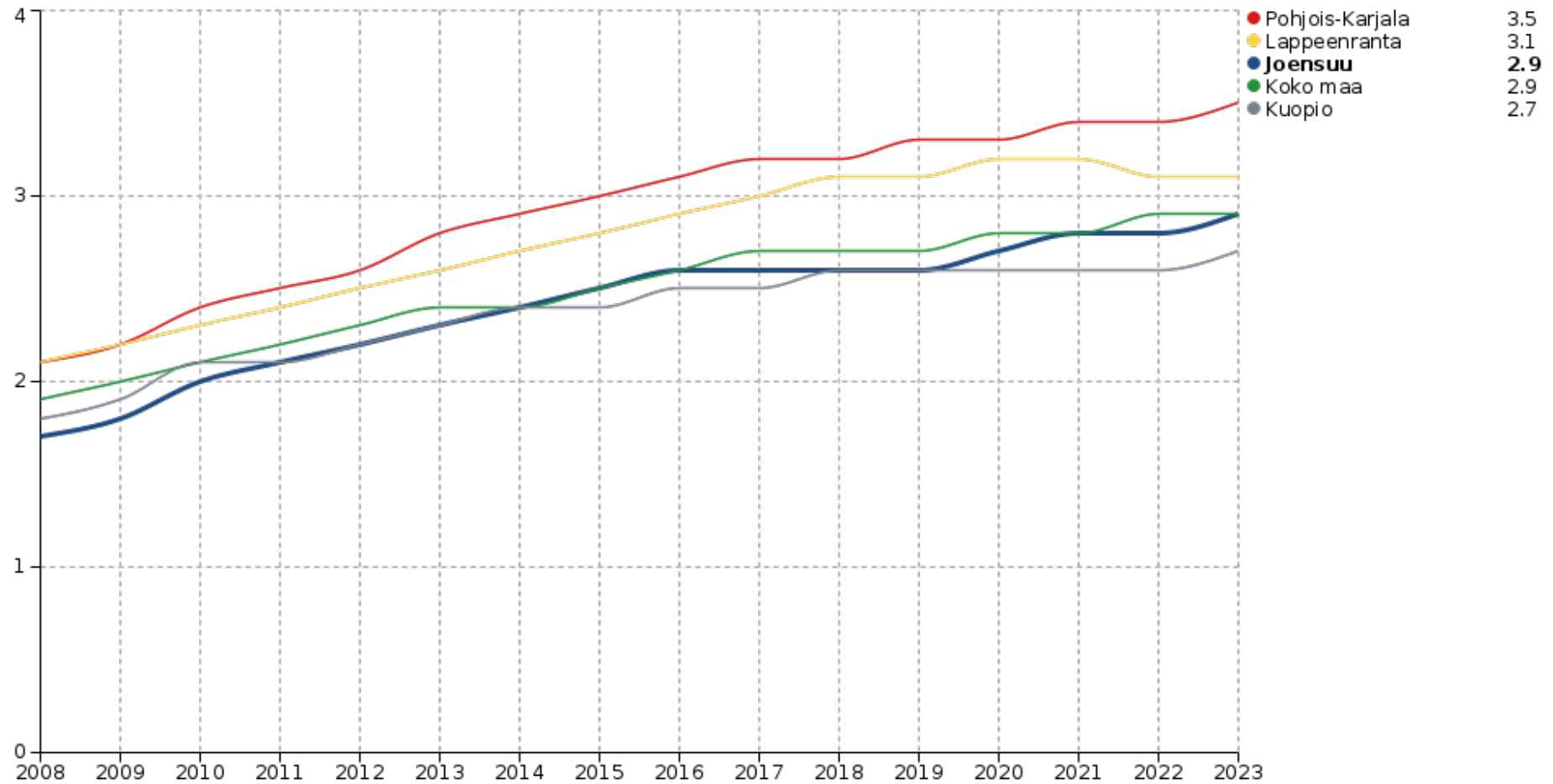
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

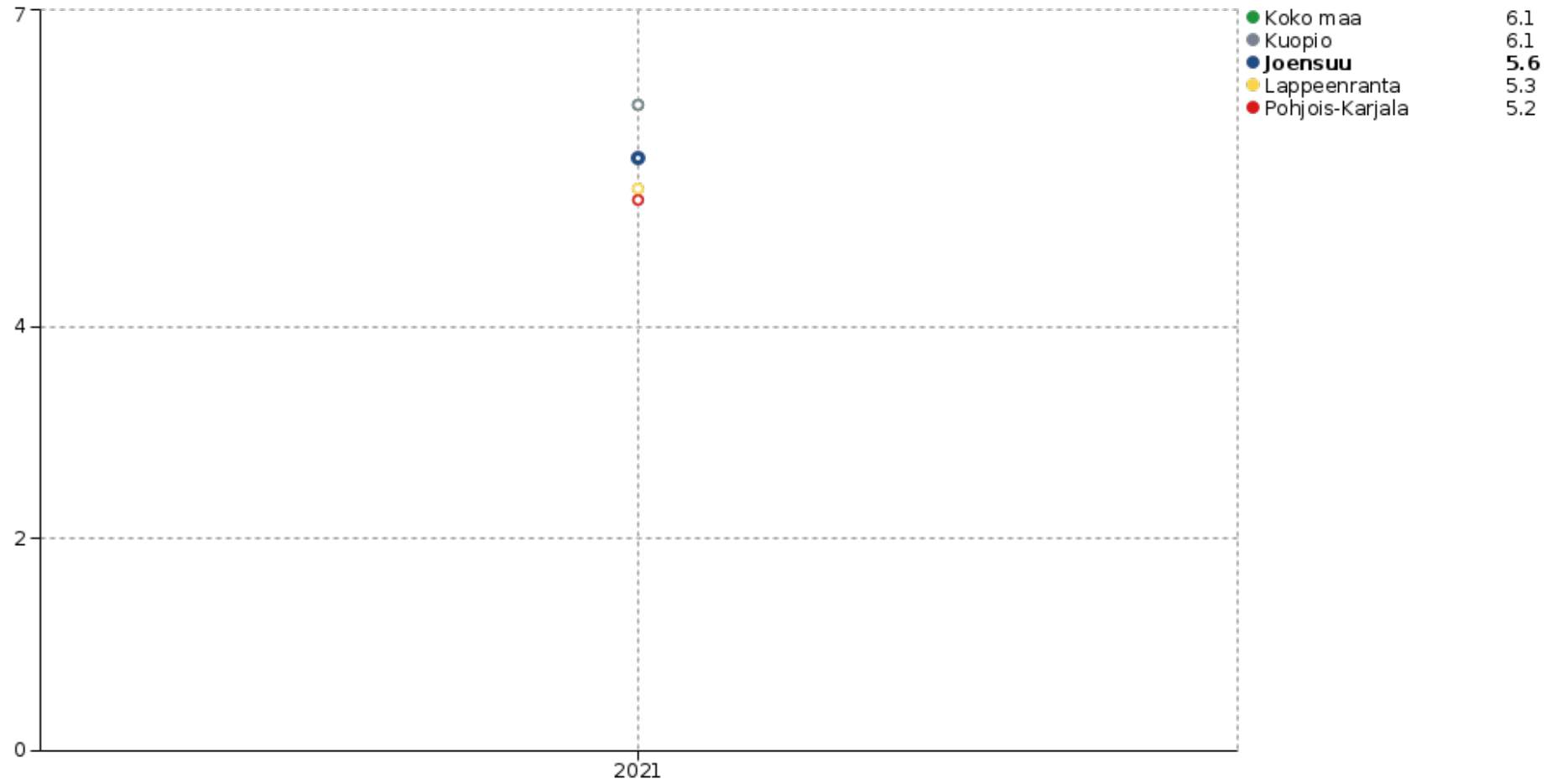
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

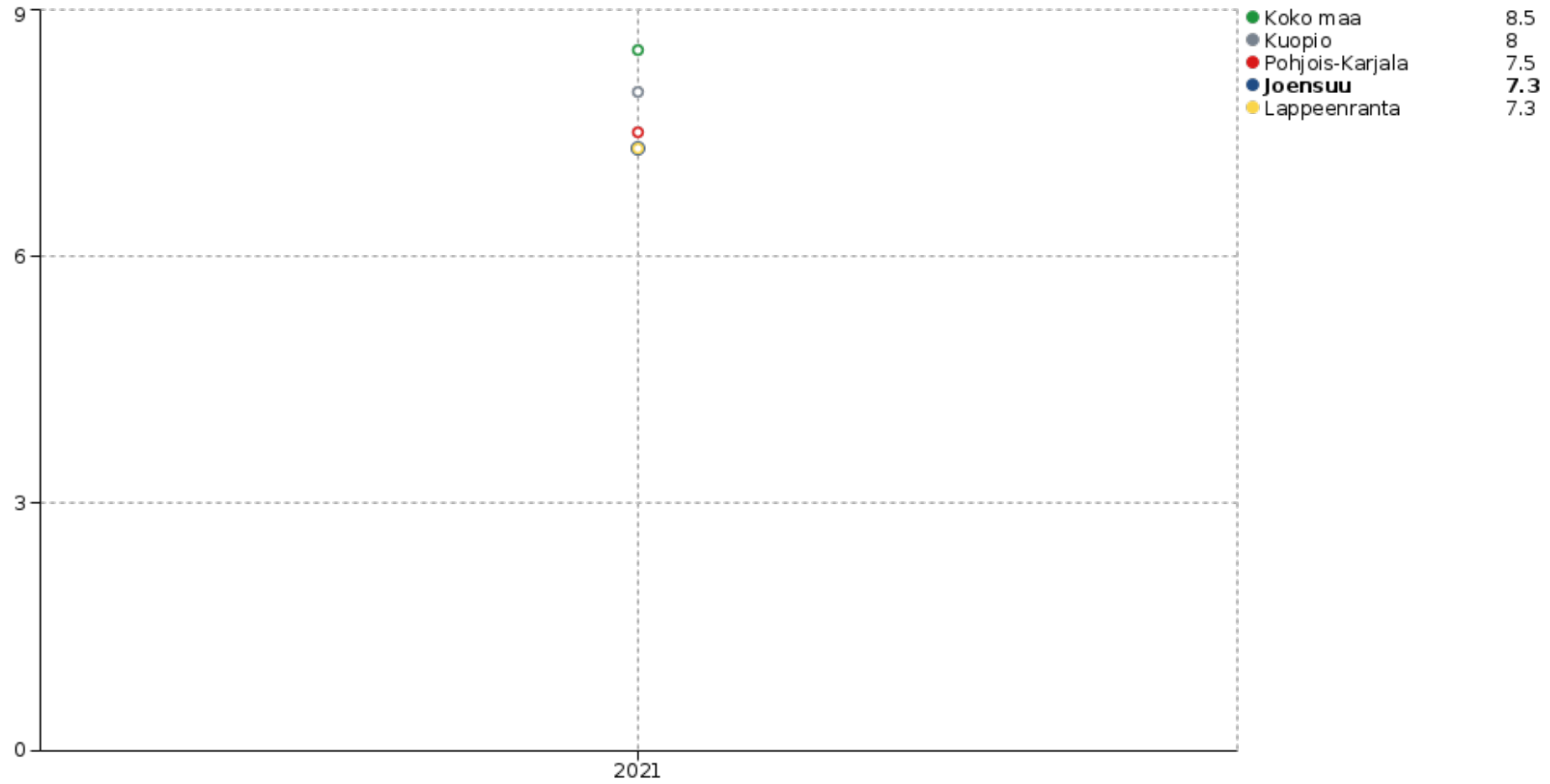
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

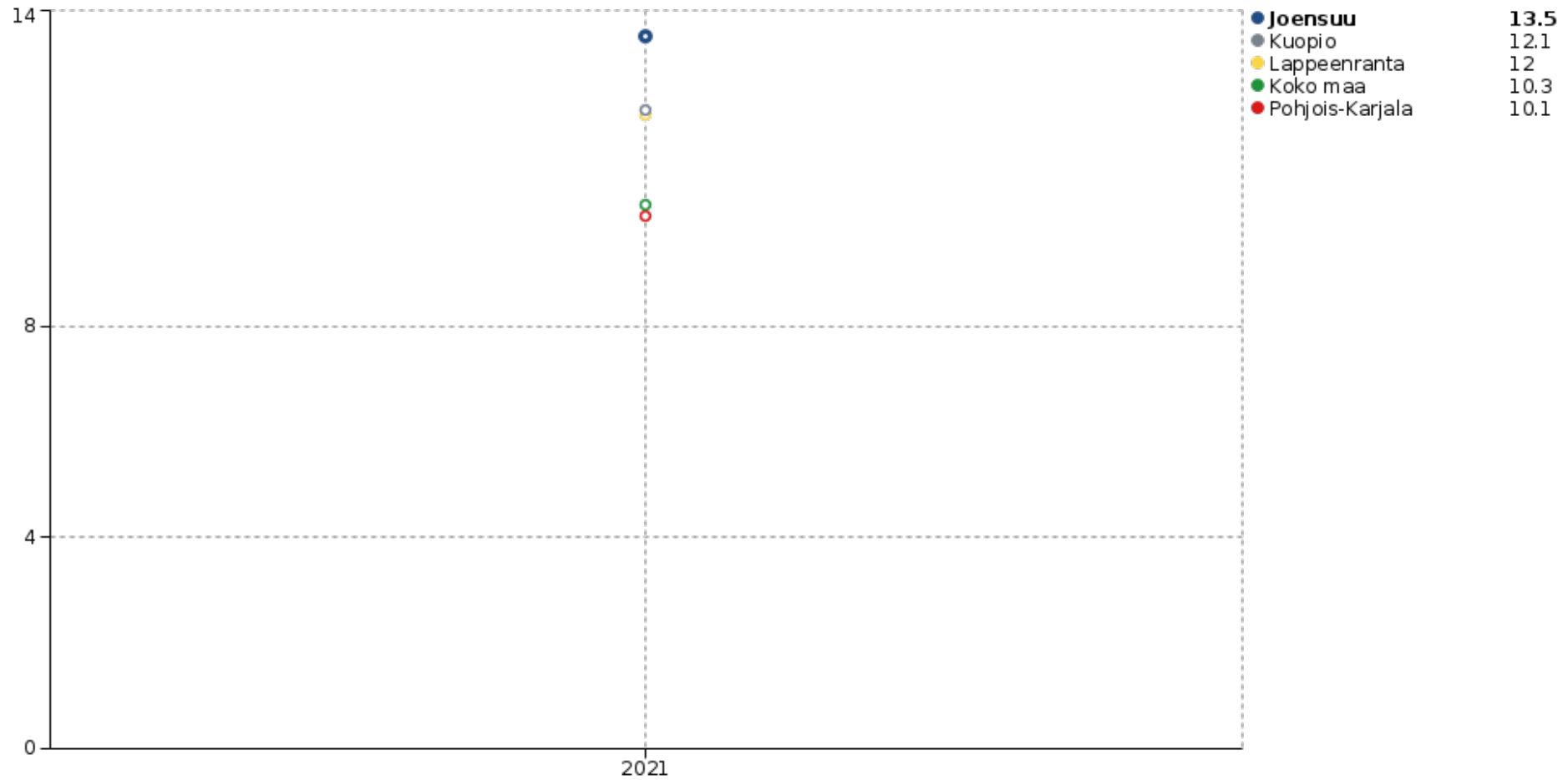
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

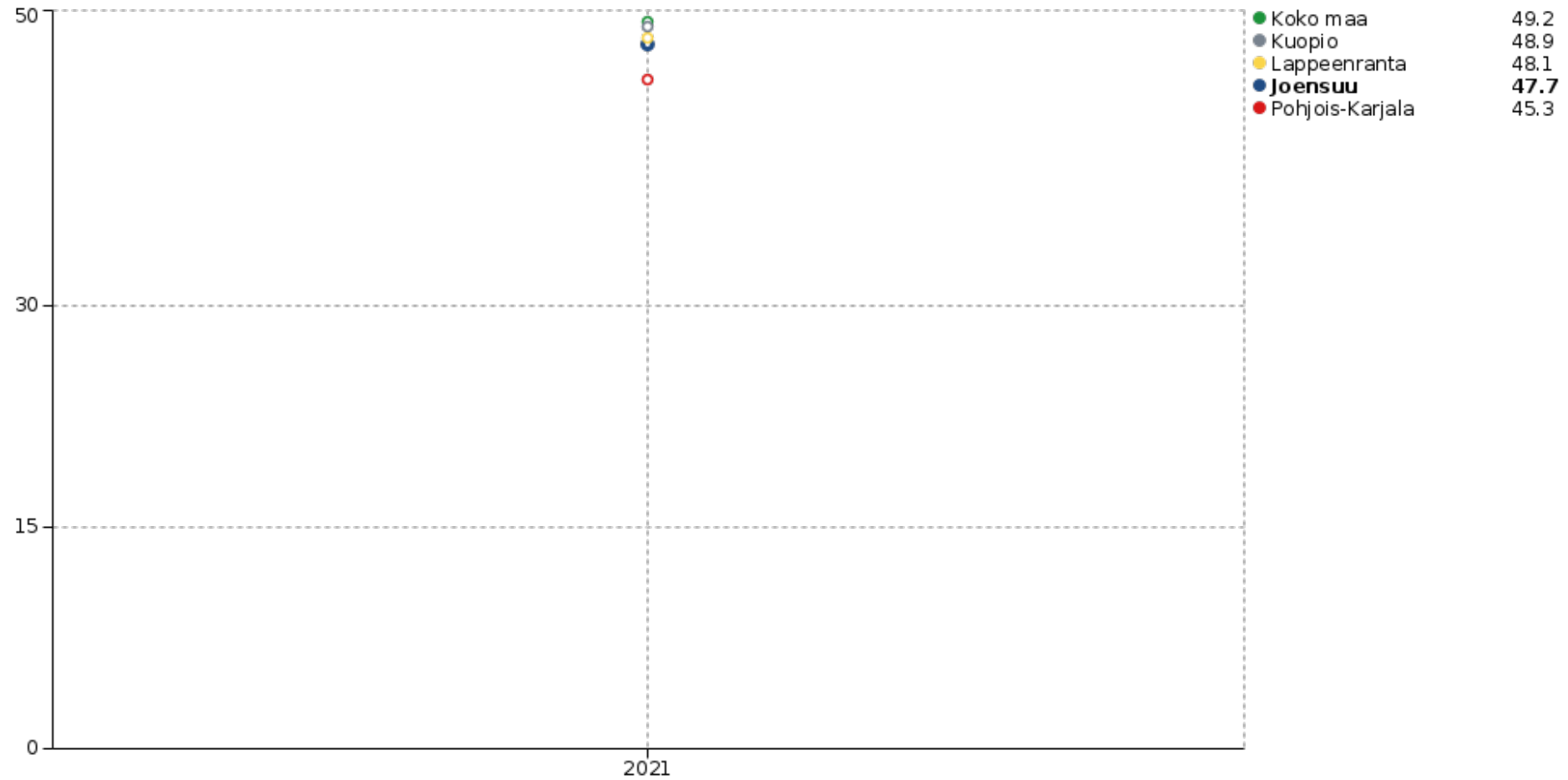
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

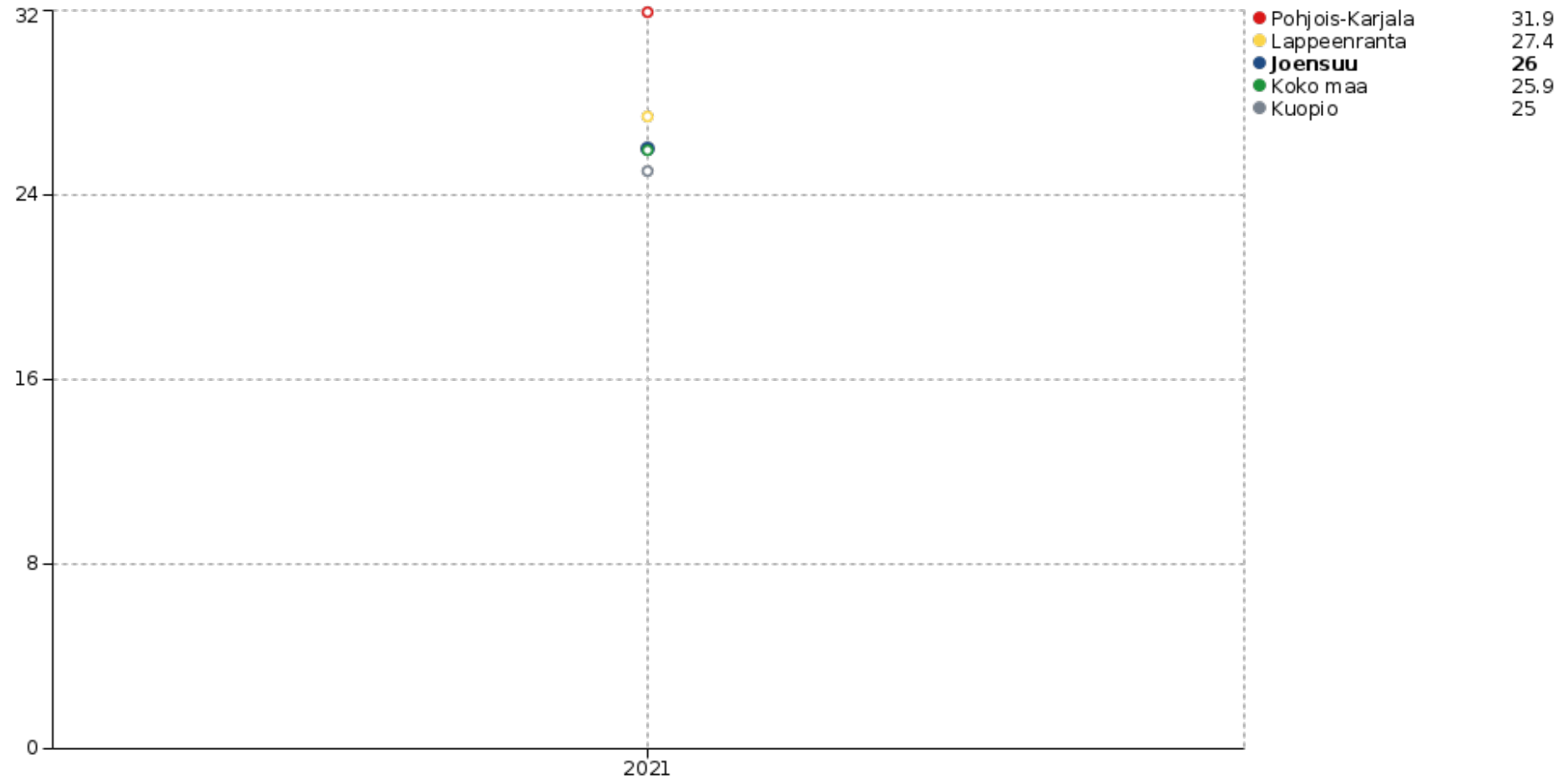
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

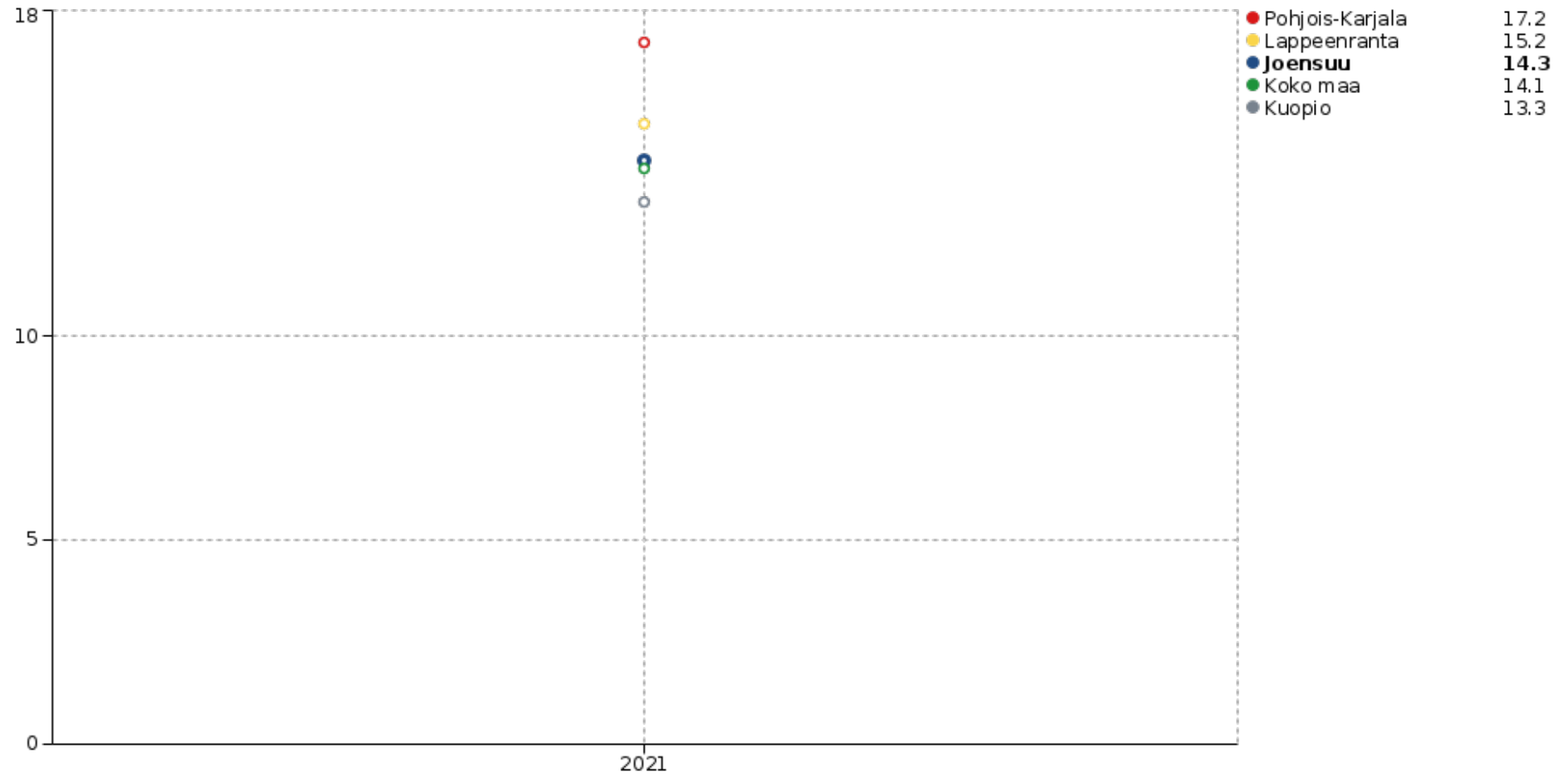
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

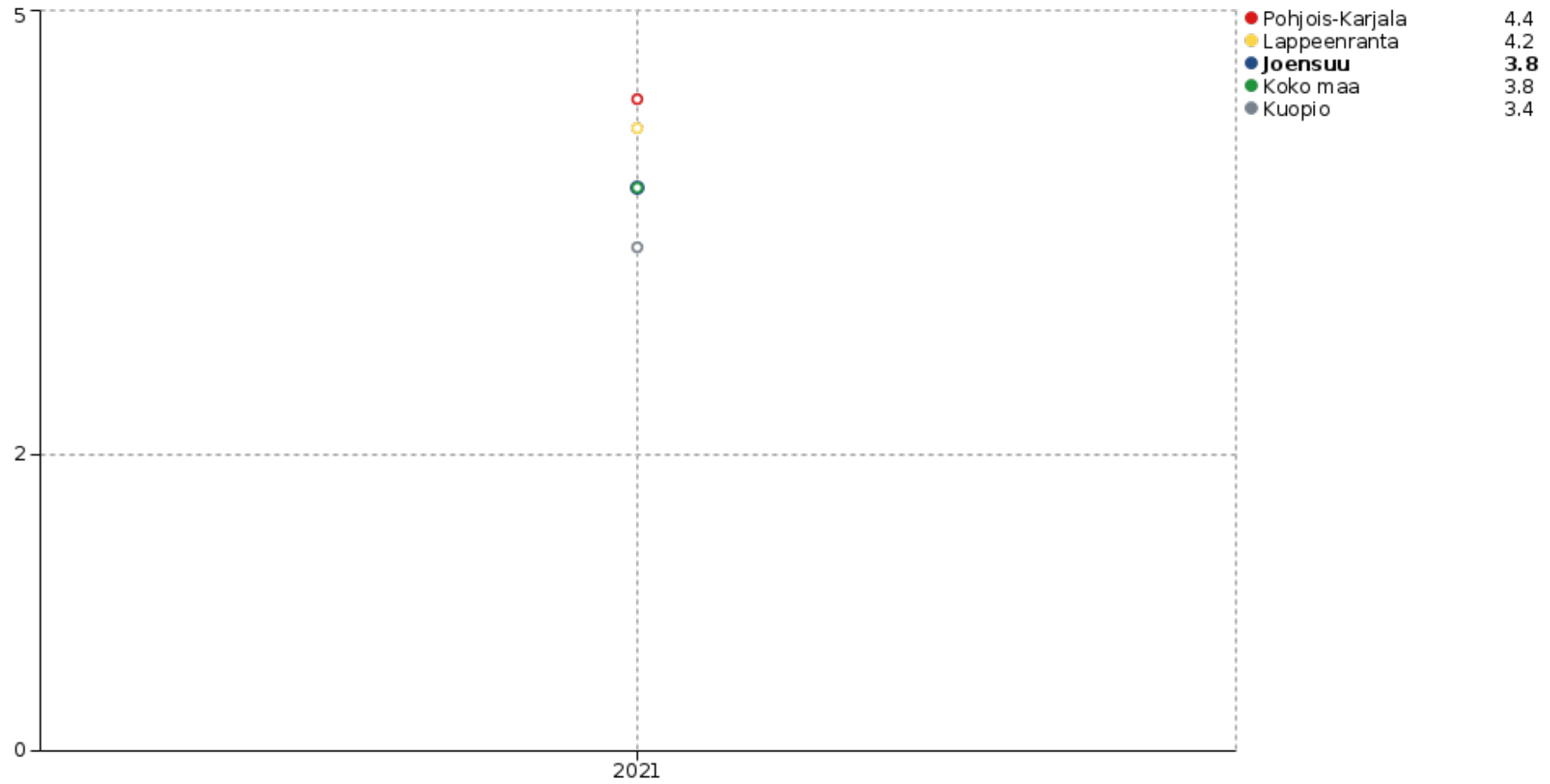
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

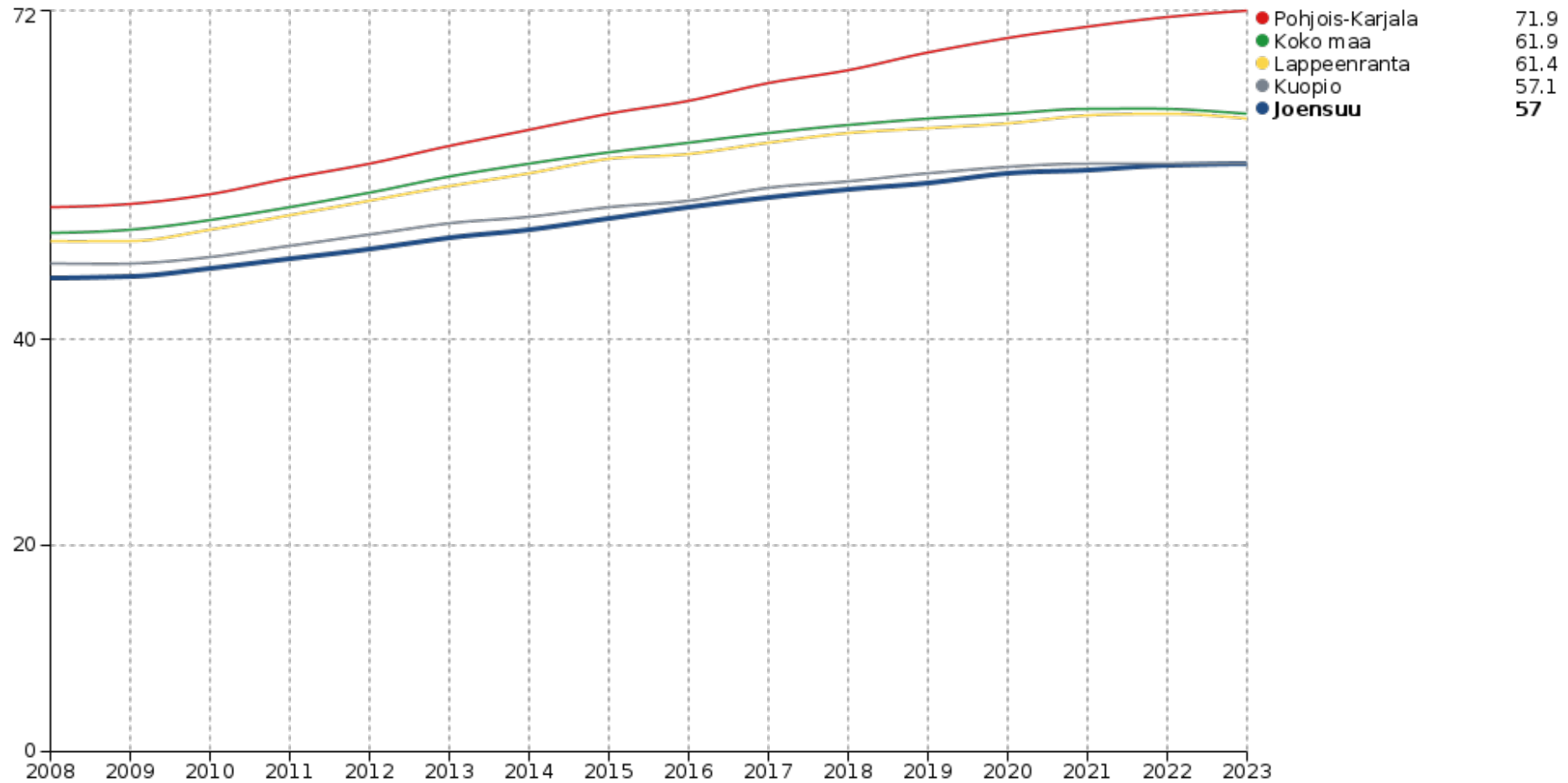
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

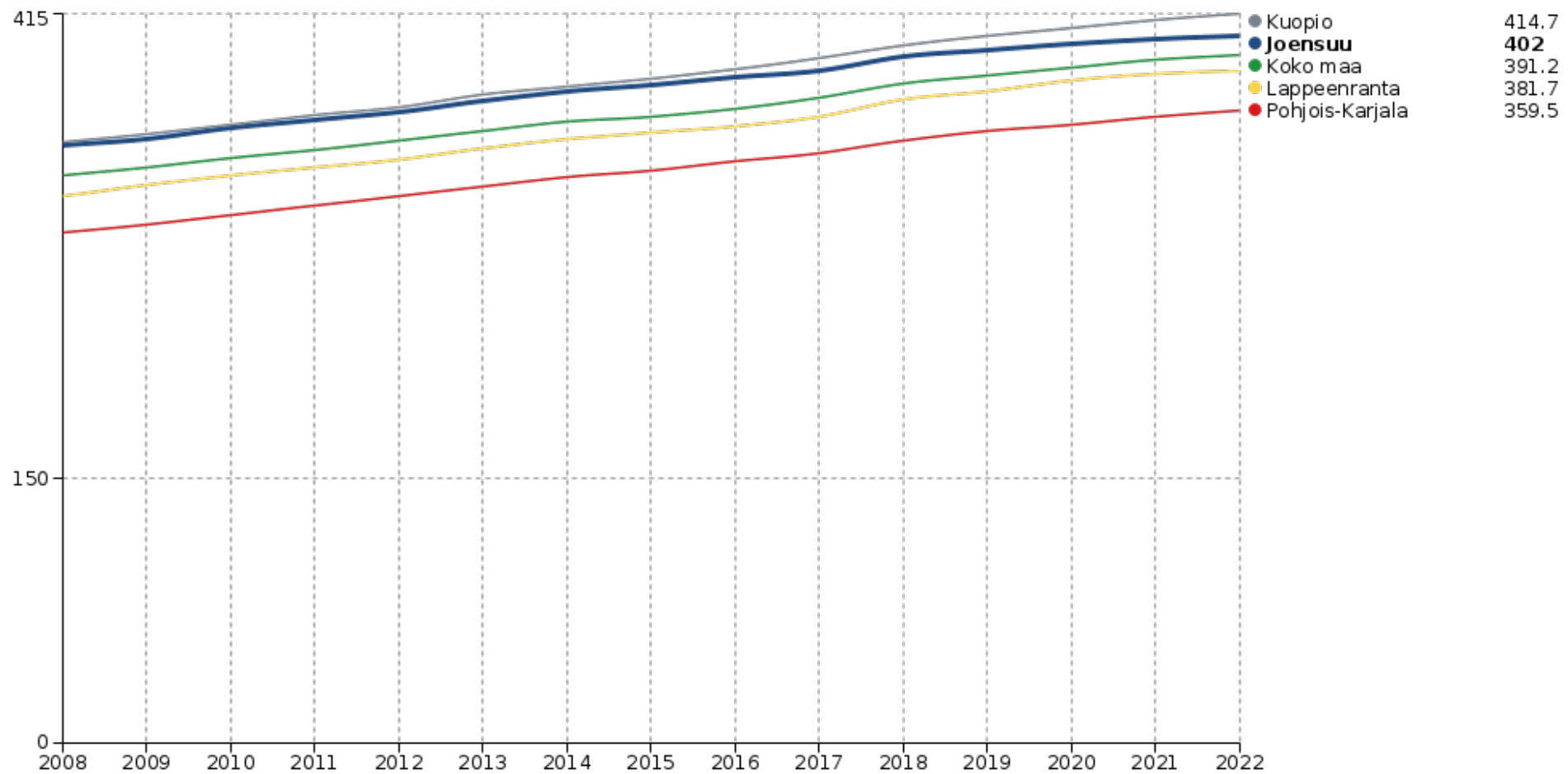
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2030 (laskettu 2021)

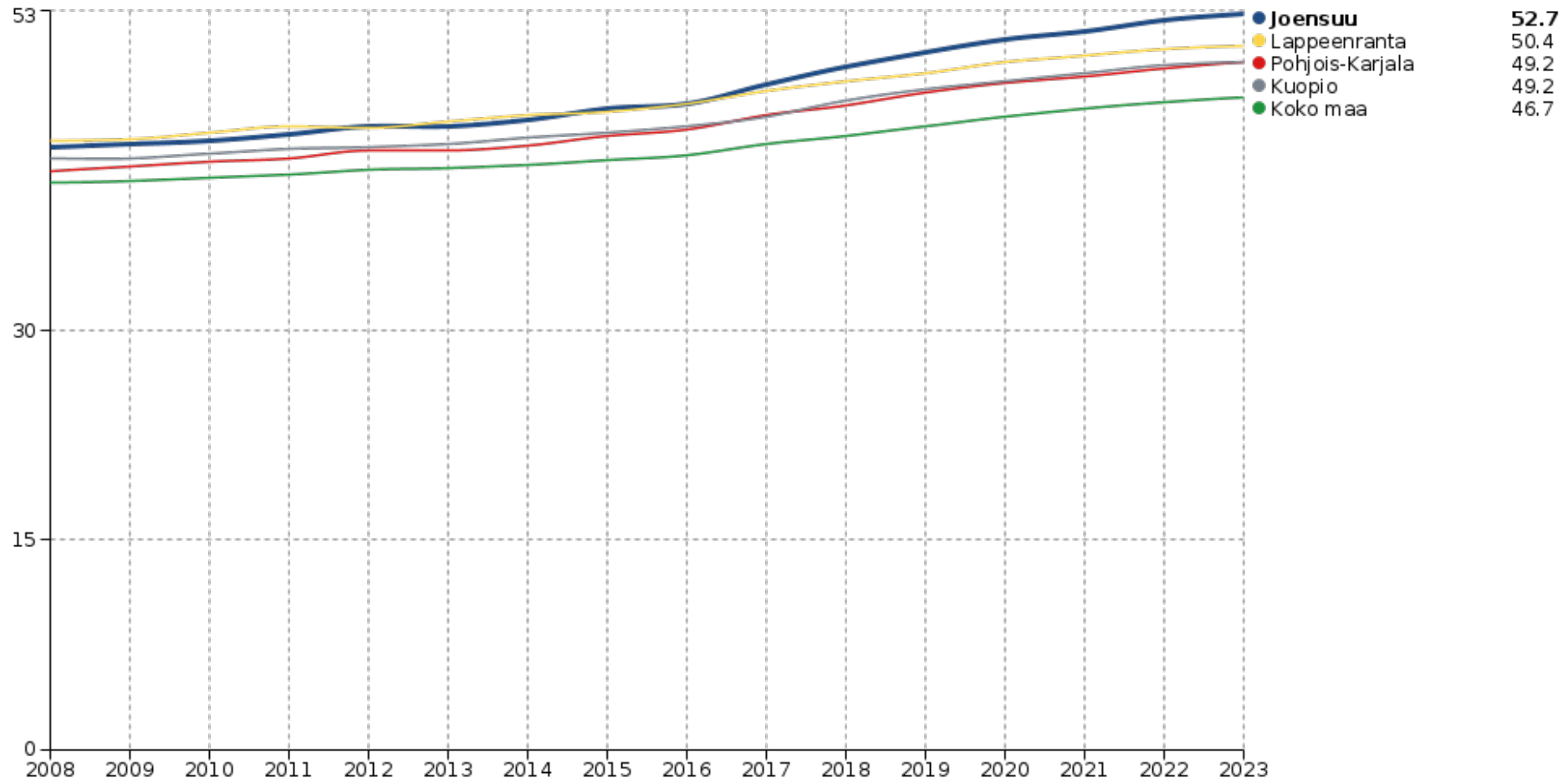
Huoltosuhte, demografinen

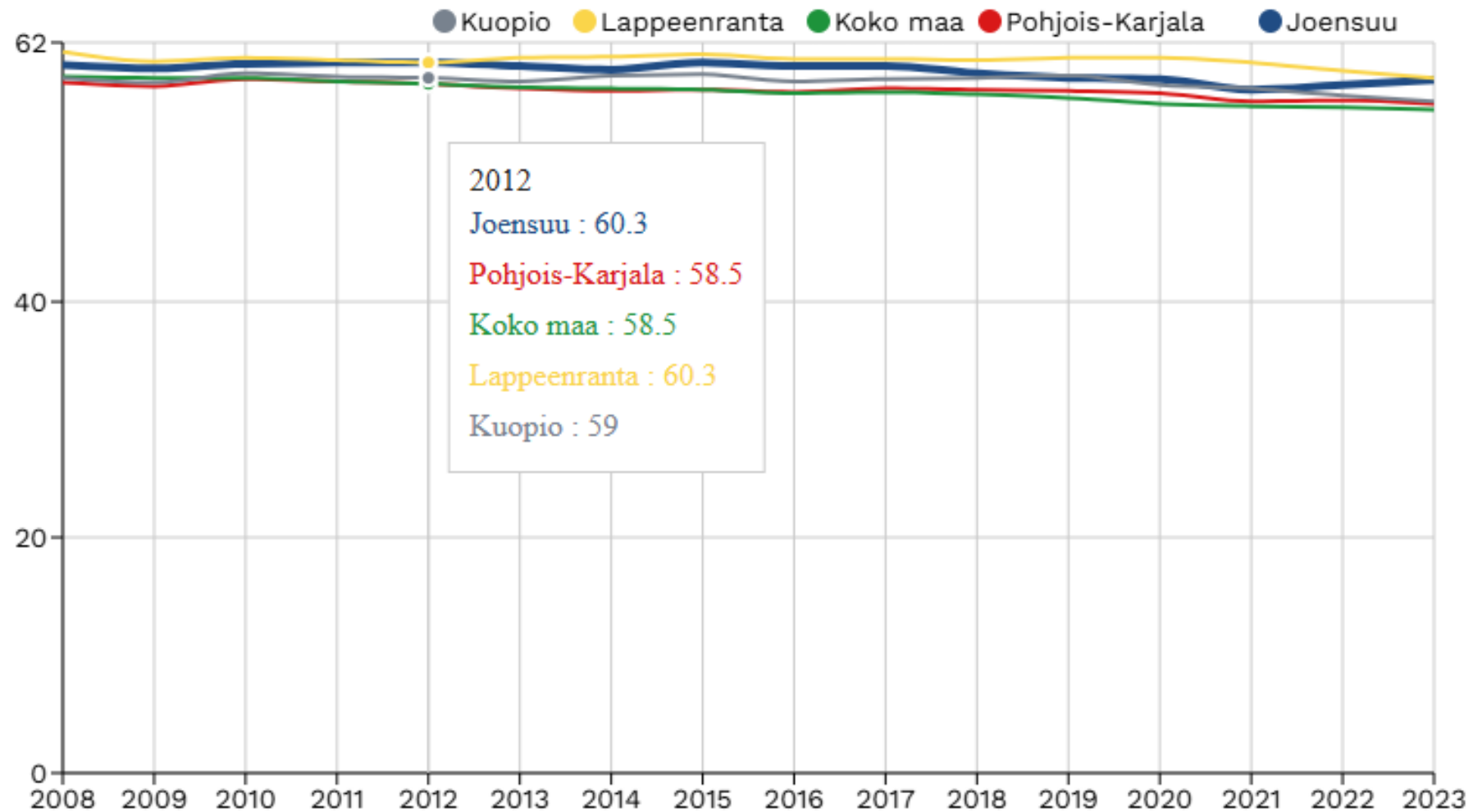
Koulutustasomittain

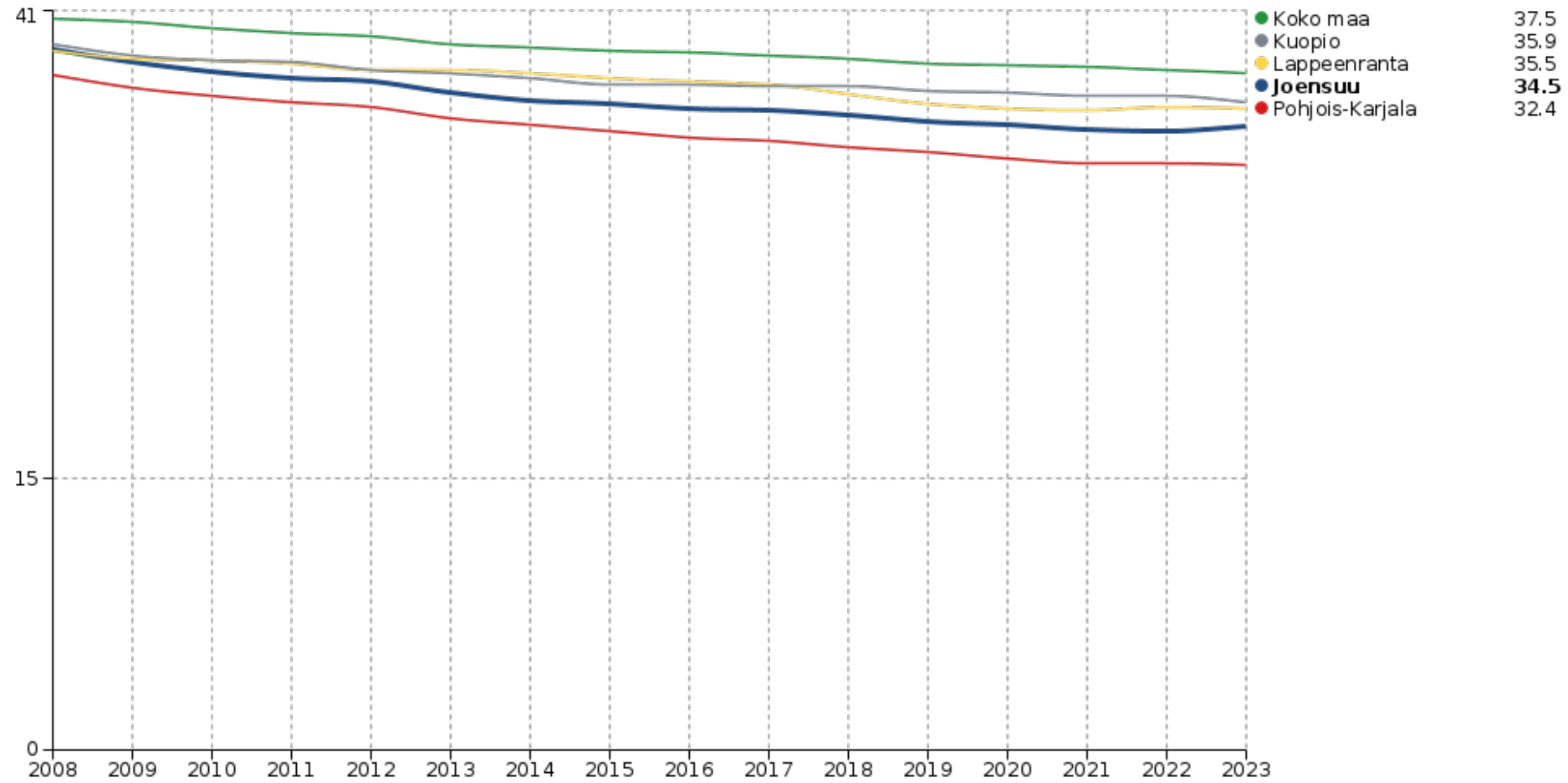
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

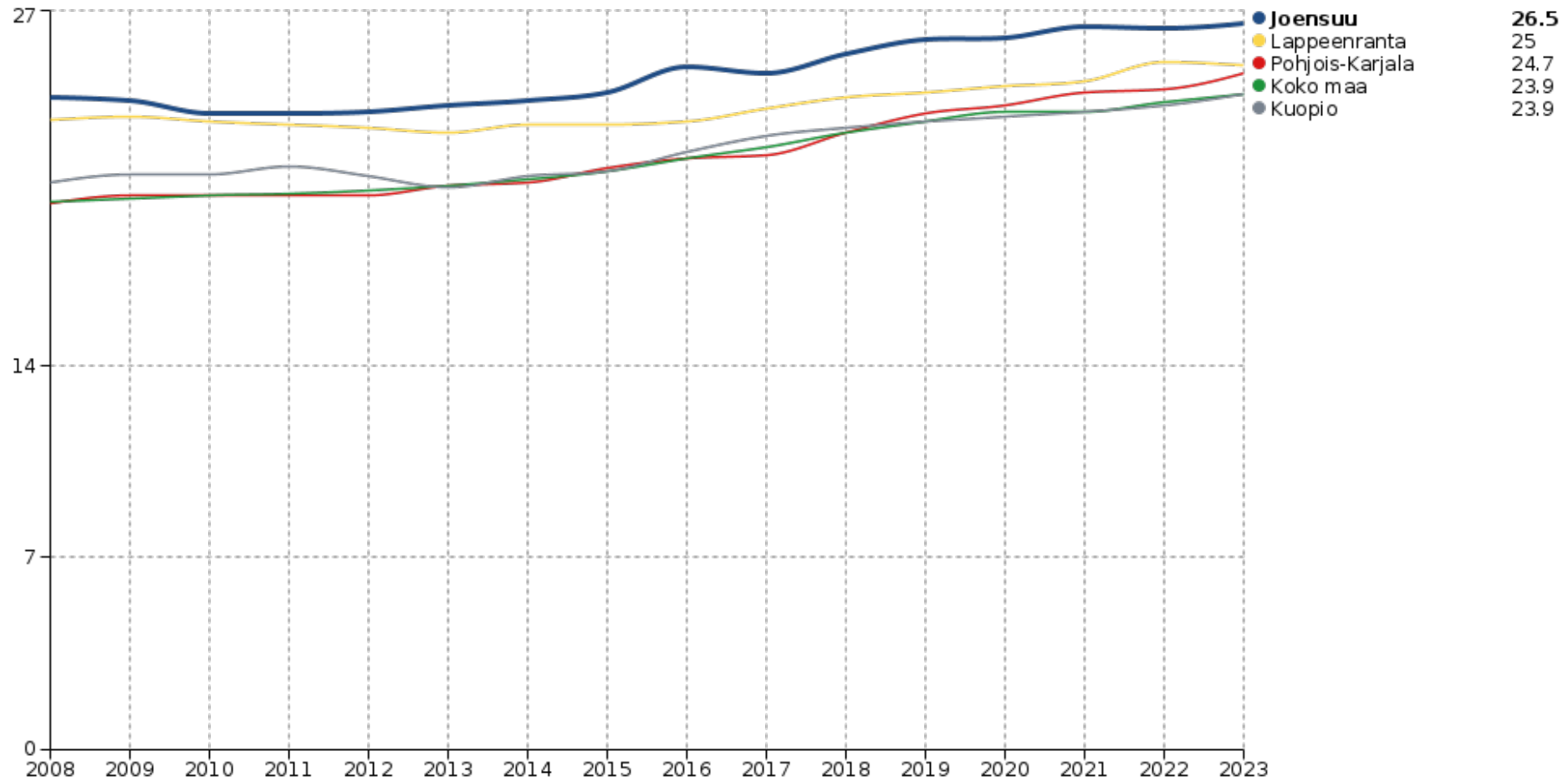
75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat, % vastaavan ikäisten asutokunnista

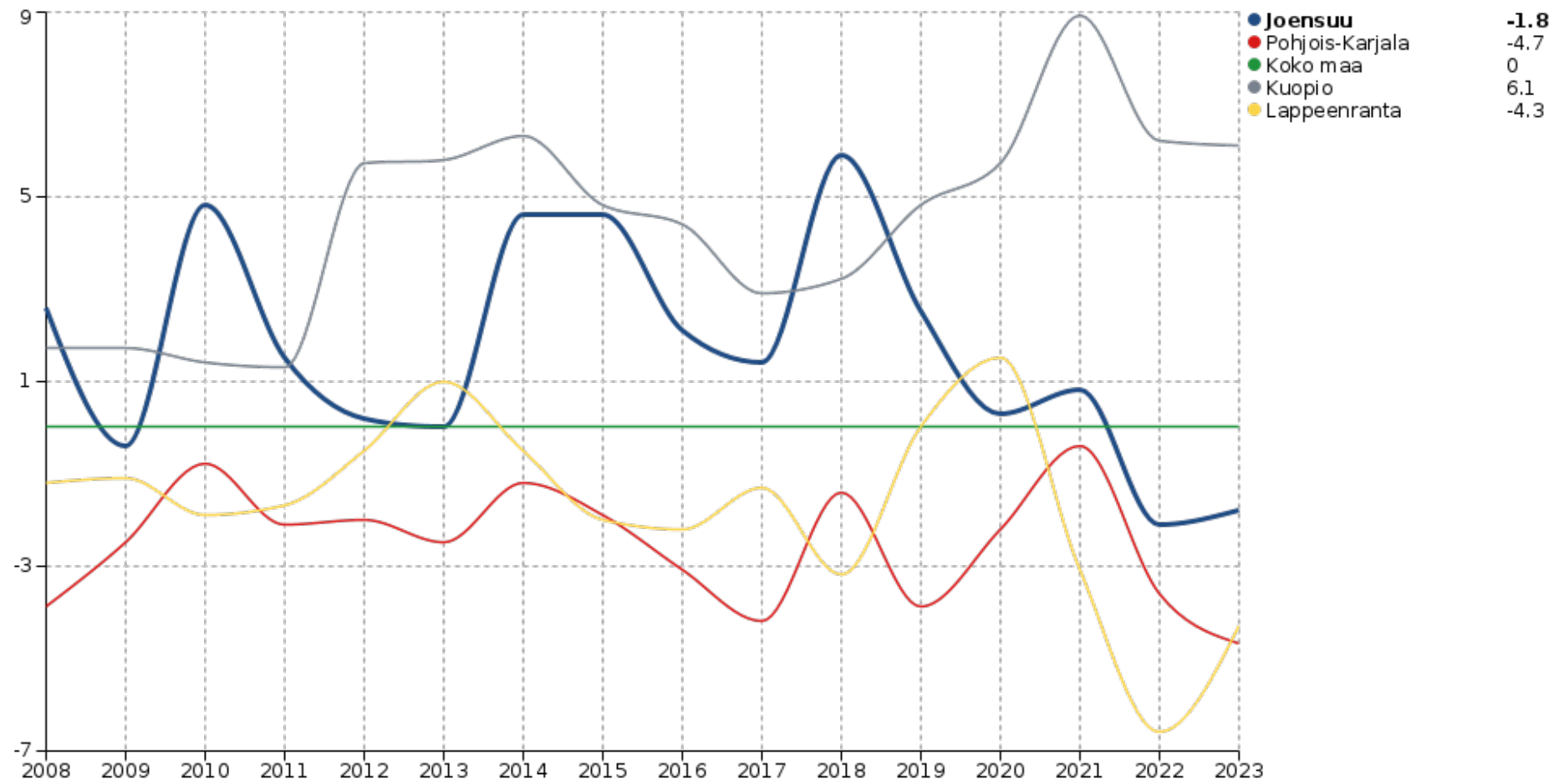
Lapsiperheet, % perheistä

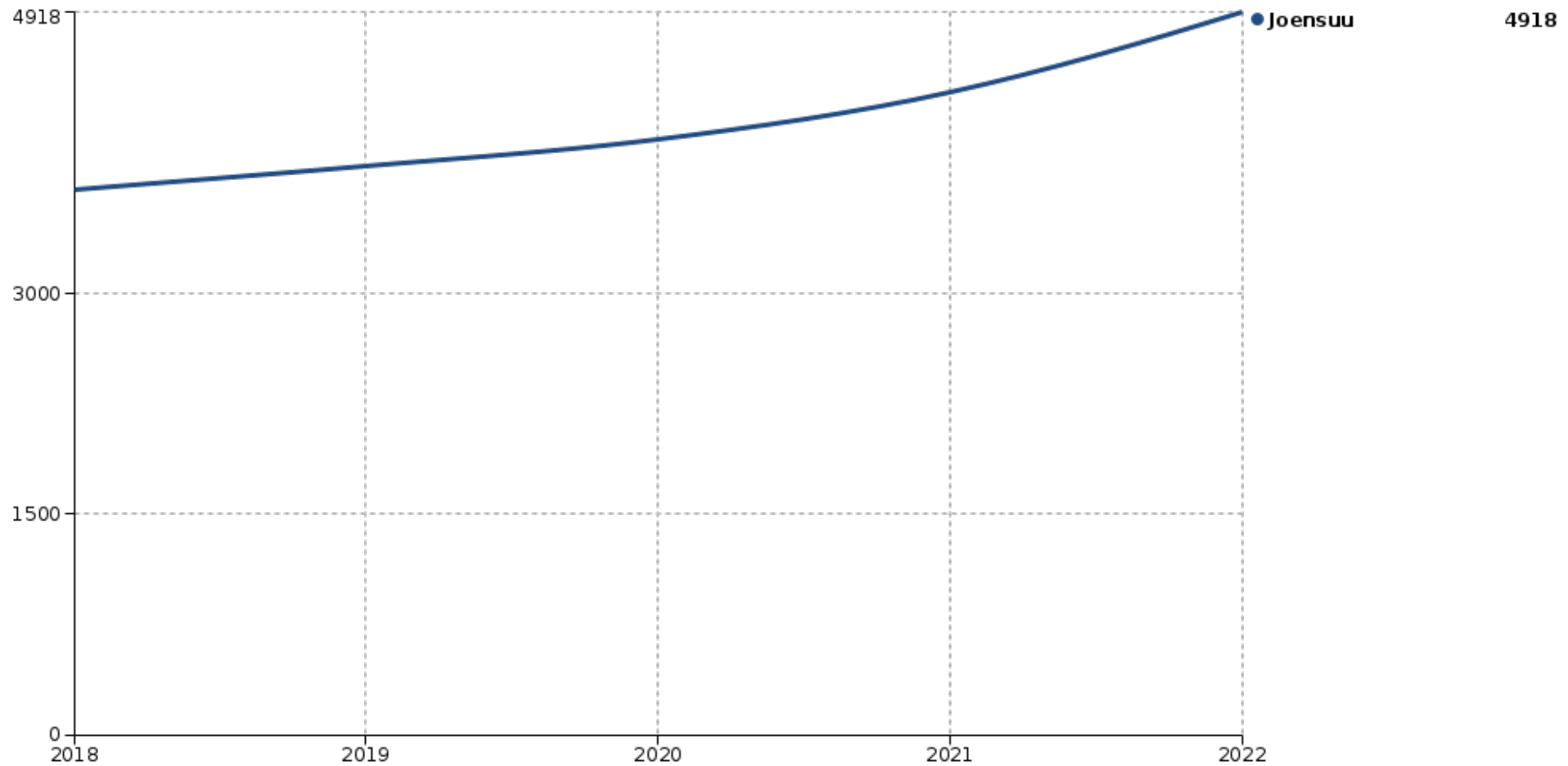
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

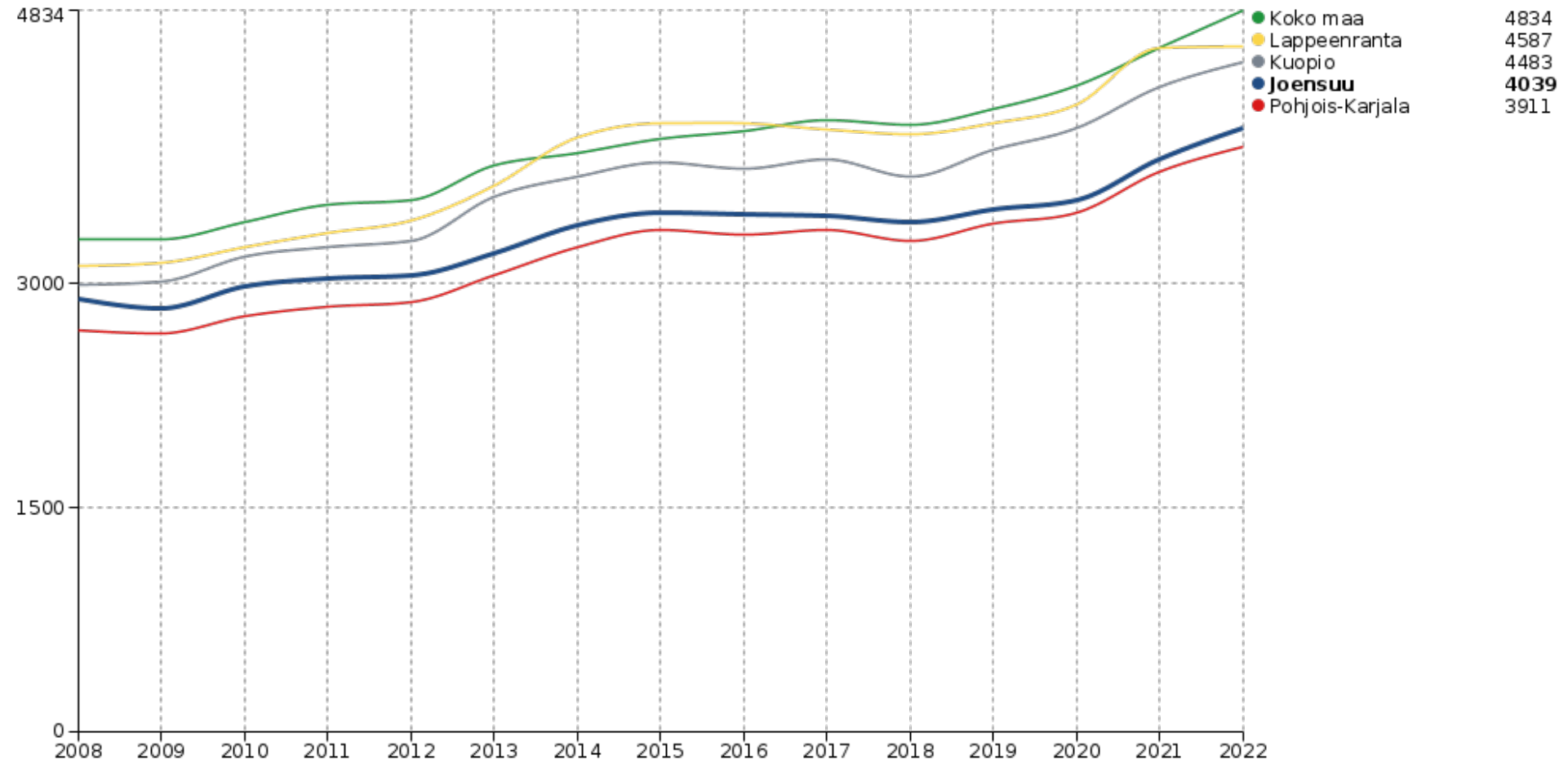

Ulkomaalaistaustaiset Joensuussa lkm

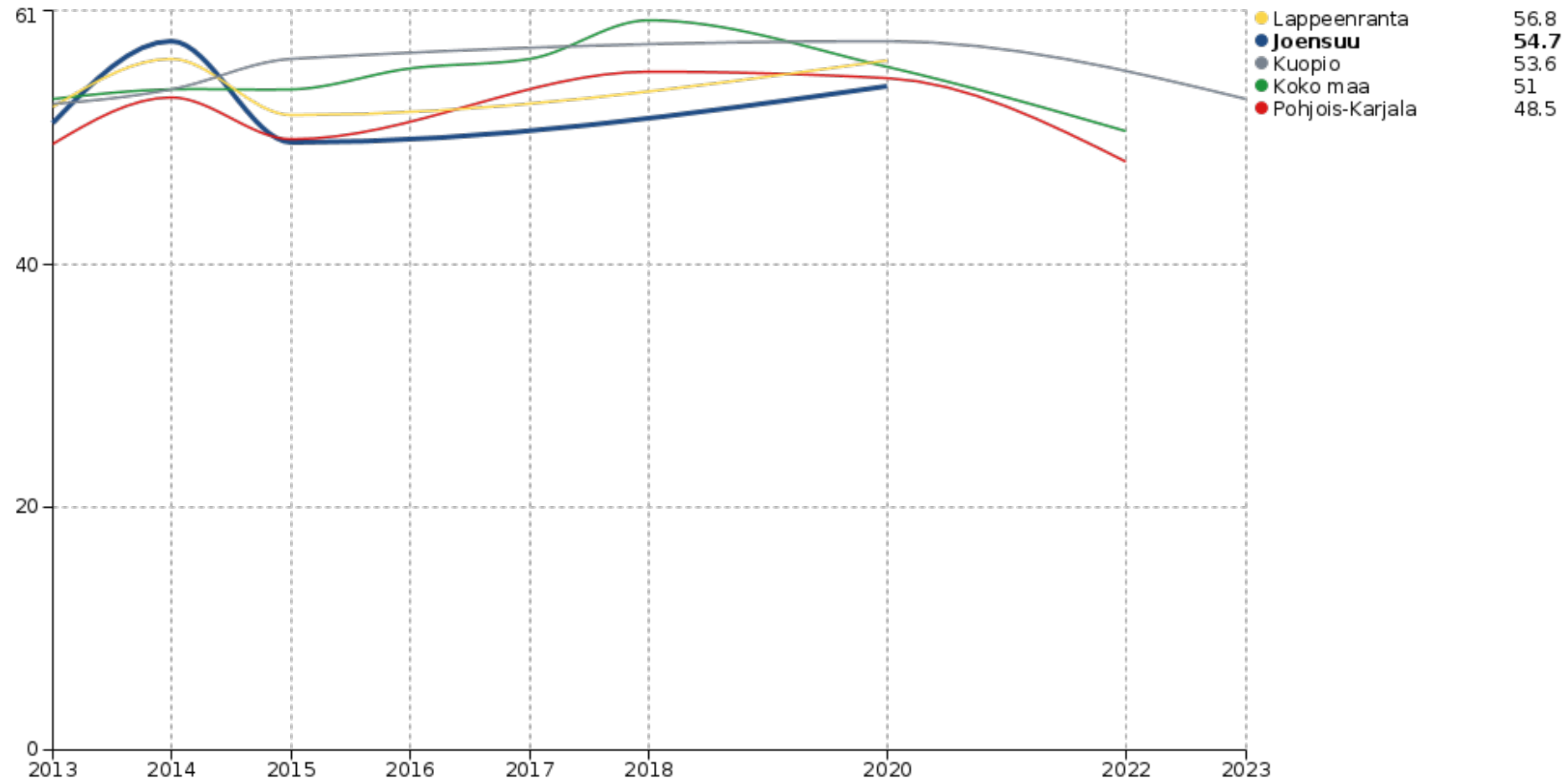

Ulkomaalaistaustaisten määrä Joensuussa on kasvussa ja vuonna 2022 heitä oli 4918. Pohjois-Karjalan ulkomaalaistaustaisista 61 % asuu Joensuussa. Suurimmat kansalaisuusryhmät maakuntaan tulleista ulkomaalaistaustaisista ovat venäläiset (48 %) ja turkkilaiset (7 %).

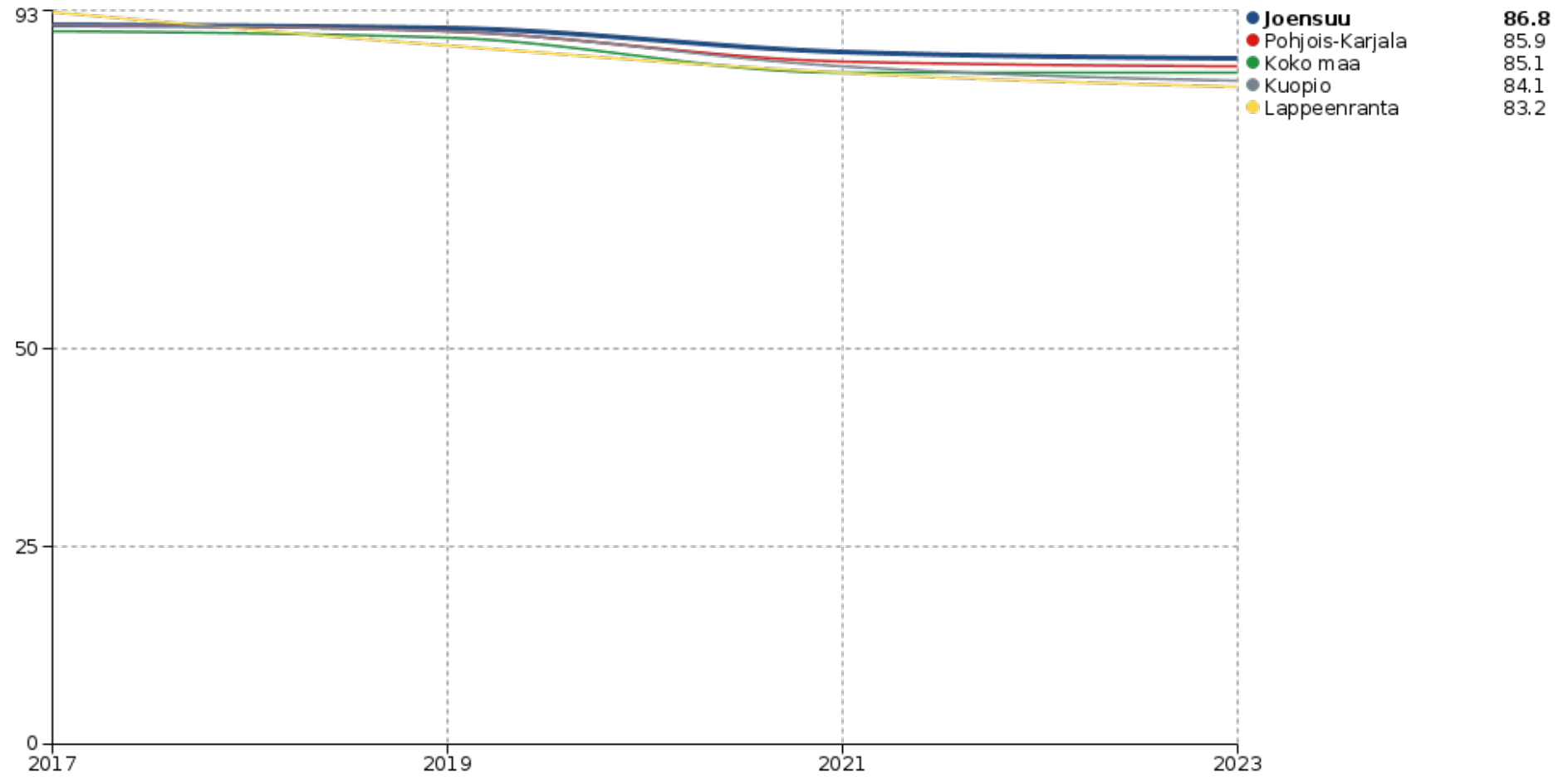
Verotulot, euroa / asukas

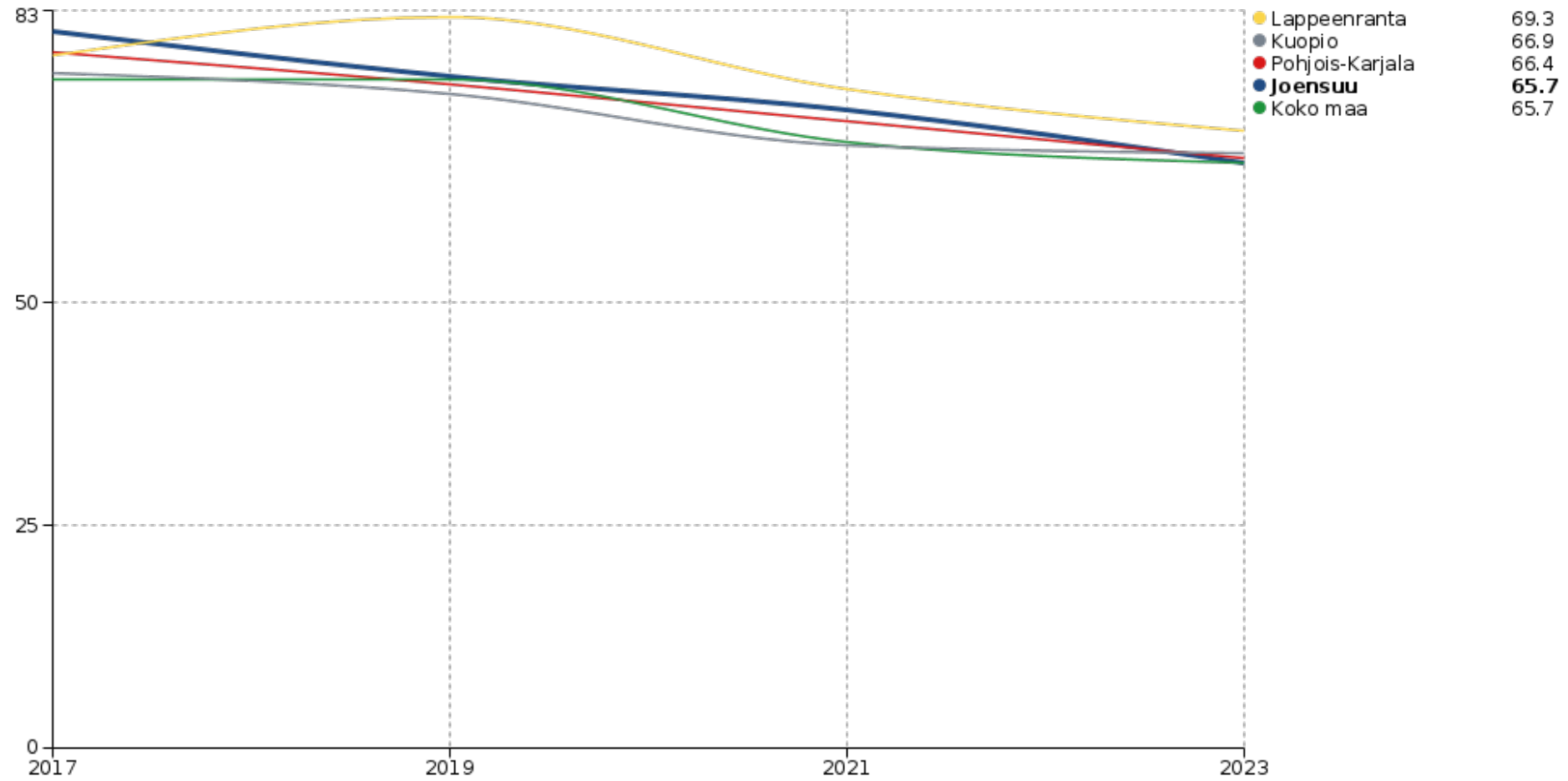
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%)

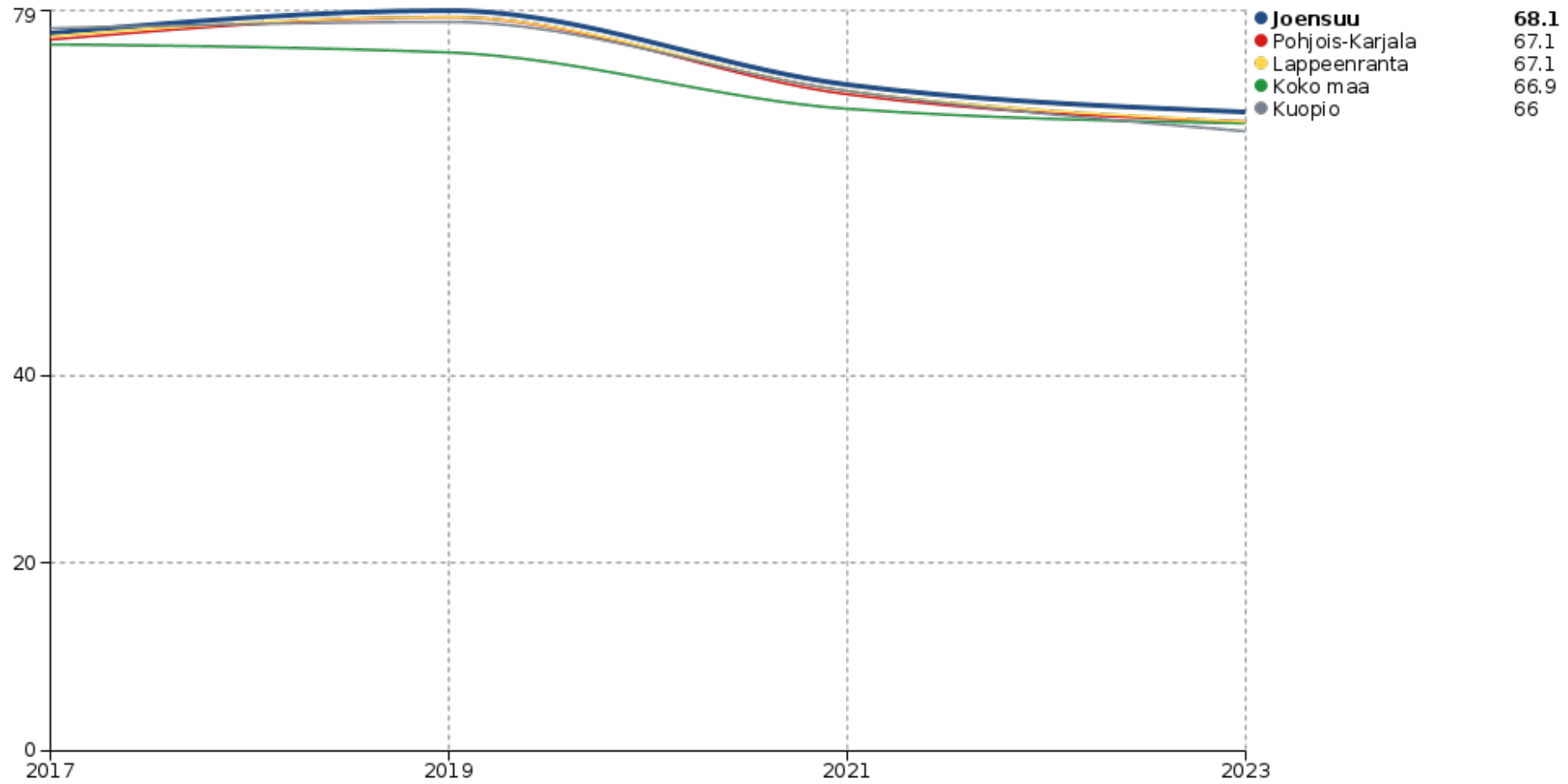
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

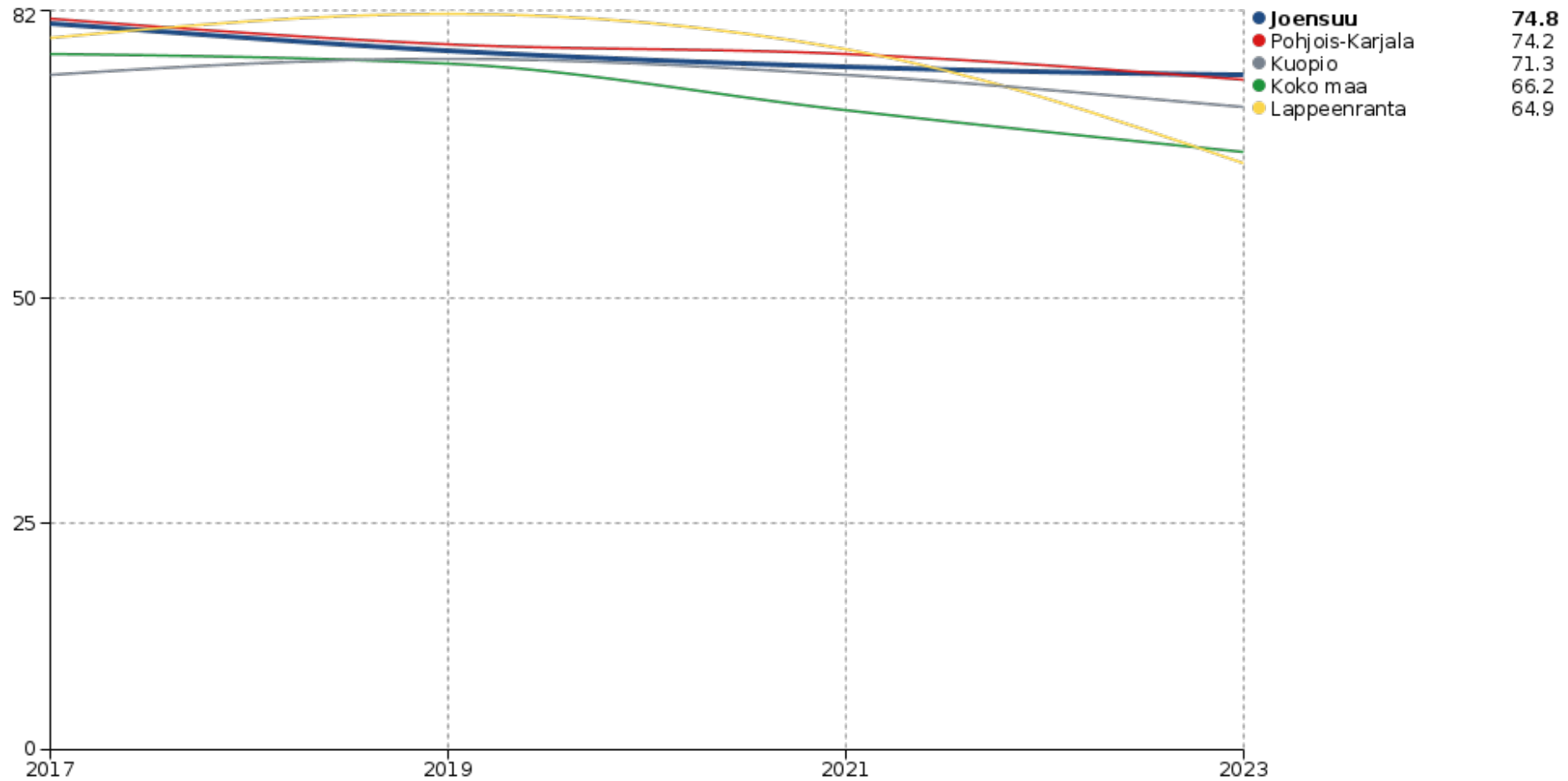
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

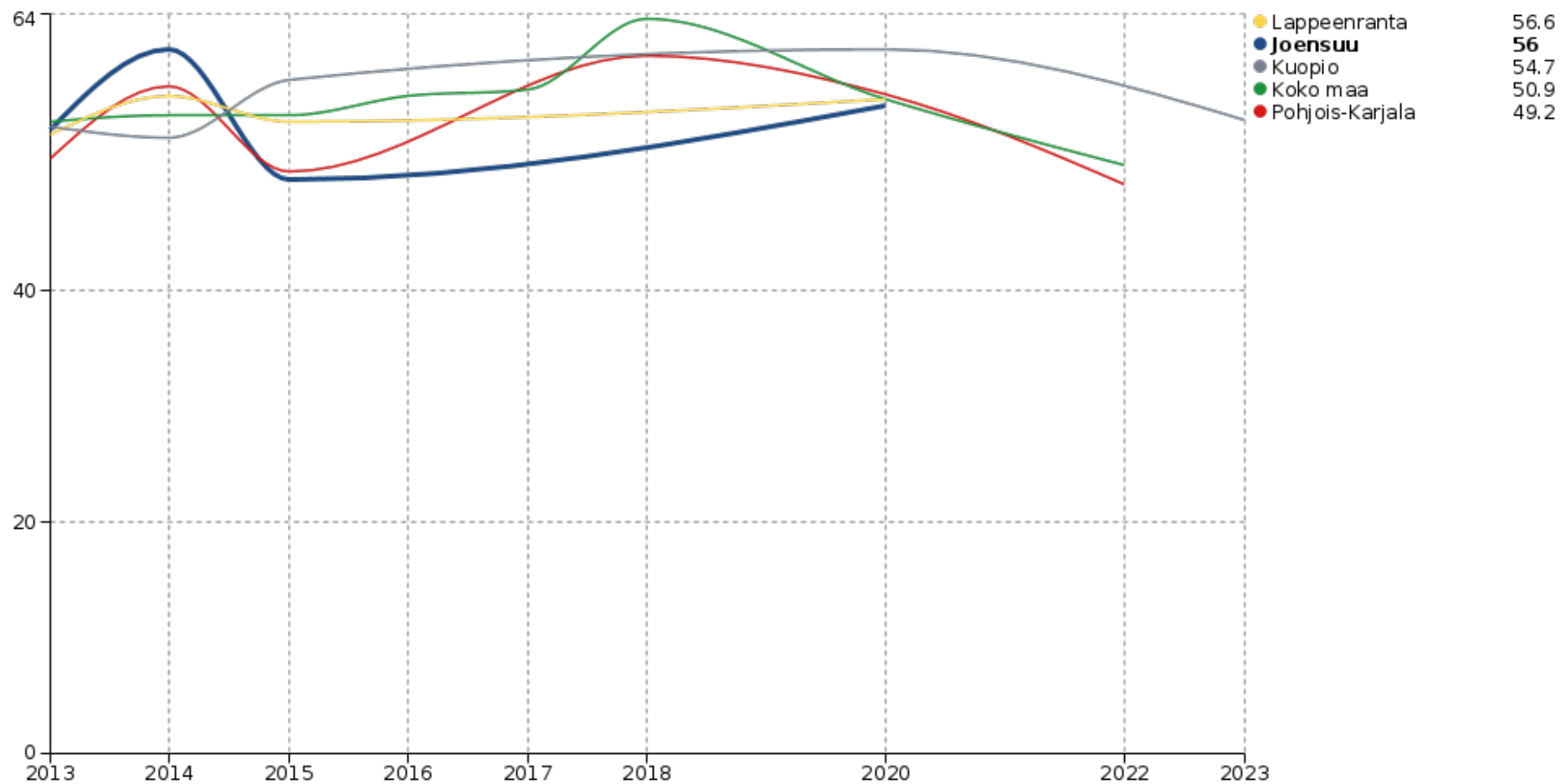
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

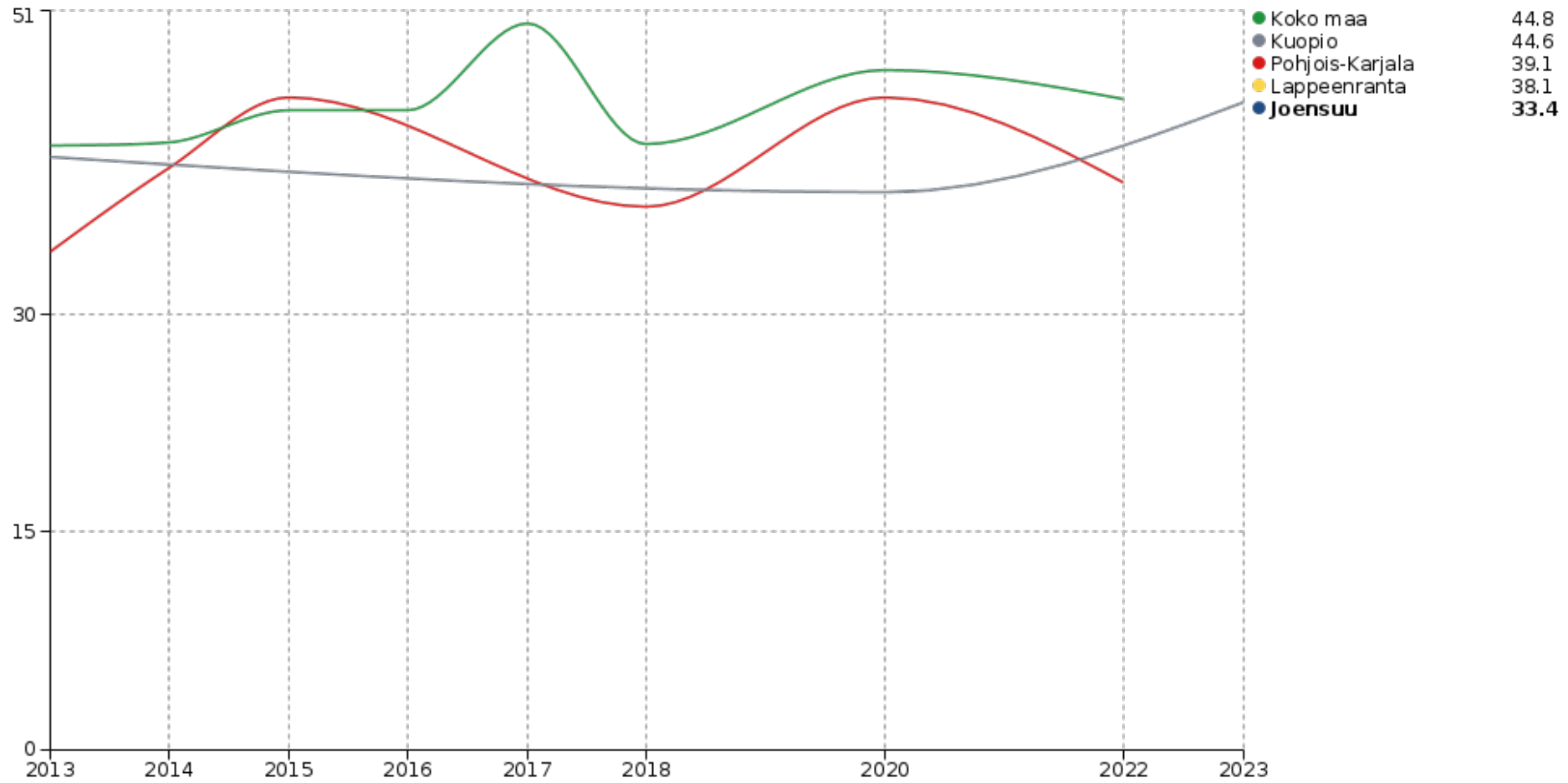
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

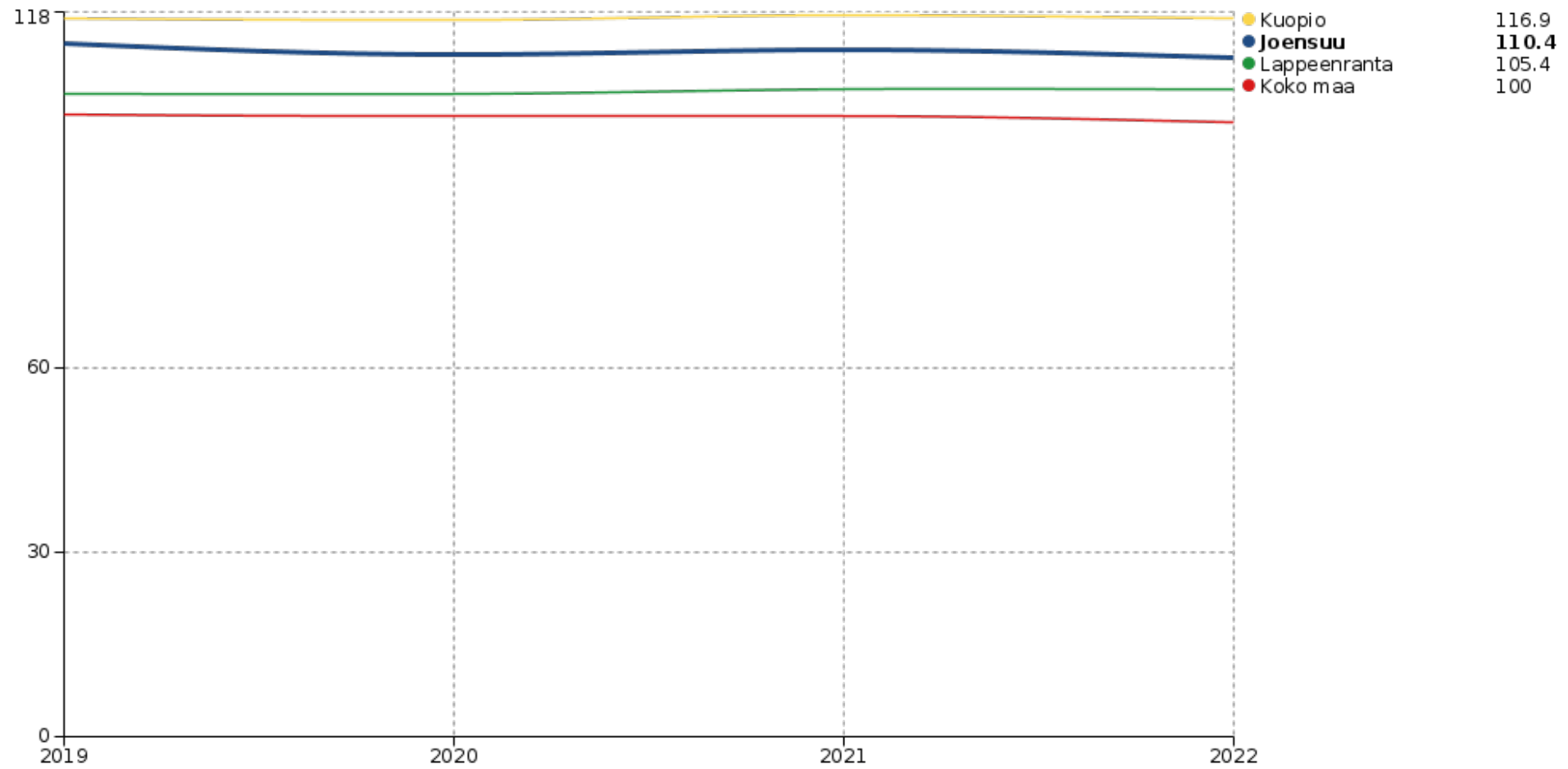
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

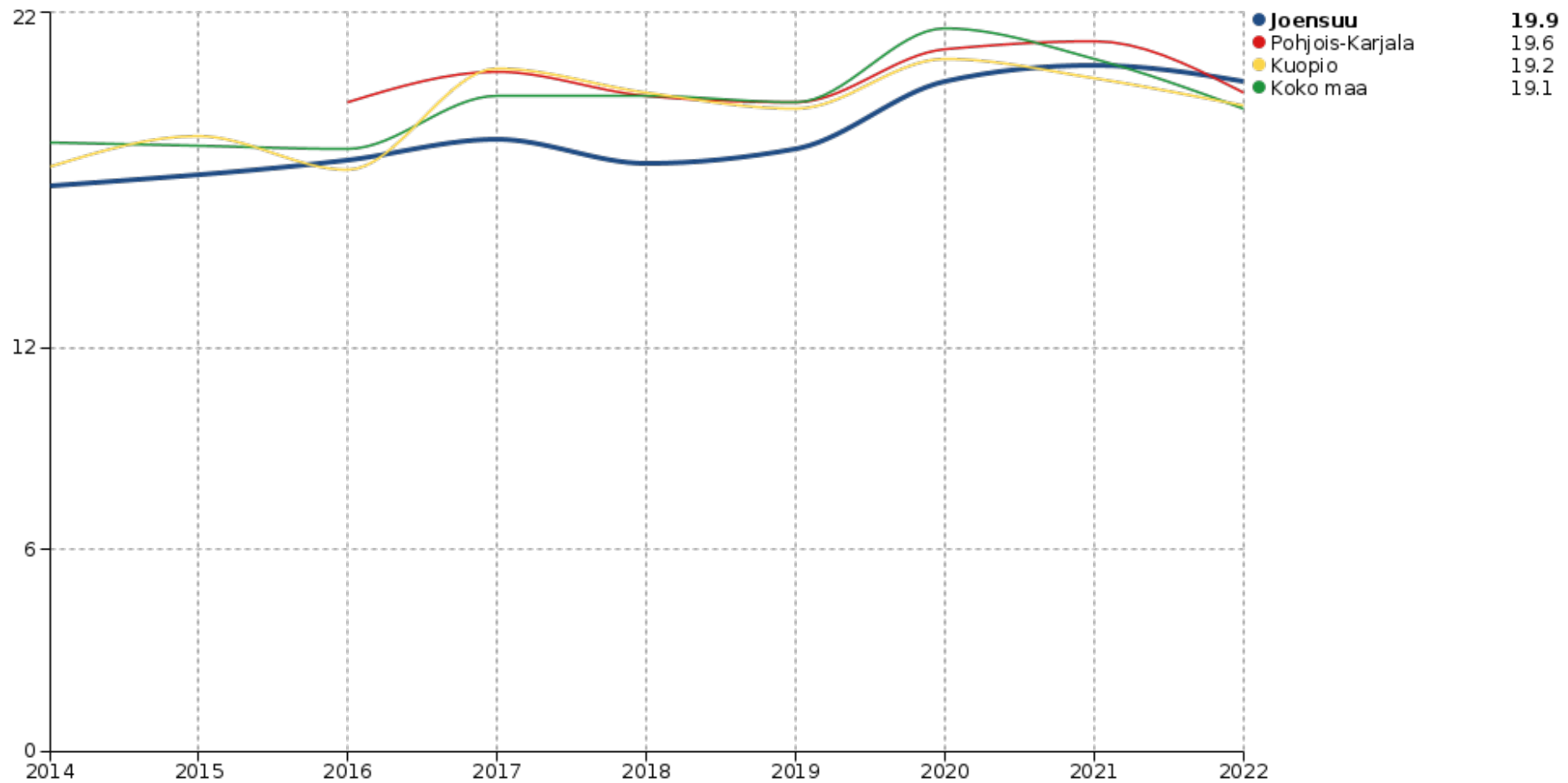
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet

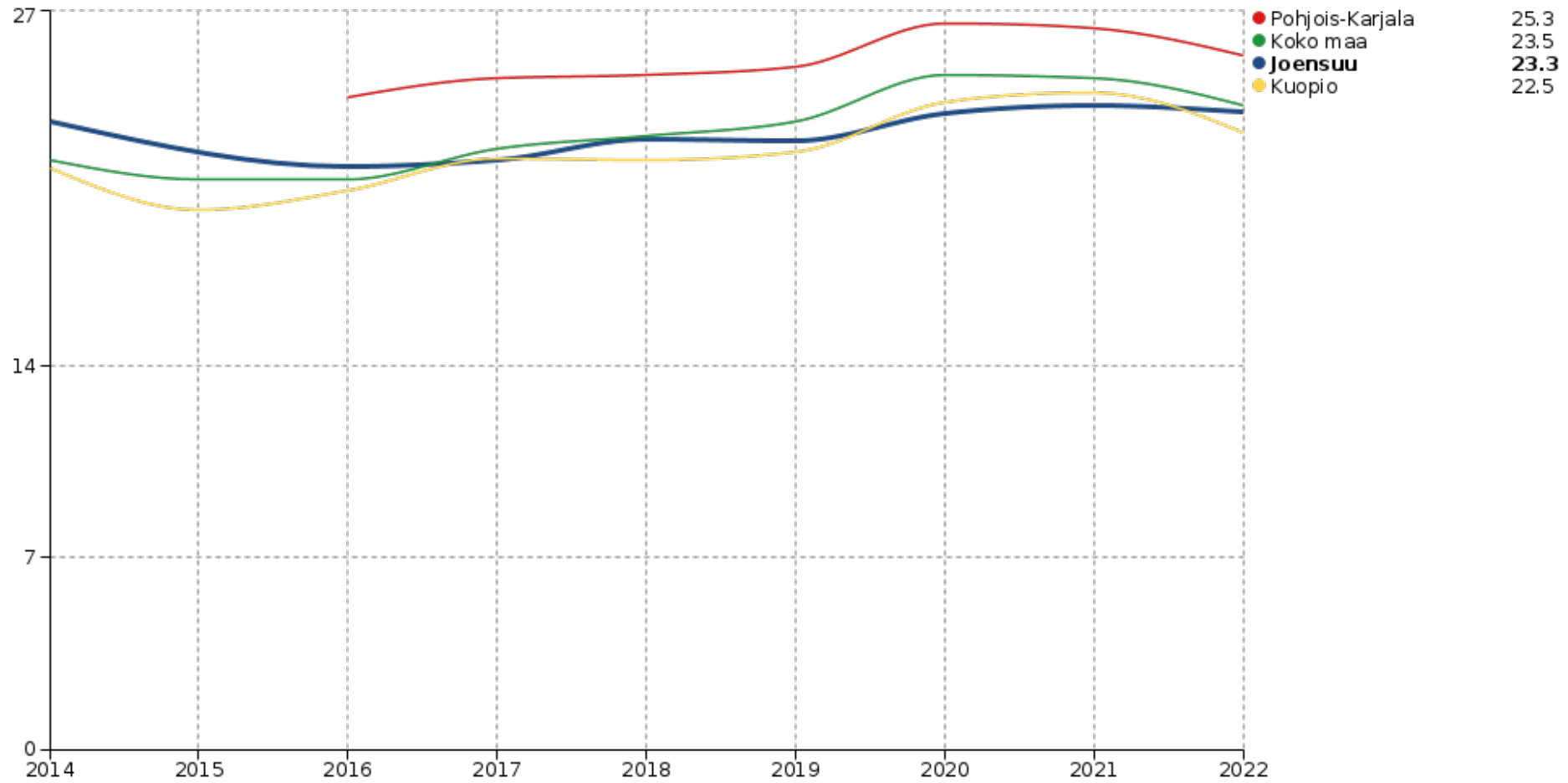
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu

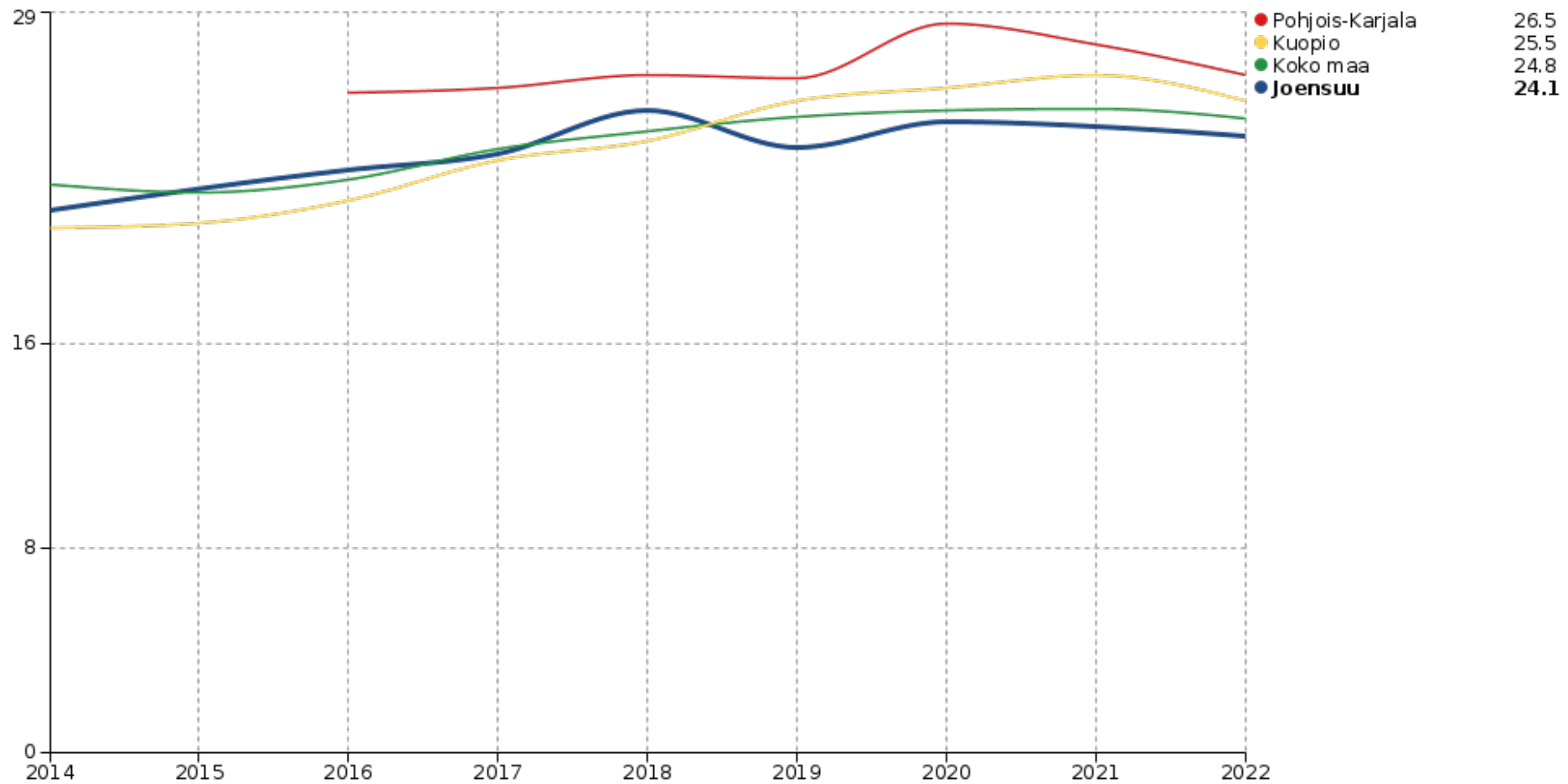
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

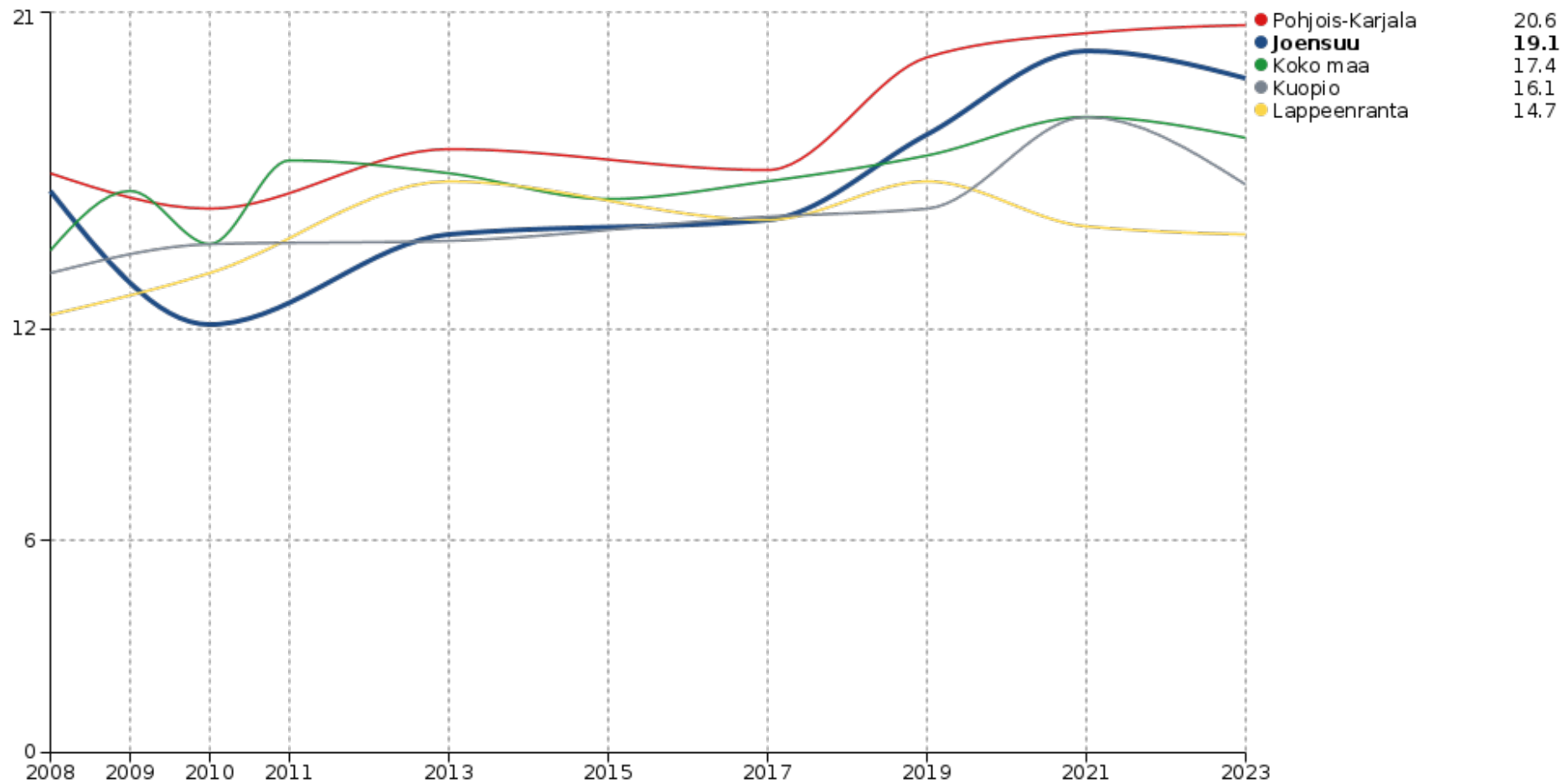
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla

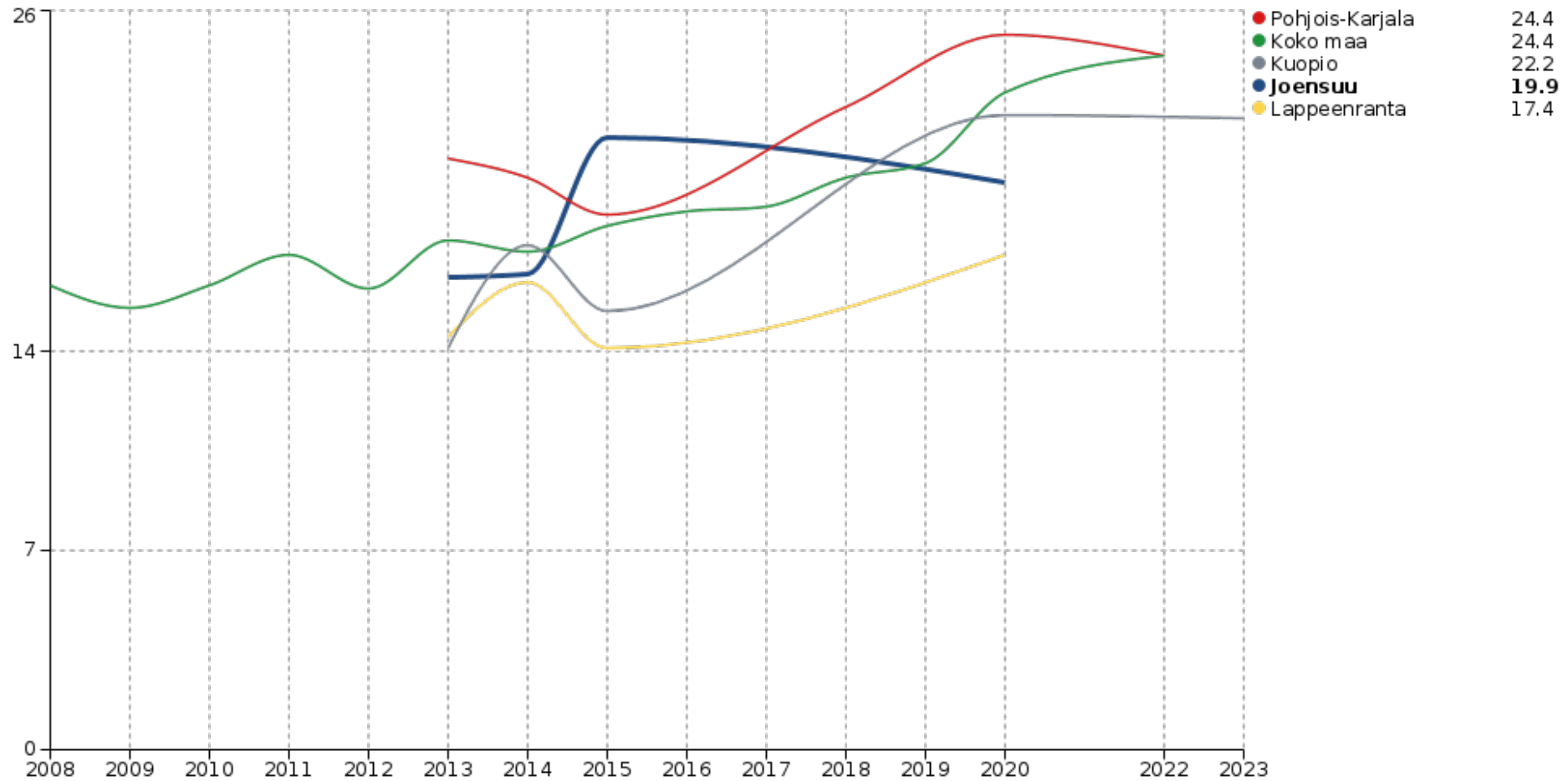
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

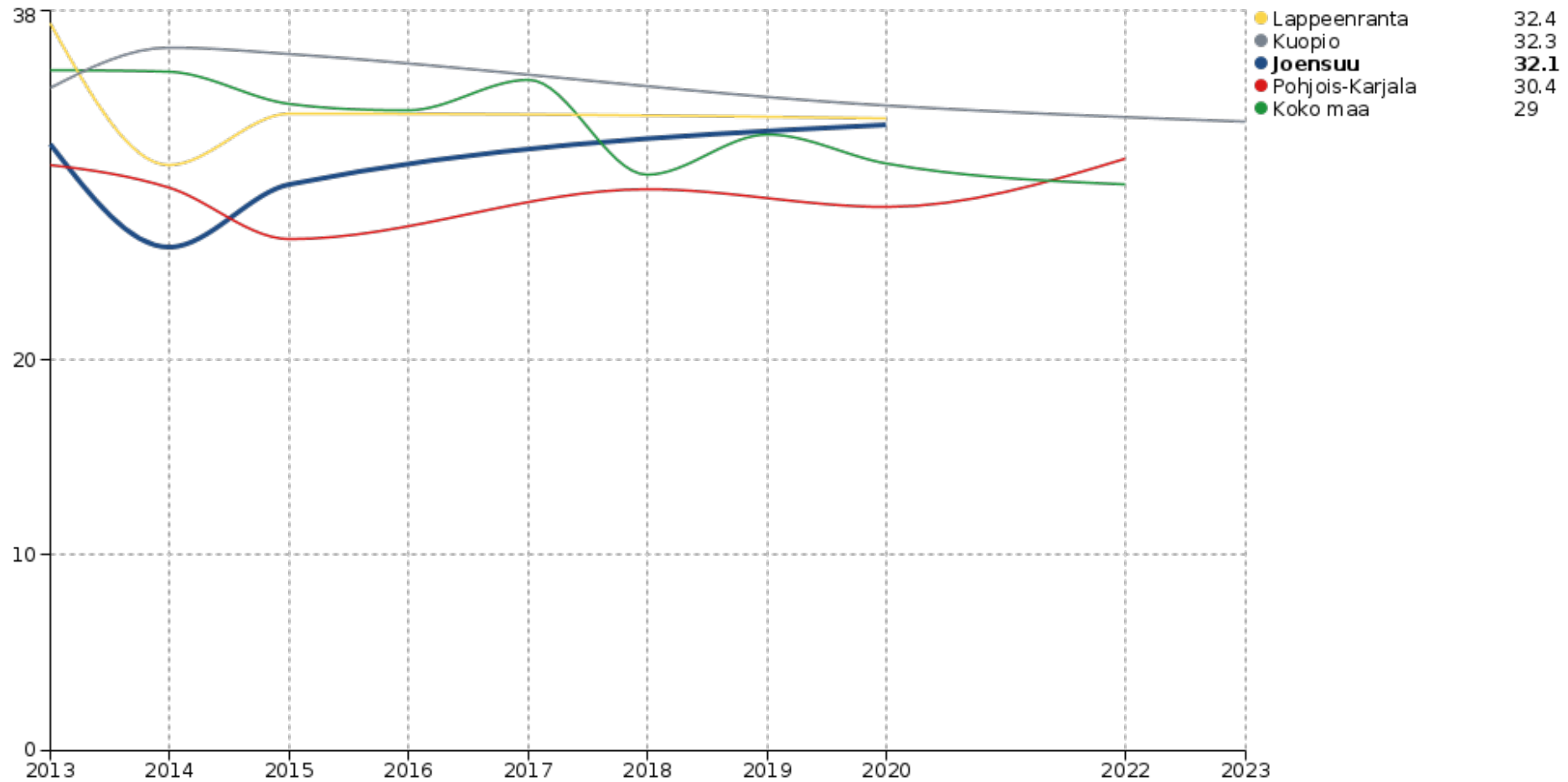
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

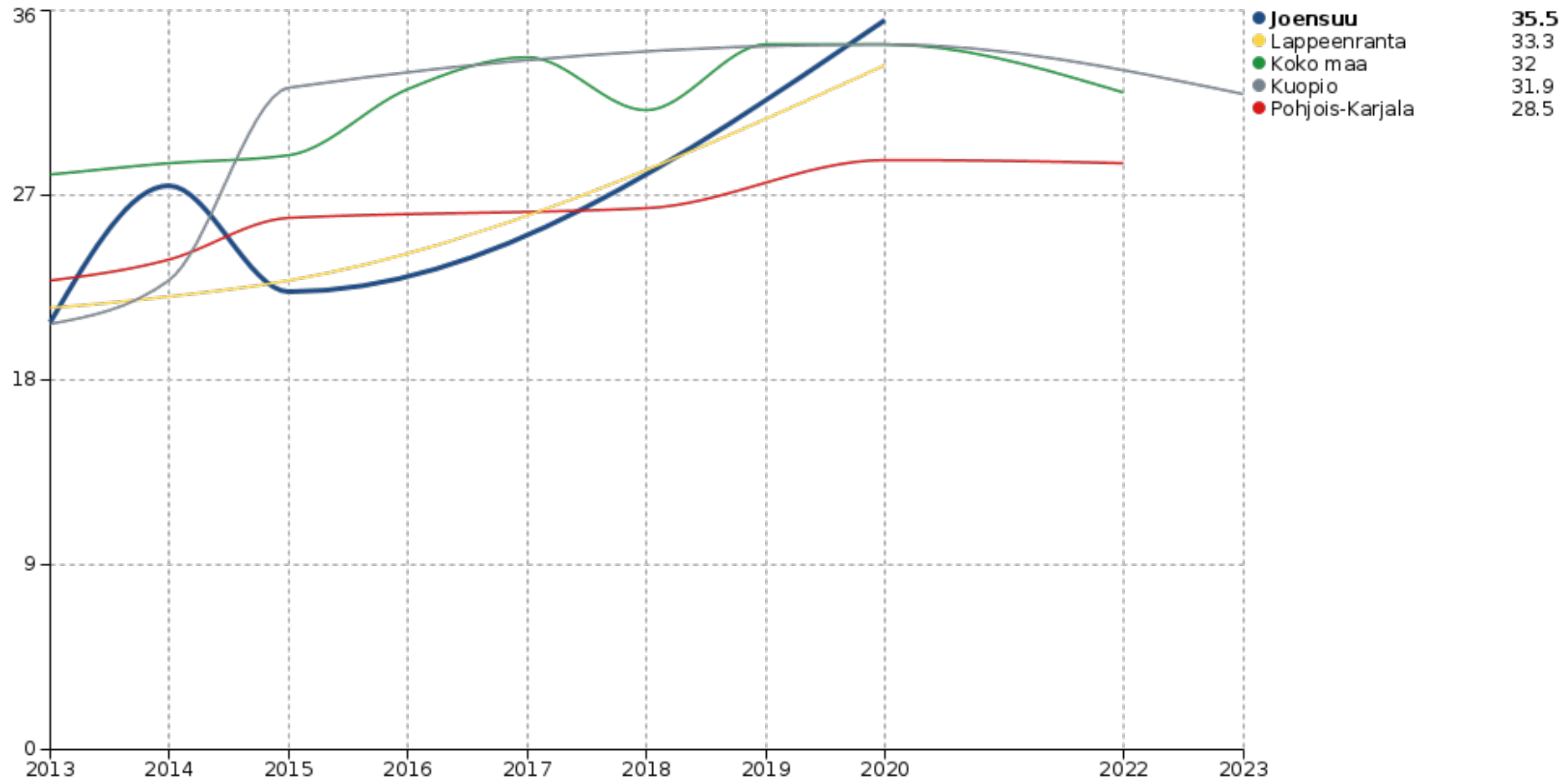
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²) (%), 20 - 64-vuotiaat

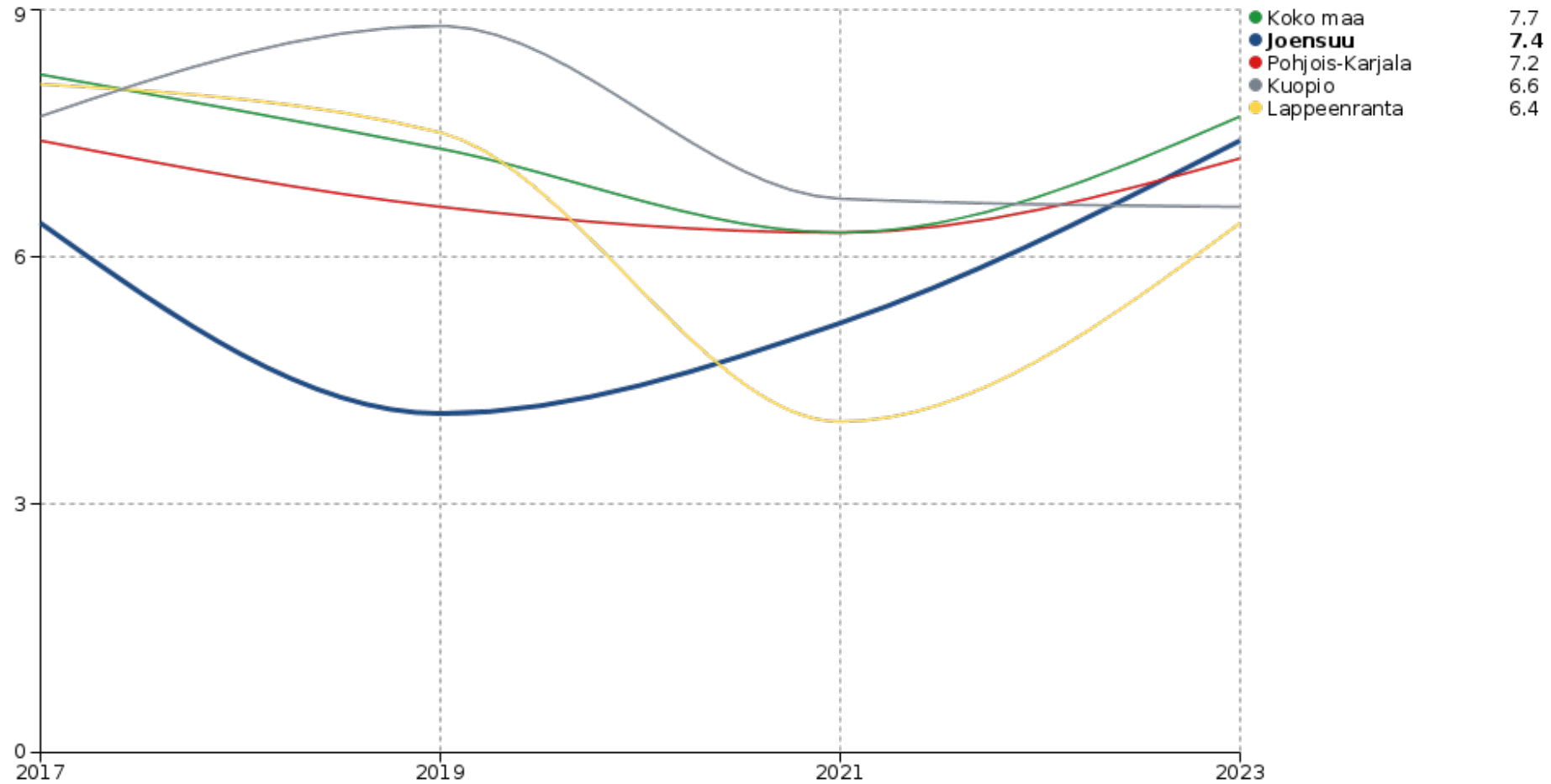
Alkoholista liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 20 - 64-vuotiaat

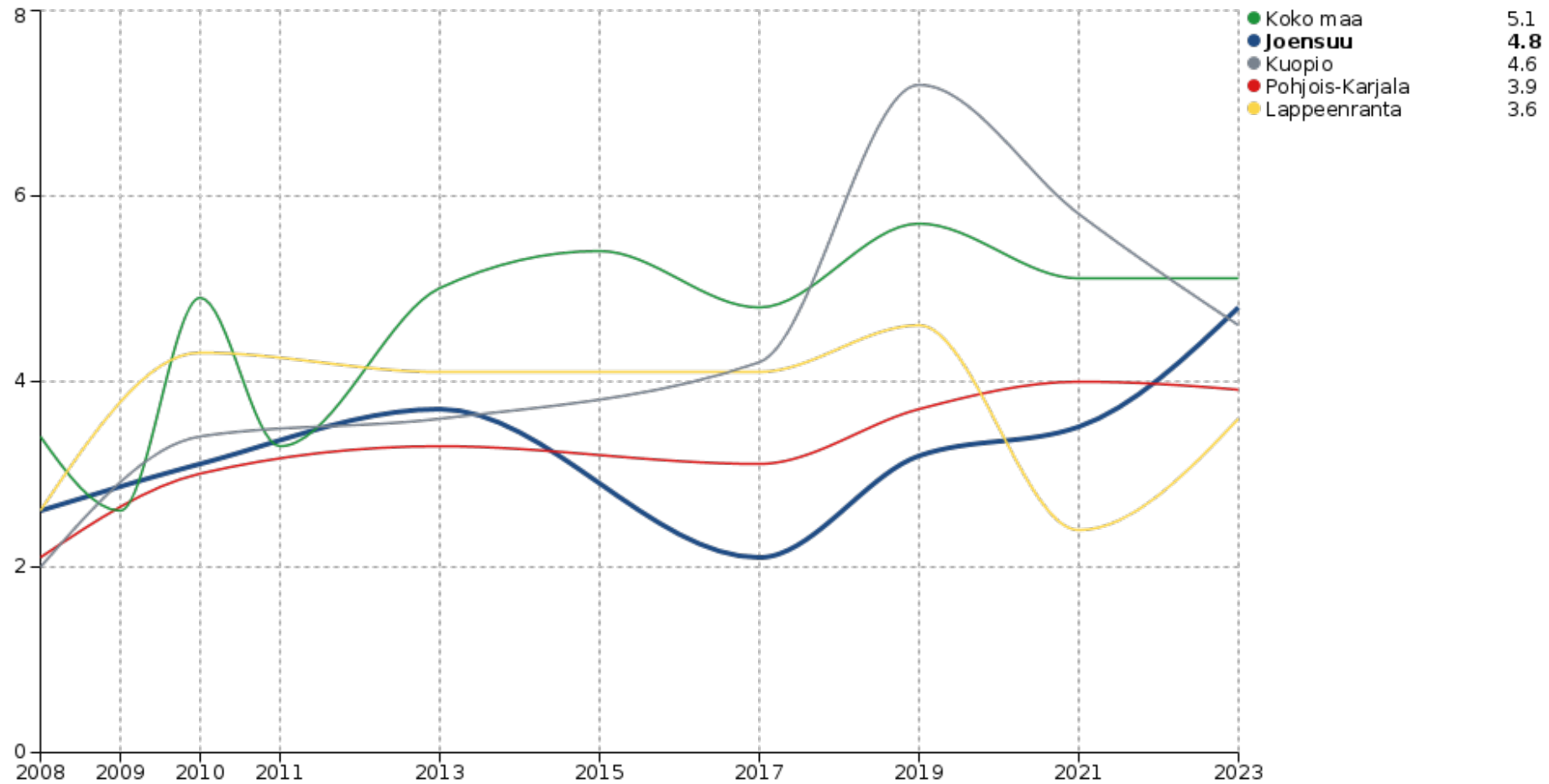
Alkoholista liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneet

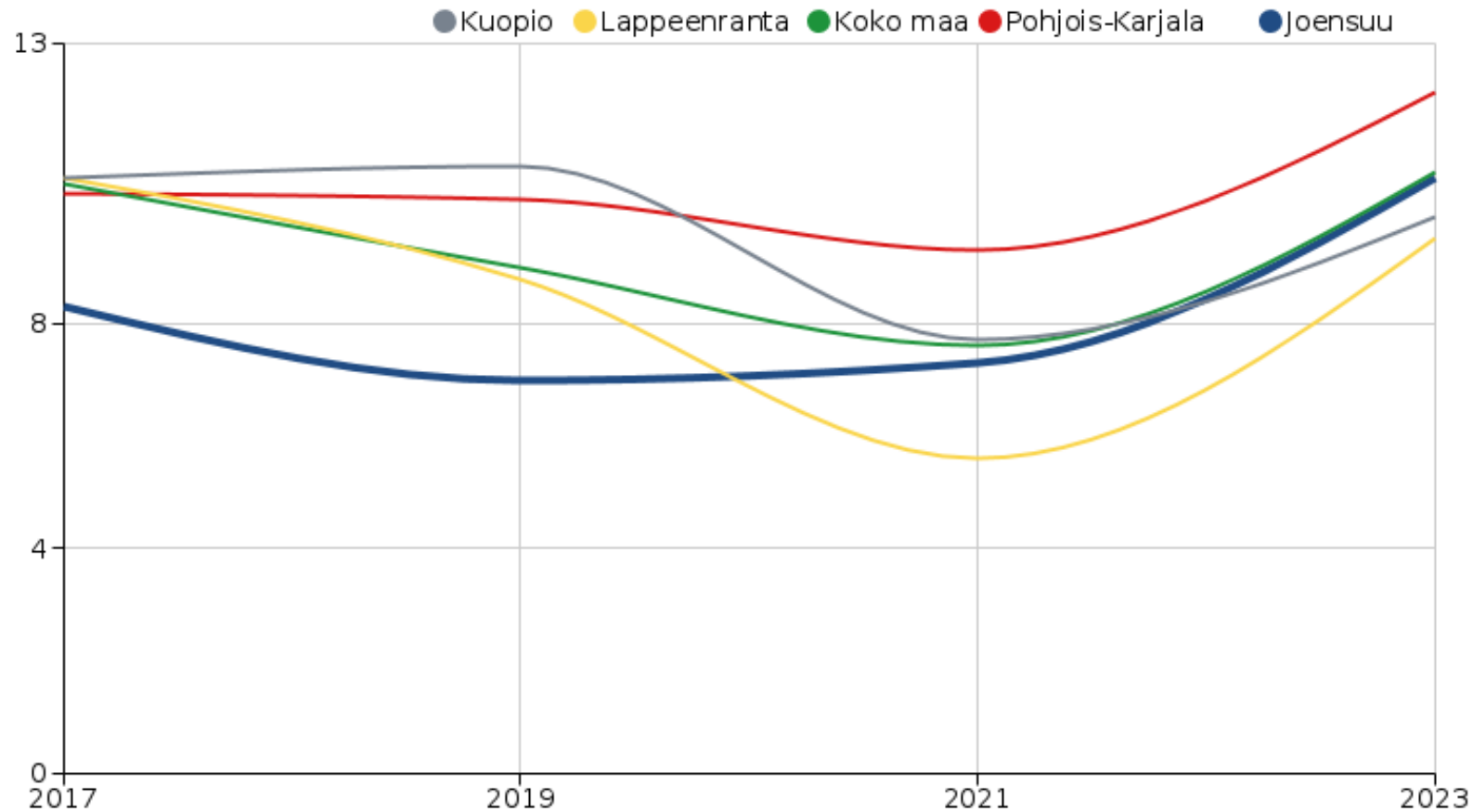
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

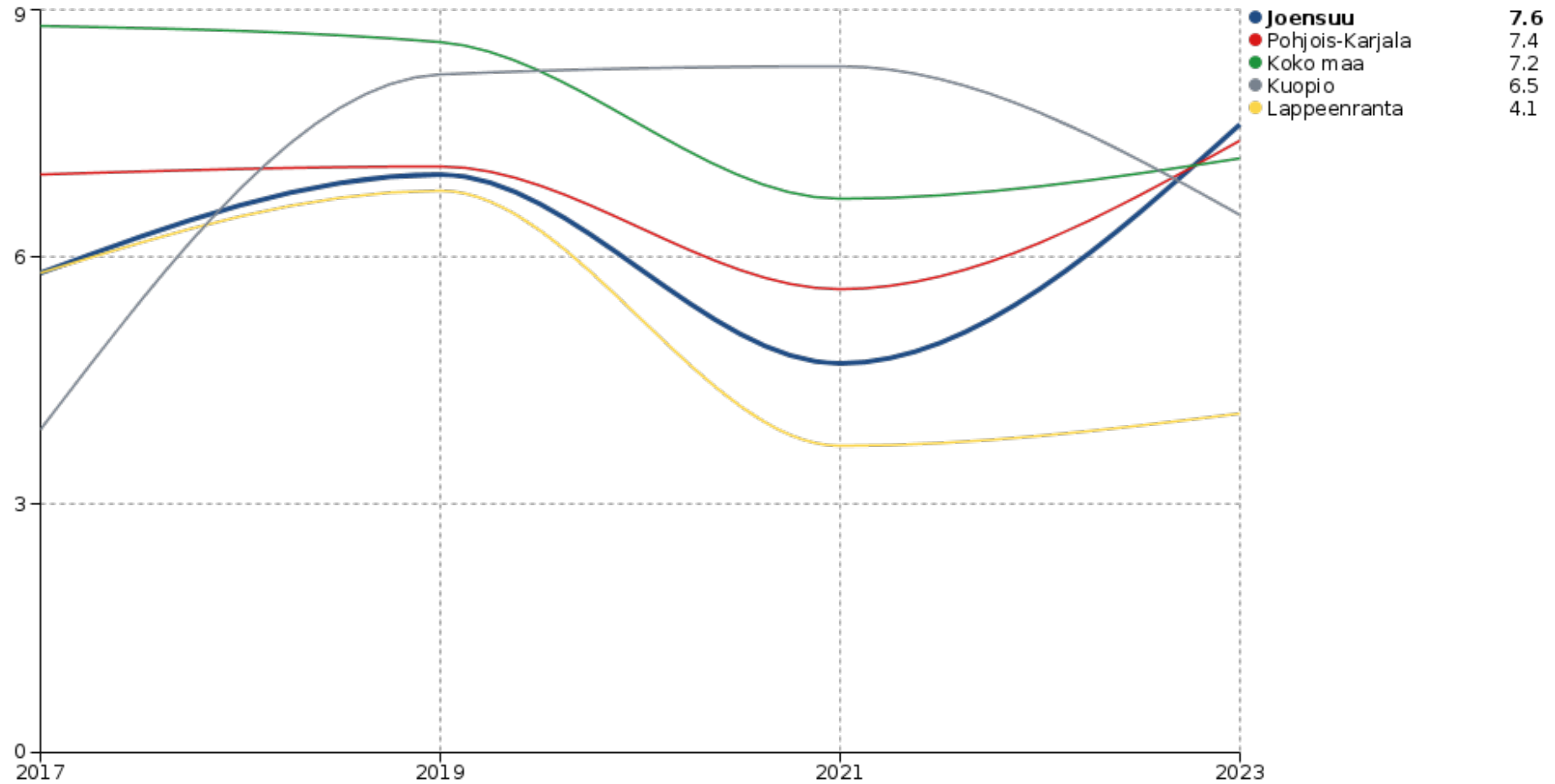

Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta

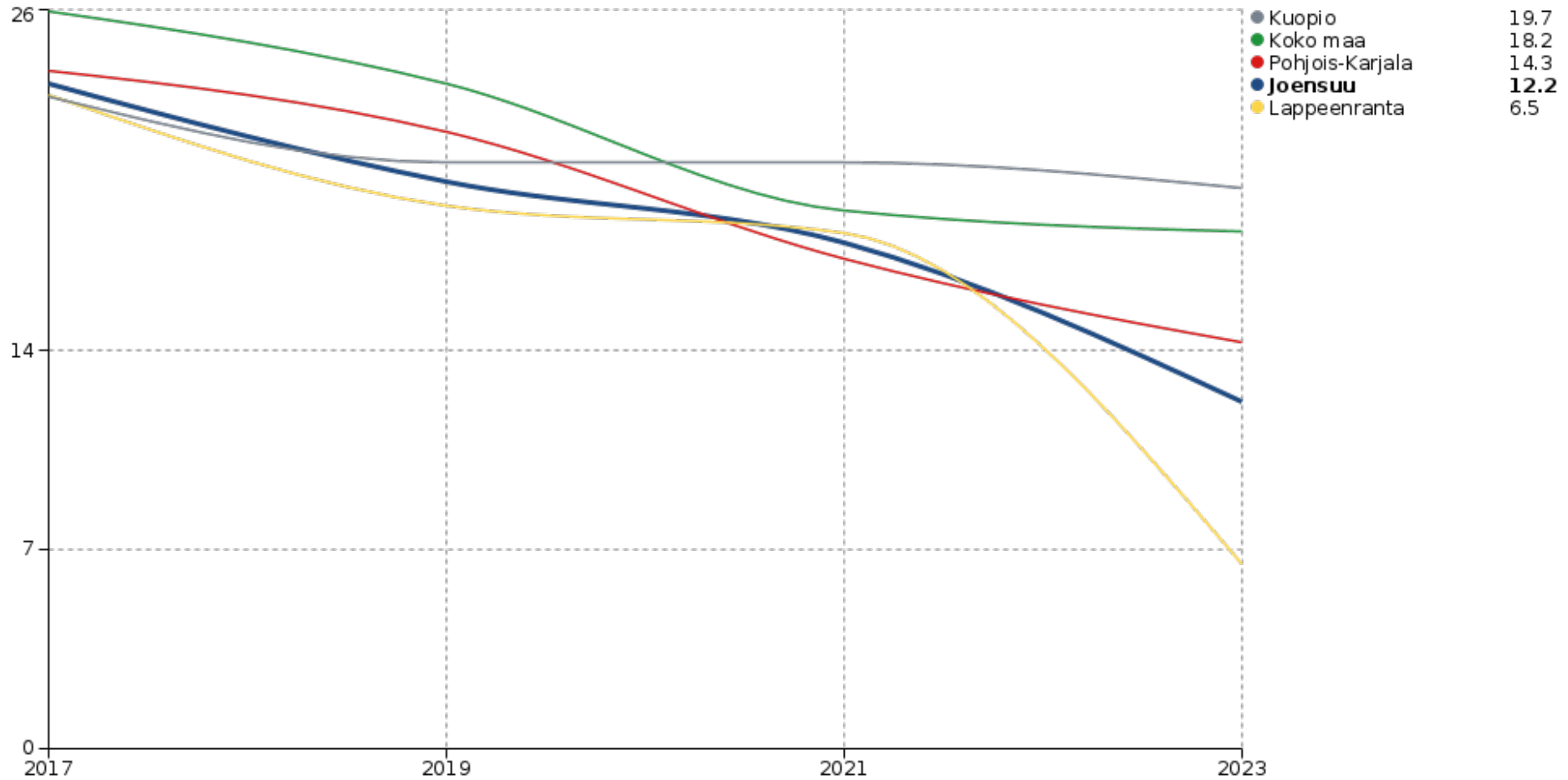

9.5 Lappeenranta
9.9 Kuopio
10.6 Joensuu
10.7 Koko maa
12.1 Pohjois-Karjala

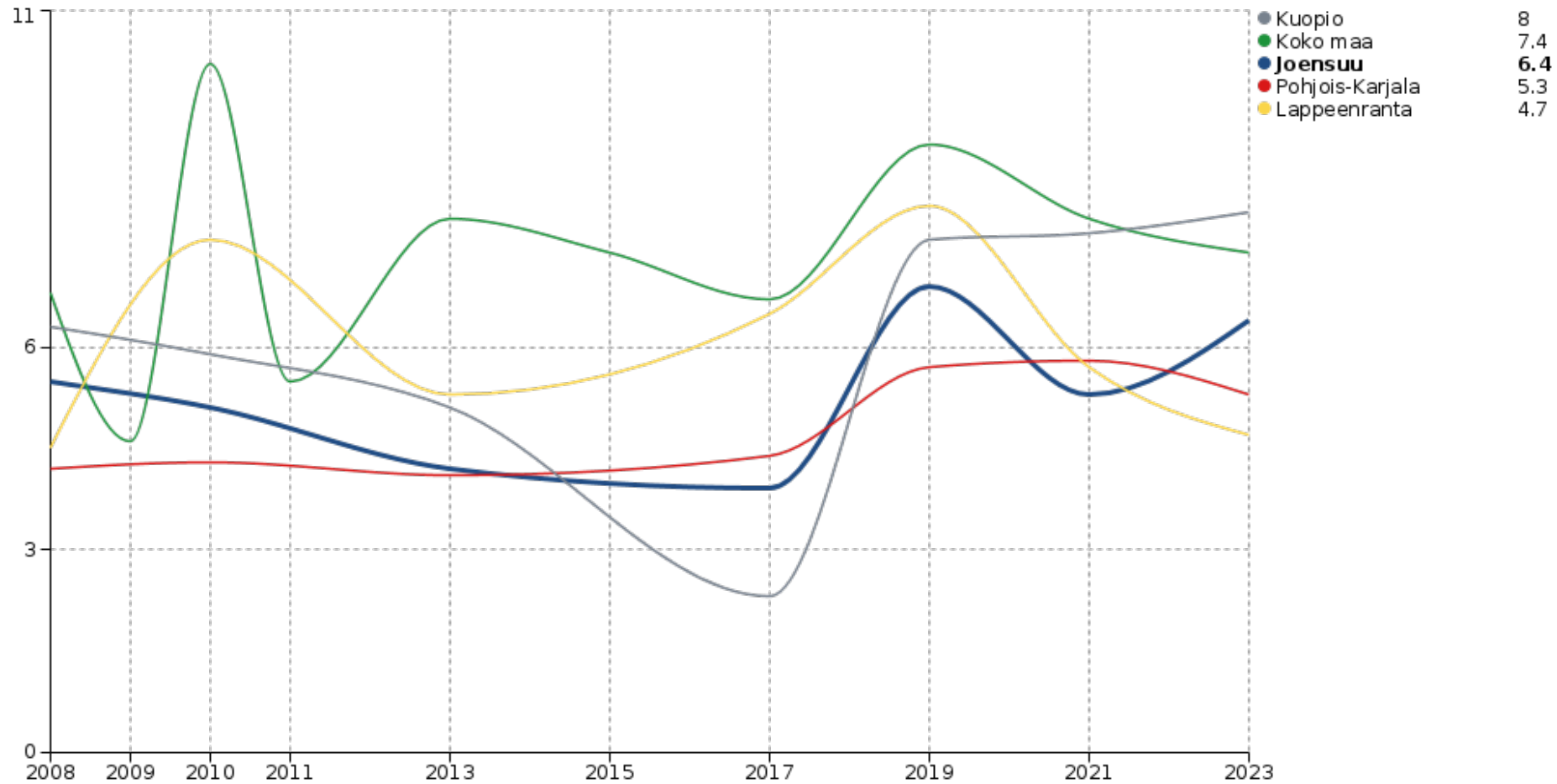
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

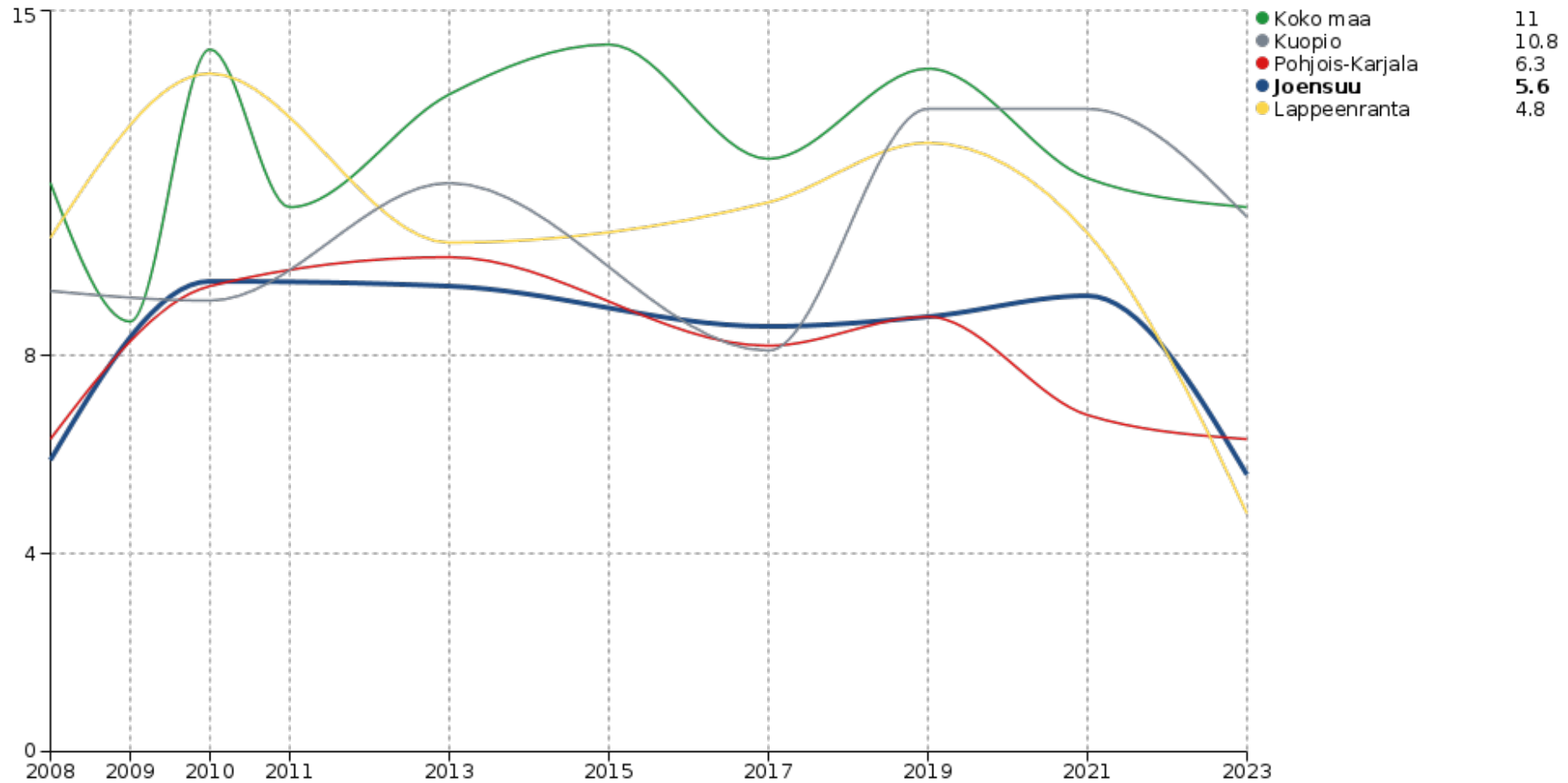
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

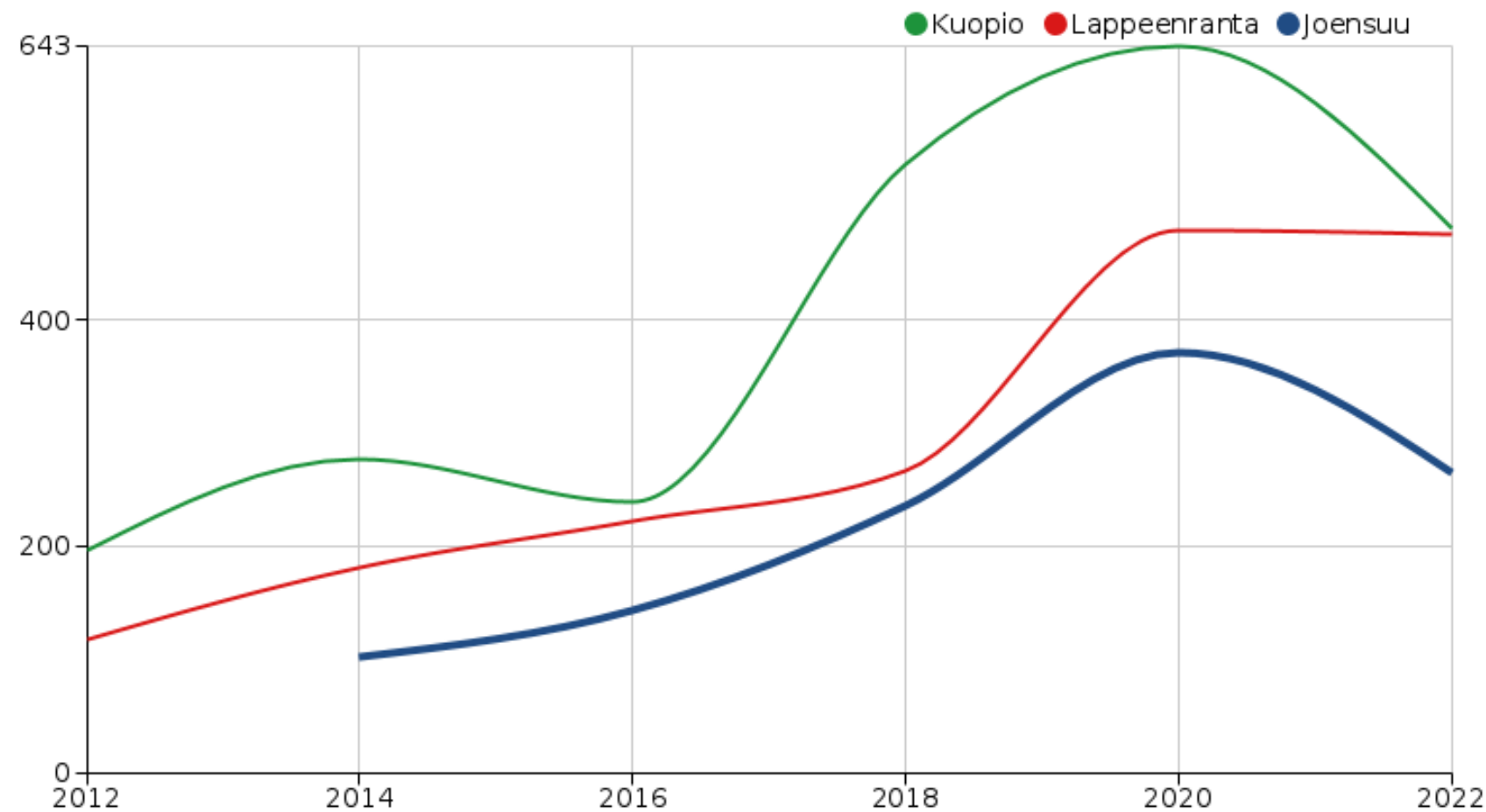
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

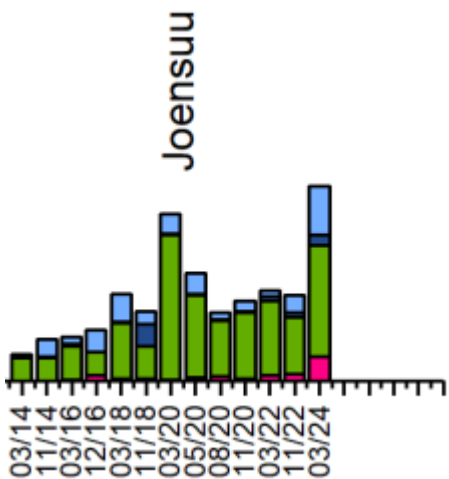

Stimulanttihuumeiden käyttö jätevesiverkoston alueella, mg/1000 asukasta / päivä

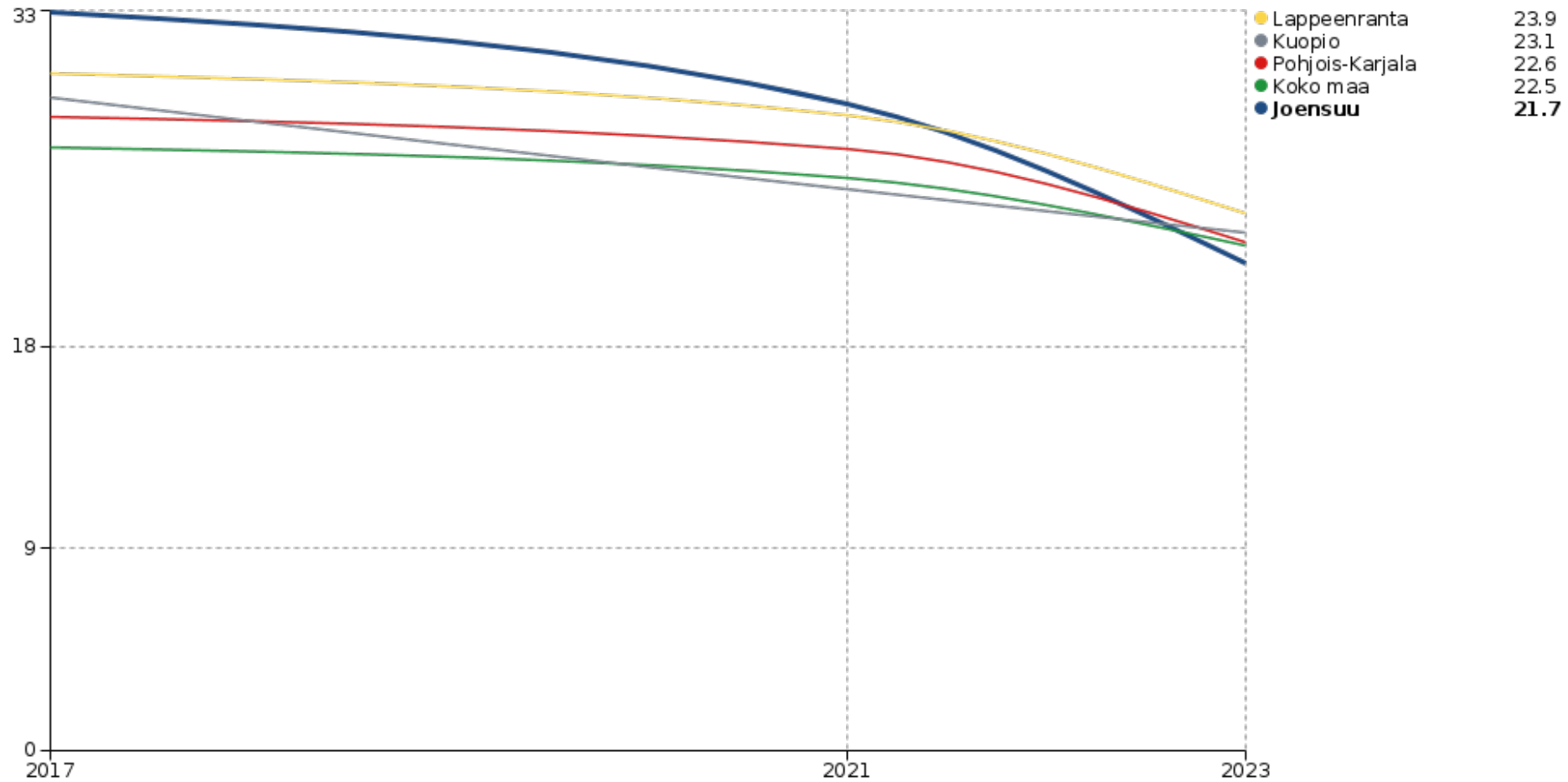

v. 2022
264.94 Joensuu
475.82 Lappeenranta
481.21 Kuopio

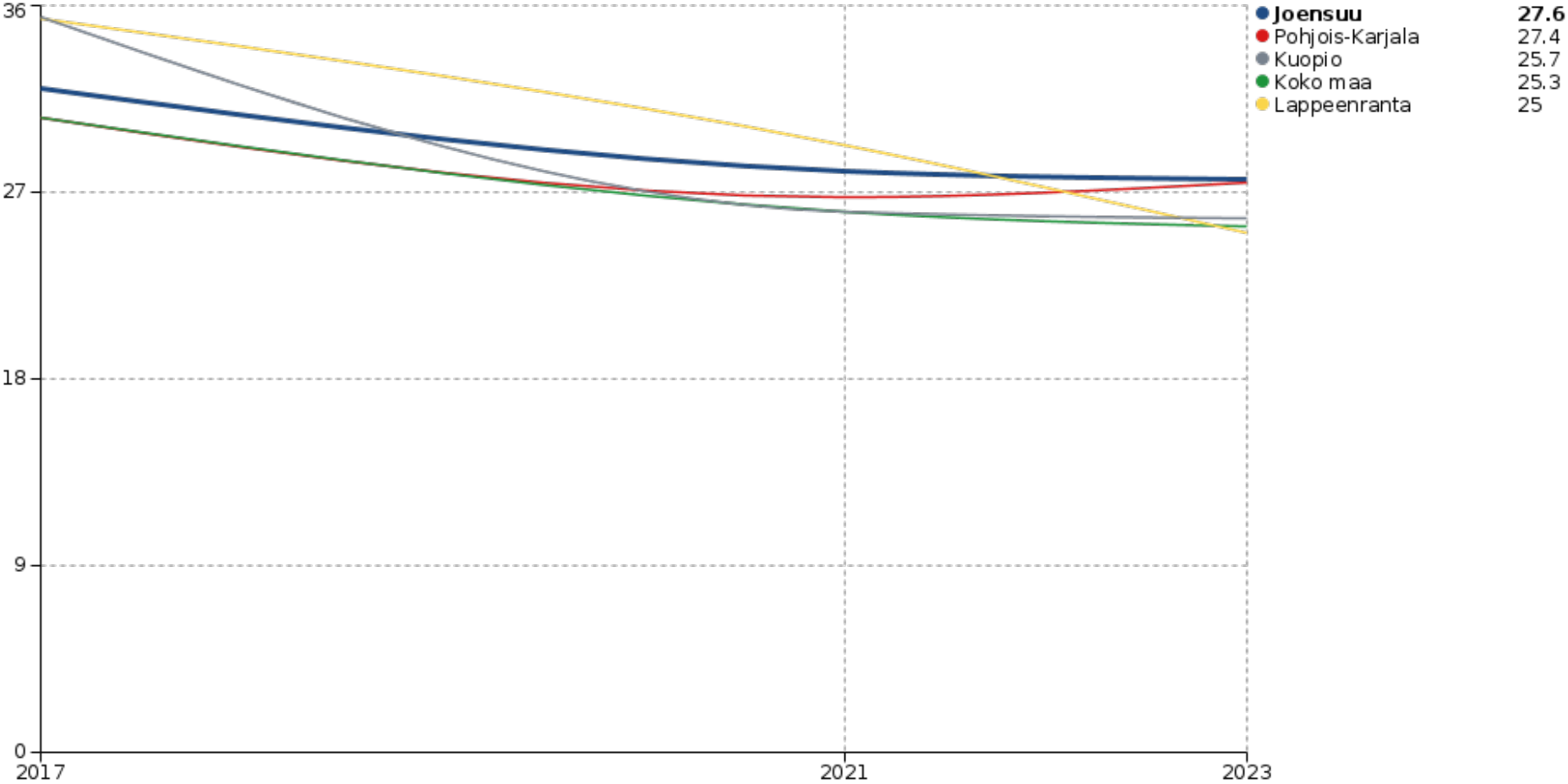
v. 2014-2024

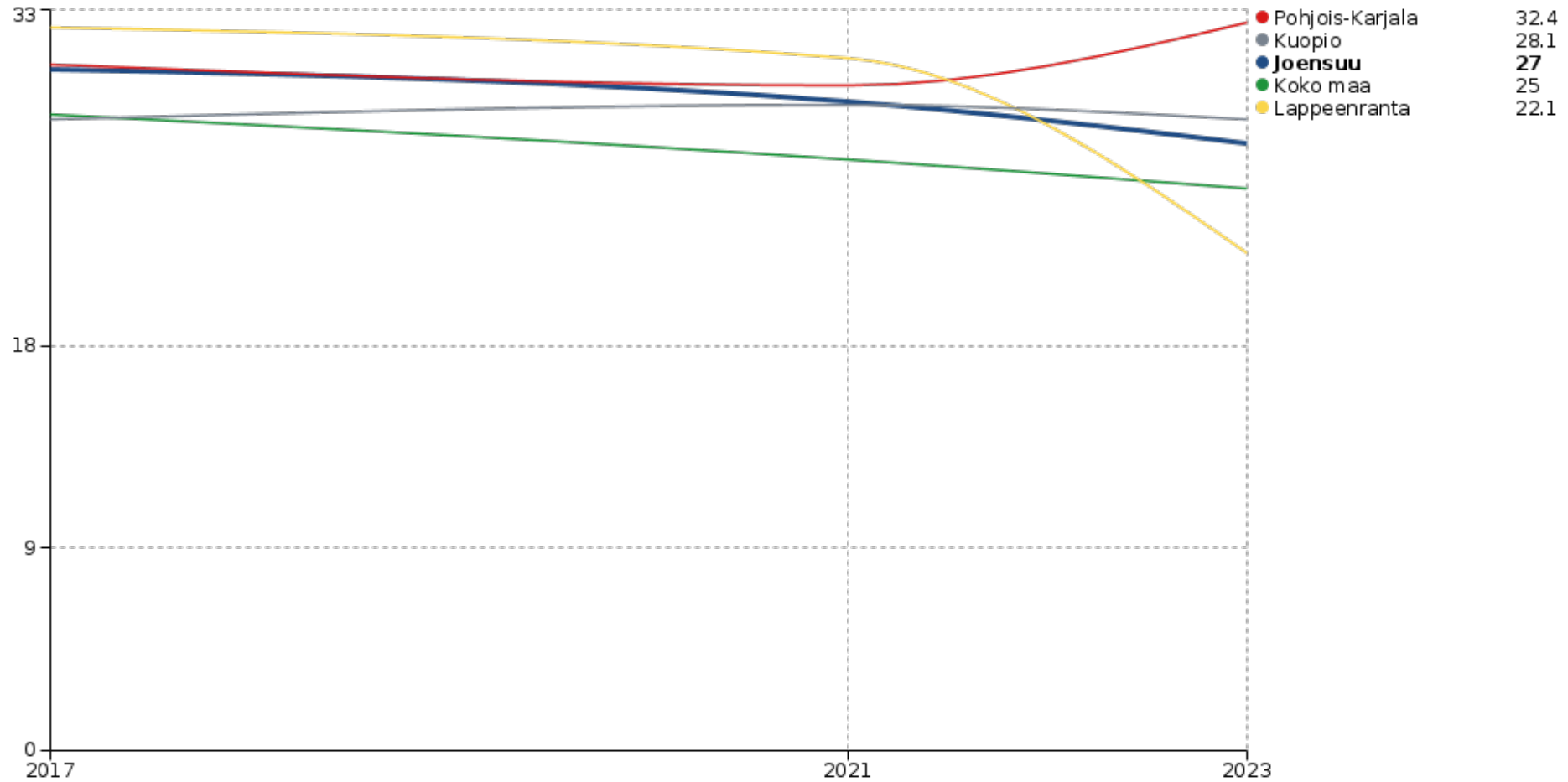
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

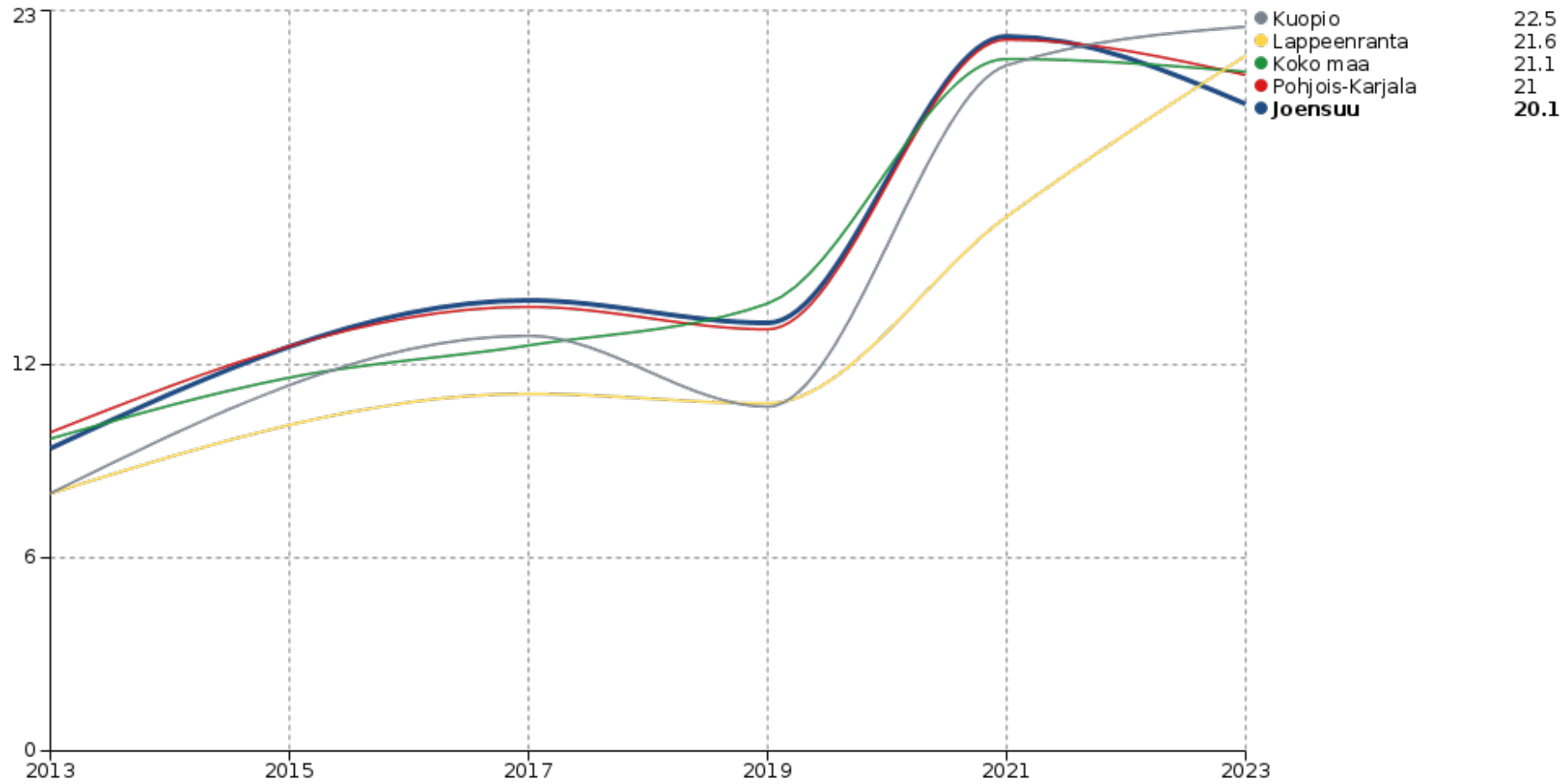
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

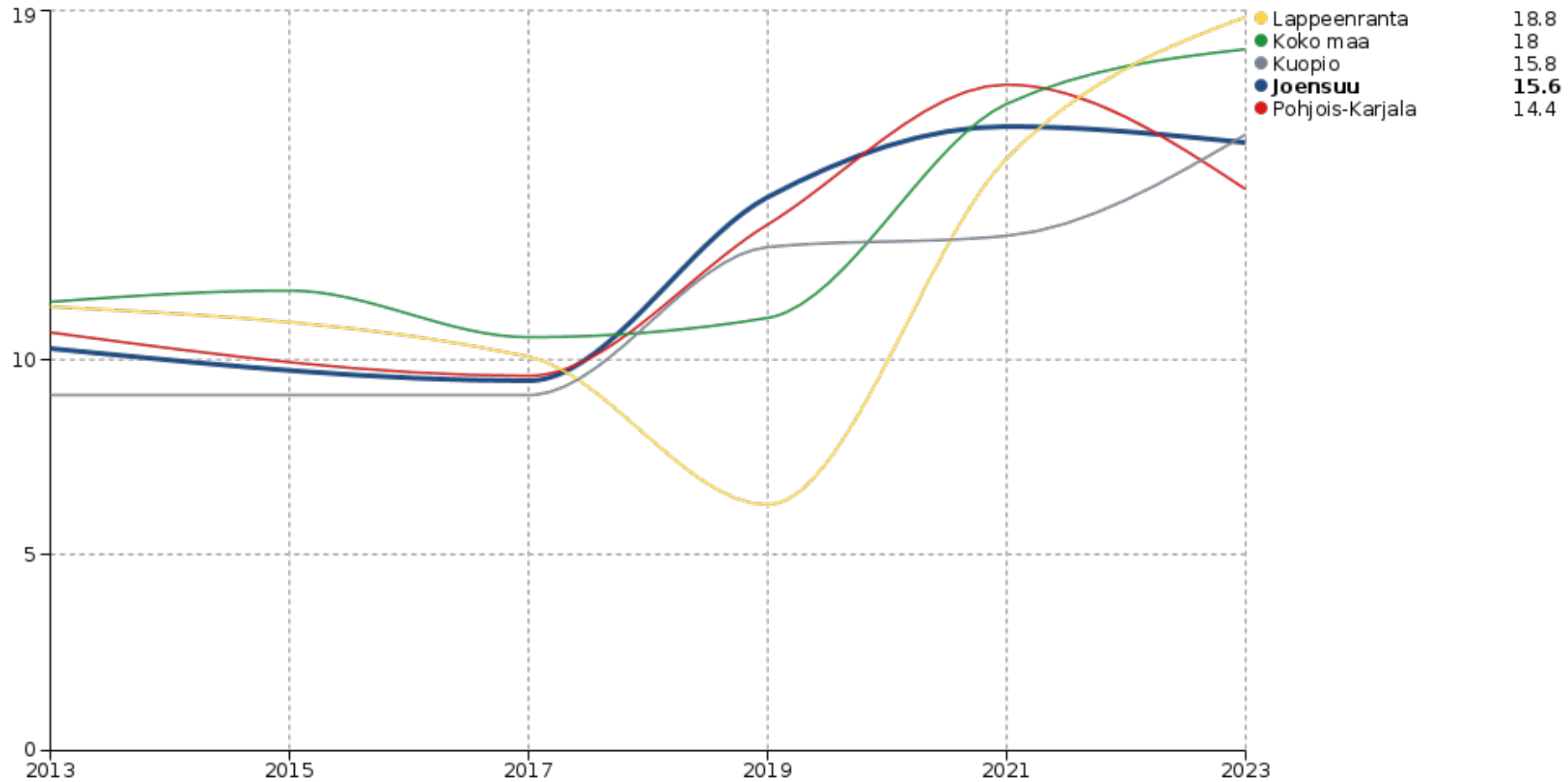
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

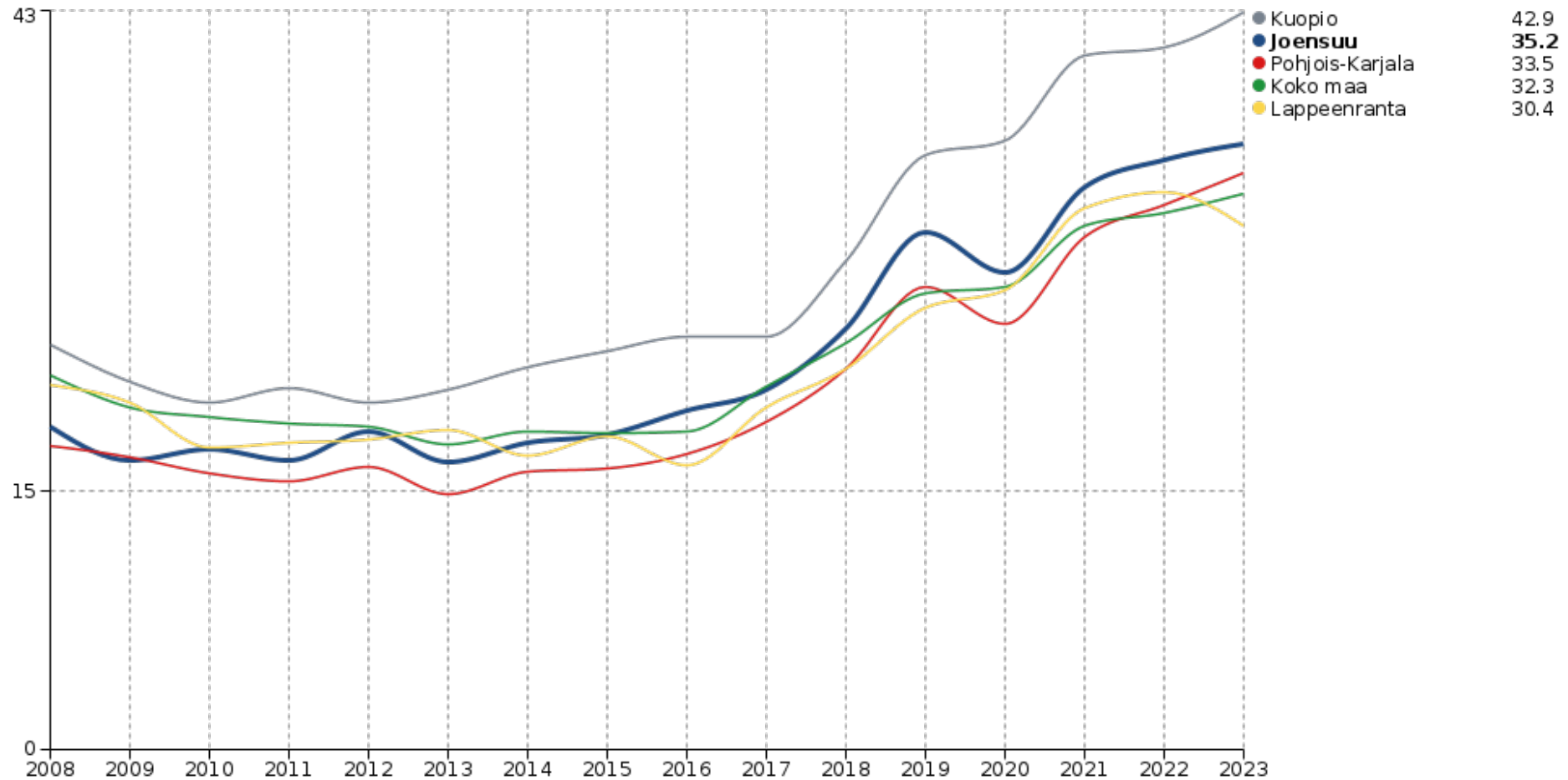
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

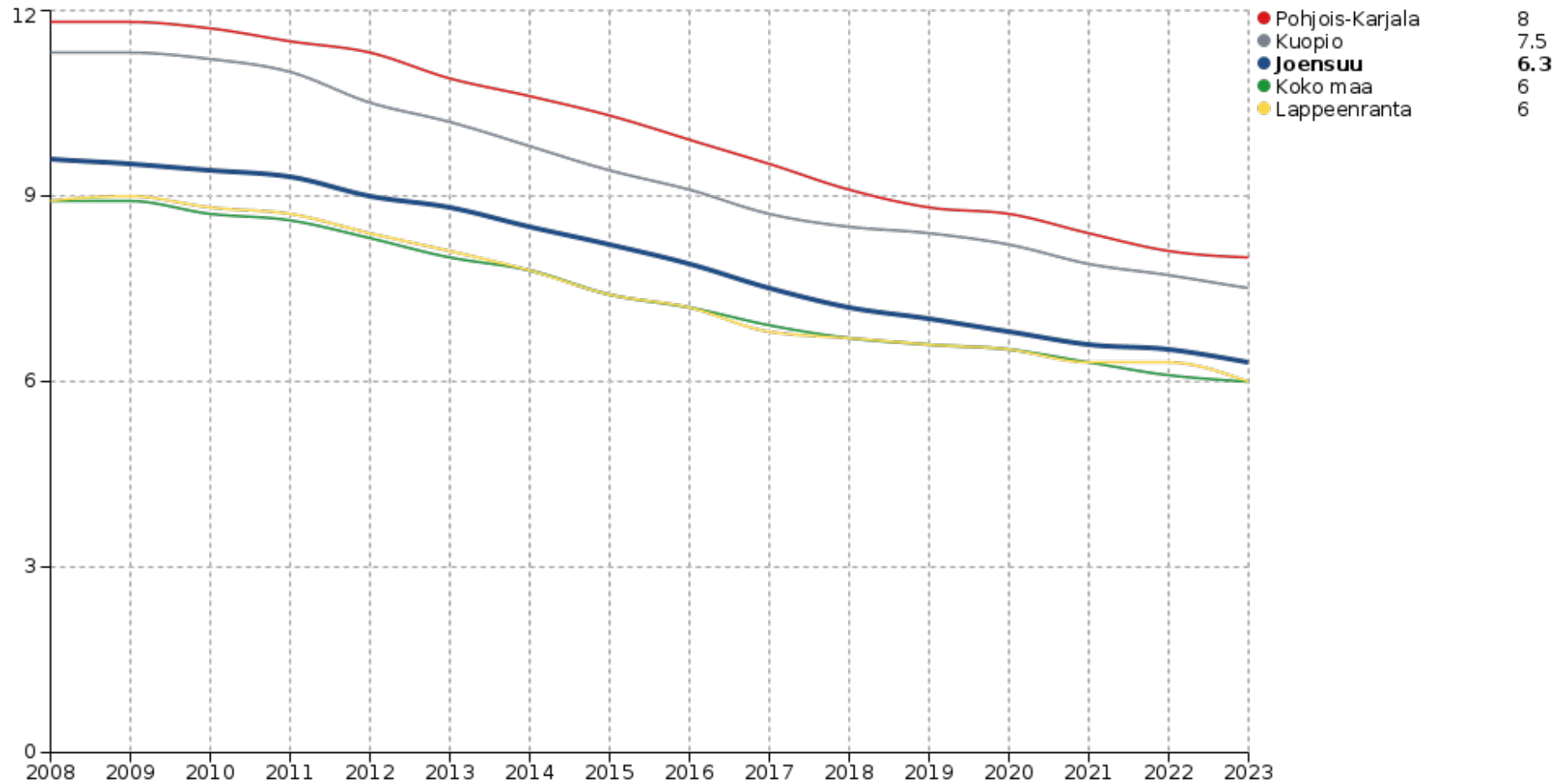
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

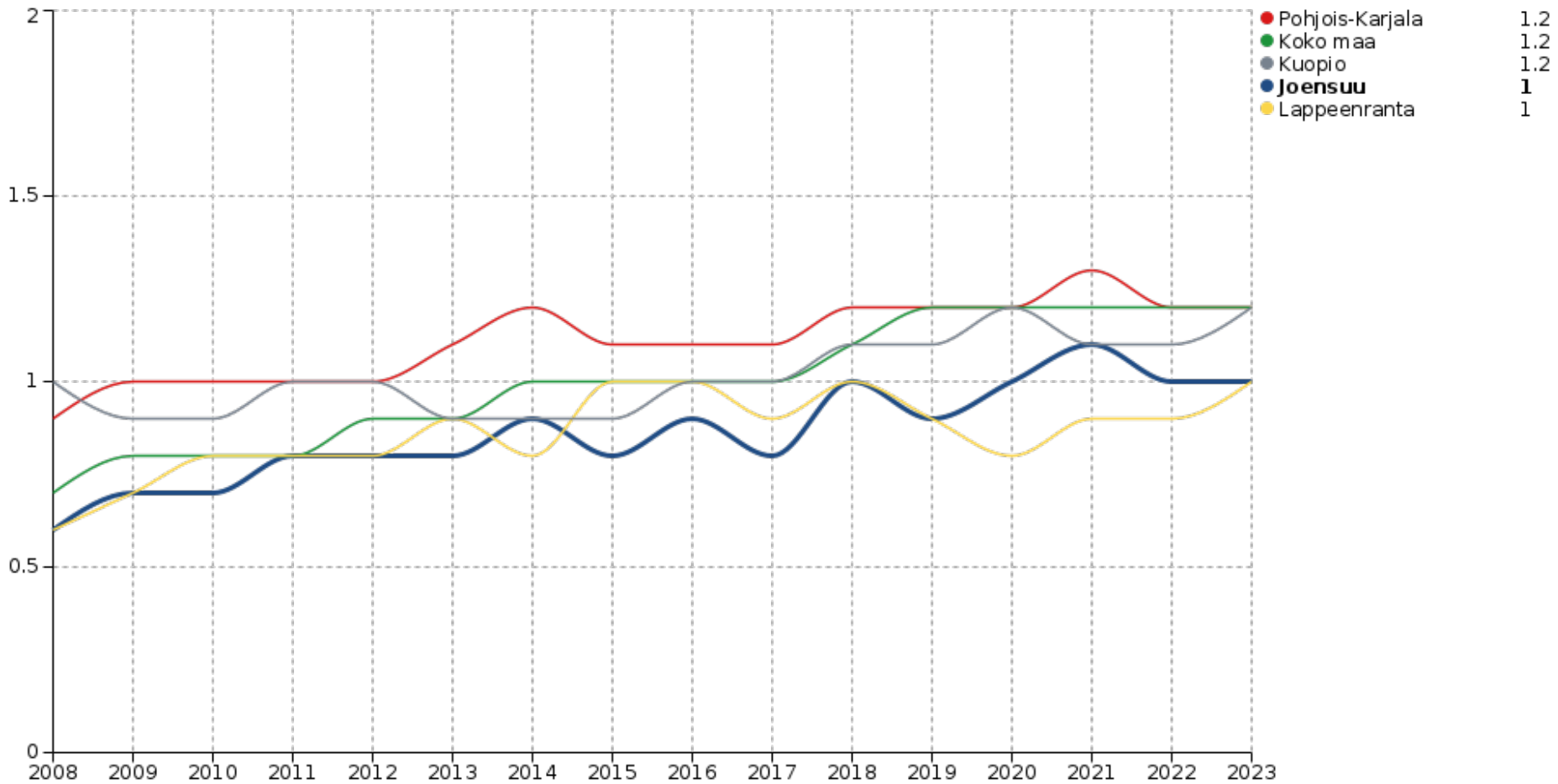
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

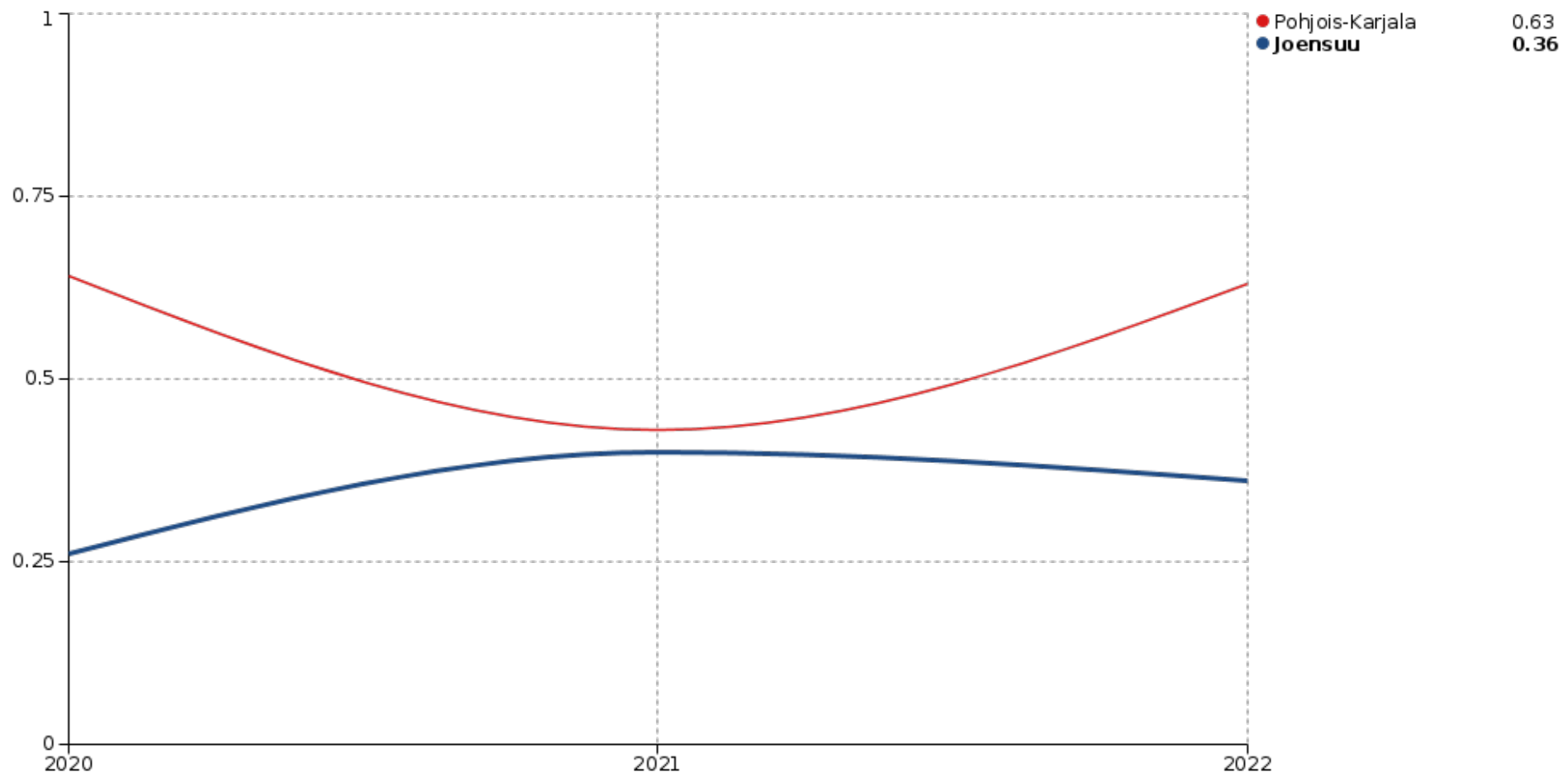
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

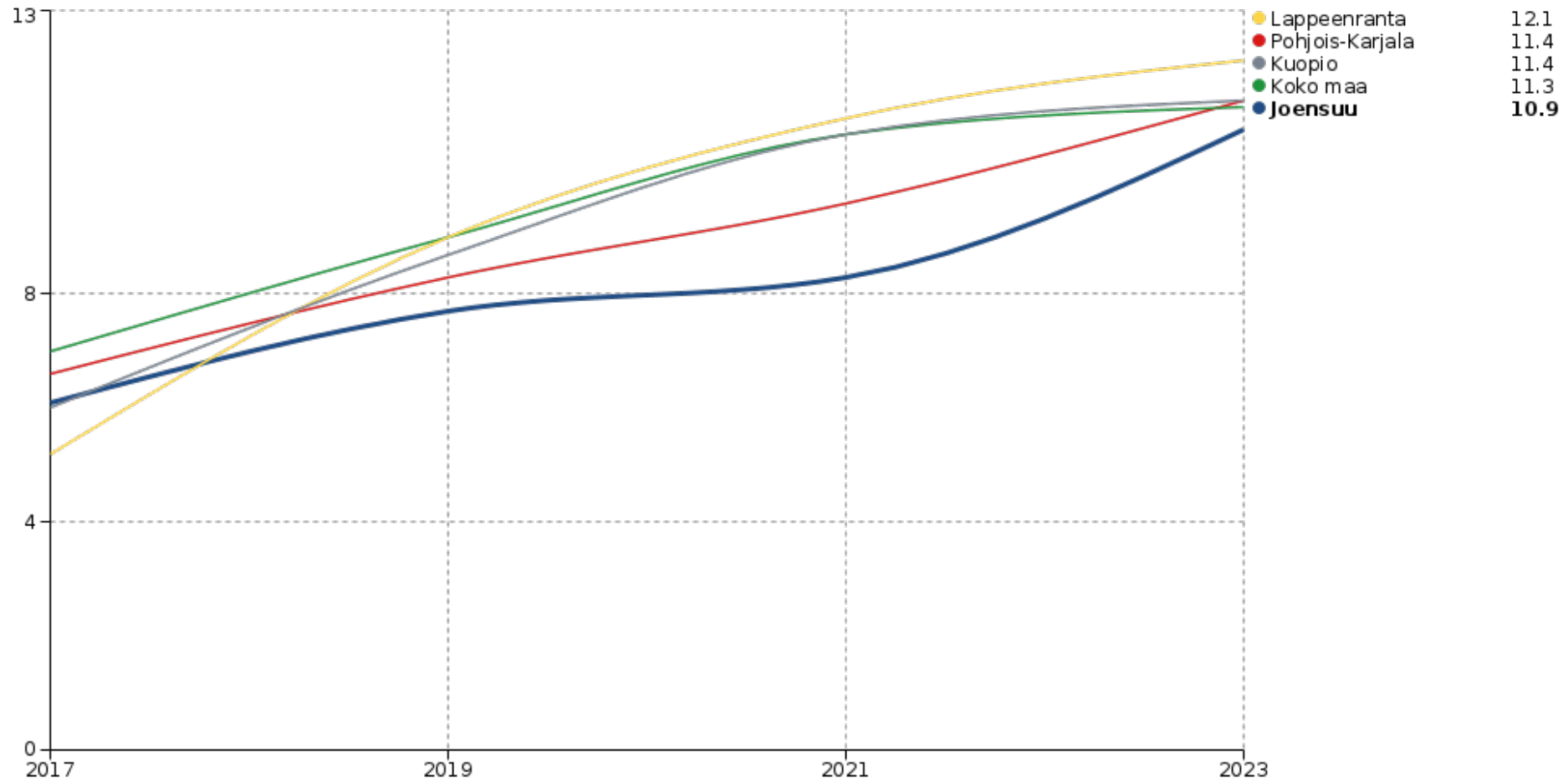
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

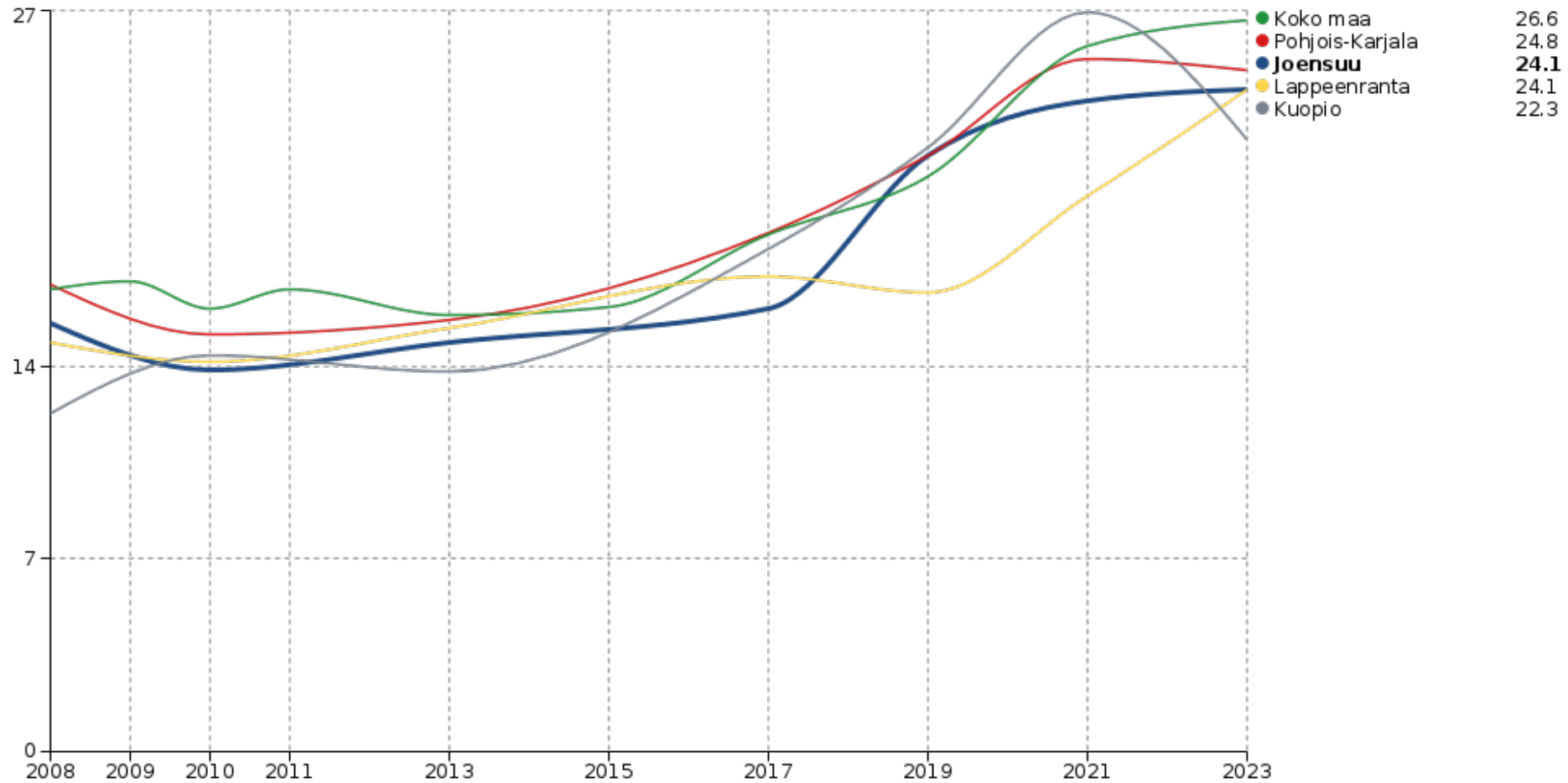
DMF indeksi 11-vuotiaat

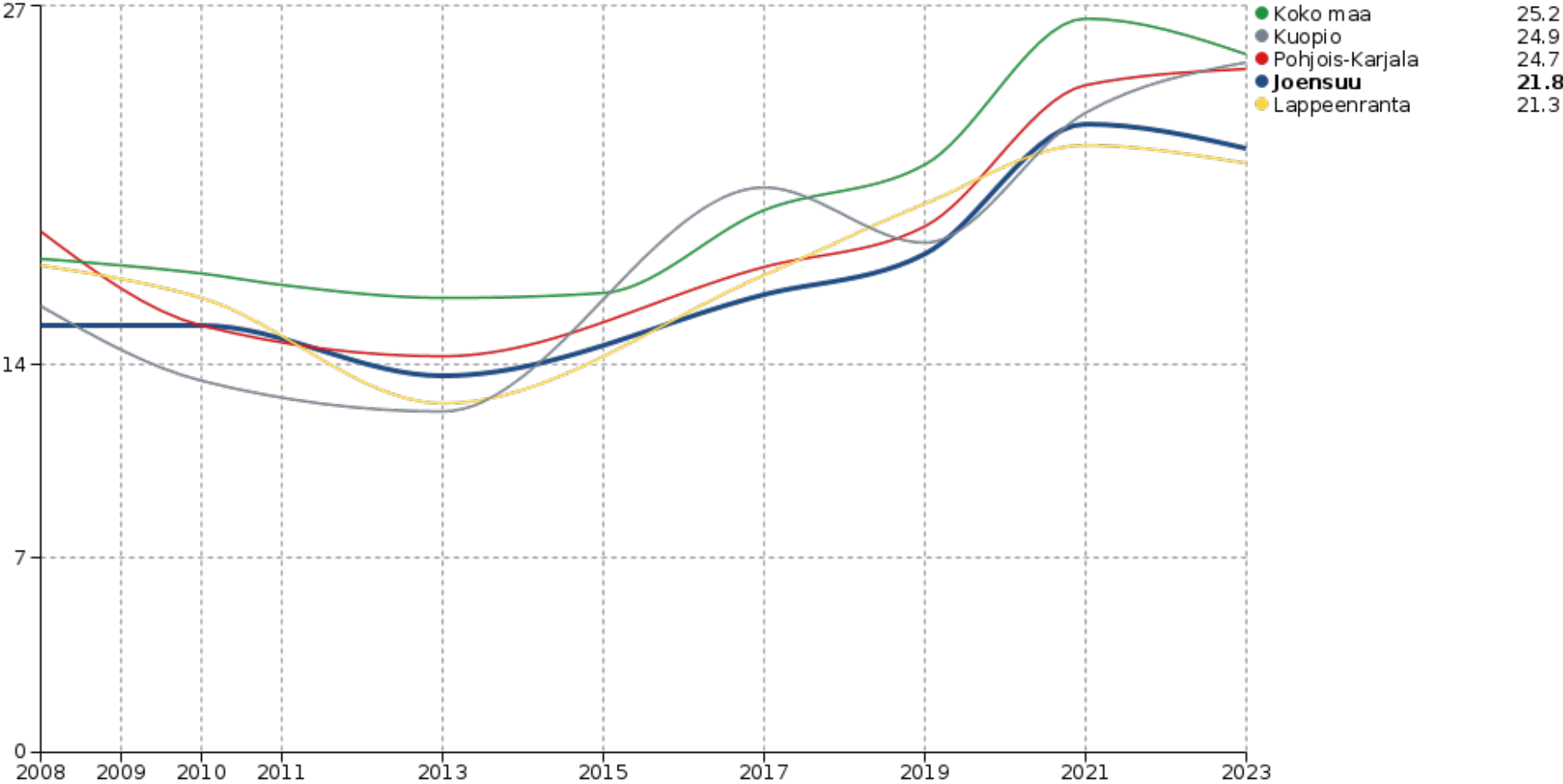
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

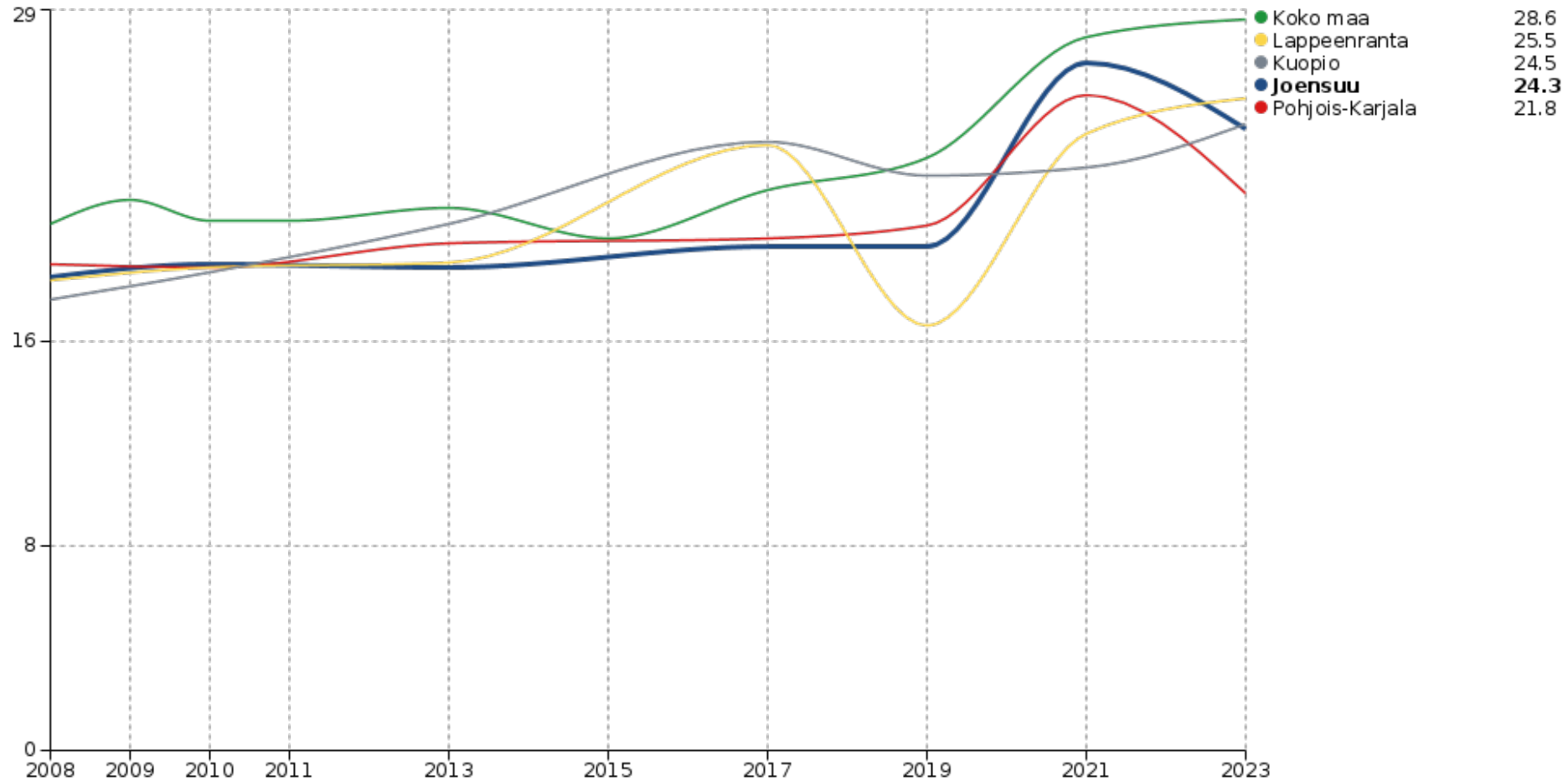
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

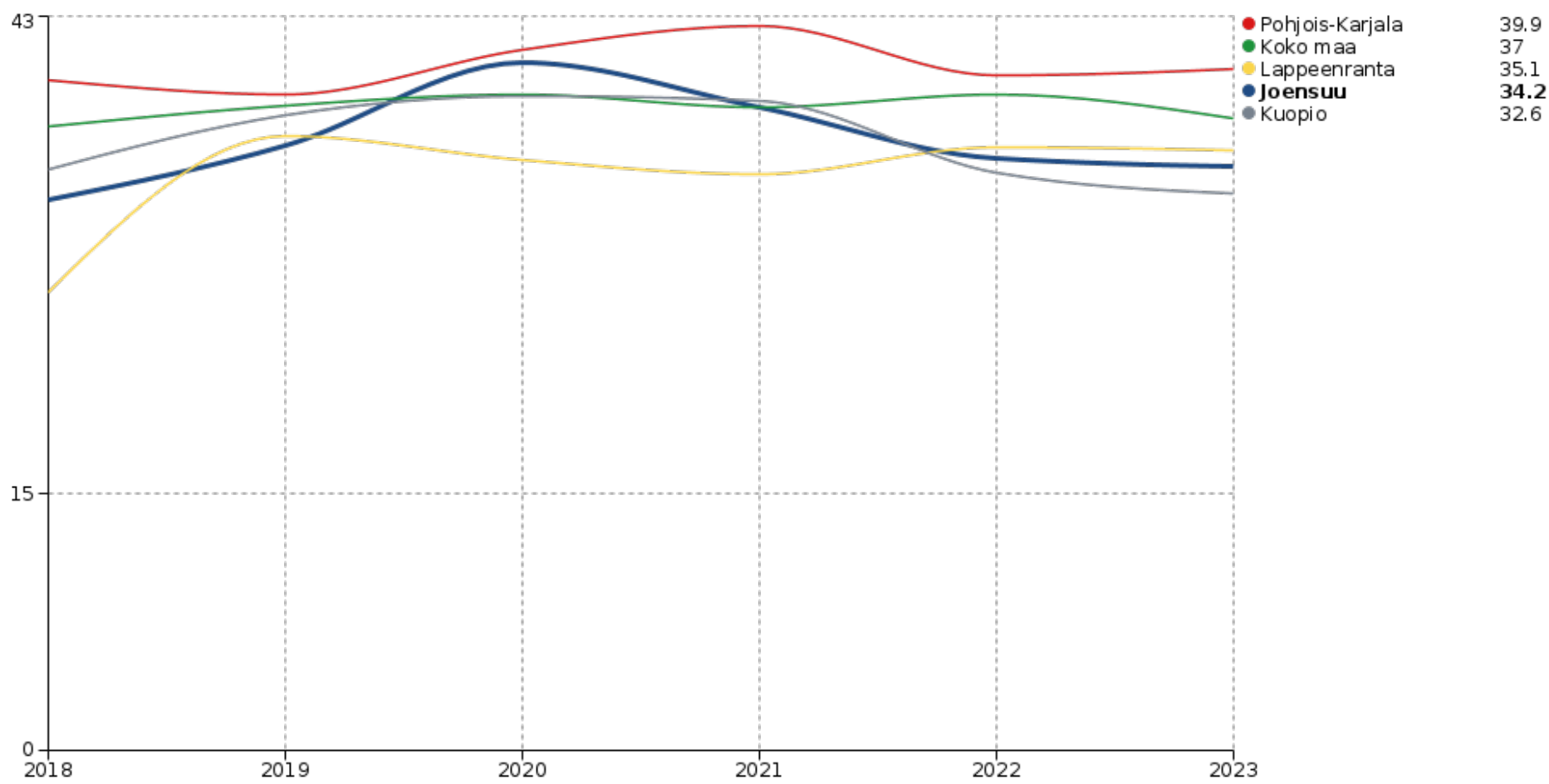
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

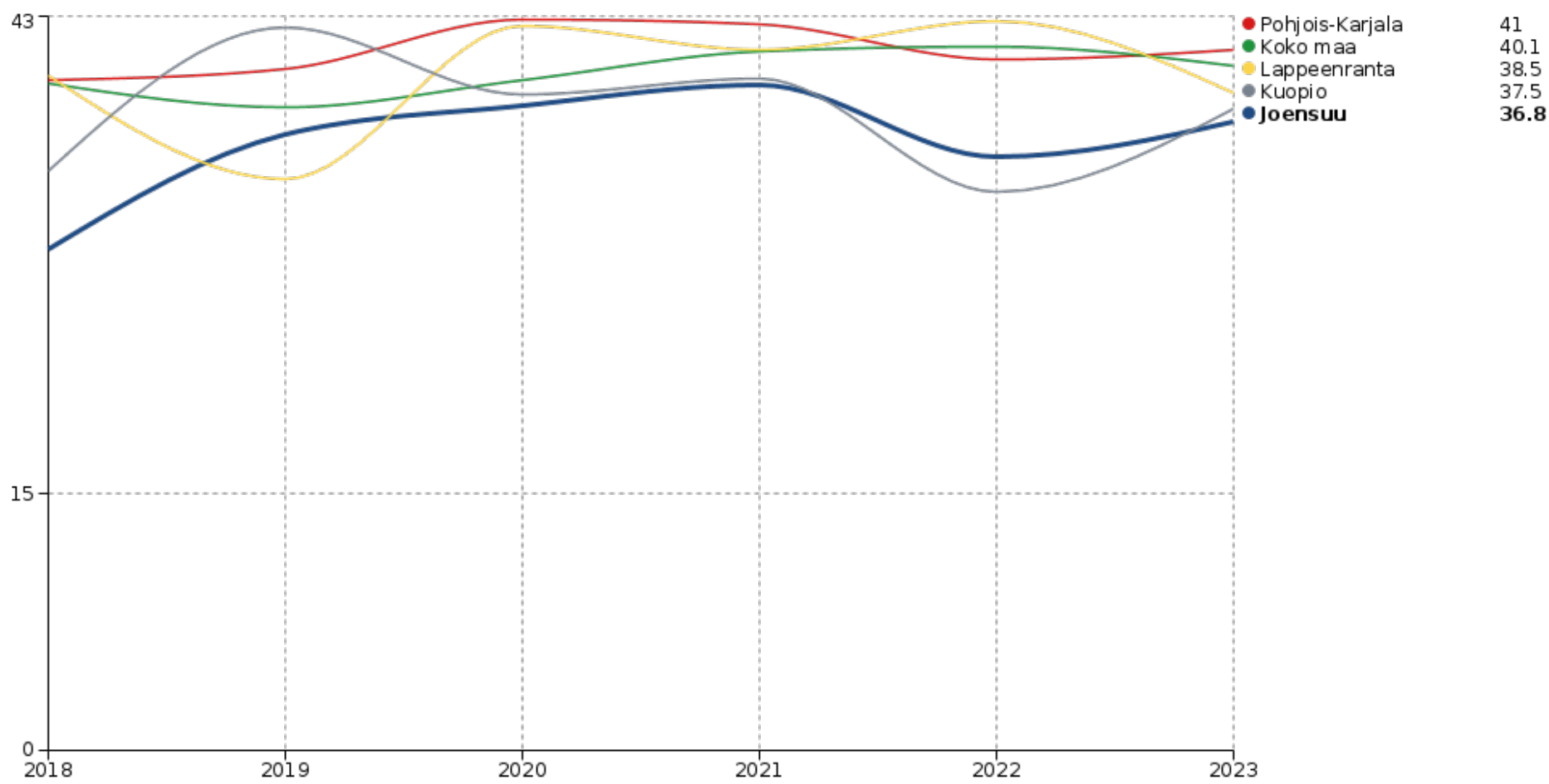
Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

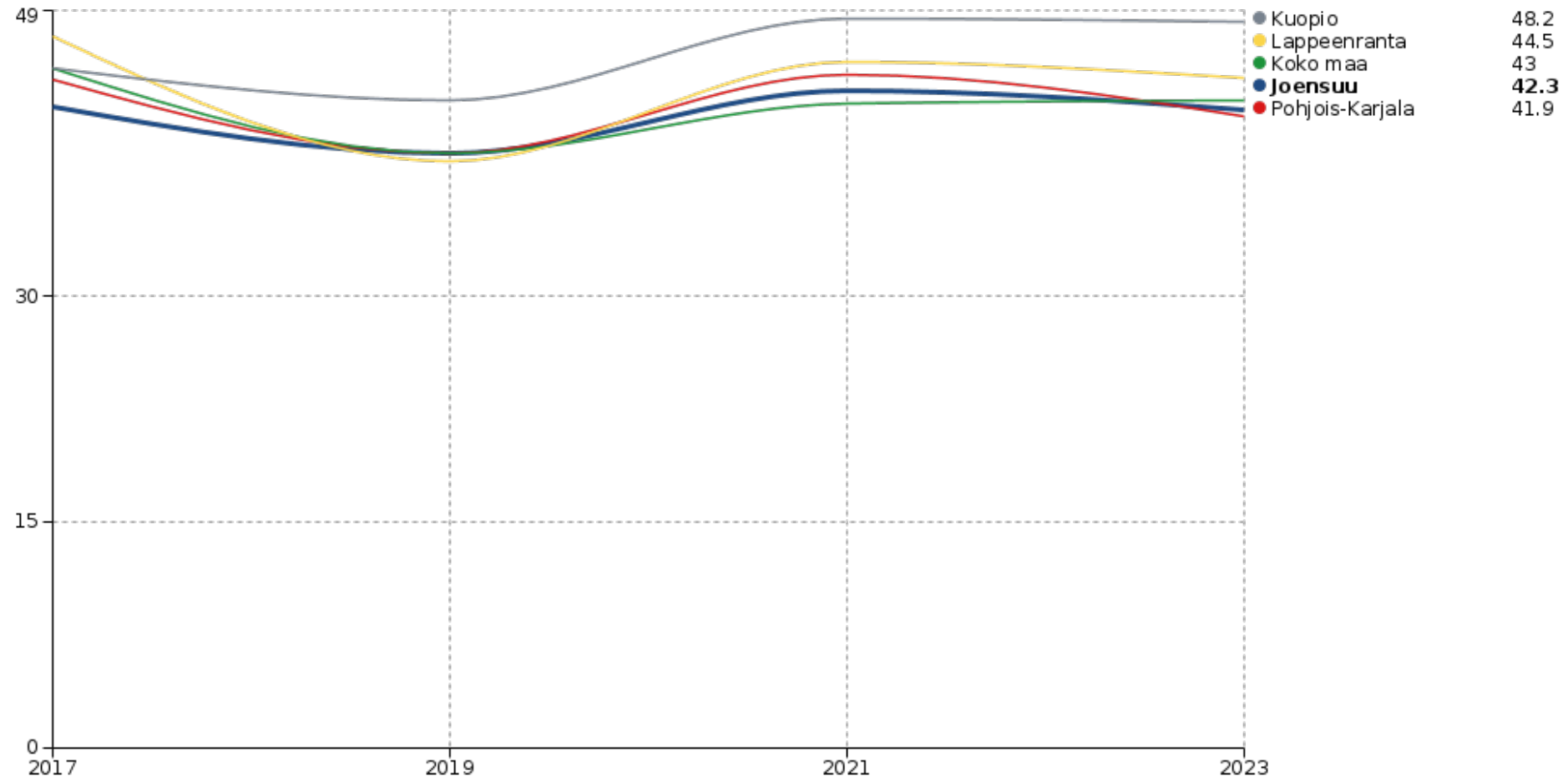
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

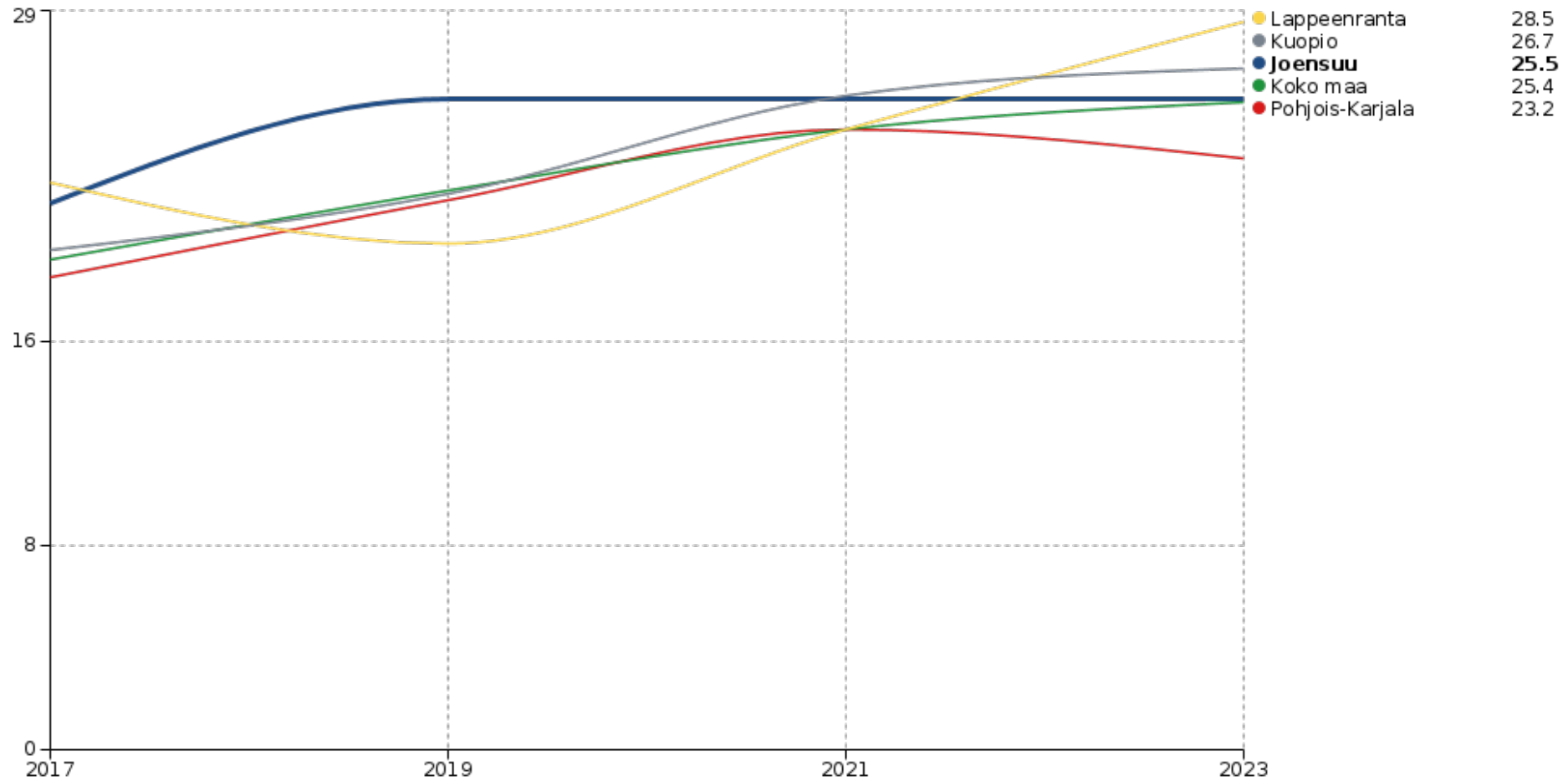
Liikkumissuosittelusten mukaan liikkuvat aikuiset

Liikkumissuosituksen mukaan liikkuvat, 18-65-vuotiaat					
	2017	2021	2025		
Joensuu		18,7			
Pohjois-Karjala		16,7			
Liikkumissuosituksen mukaan liikkuvat, yli 65-vuotiaat					
	2017	2021	2025		
Joensuu		13			
Pohjois-Karjala		16,3			
Liikkumissuosituksen mukaan liikkuvat, aikuiset ja ikääntyneet (yli 18- vuotiaat)					
	2017	2021	2025		
Joensuu	17,4	17,9			
Pohjois-Karjala	13,6	16,4			
Liikkumissuosittelusten mukaan liikkuvat, joensuulaiset*					
	2017	2021	2025		
Joensuu		18,4			
*väestön suhteen painotettu prosenttiosuus (lapset ja nuoret, aikuiset, ikäntyneet)					

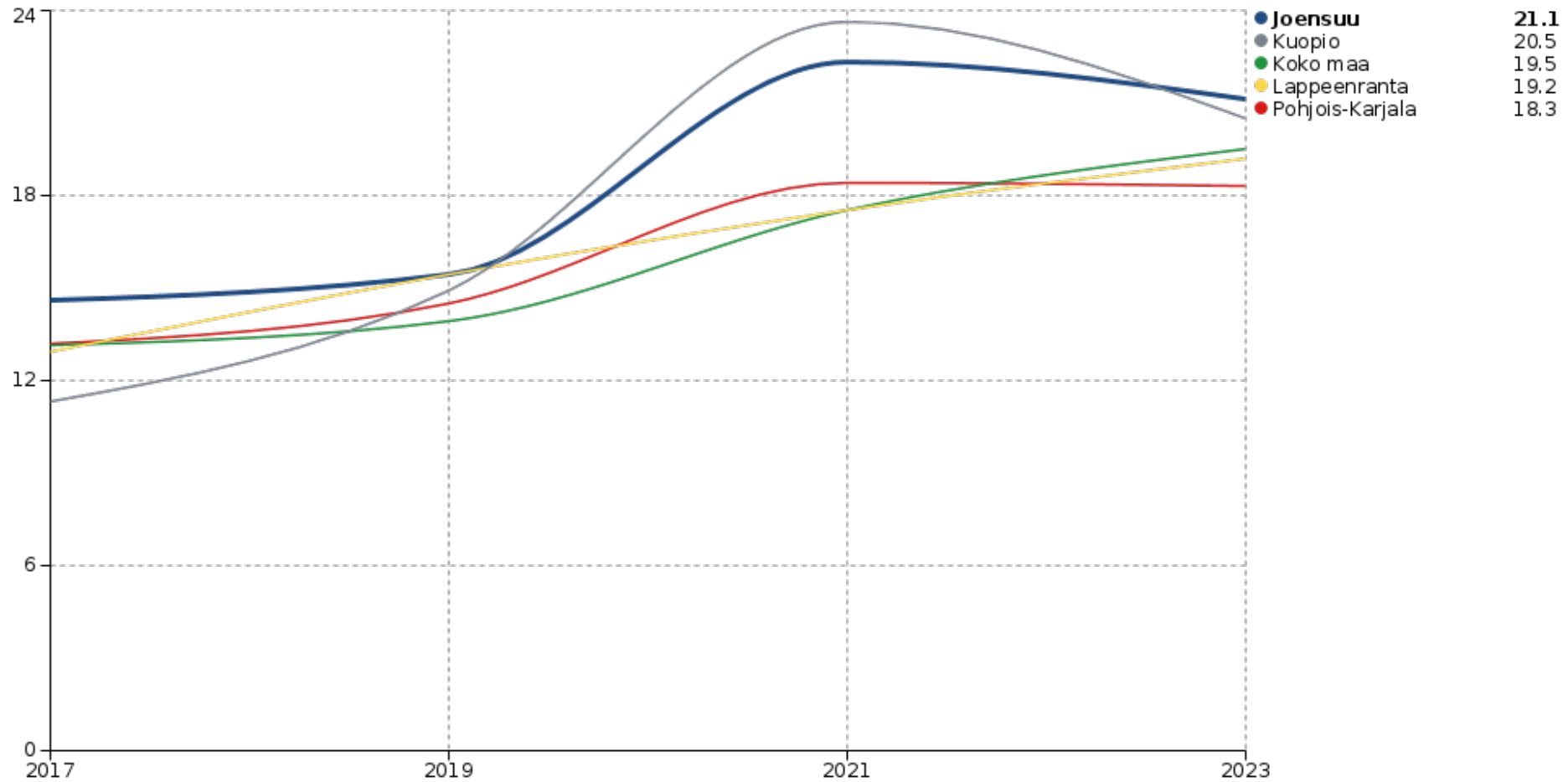
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

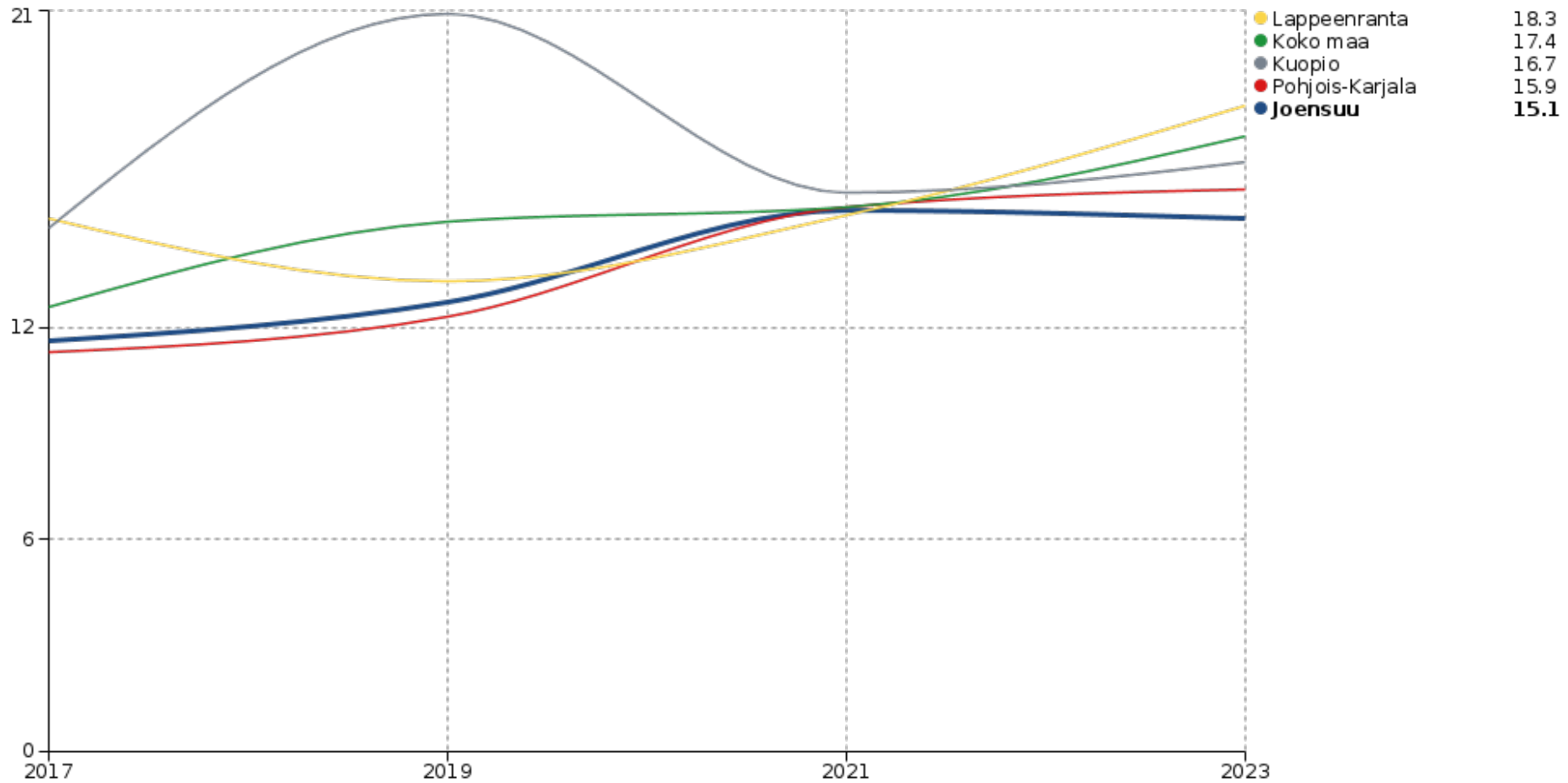
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

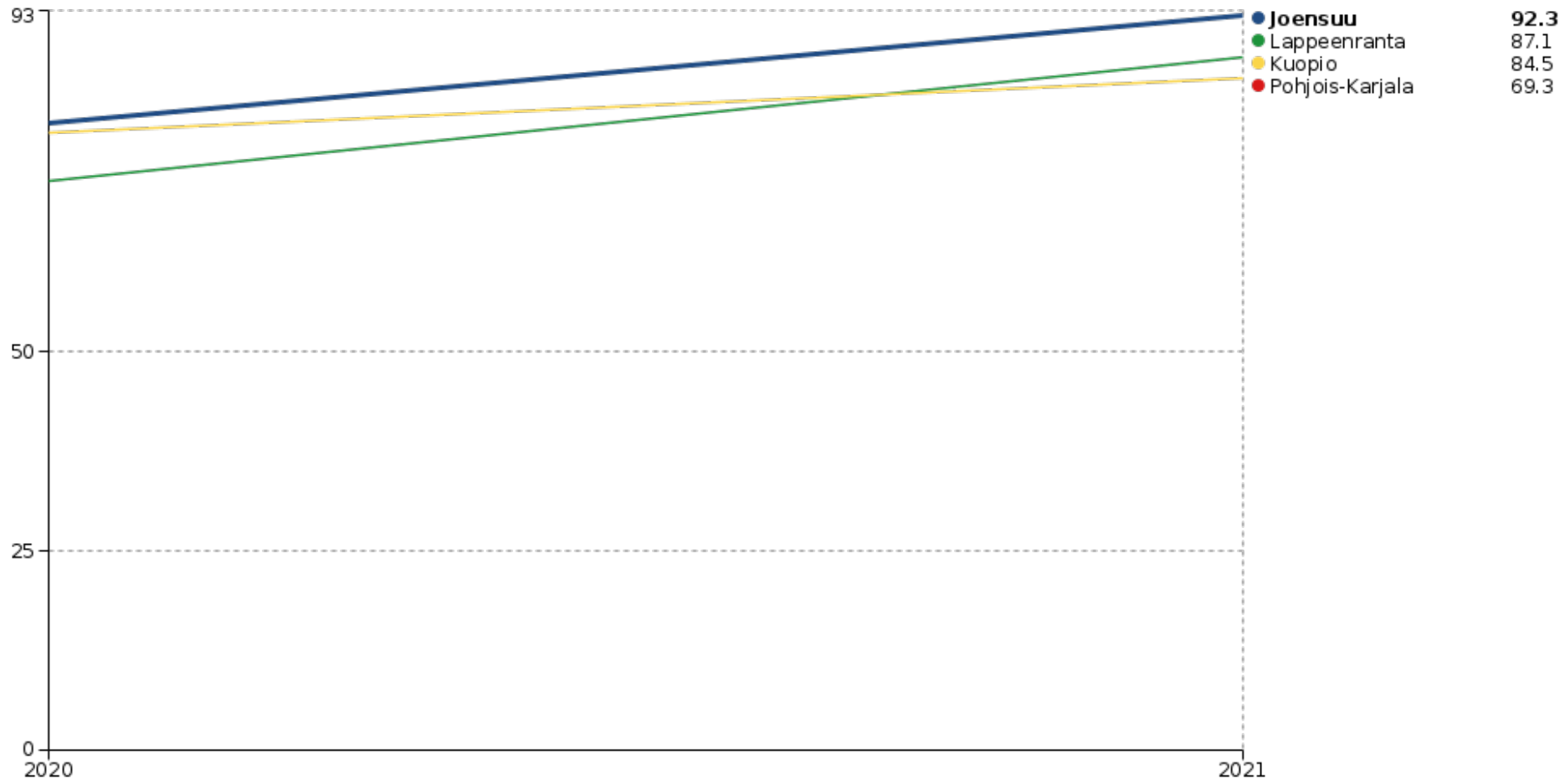
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

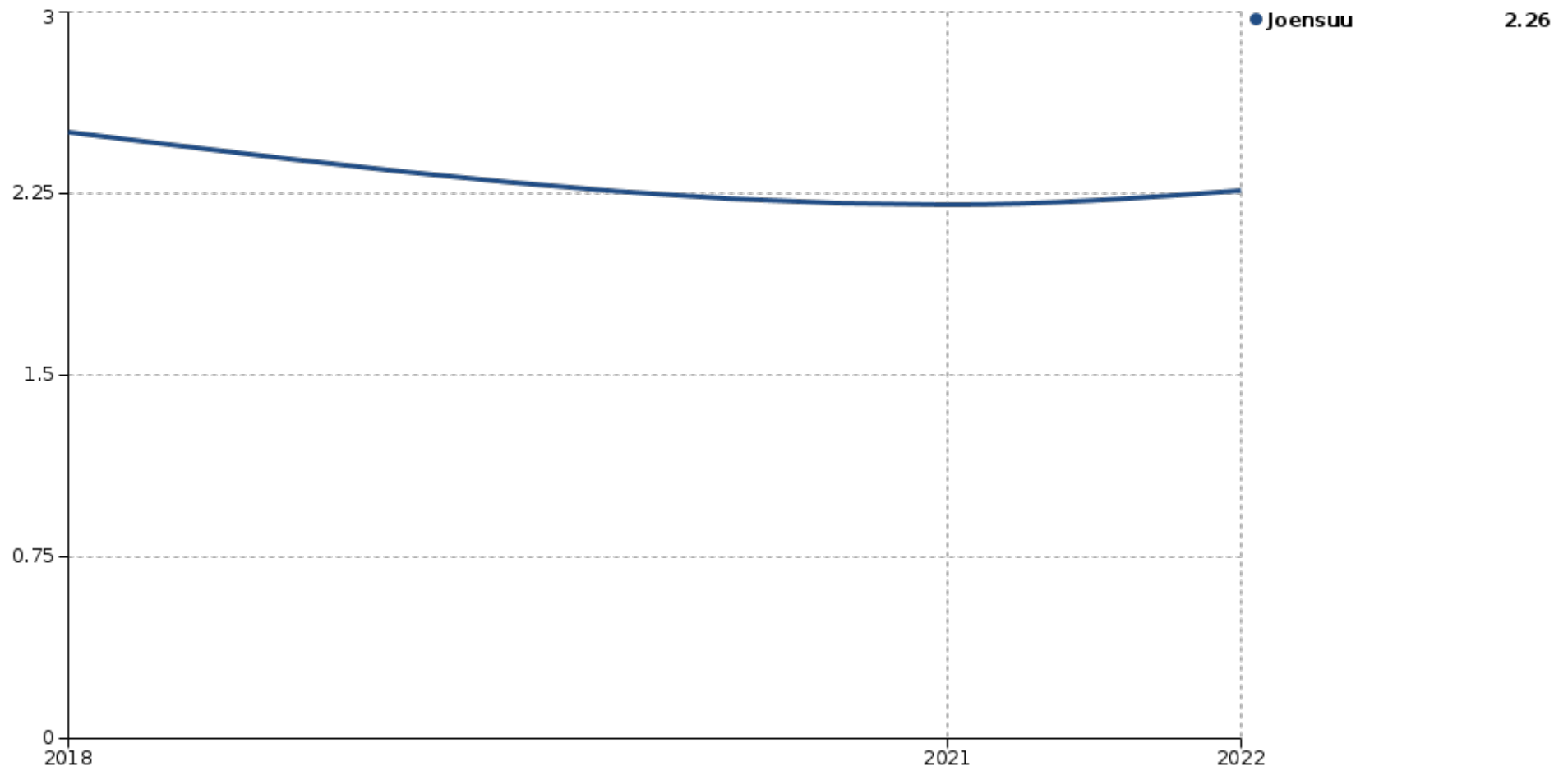
Joukkoliikenteen käyttö, miljoonaa matkaa

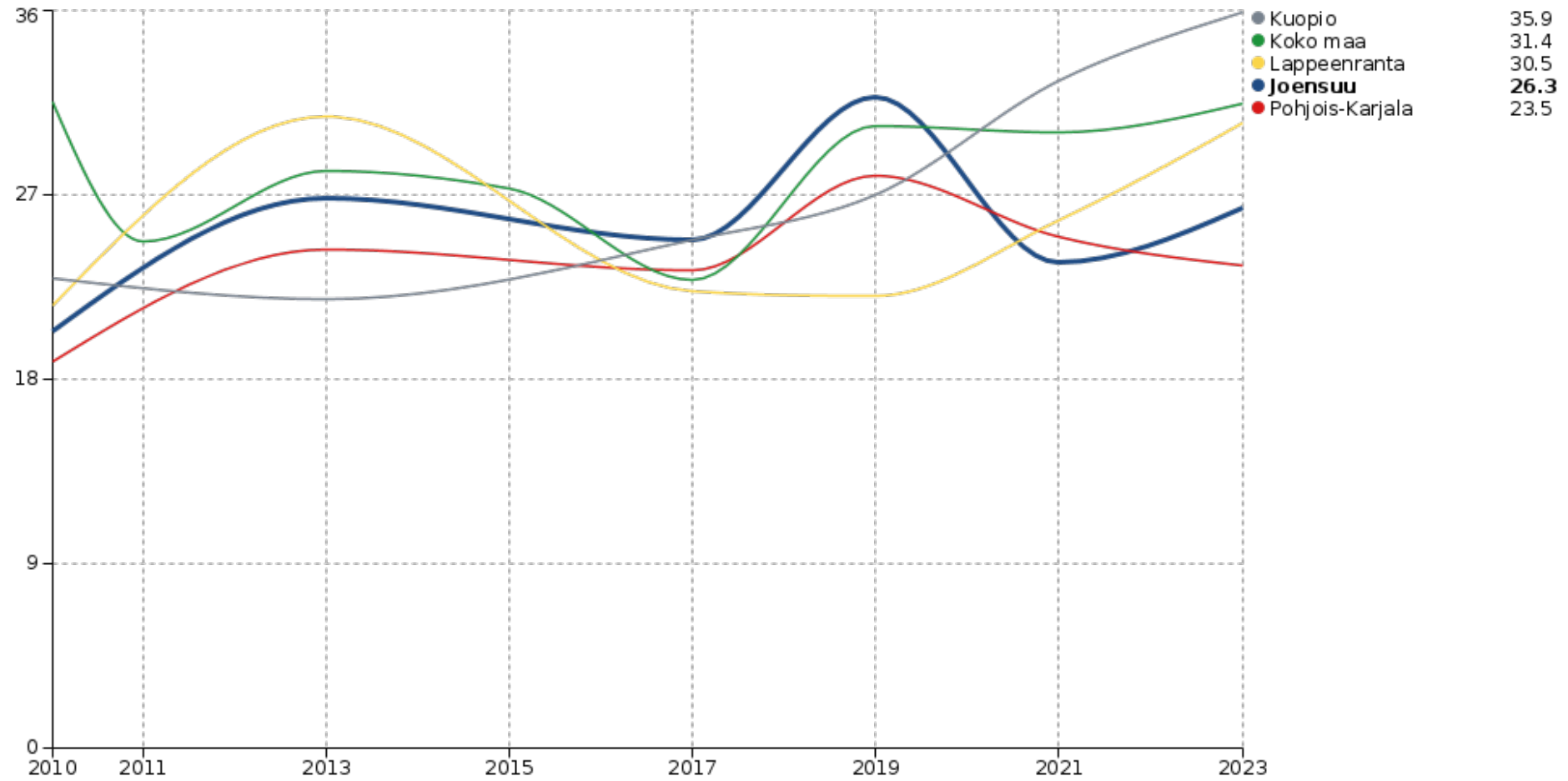
Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkistä asuvat, % asukkaista

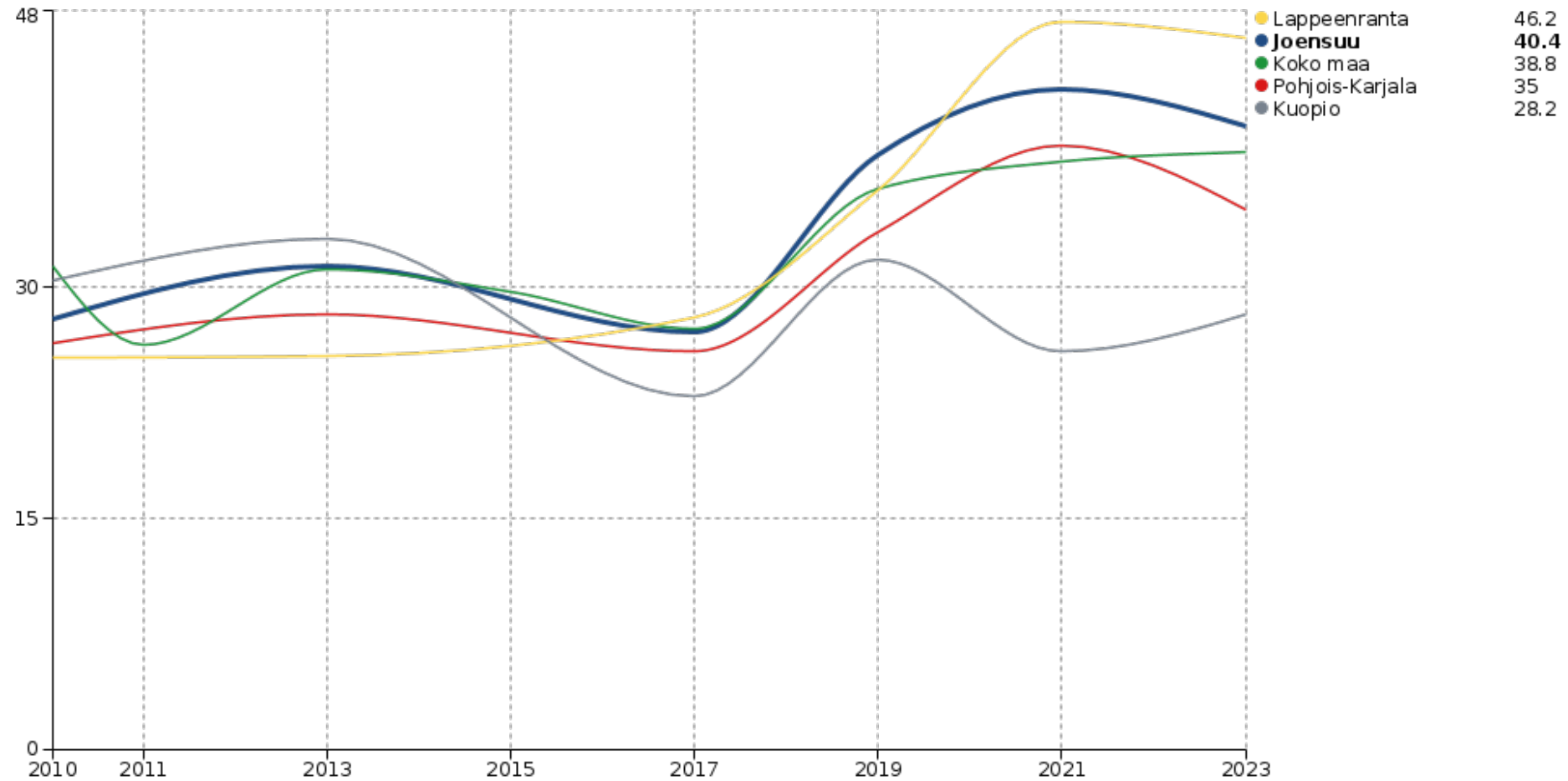
Siltojen ylityksen jalan tai pyörällä, miljoonaa kertaa

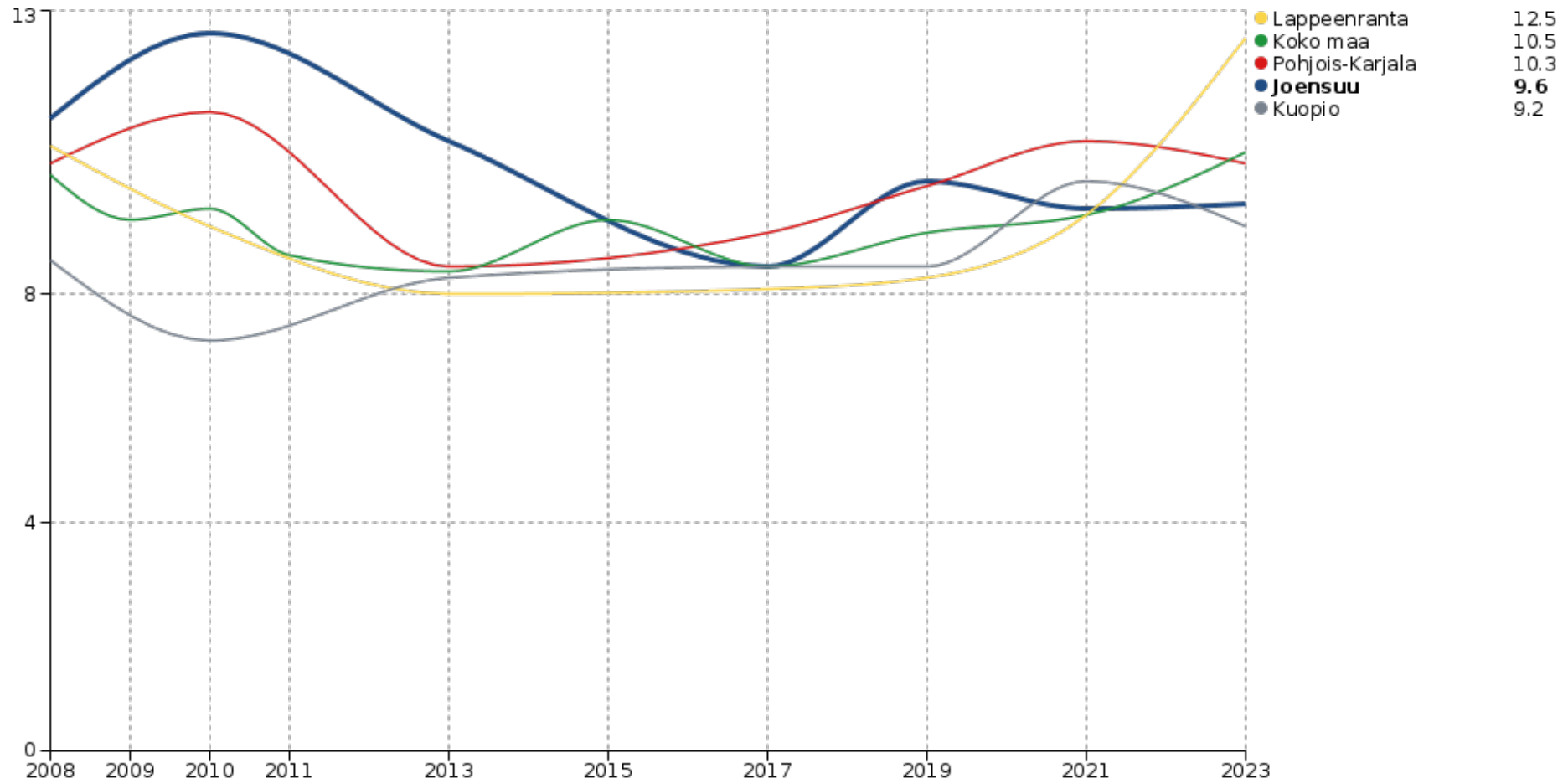
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

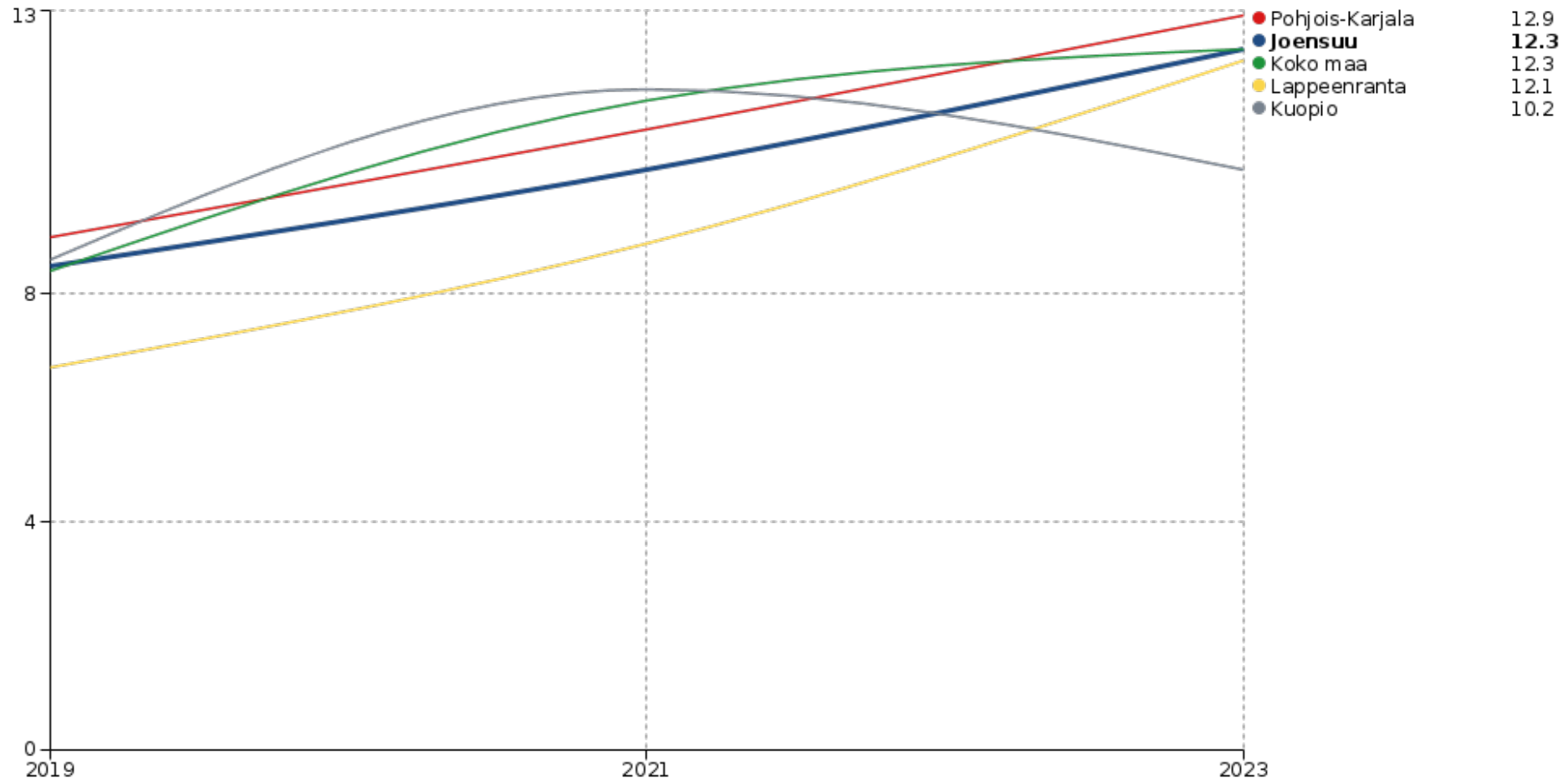
Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

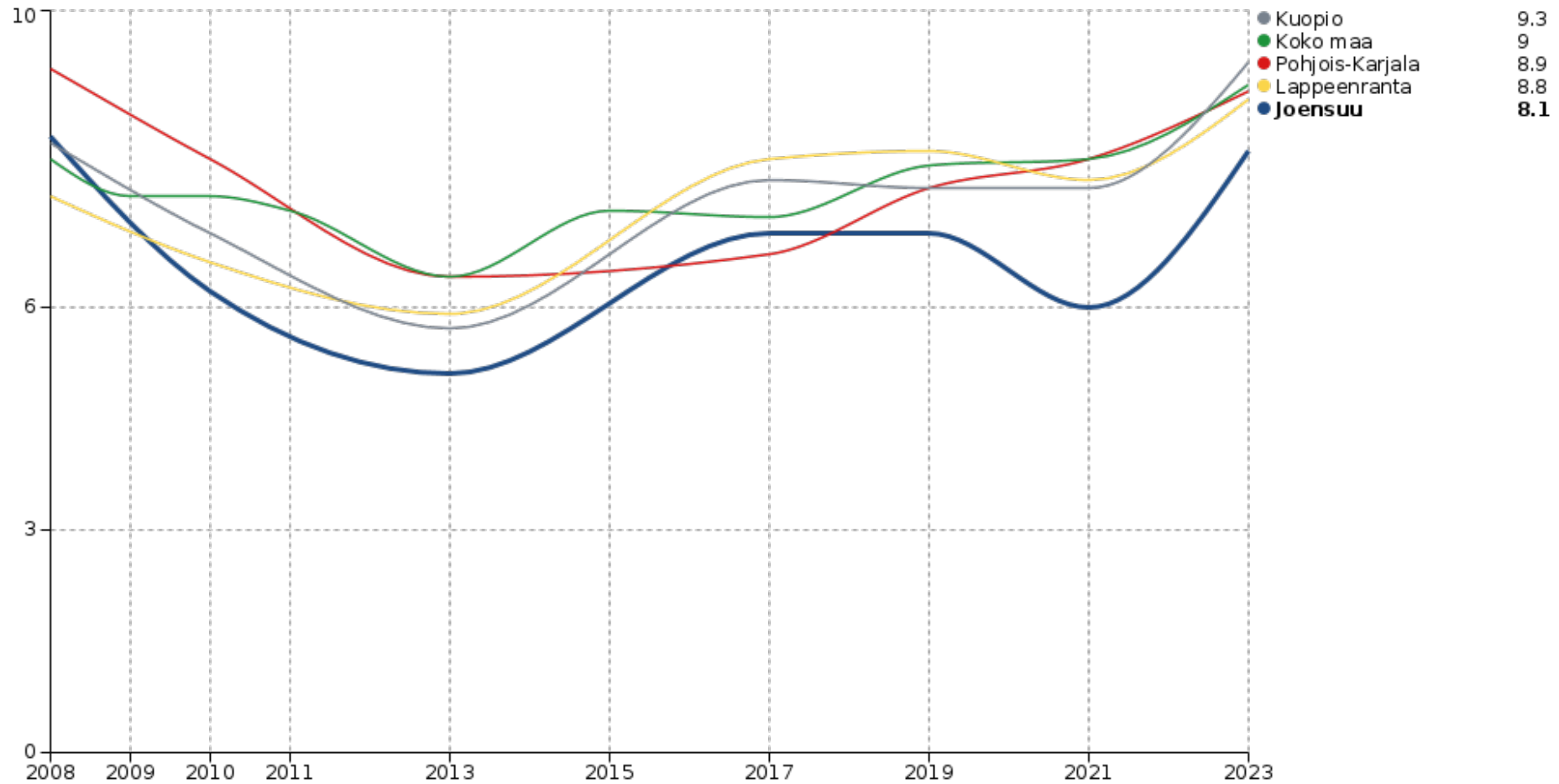
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

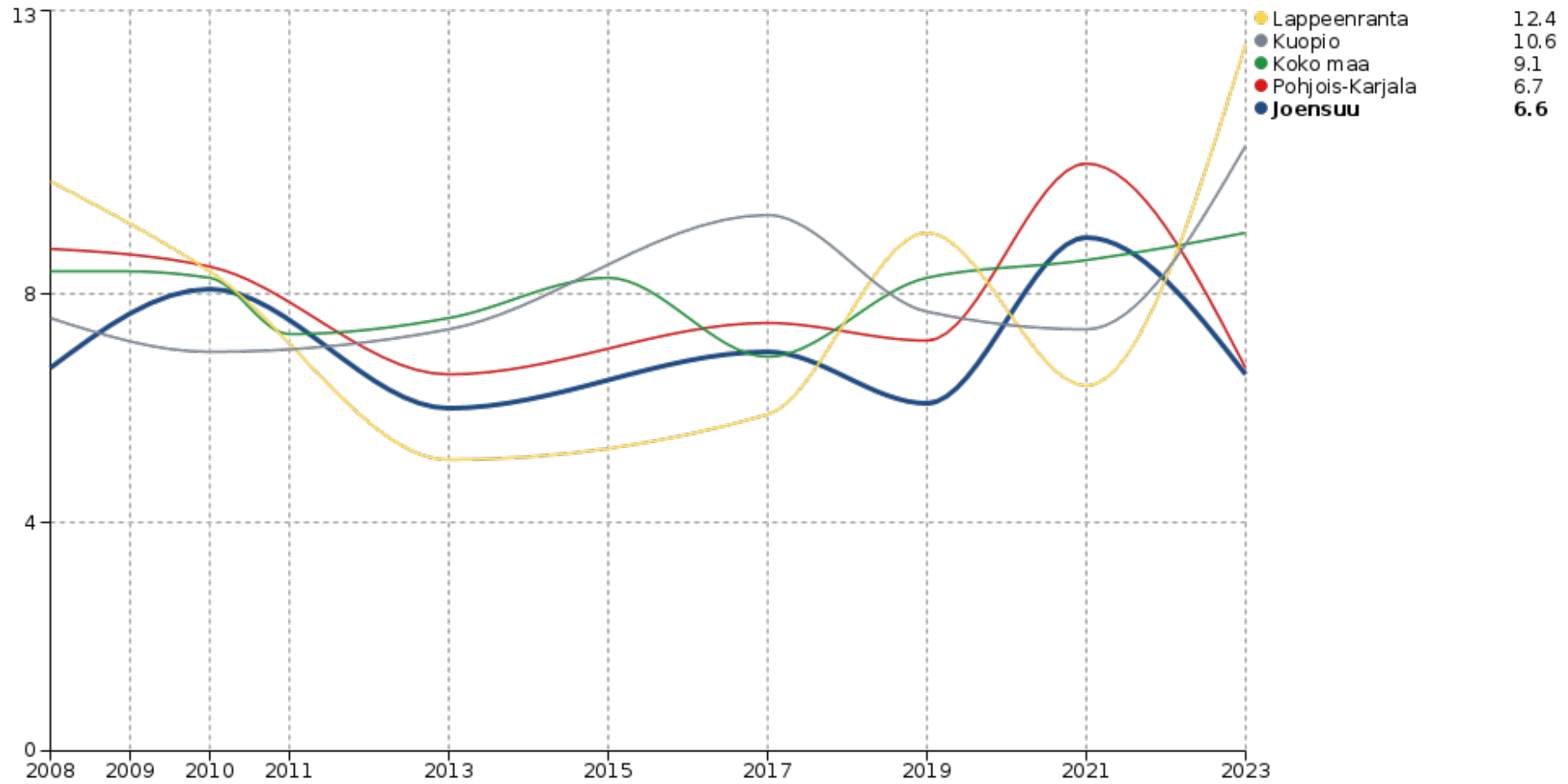
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

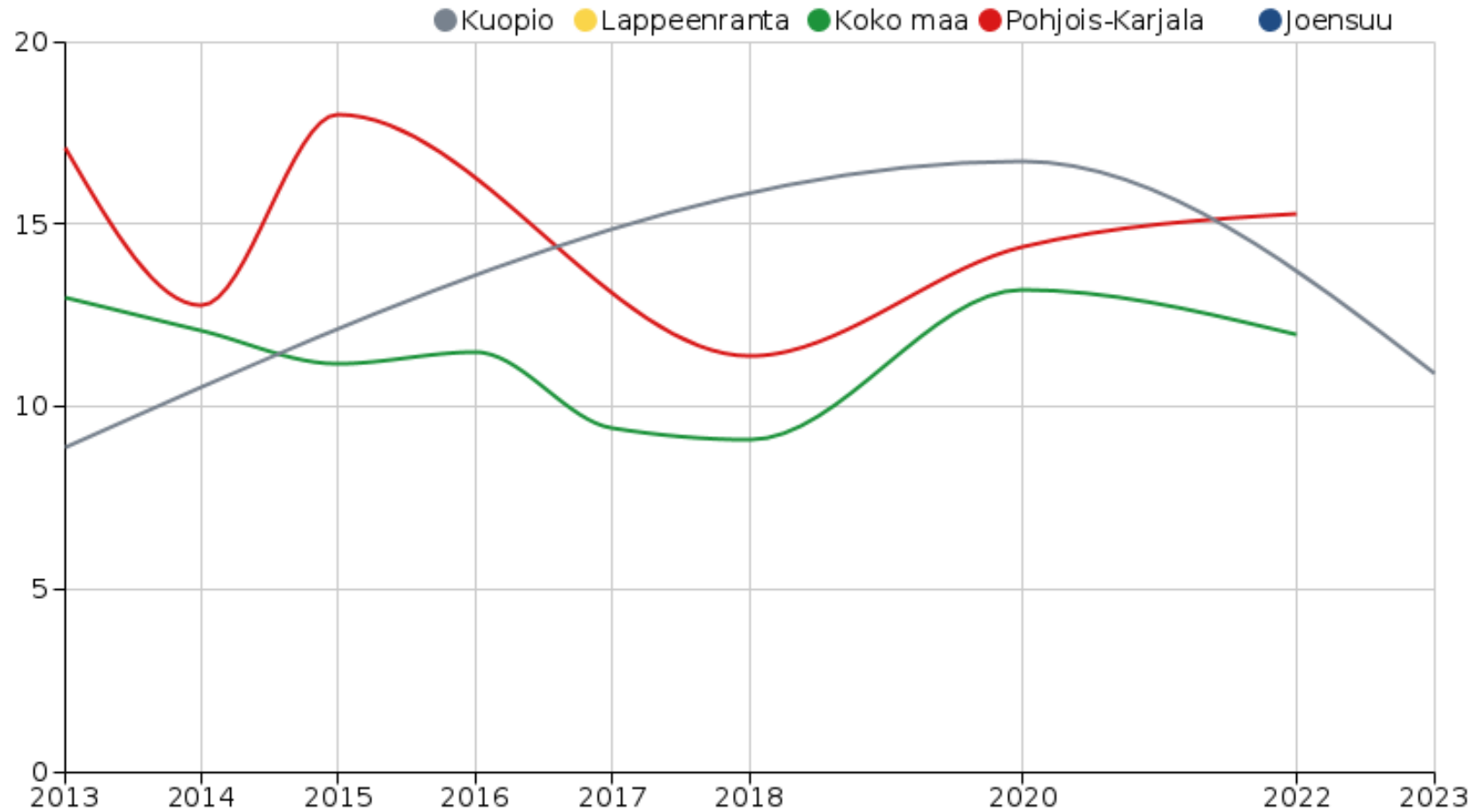
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

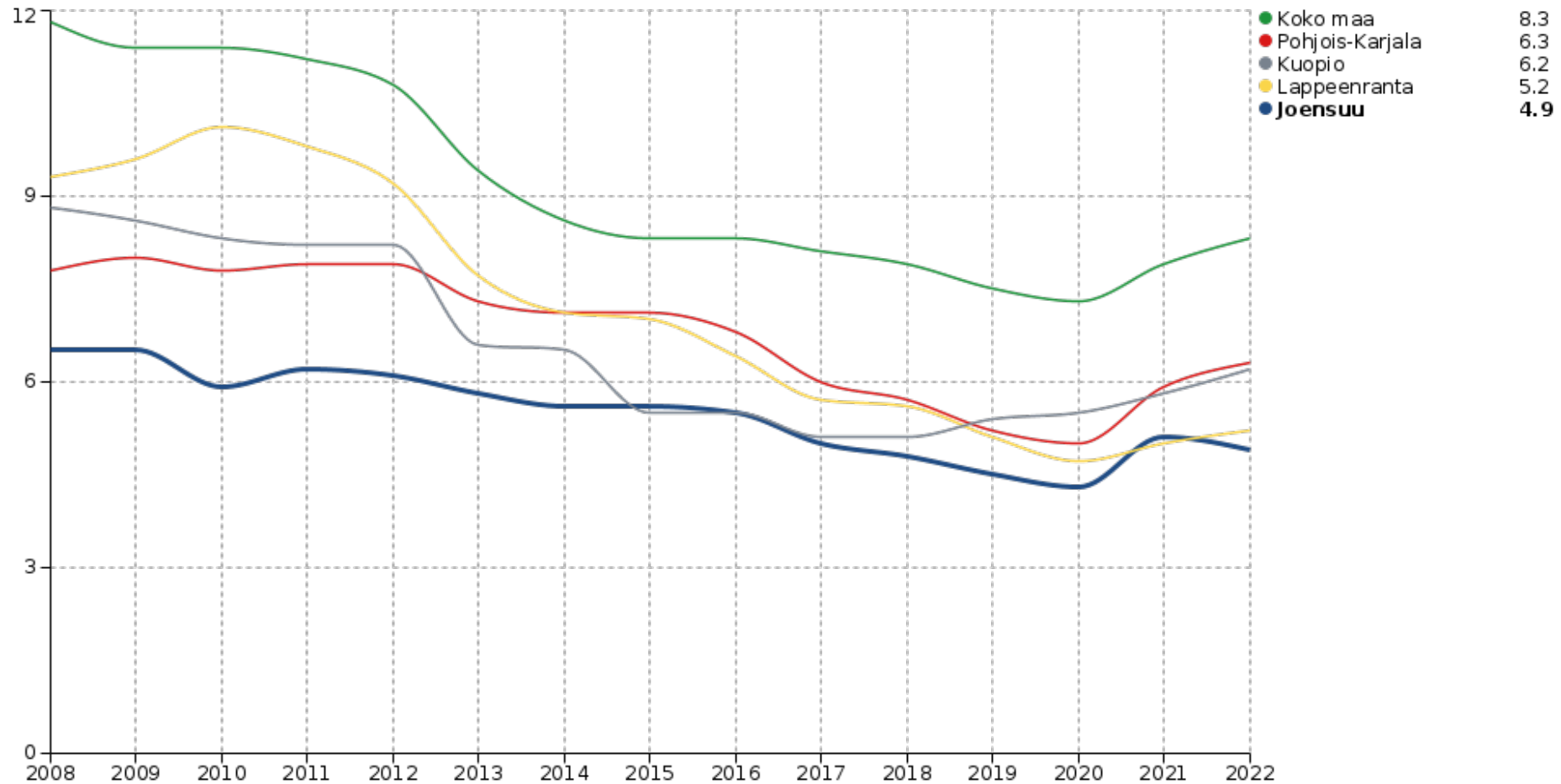

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) 75 vuotta täyttäneet

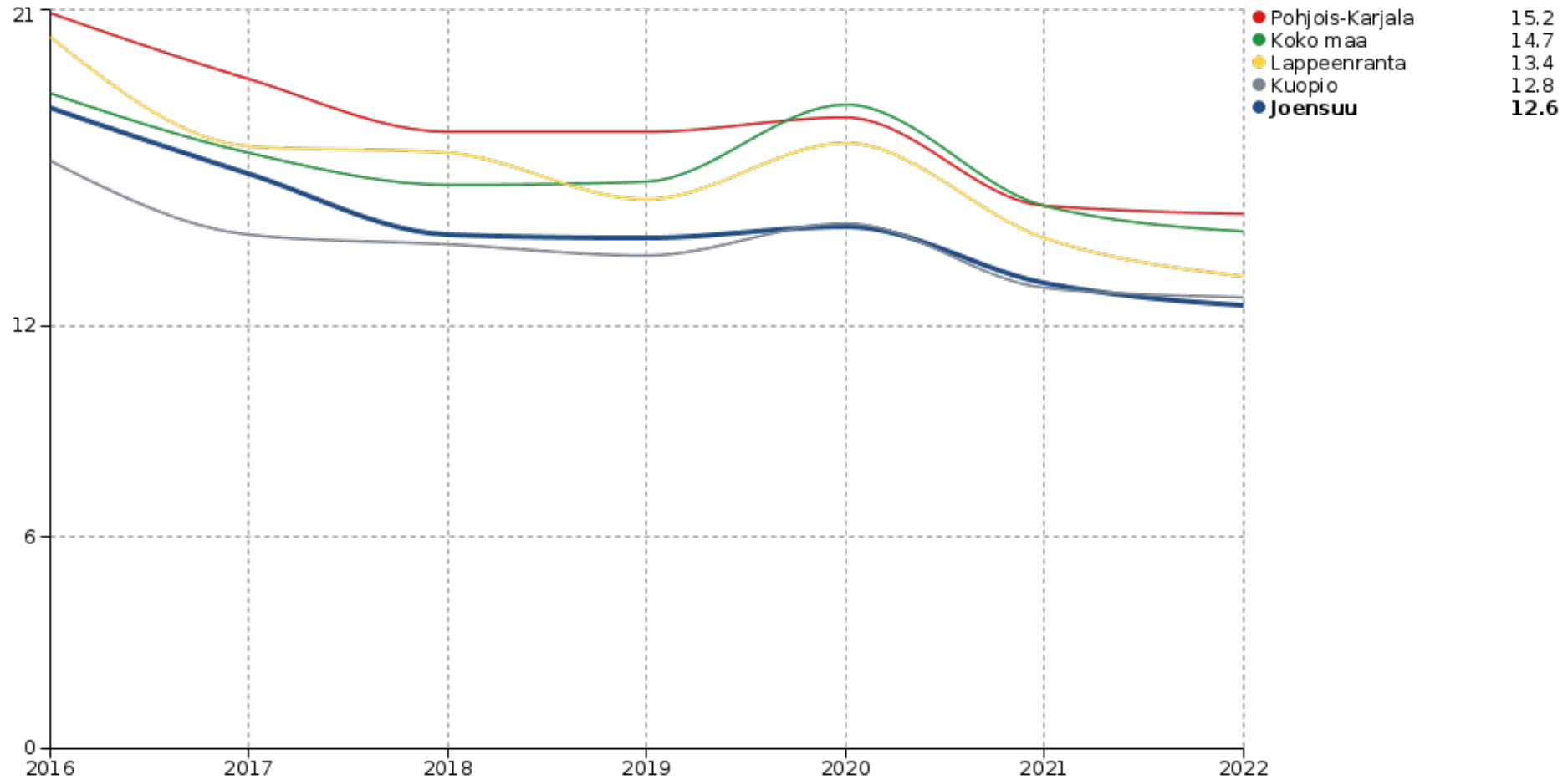

10.9 Kuopio
12 Koko maa
15.3 Pohjois-Karjala

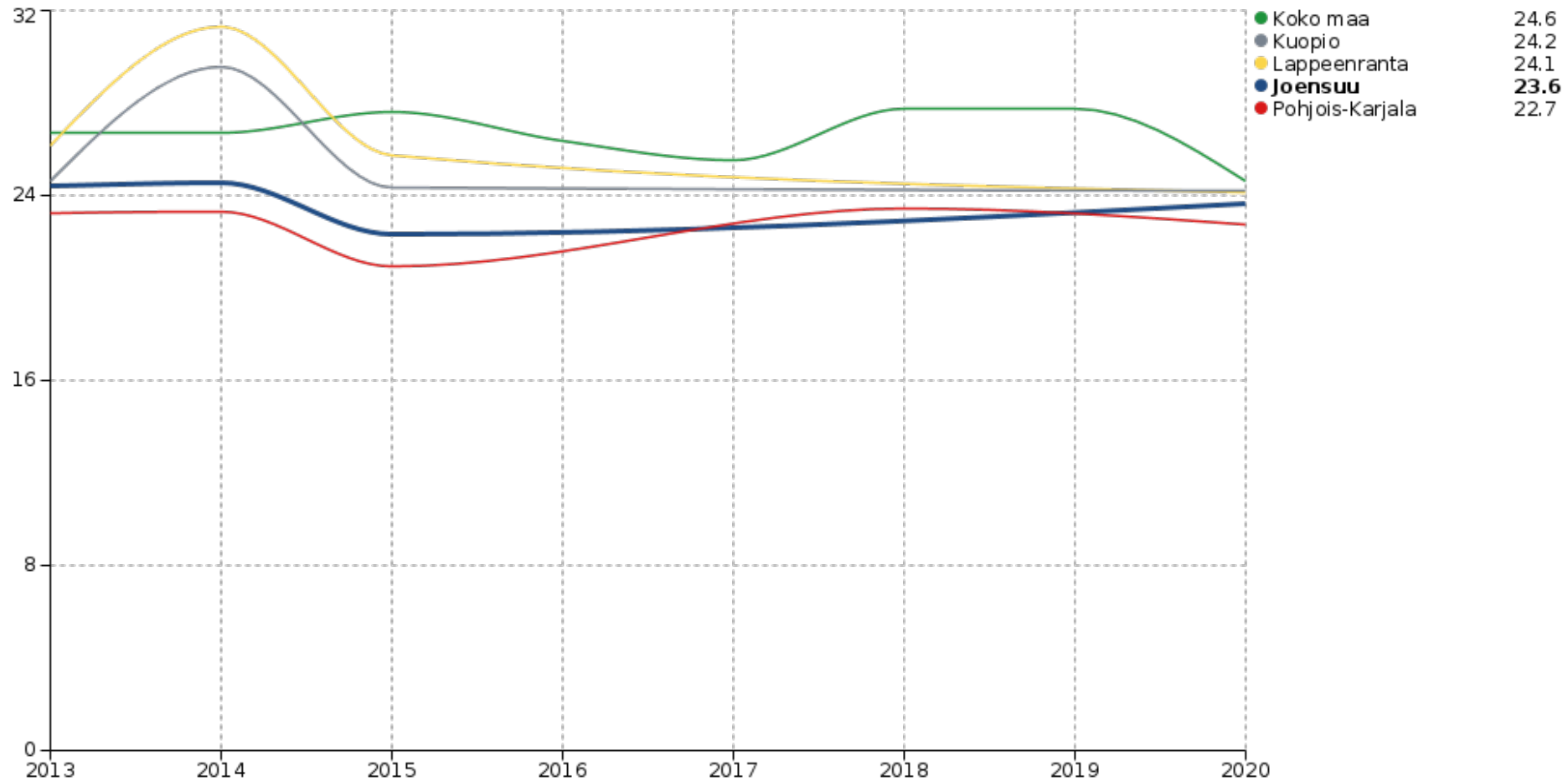
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

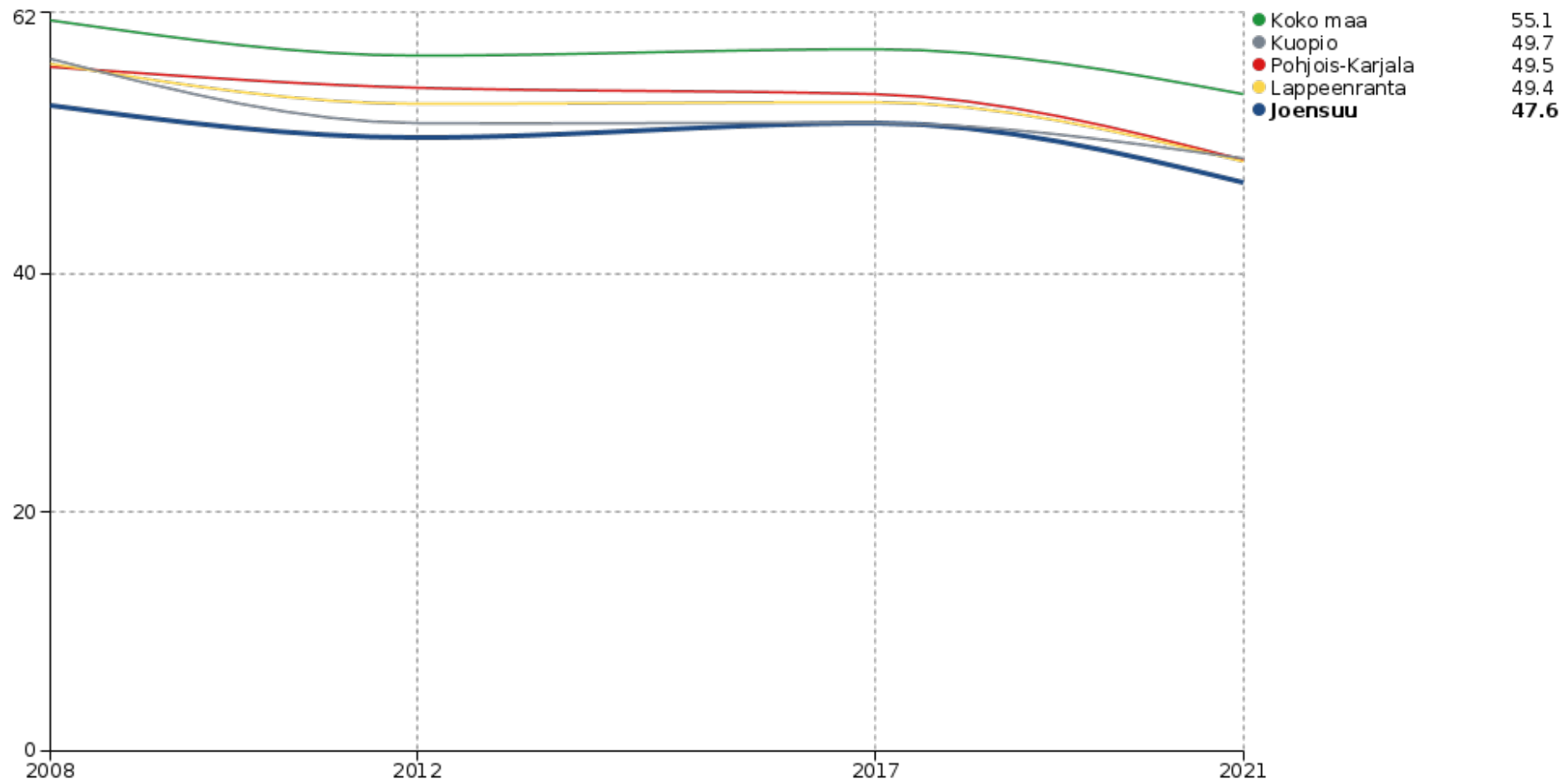

Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%) (-2020)

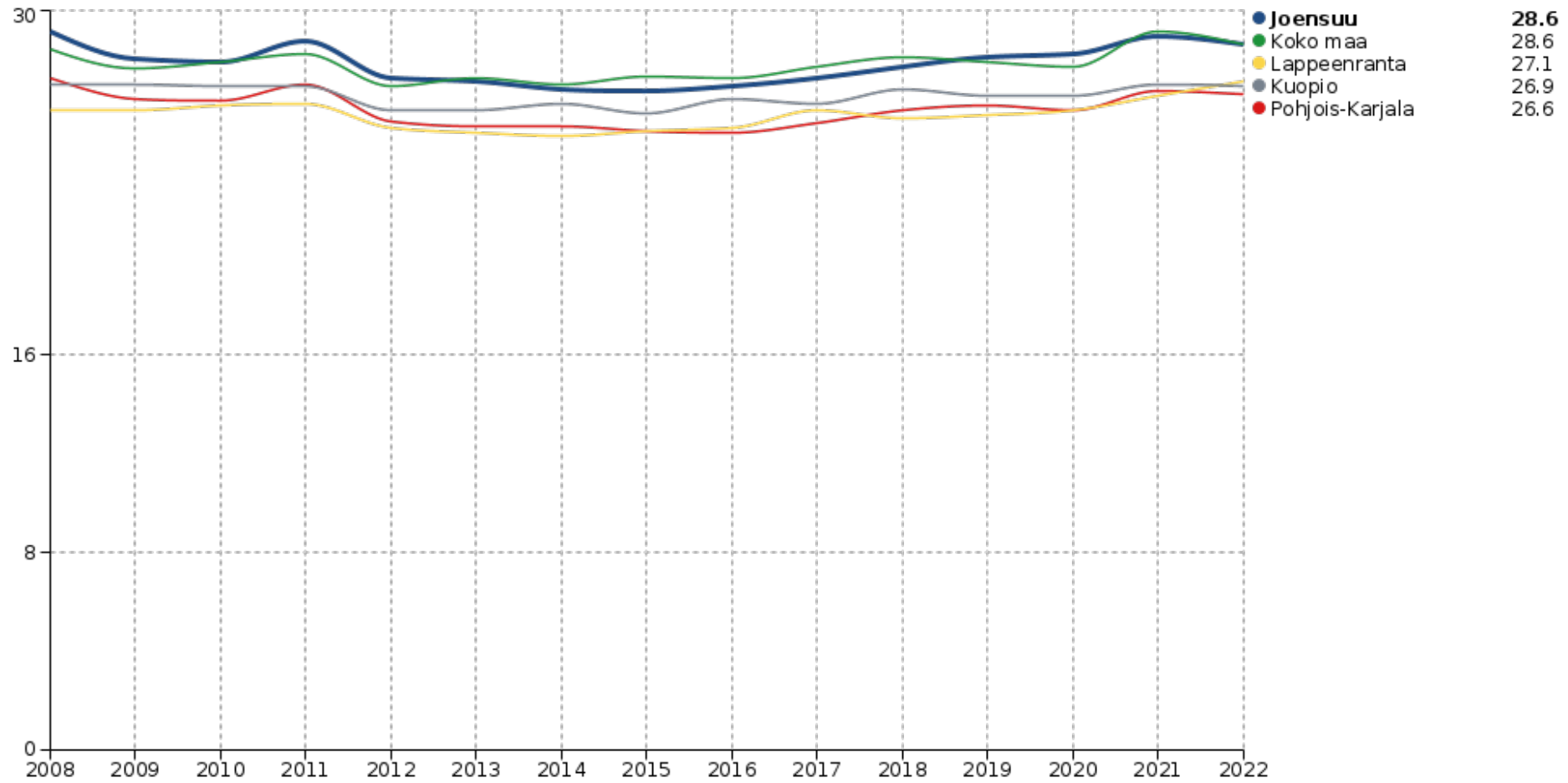

Joensuussa oli tammikuussa 2024 yhteensä 1581 rekisteröityä yhdistystä. Vuosittain tehtävän järjestökyselyn mukaan (n=64) yhdistysten pääasiallinen toiminta kattaa vapaaehtoistoimintaa, harrastuksia, tapahtumia, säännöllistä virkistystoimintaa ja kerhoja. Kyselyyn vastanneet yhdistykset tavoittivat vuonna 2023 yhteensä 96 000 ihmistä ja 3400 vapaaehtoista, mikä on huomattava määrä, kun ottaa huomioon kyselyyn vastanneiden yhdistysten määrän.

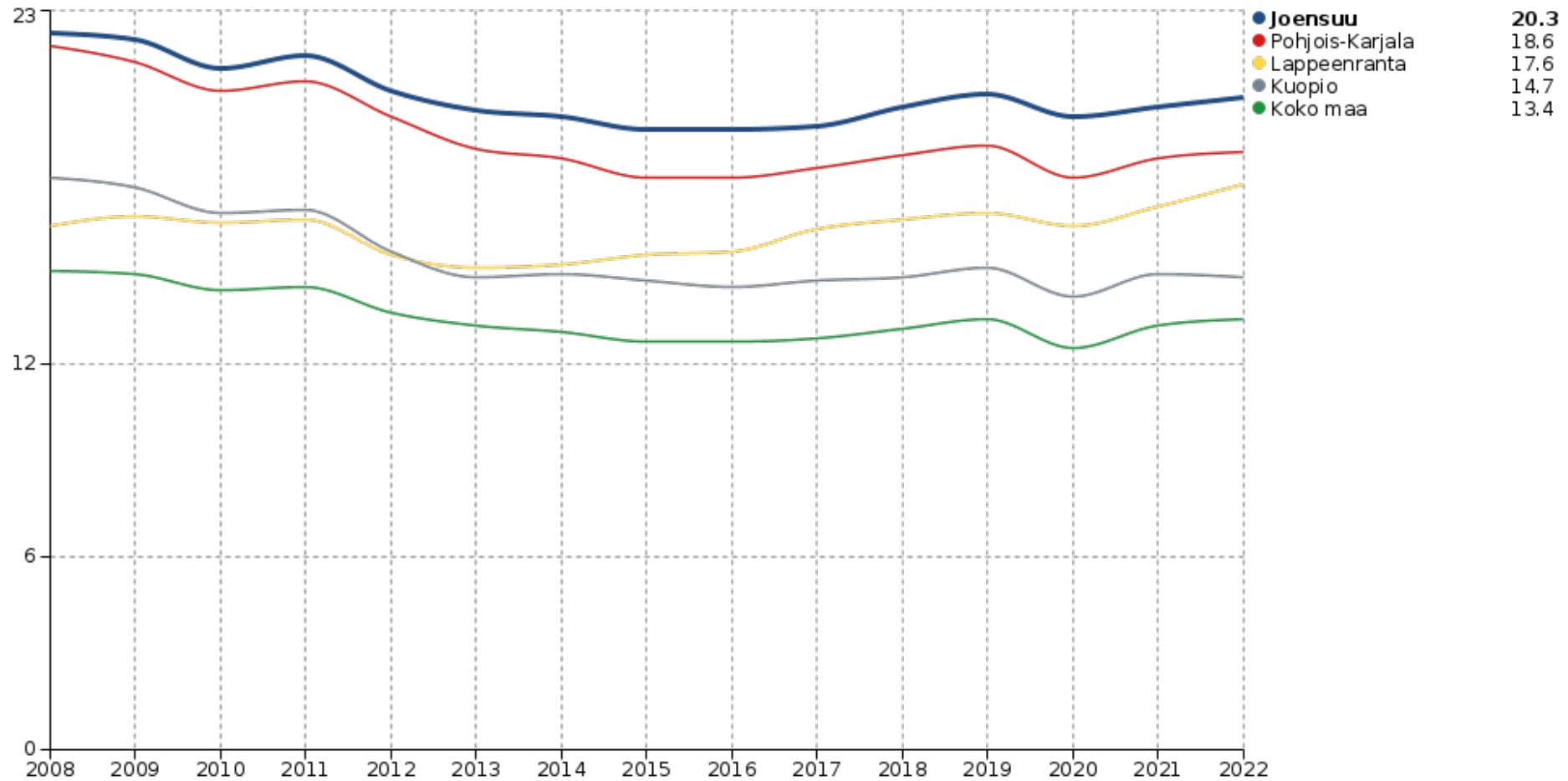
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

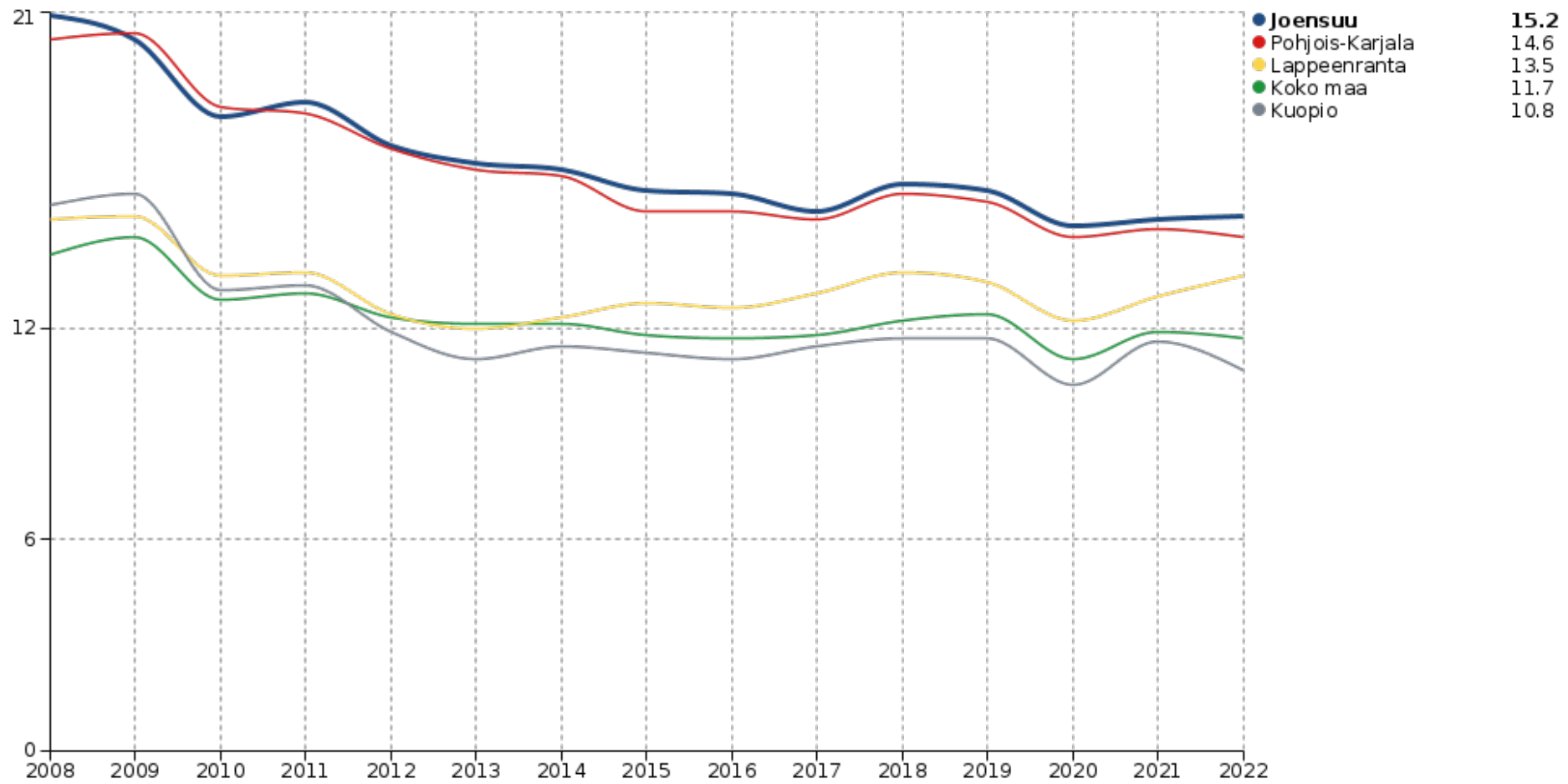
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

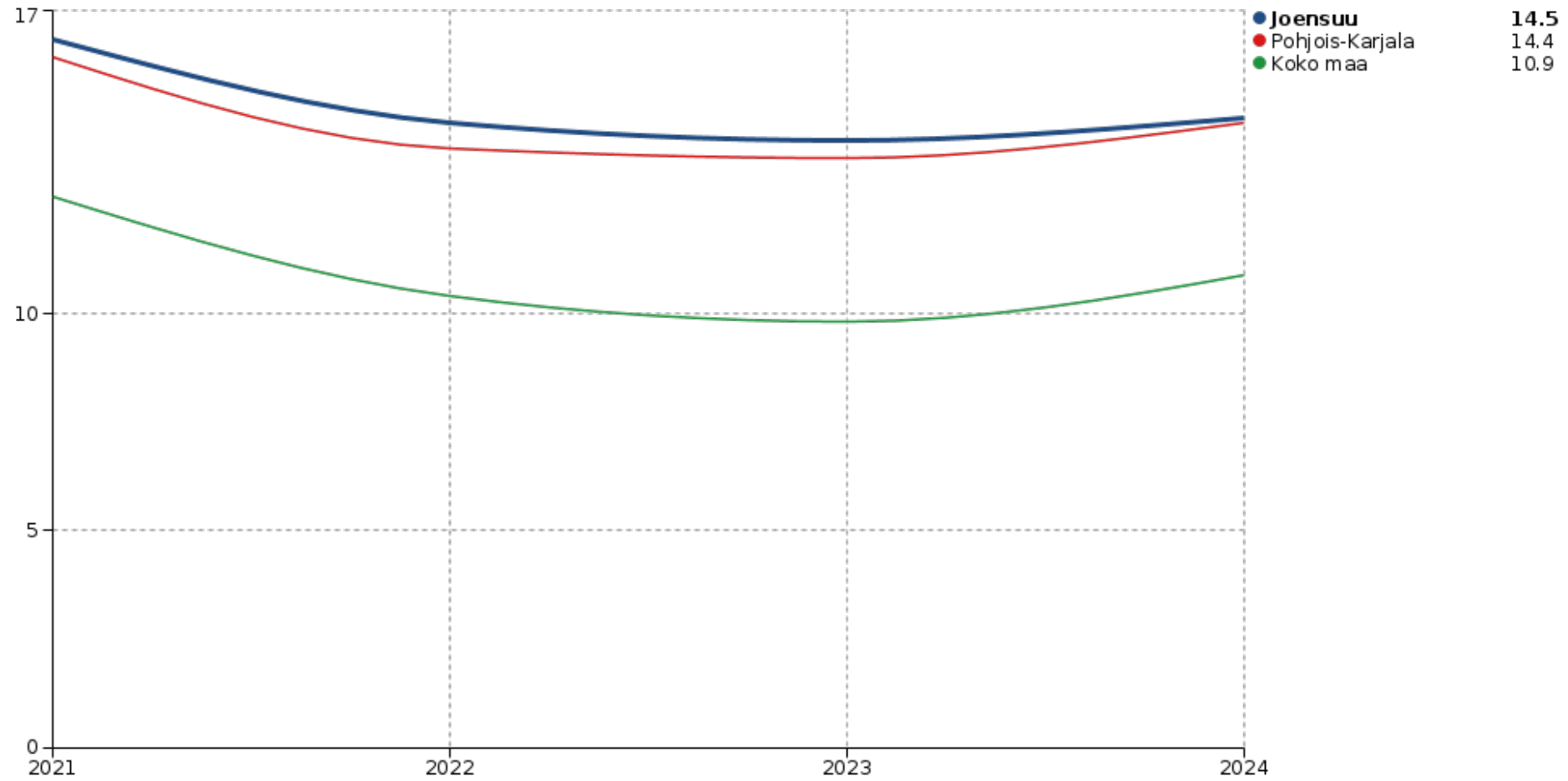
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

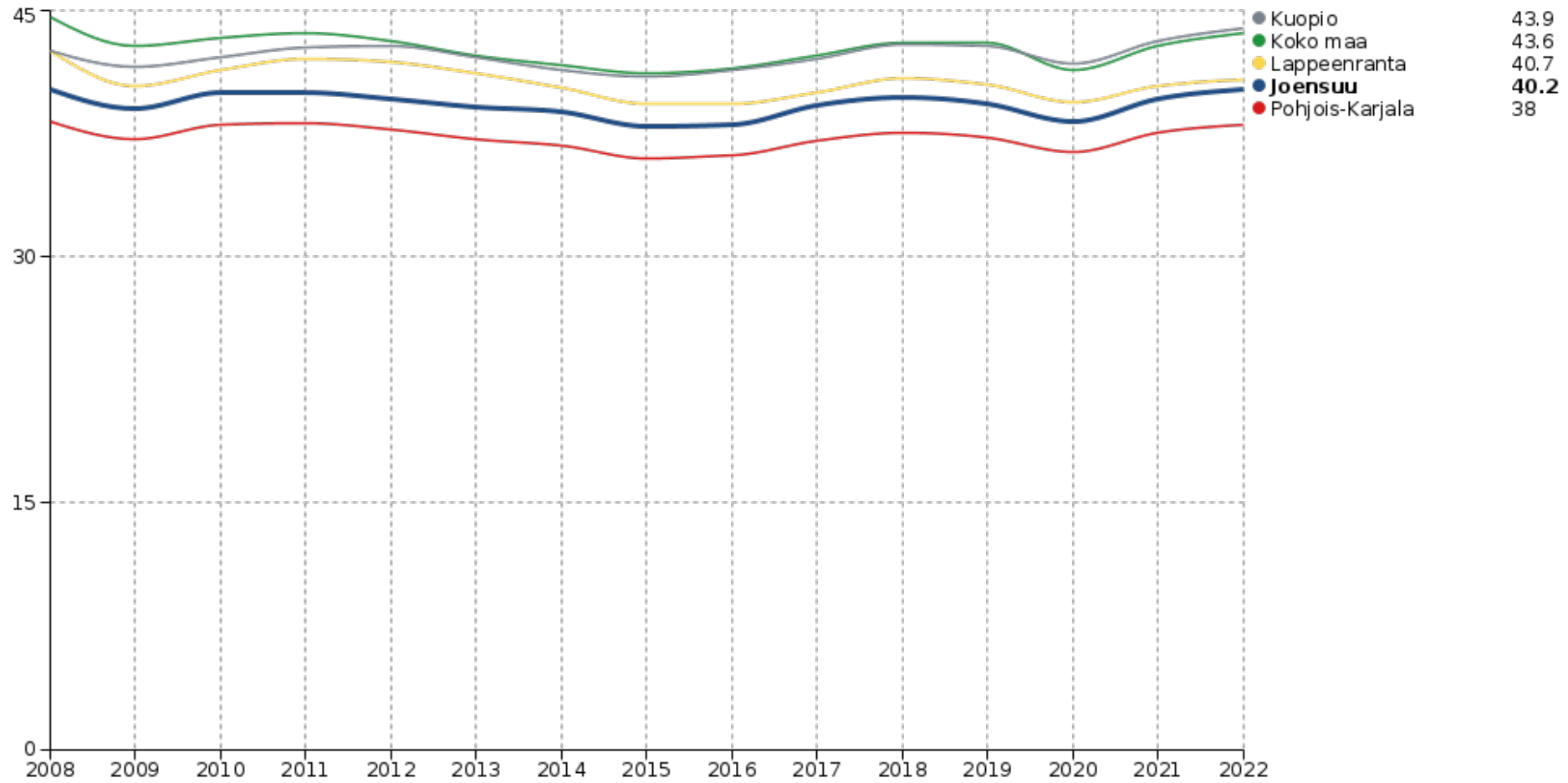
Lasten pienituloisuusaste

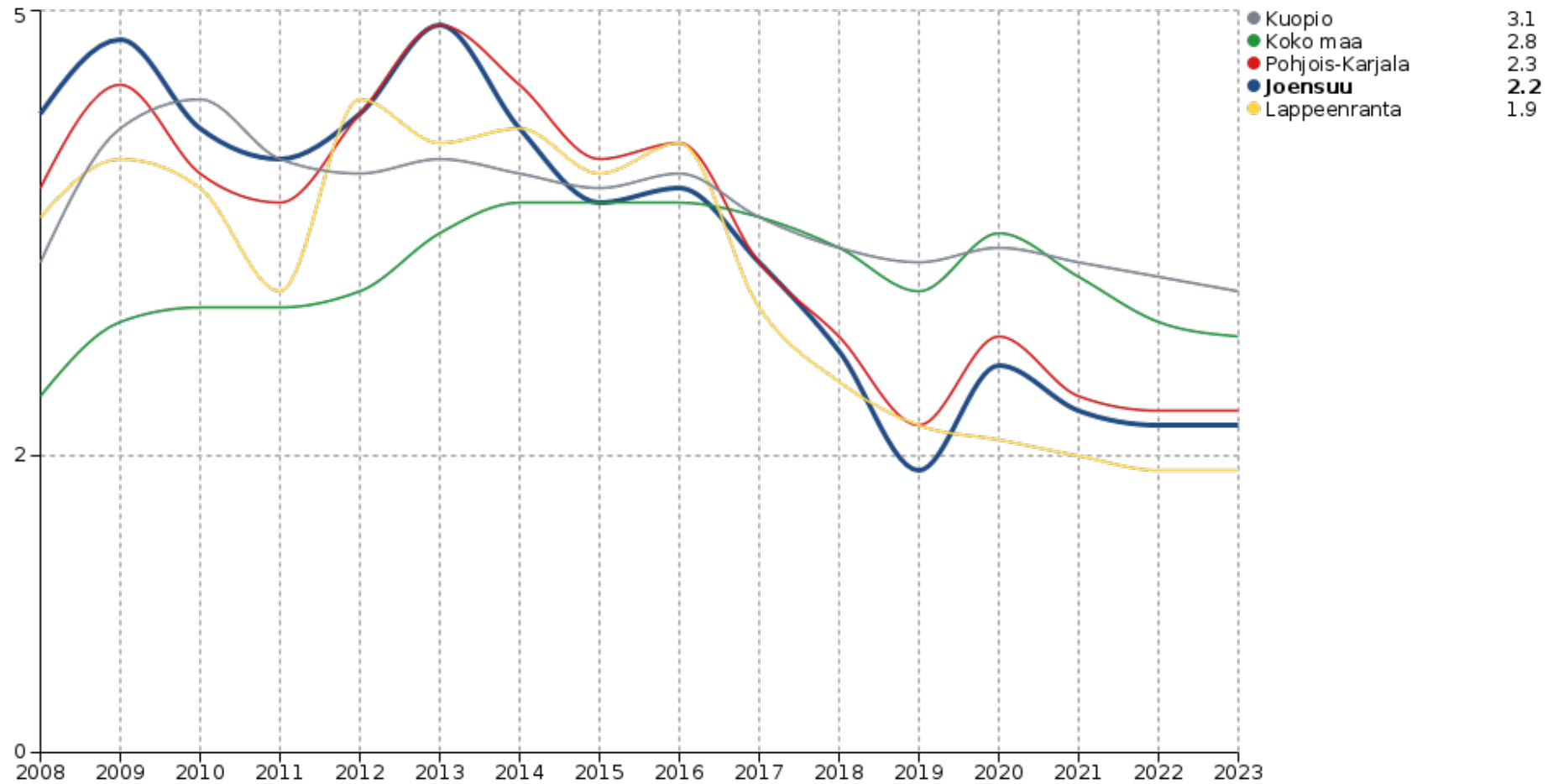
Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %

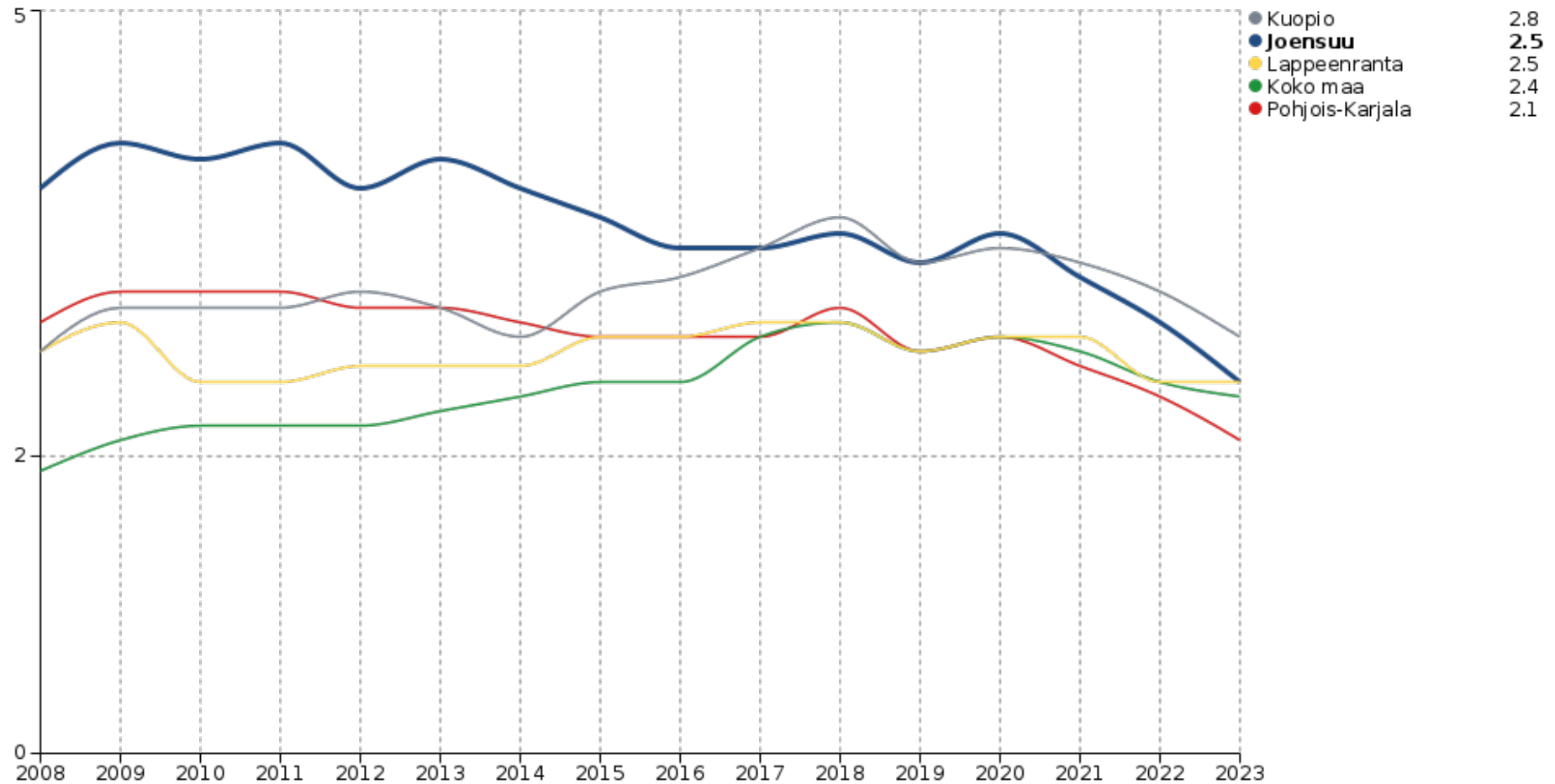
Työlliset, % väestöstä

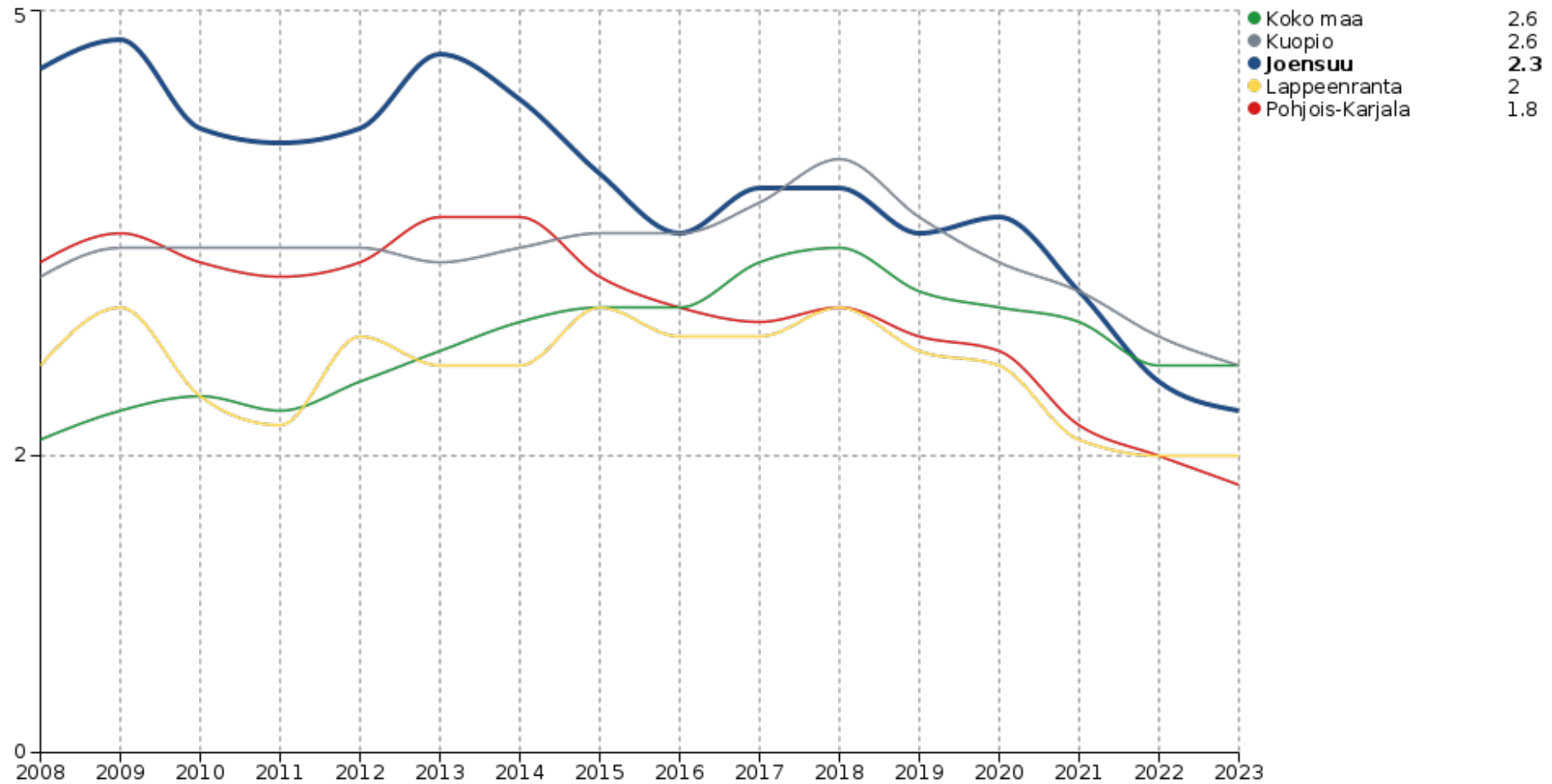
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

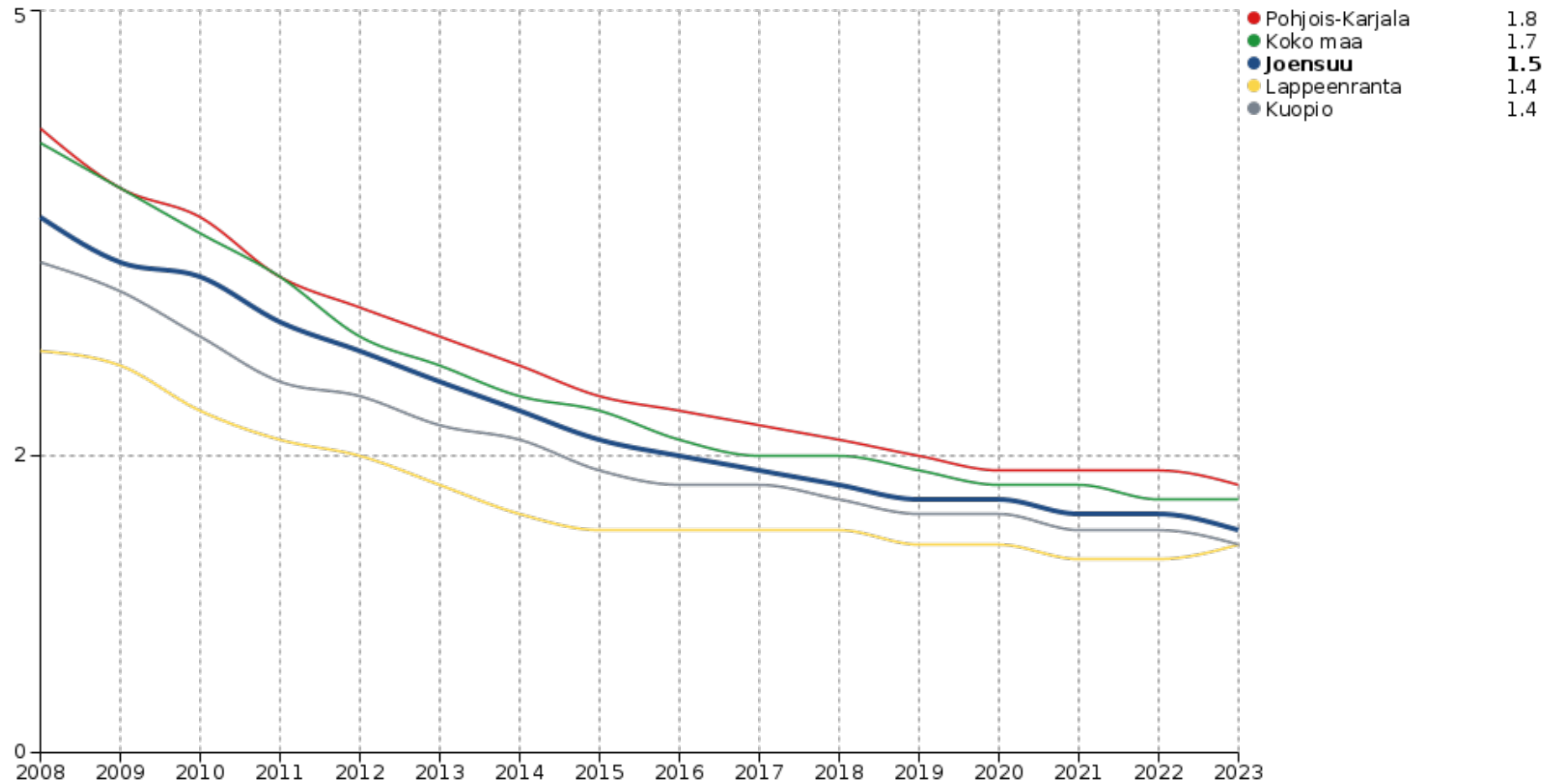
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

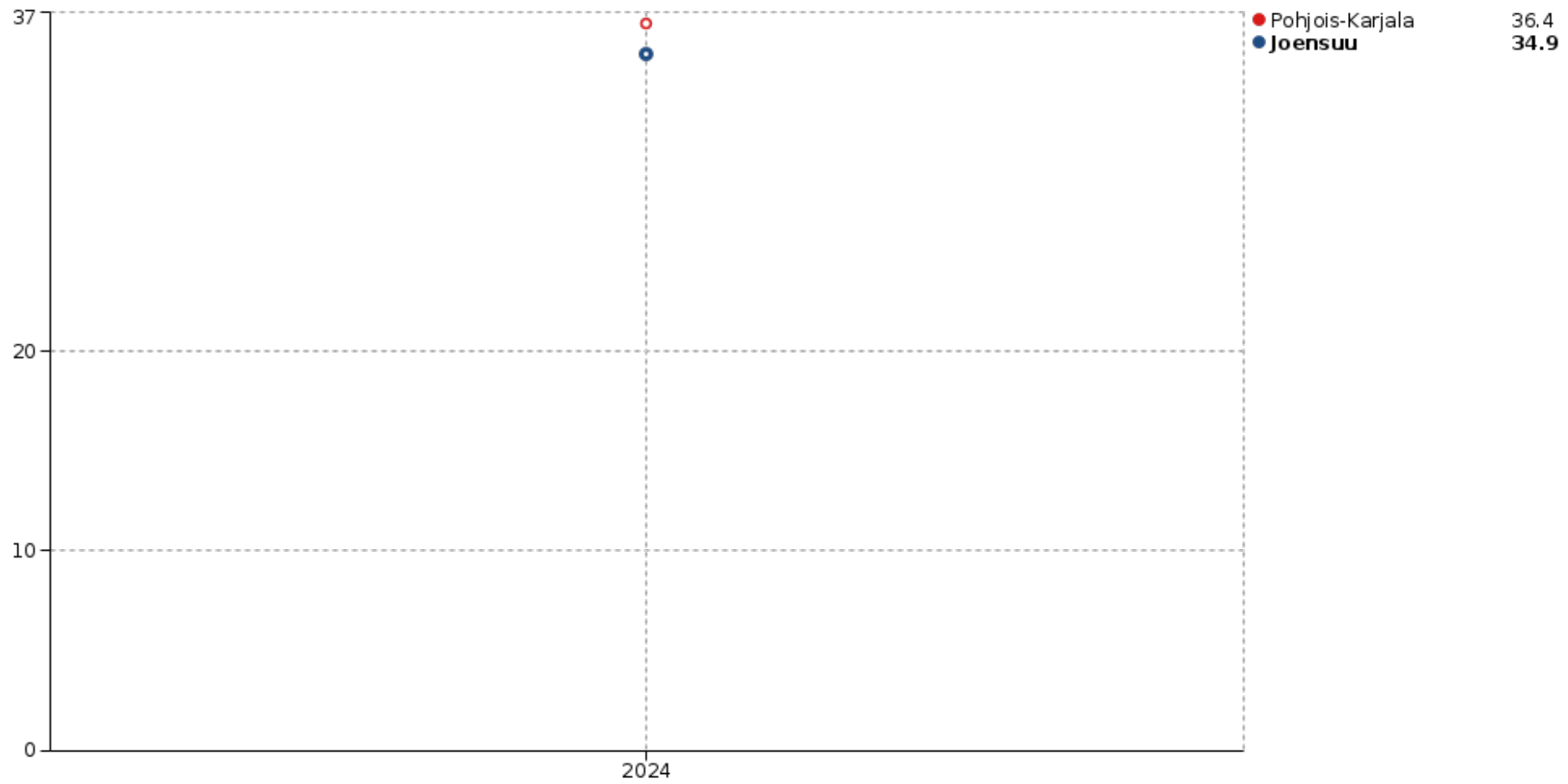
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

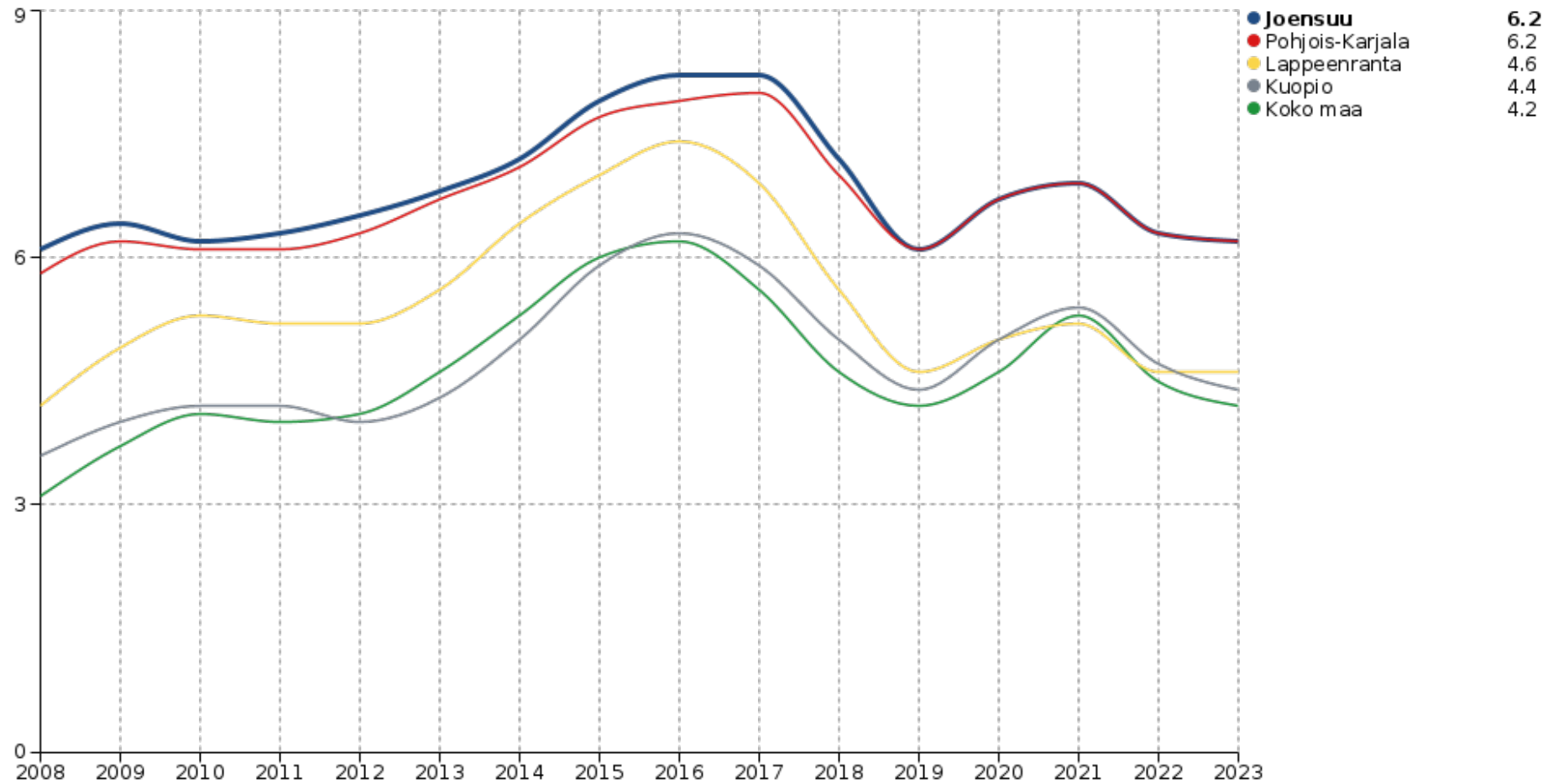
Väestön tausta kaupunginosittain

Alue	Äidinkieli ei kotimainen 2022 %	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa 30-54-vuotiaista 2022 %	Työttömien osuus työvoimasta 2022 %	Äidinkieli ei kotimainen 2021 %	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa 30-54-vuotiaista 2021 %	Työttömien osuus työvoimasta 2021 %
Keskusta-Kanervalä	5,3	8,1	11,2	4,7	7,3	12
Noljakka	13,7	13,1	15,4	12	11,1	16,5
Rantakylä-Utra	10	13,4	17,5	9,3	12,7	17,4
Niinivaara-Penttilä-Hukanhauta	7,6	15,6	19,8	3,5	21,5	7,6
Karsikko	2,9	8,3	13,5	2,8	8,6	13,2
Pyhäselkä	2	8,1	11,1	1,9	7,7	11,8
Eno-Uimaharju	2,2	16,5	15,1	2,3	17,9	17,9
Kiihtelysvaara	3,2	7	8,8	2,9	10,2	12,5
Tuupovaara	3,2	19,8	26	3,1	18,8	26,7

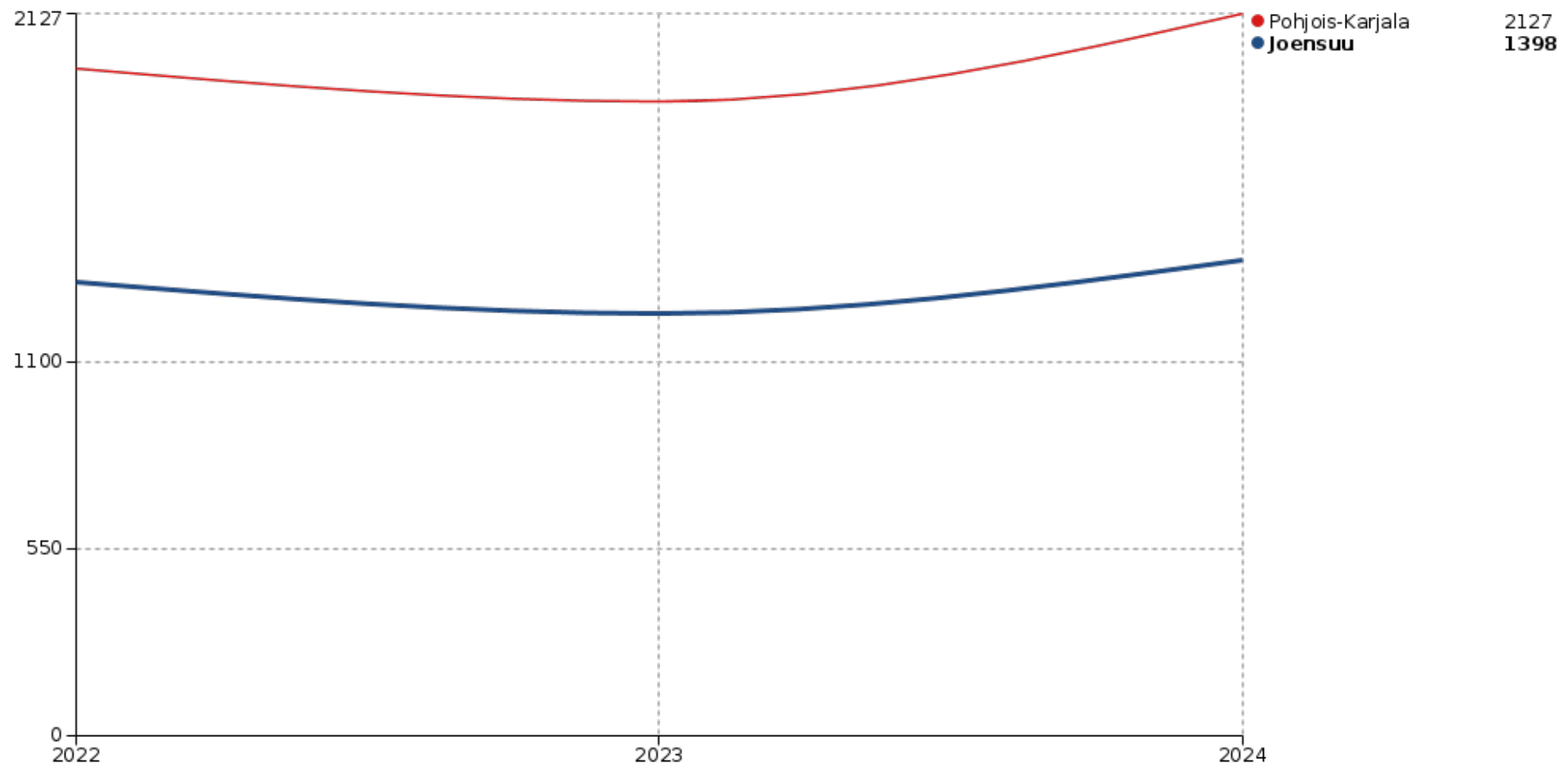
Ulkomaalaisten työttömyys %

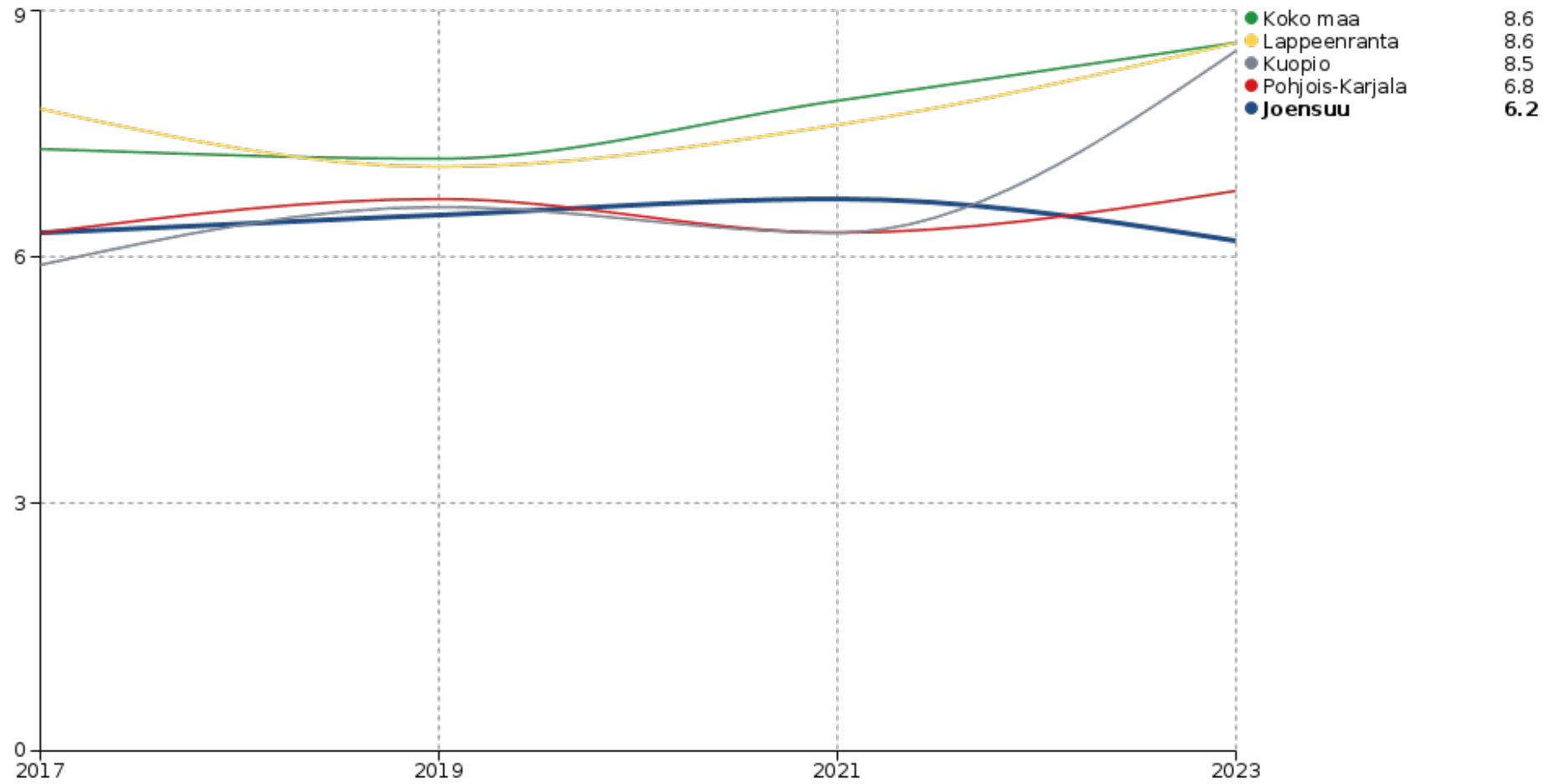
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

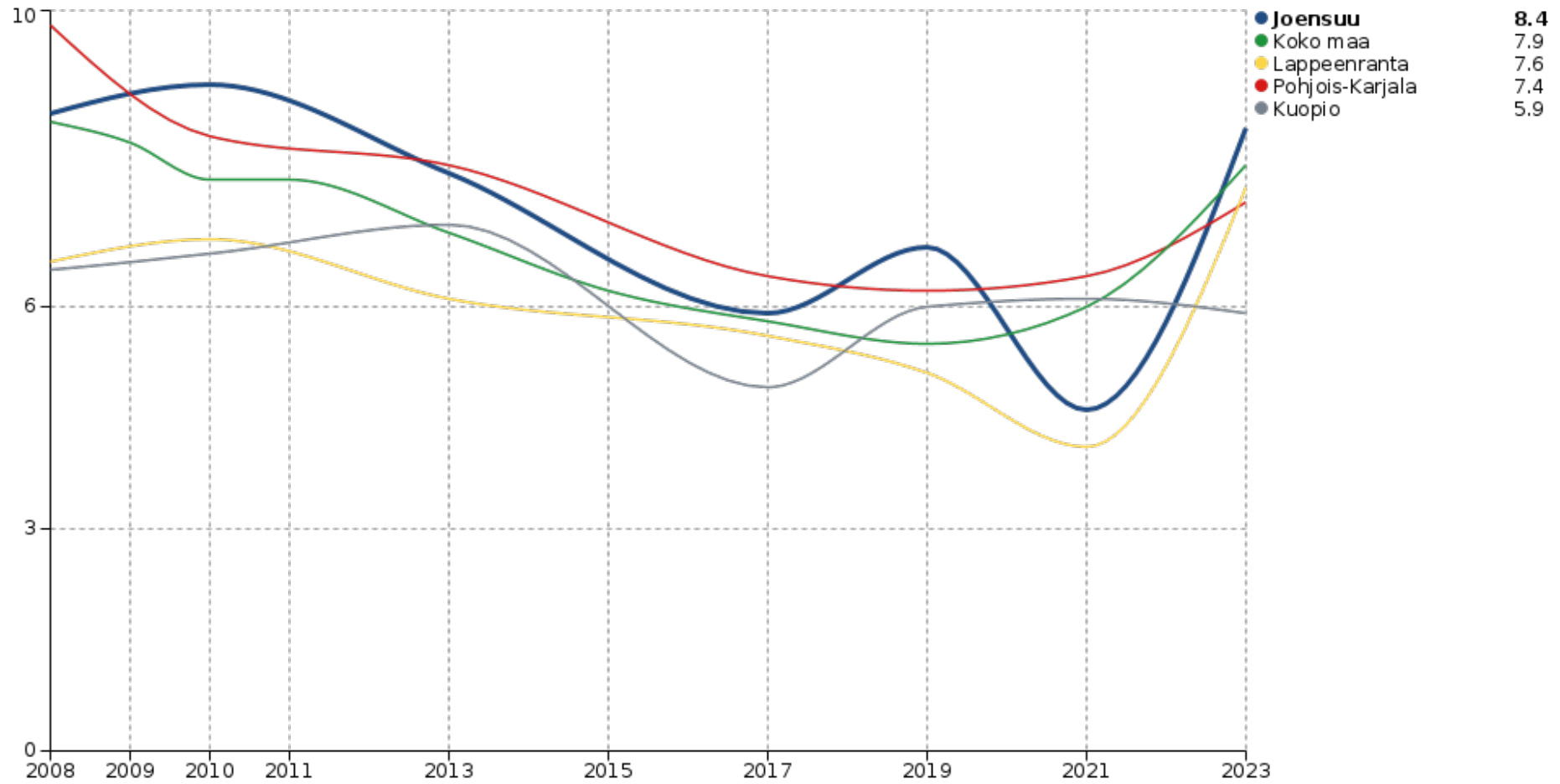
Alle 30-vuotiaat työttömät lkm

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

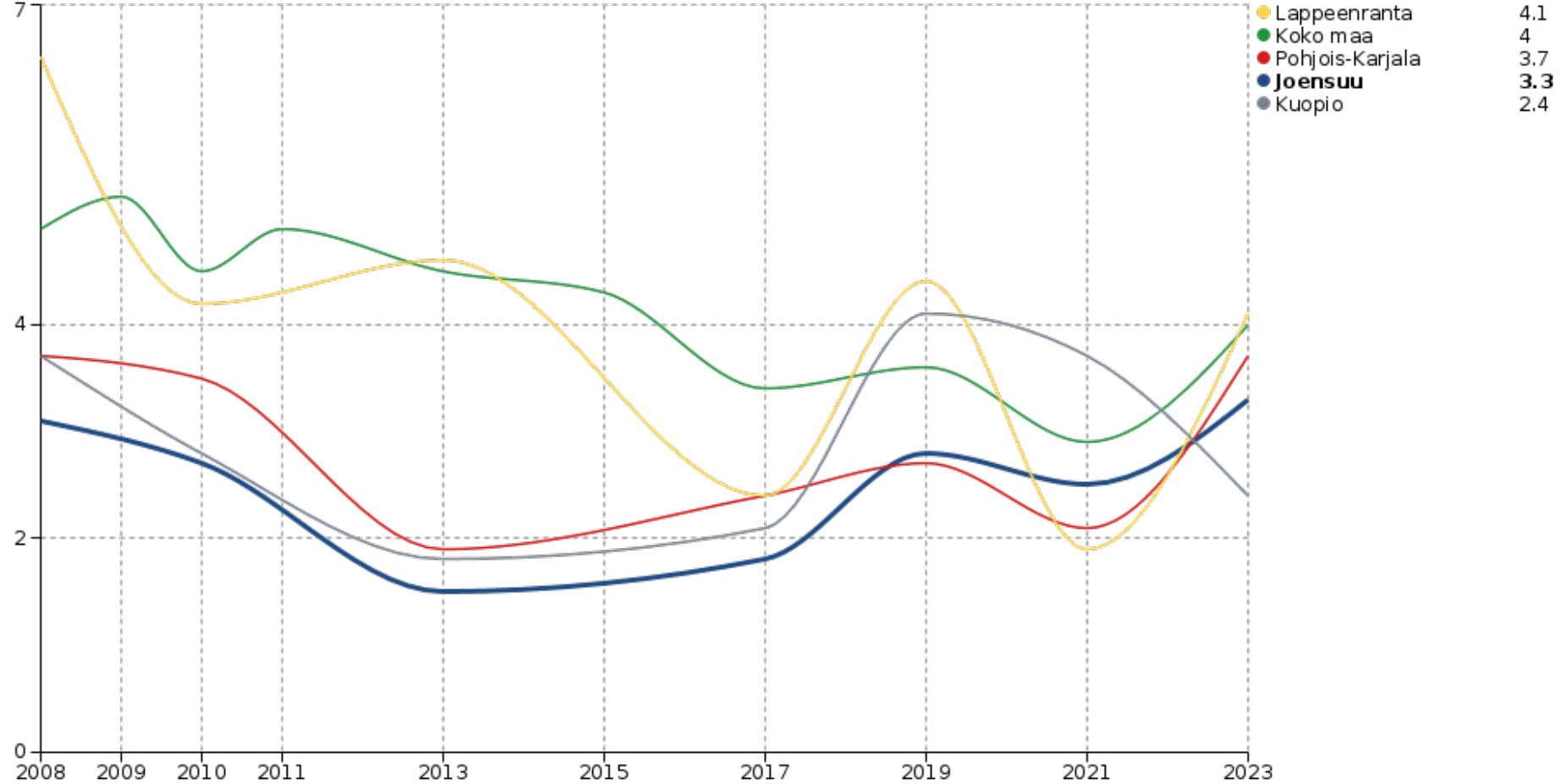
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

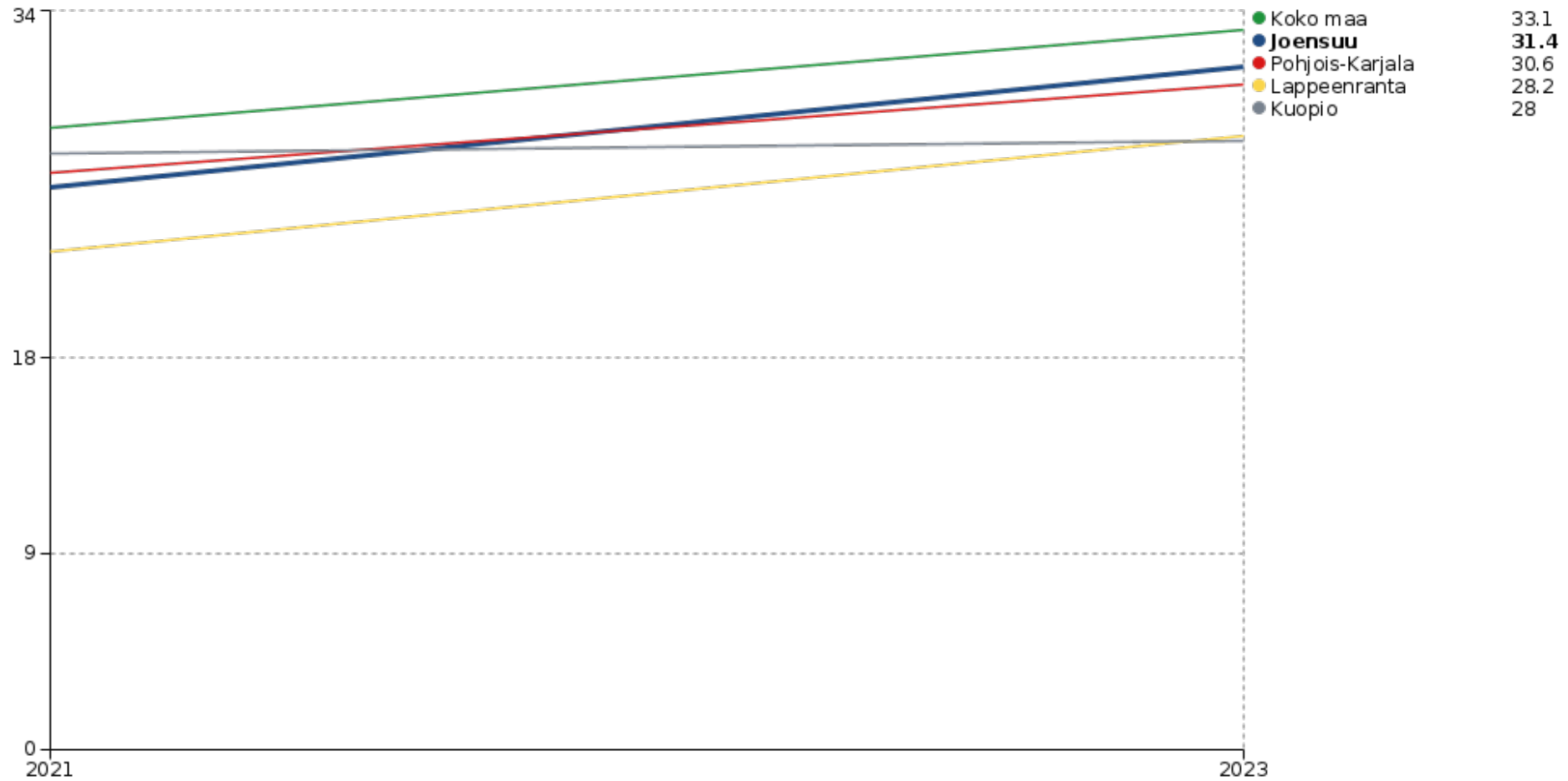
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

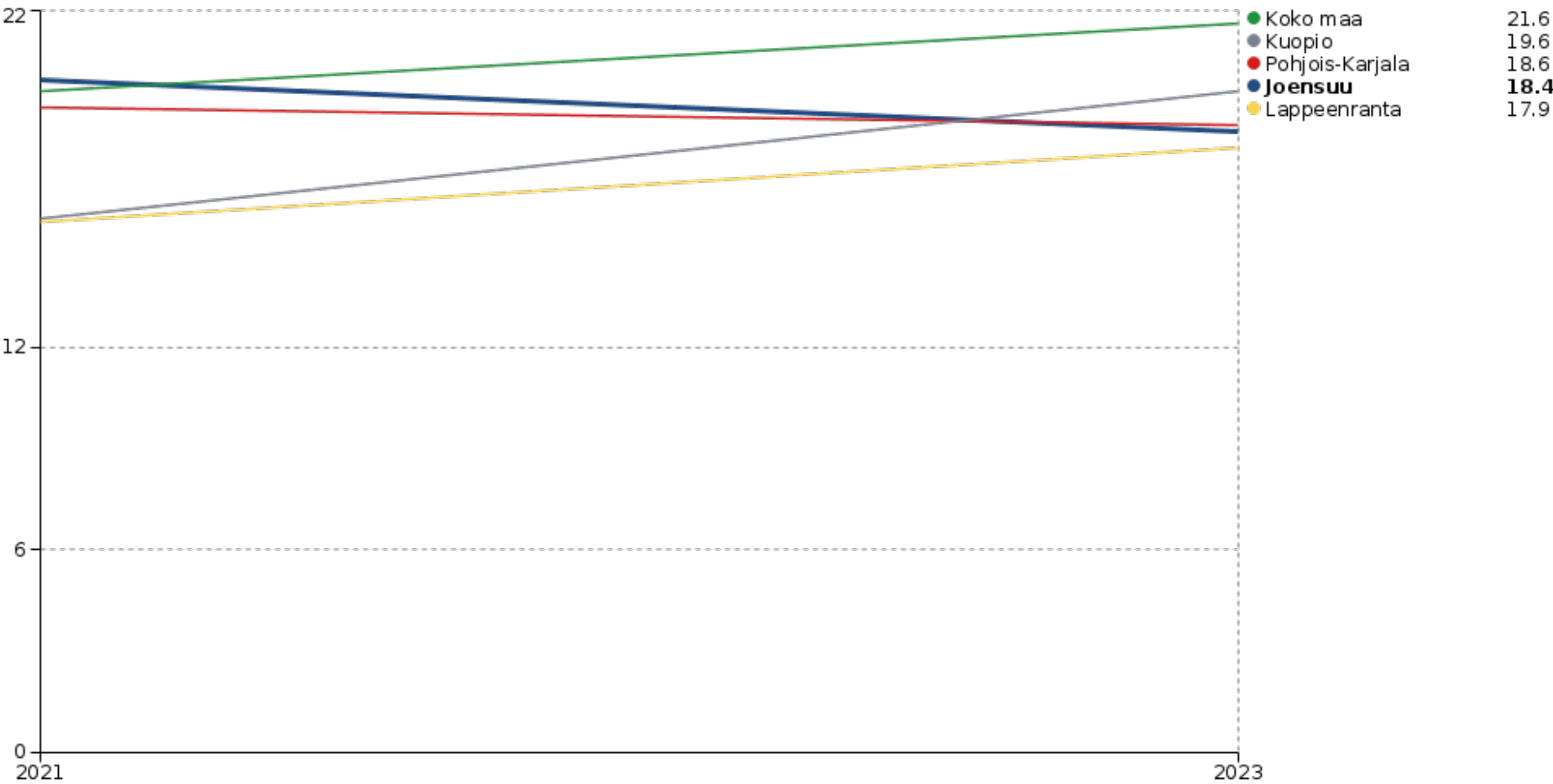
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

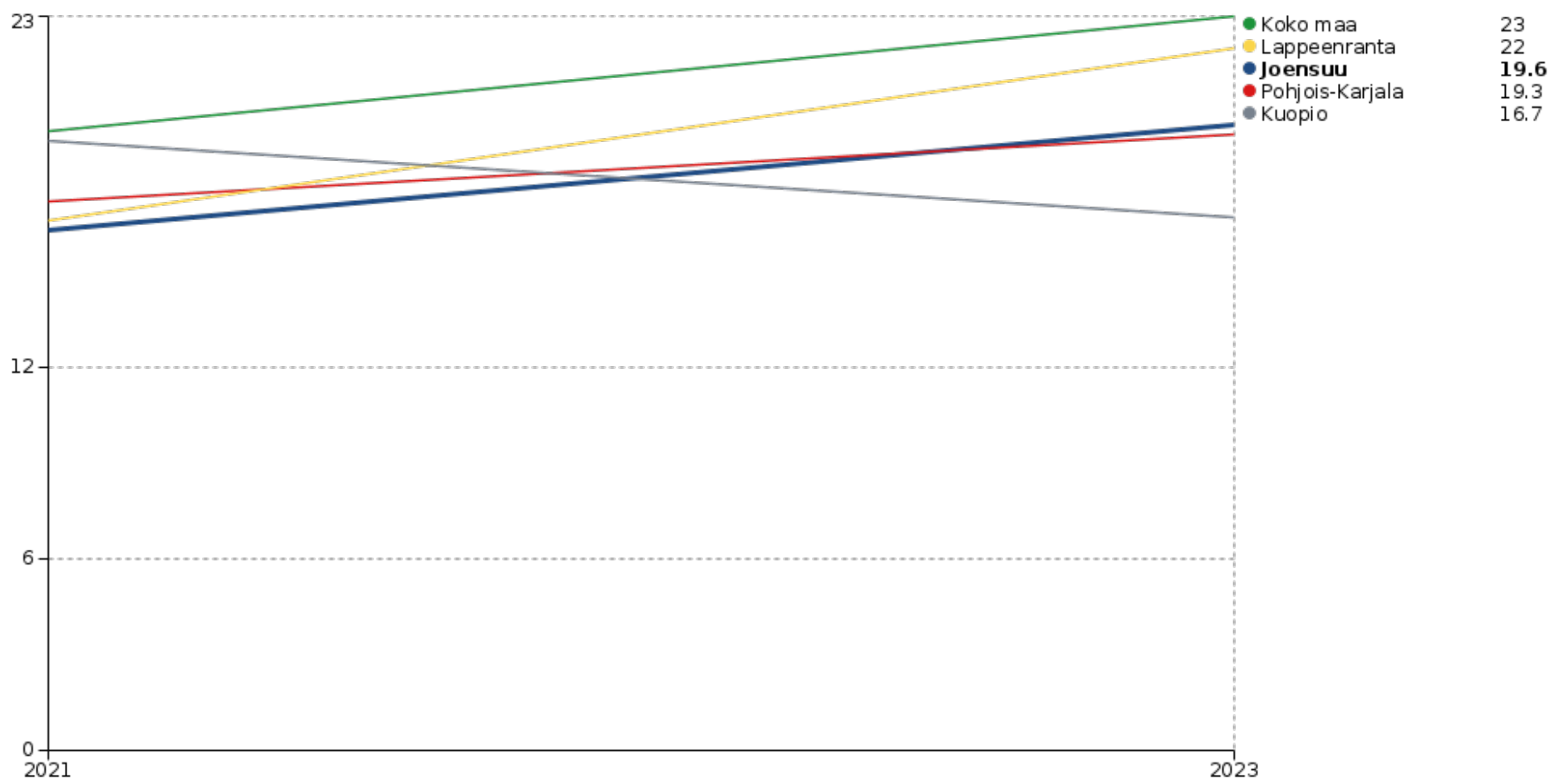
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, % 8. ja 9. luokan oppilaista (alkaen 2021)

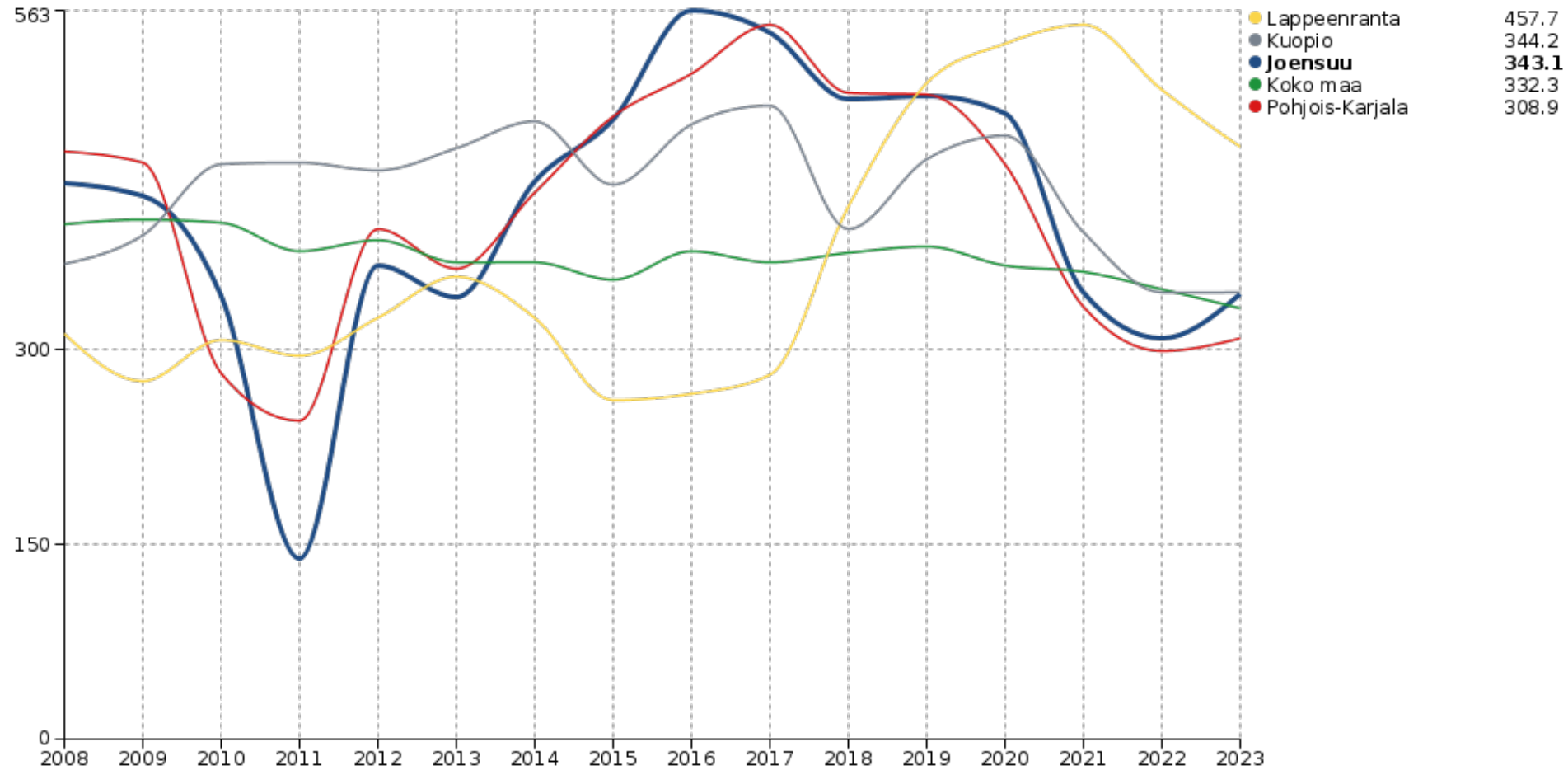
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (alkaen 2021)

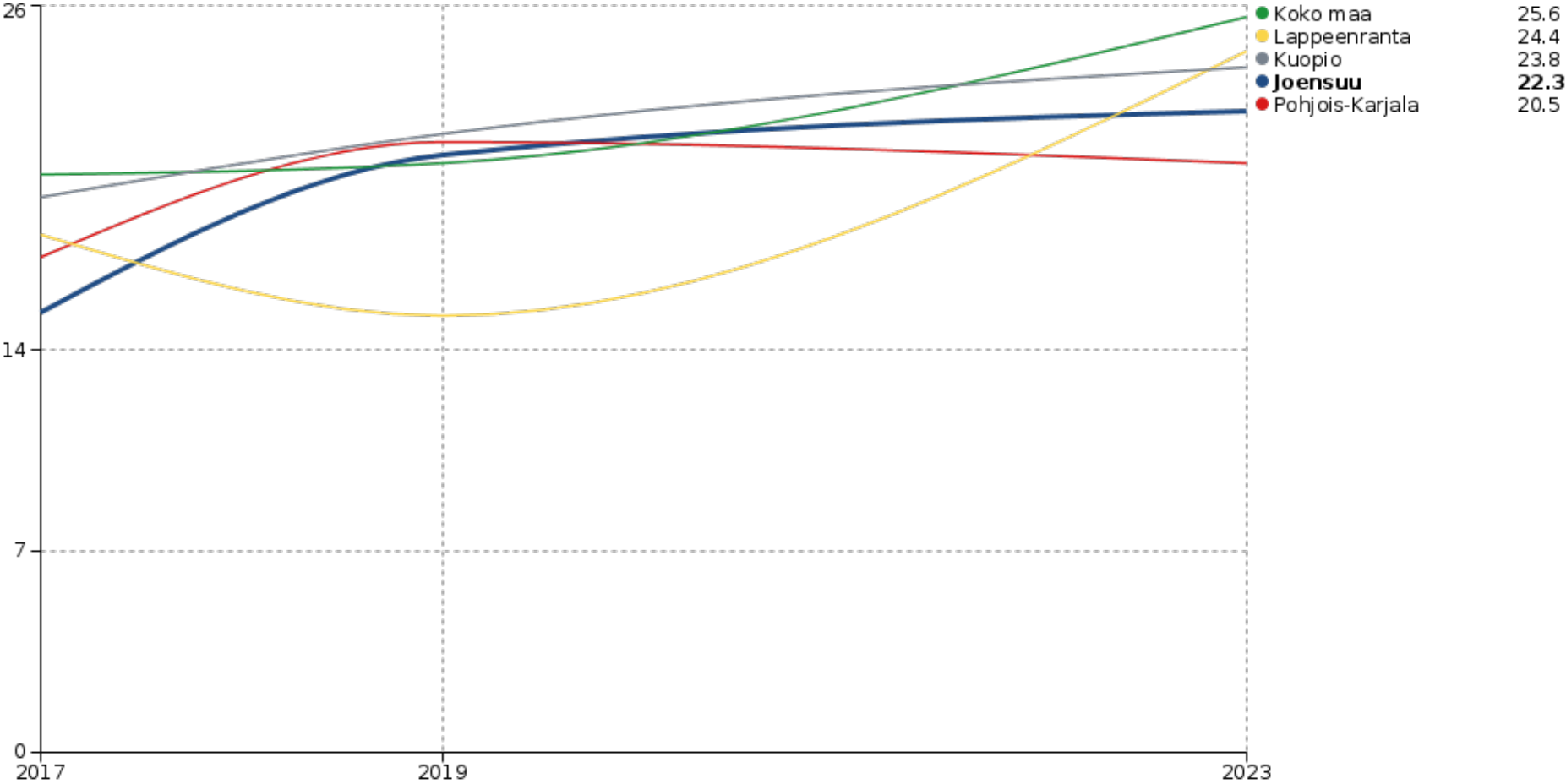
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (alkaen 2021)

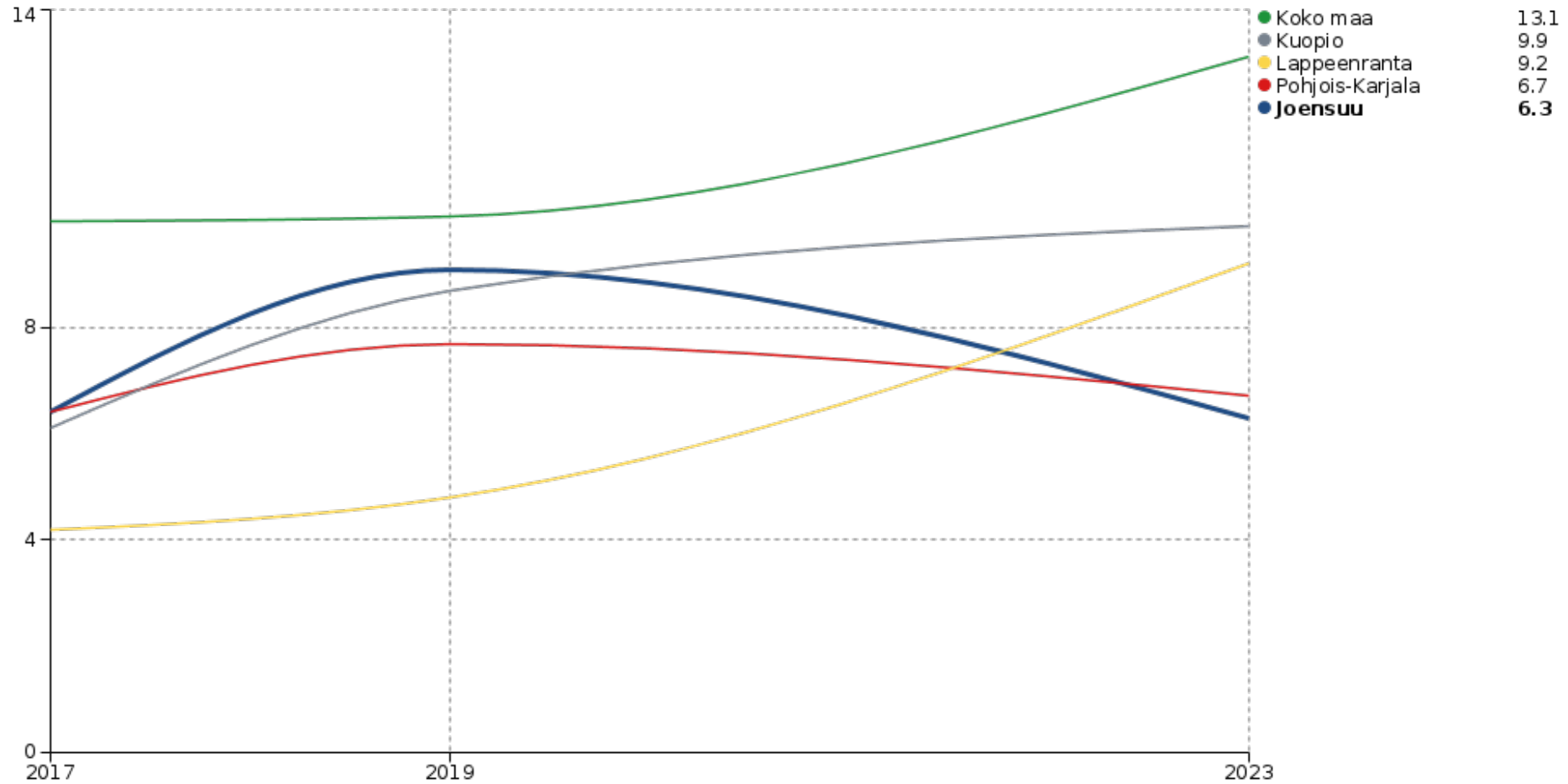
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

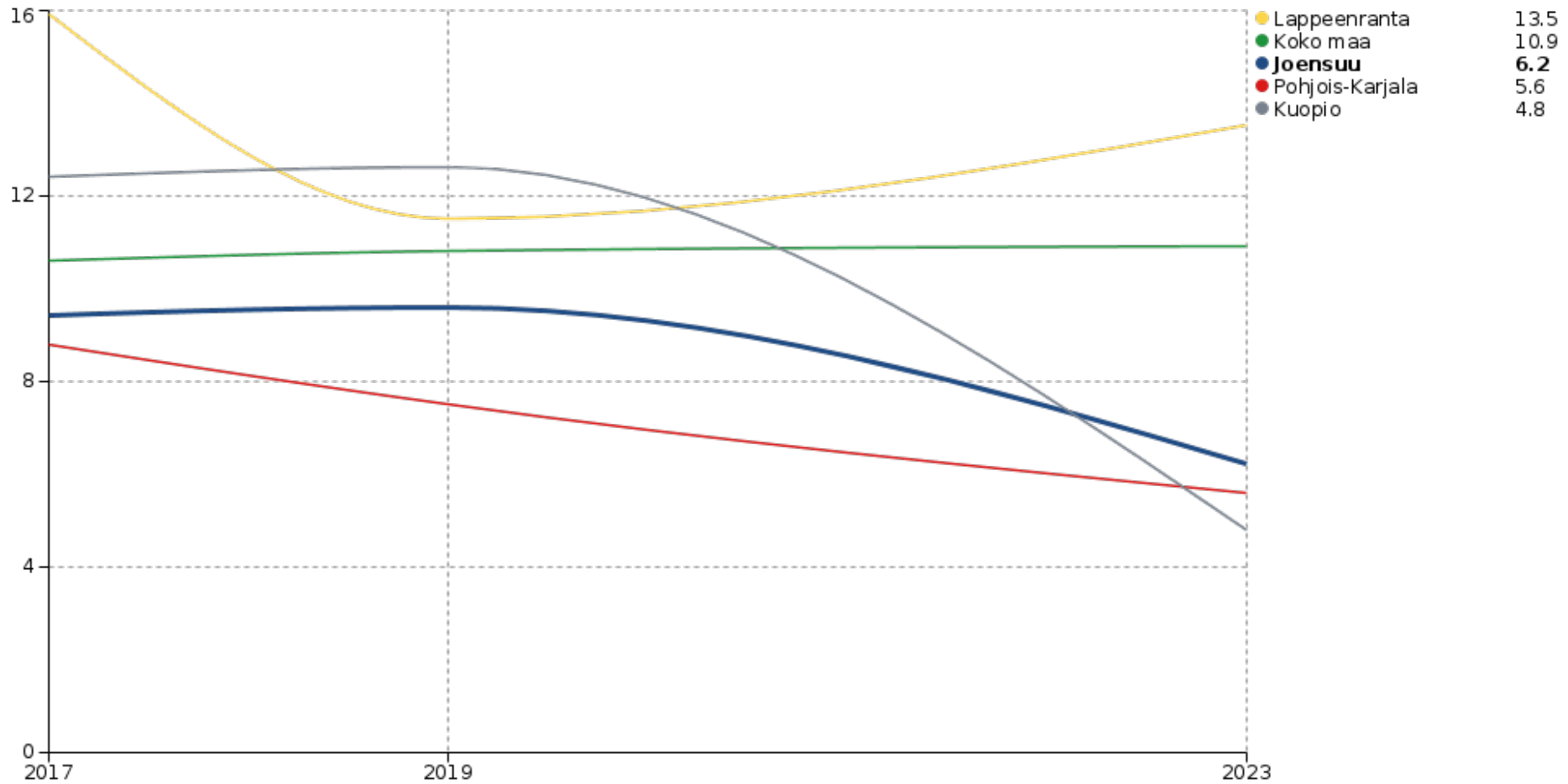
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

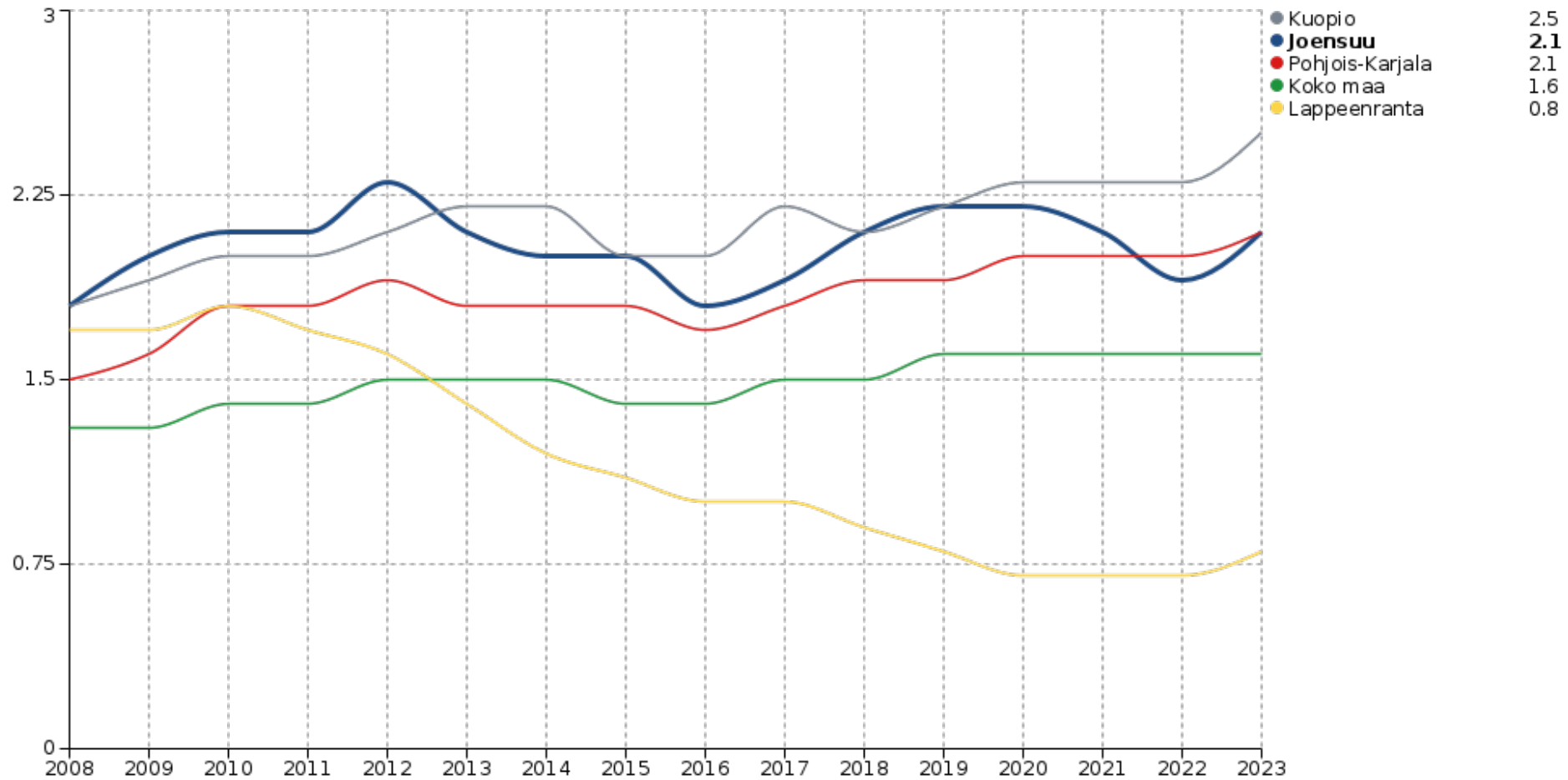
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

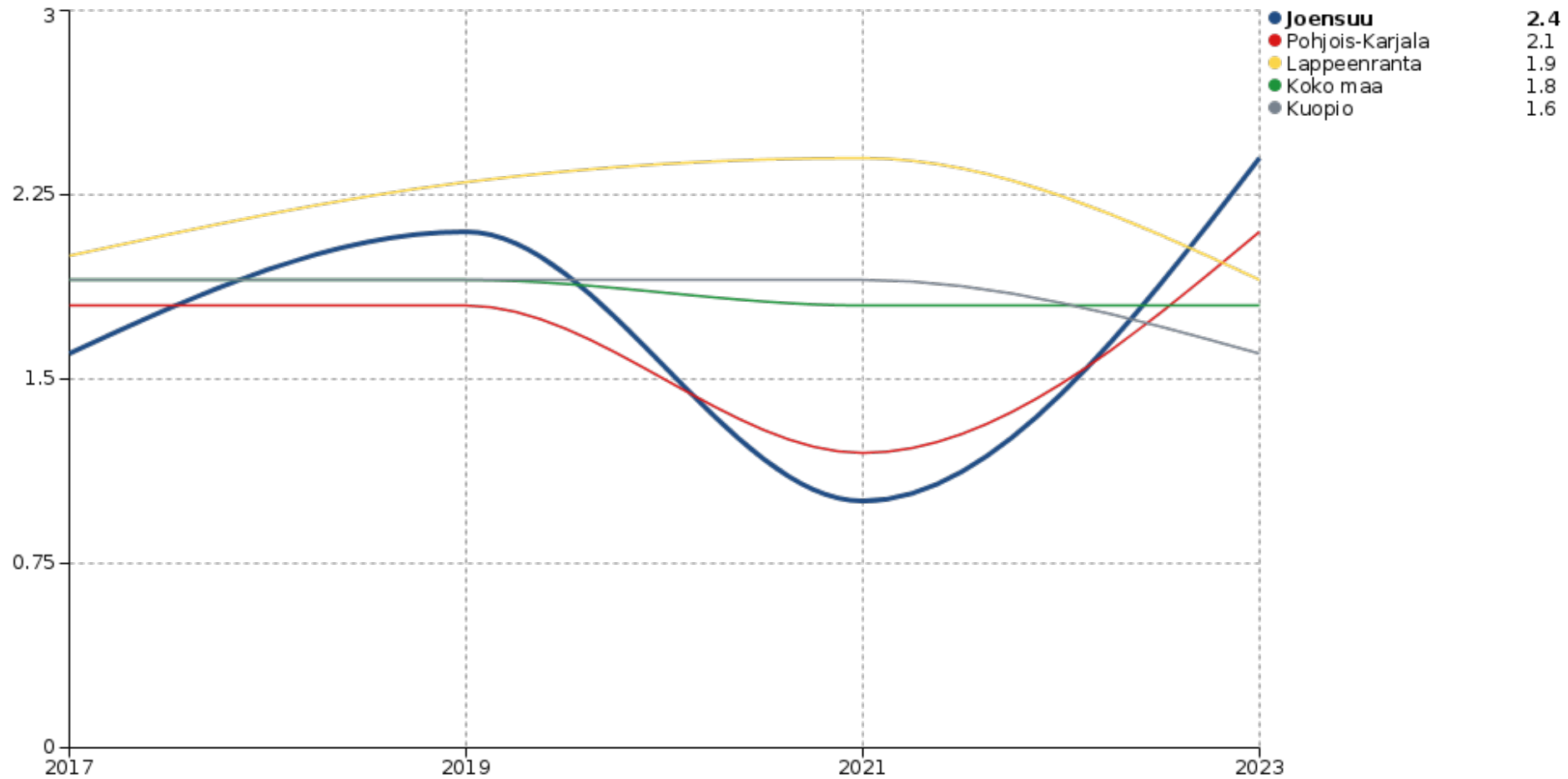
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

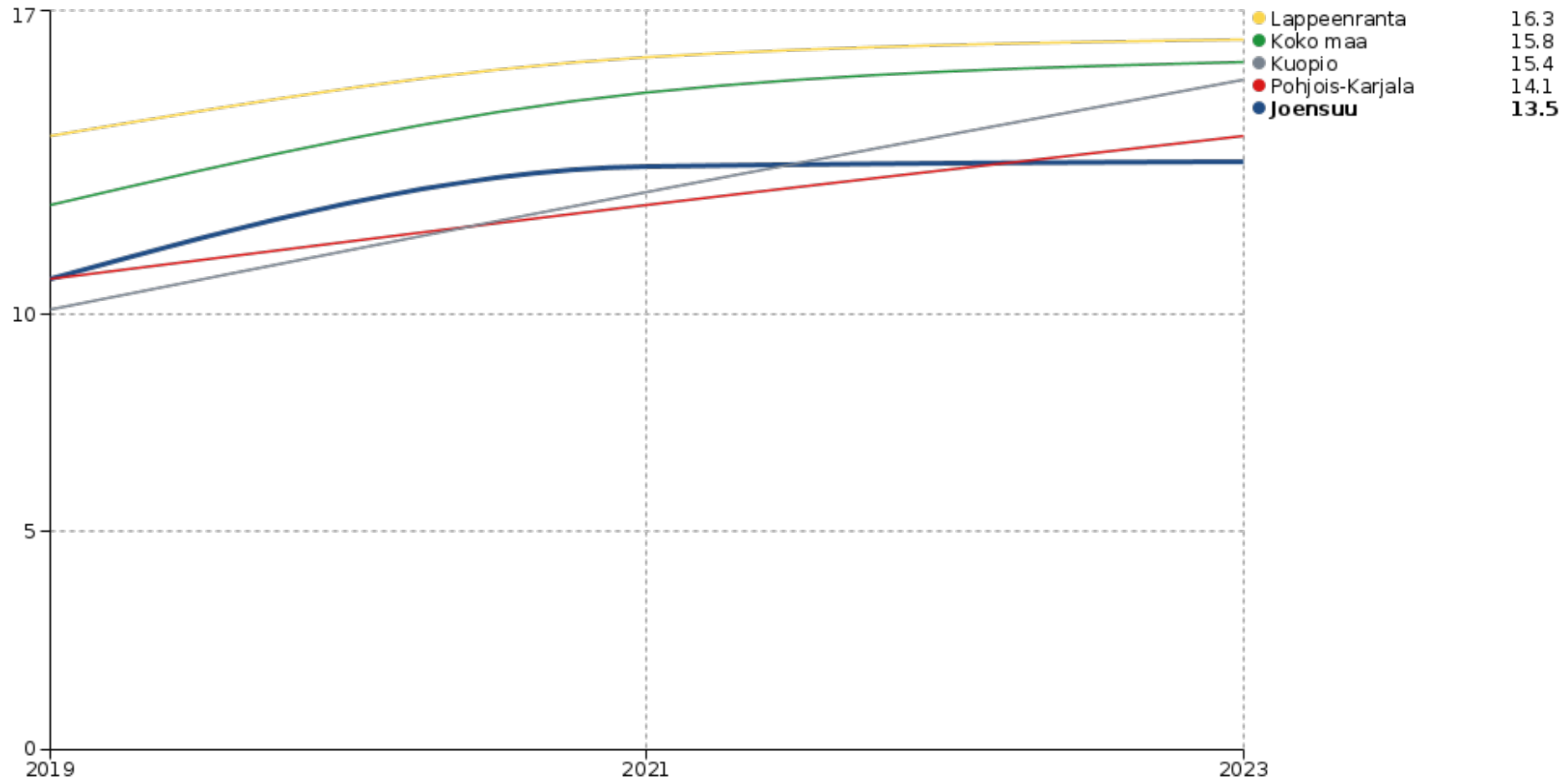
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

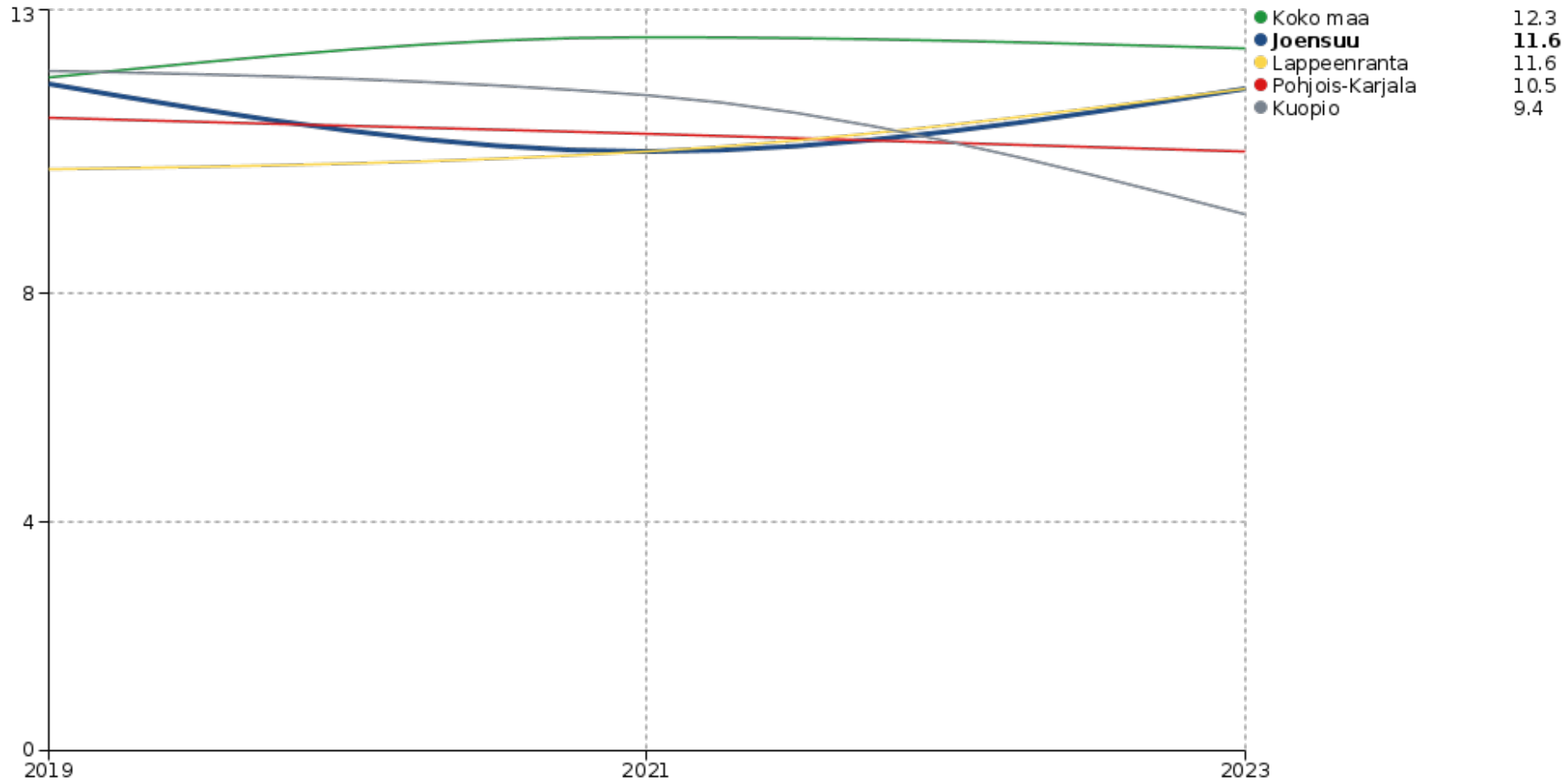
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

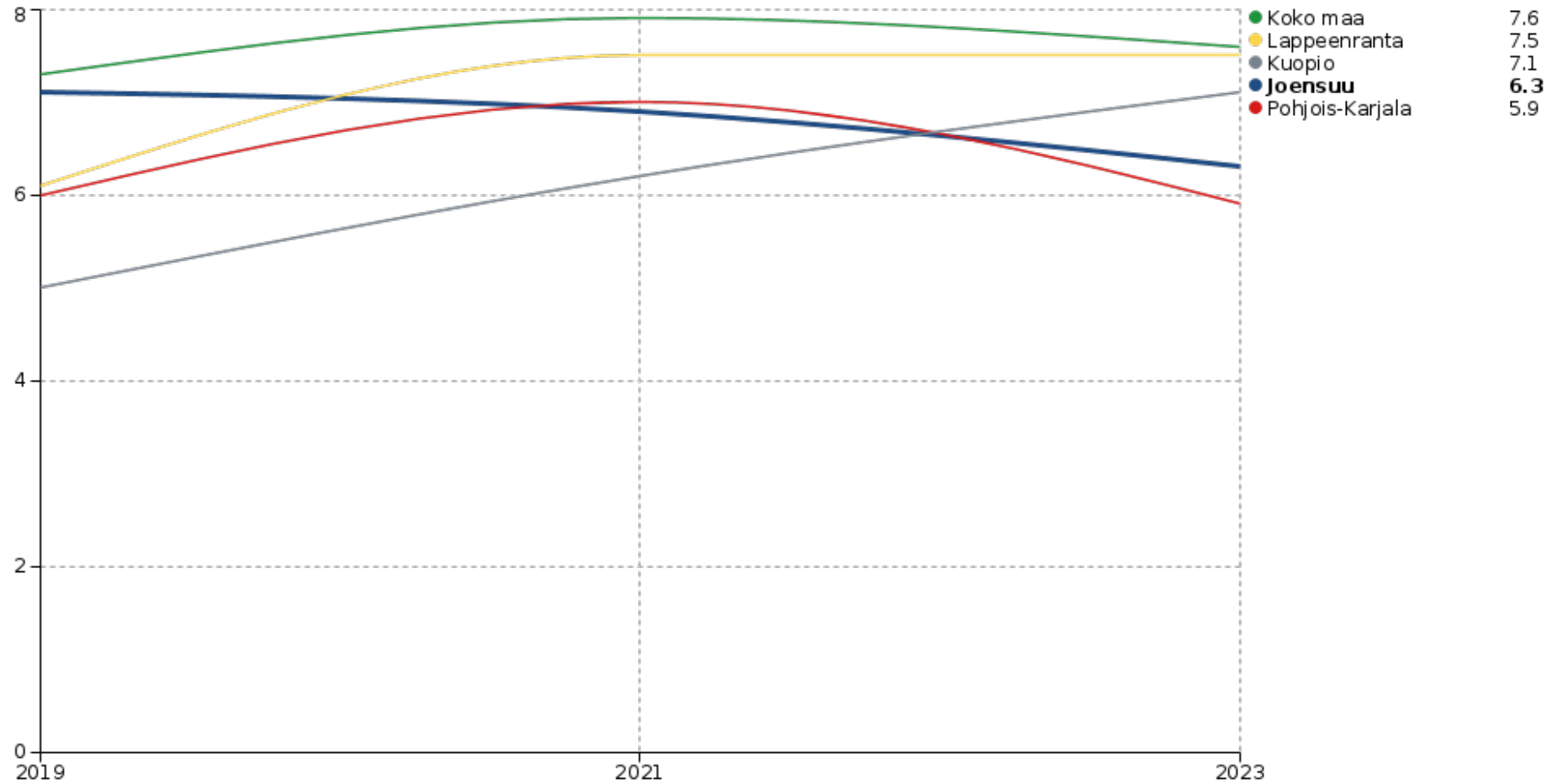
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

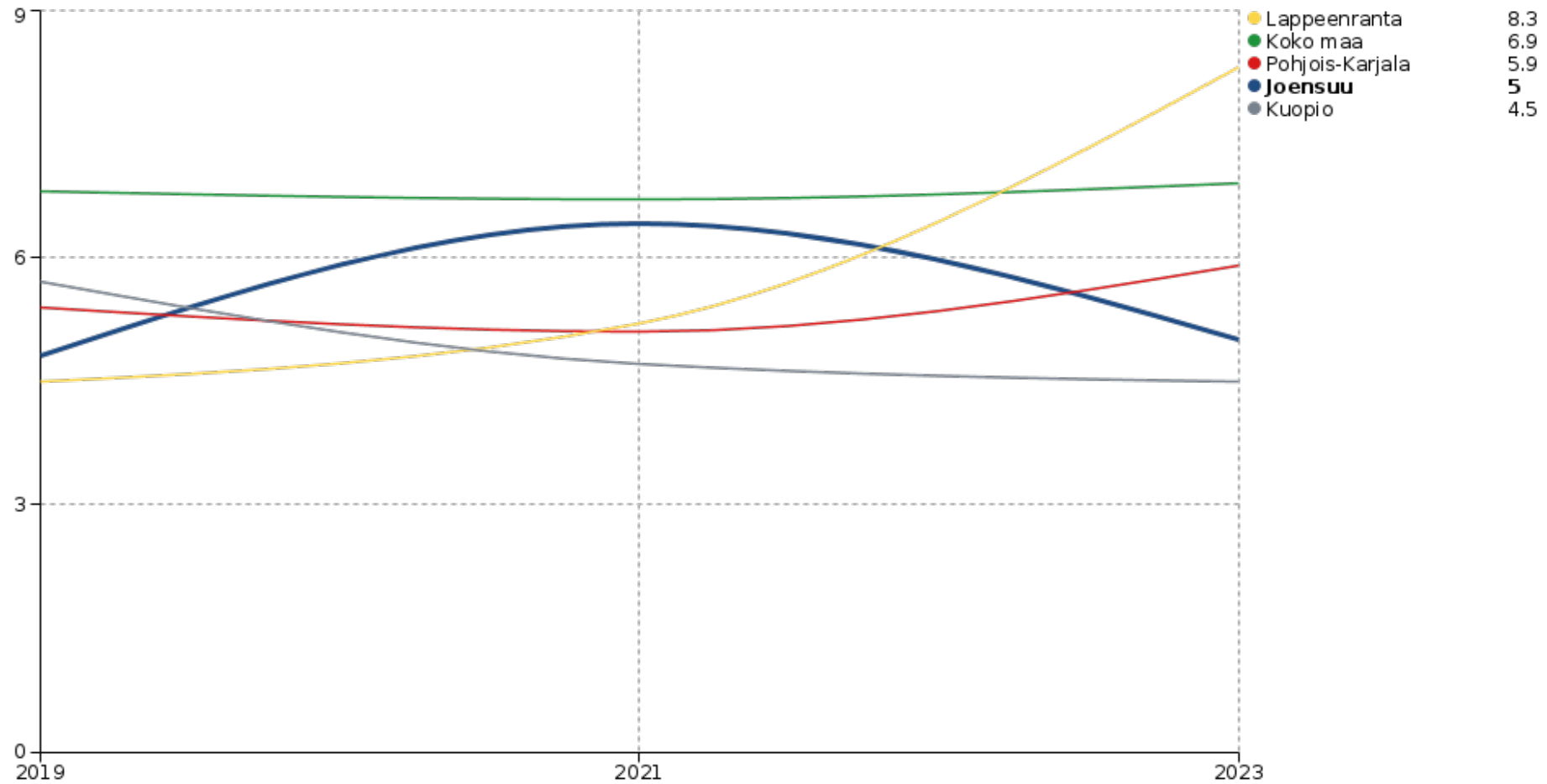
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)

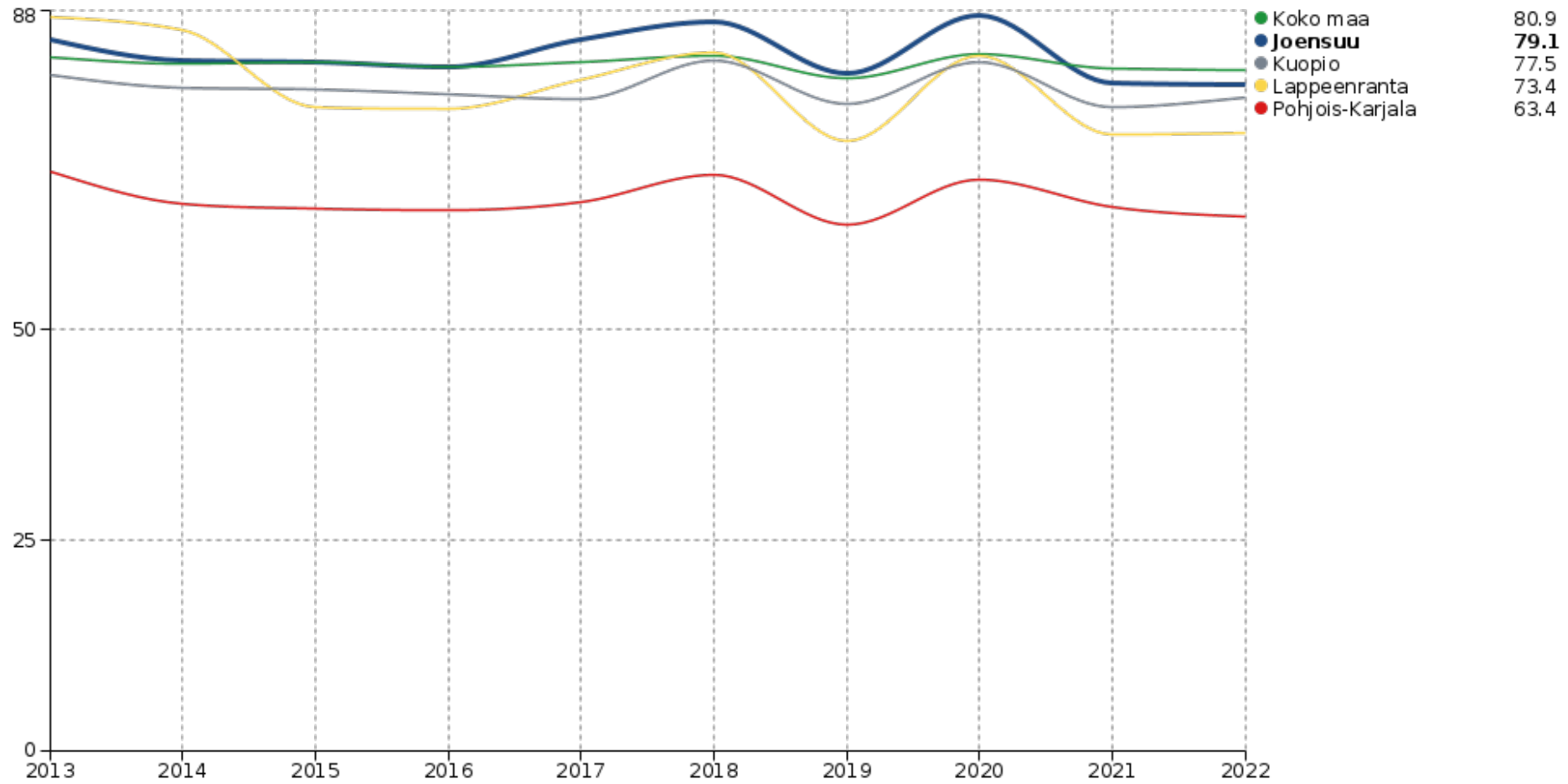

Vuokra-asunnot kaupunginosittain

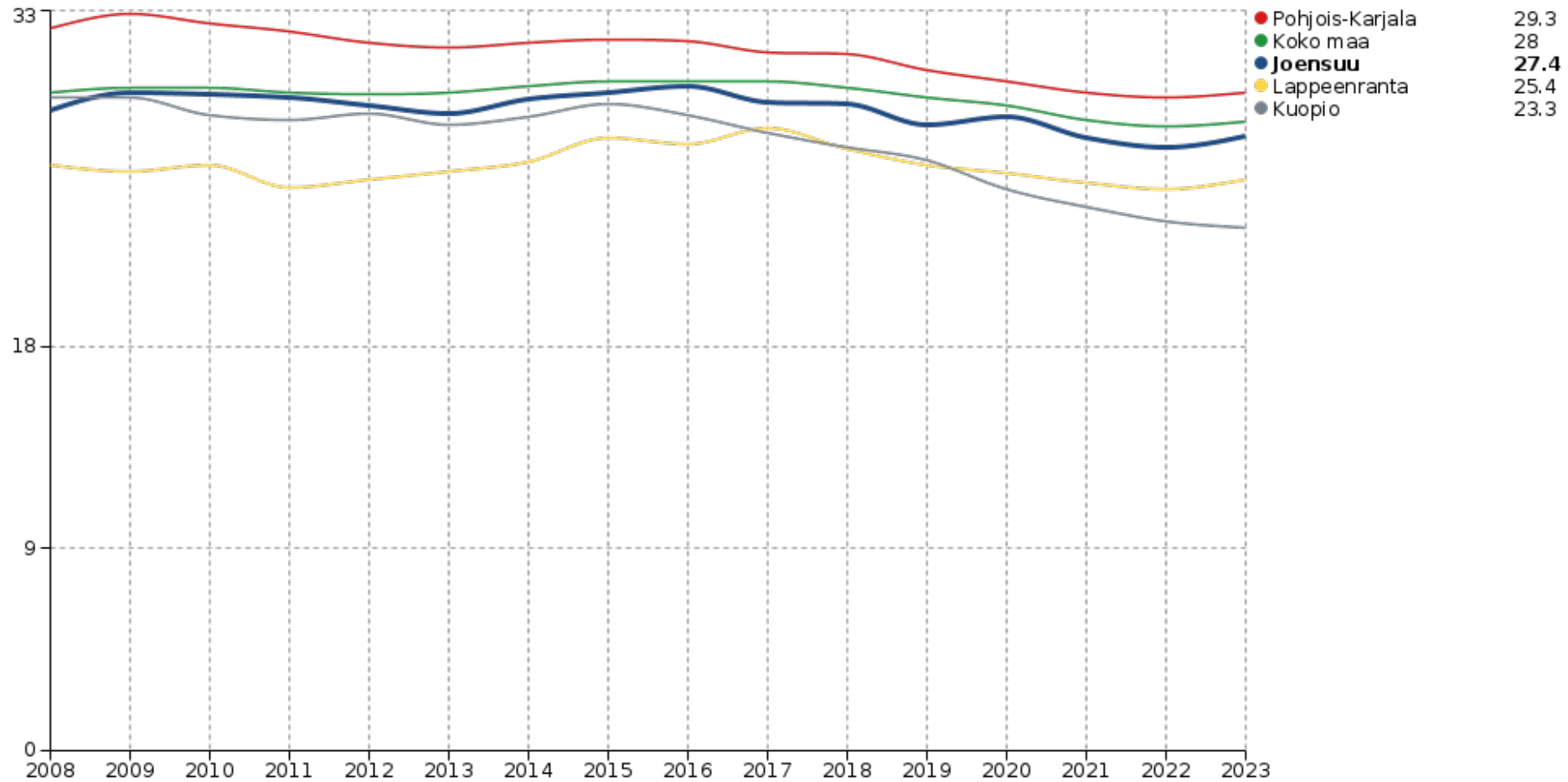
	Omistusasumine 2022 n, %	Vuokra- asuminen, %	
167 Joensuu	49 %	43 %	
167001 I kaupunginosa	29 %	63 %	
167002 II kaupunginosa	24 %	62 %	
167003 III kaupunginosa	34 %	54 %	
167004 IV kaupunginosa	34 %	57 %	
167005 Niinivaara	38 %	53 %	
167006 Otsola	26 %	66 %	
167007 Kanervala	39 %	54 %	
167008 Käpykangas	9 %	34 %	
167009 Sihtala	59 %	31 %	
167010 Mutala	73 %	17 %	
167011 Rantakylä	47 %	49 %	
167012 Utra	55 %	43 %	
167013 Sirkkala	35 %	43 %	
167014 Karsikko	55 %	40 %	
167015 Hukanhauta	69 %	26 %	
167016 Penttilä	30 %	64 %	
167017 Linnunlahti	85 %	8 %	
167018 Noljakka	33 %	64 %	
167020 Piikko	85 %	10 %	
167021 Raatekangas	17 %	40 %	
167022 Marjala	49 %	46 %	
167023 Iiksenvaara	83 %	13 %	
167024 Karhunmäki	72 %	21 %	
167025 Ketunpesät	87 %	3 %	
167026 Iiksenniitty	85 %	7 %	
167027 Kiihtelysvaara	55 %	23 %	
167028 Palo-Murtojärvi	80 %	3 %	
167029 Heinävaara-Särkivaara	76 %	16 %	
167030 Keskijärvi-Röksä	78 %	6 %	
167031 Huhtilampi-Haapaloso-Raatevaara	64 %	7 %	
167032 Uskali	70 %	3 %	

167033 Tuupovaaran kirkonkylä	40 %	47 %	
167034 Konnunniemi	84 %	0 %	
167035 Kattila-aho	75 %	5 %	
167036 Pirttijärvi	75 %	6 %	
167037 Kovero	76 %	7 %	
167038 Heinäaho	62 %	3 %	
167039 Öllölä	64 %	5 %	
167040 Luutalahti	67 %	3 %	
167041 Hoilola	54 %	7 %	
167042 Hammaslahti	60 %	30 %	
167043 Ohvana-Niva-Rauansalo	85 %	3 %	
167044 Reijola	71 %	22 %	
167045 Niittylahti	86 %	8 %	
167046 Suhmura	77 %	9 %	
167047 Vehkapuro	88 %	2 %	
167048 Rasivaara	80 %	2 %	
167049 Rekivaara	80 %	6 %	
167050 Kirkonkylä, Tuprava	53 %	33 %	
167051 Louhioja	78 %	9 %	
167052 Karhunsalo	76 %	6 %	
167053 Pohja	73 %	3 %	
167054 Kuusijärvi	71 %	5 %	
167055 Sirkenvaara	79 %	4 %	
167056 Ahveninen	84 %	4 %	
167057 Uimaharju, Enonsalo, Siikavaara	61 %	23 %	
167058 Ukkola	66 %	9 %	
167059 Paukkaja	86 %	3 %	
167060 Haapalahti	73 %	3 %	
167061 Revonkylä-Löytöjärvi	65 %	4 %	
167062 Sarvinki	64 %	2 %	
167063 Kuisma	74 %	4 %	
167064 Palovaara-Luhtapohja	65 %	2 %	

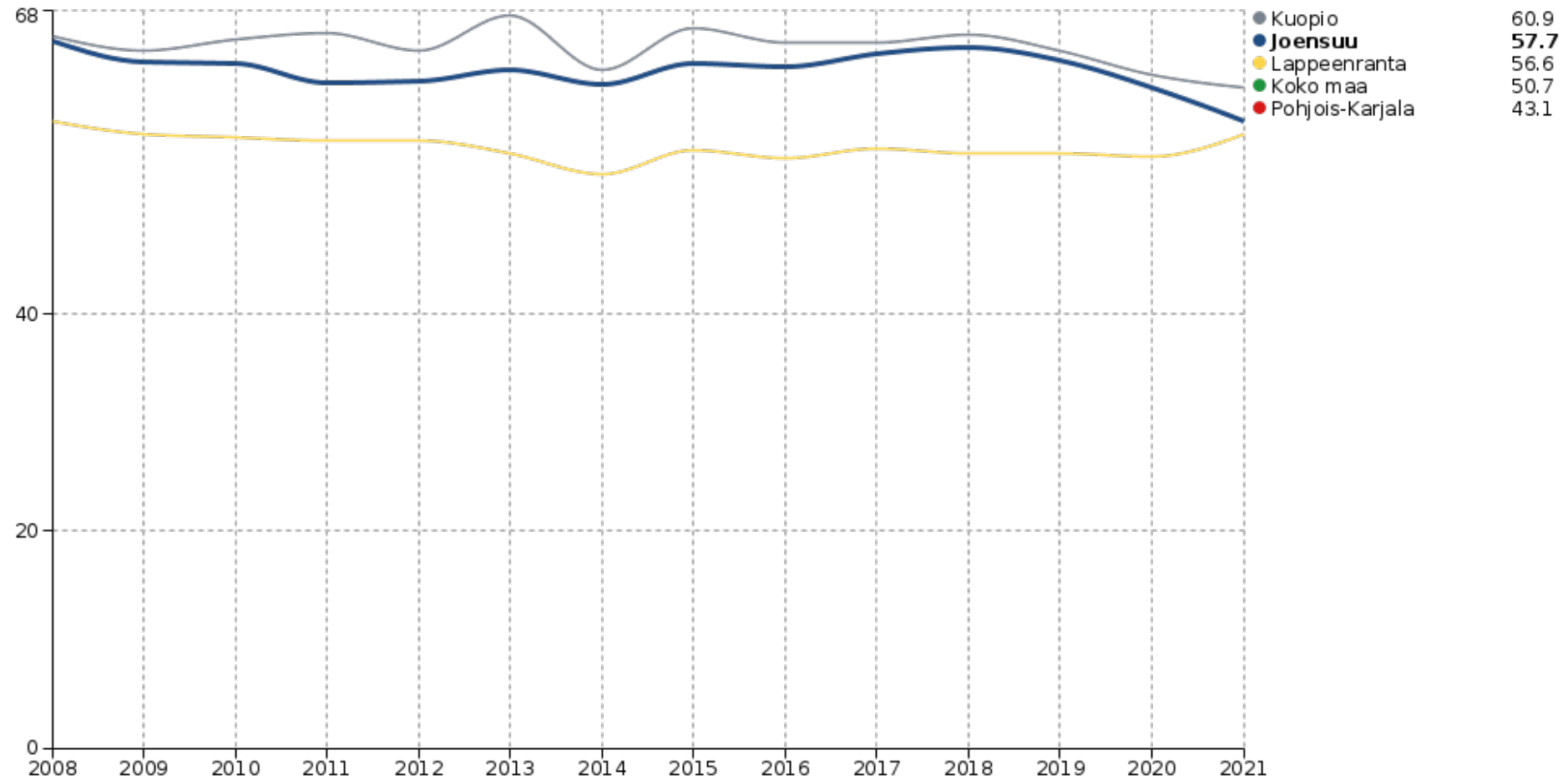
Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset, enintään 2 km [%]

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

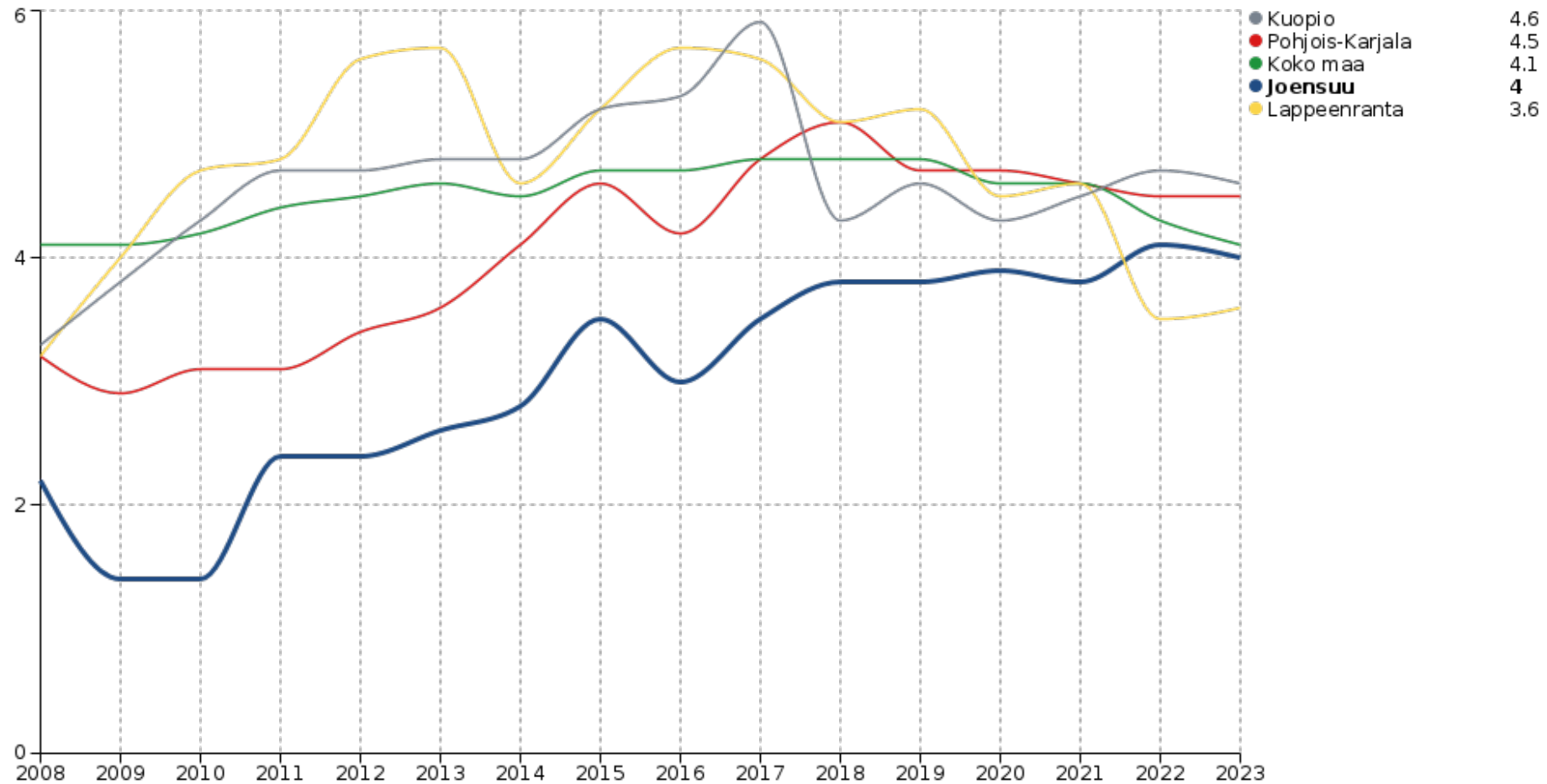
Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus, iäkkäät, Enintään 500m [%]

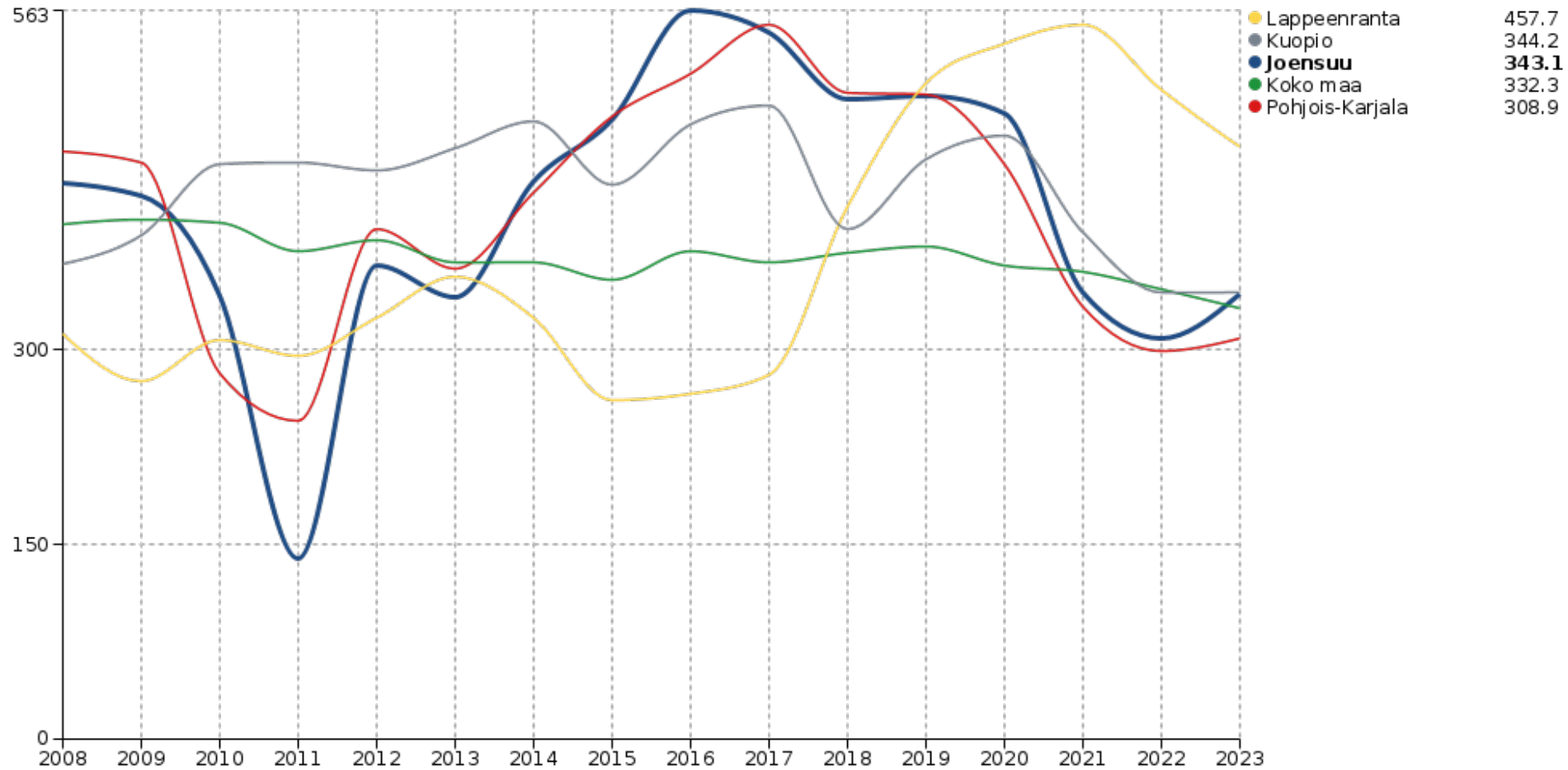
Kulttuuripalvelujen saatavuus

	3 km (% asukkaista)	10 km (% asukkaista)	20 km (%asukkaista)
Elokuvateatteri	39,30 %	80,00 %	84,90 %
Kirjasto	76,8 %	97,5 %	99,5 %
Museo	46,20 %	80,80 %	85,50 %
Teatteri	40,50 %	80,80 %	85,40 %

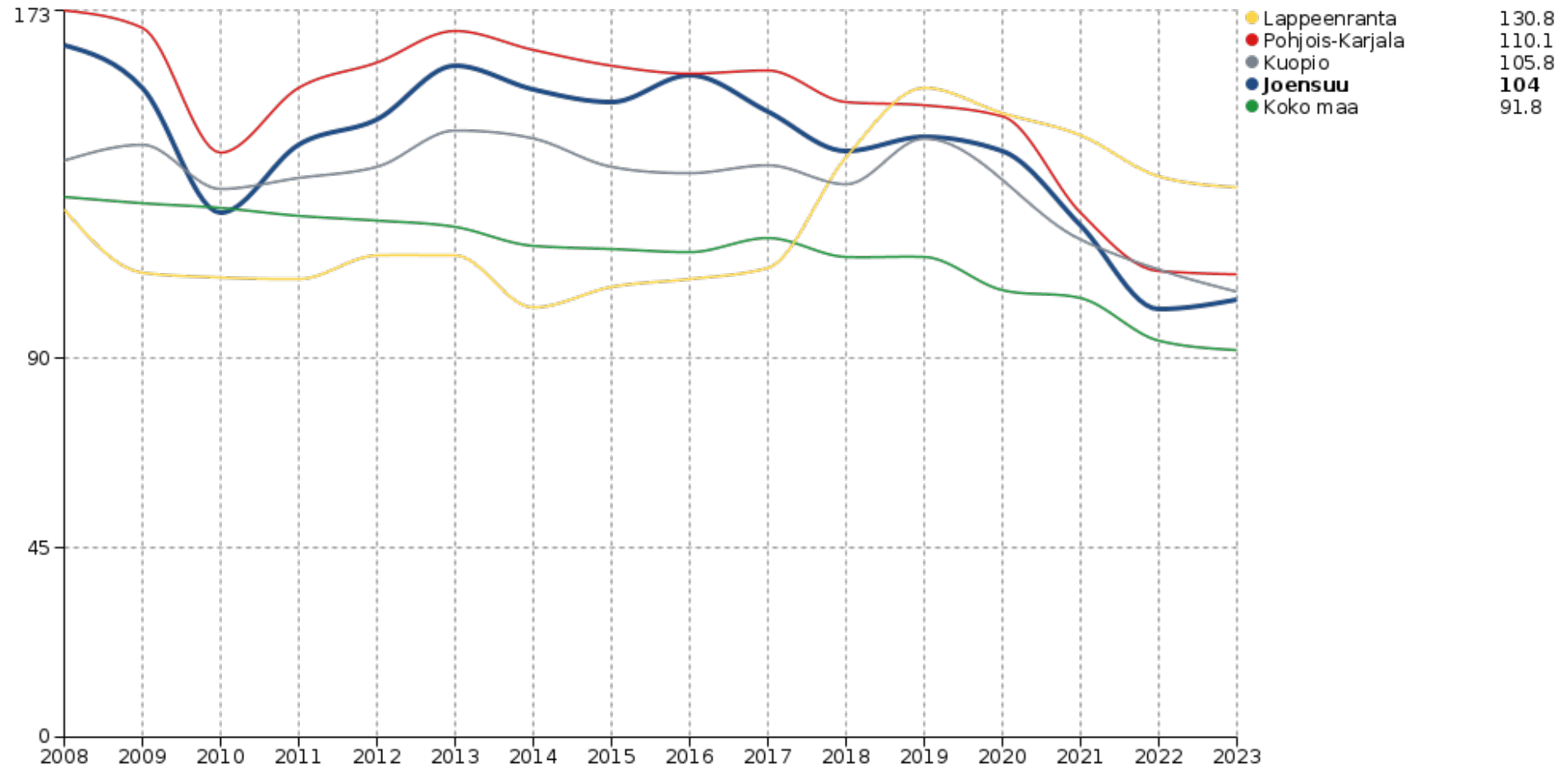
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

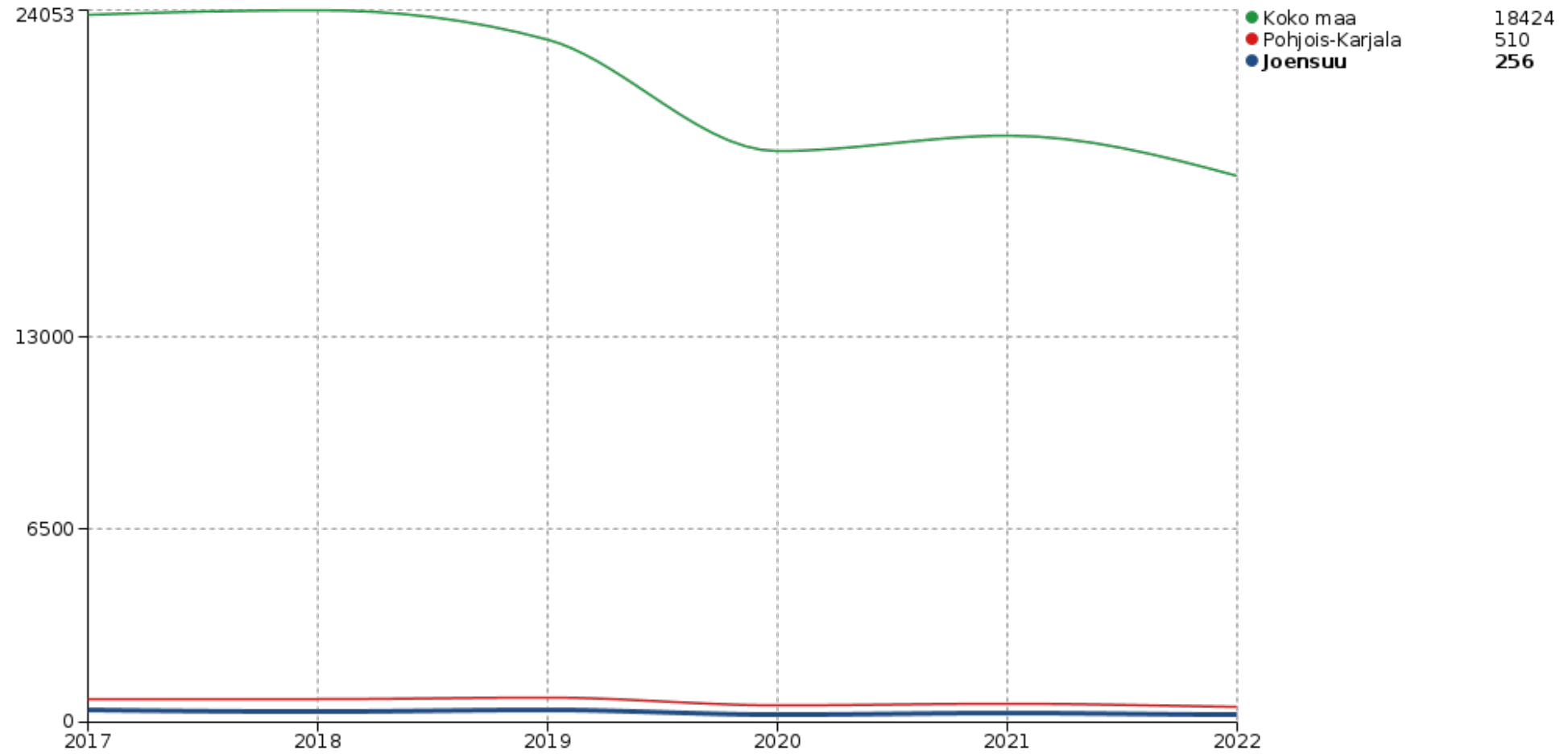
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

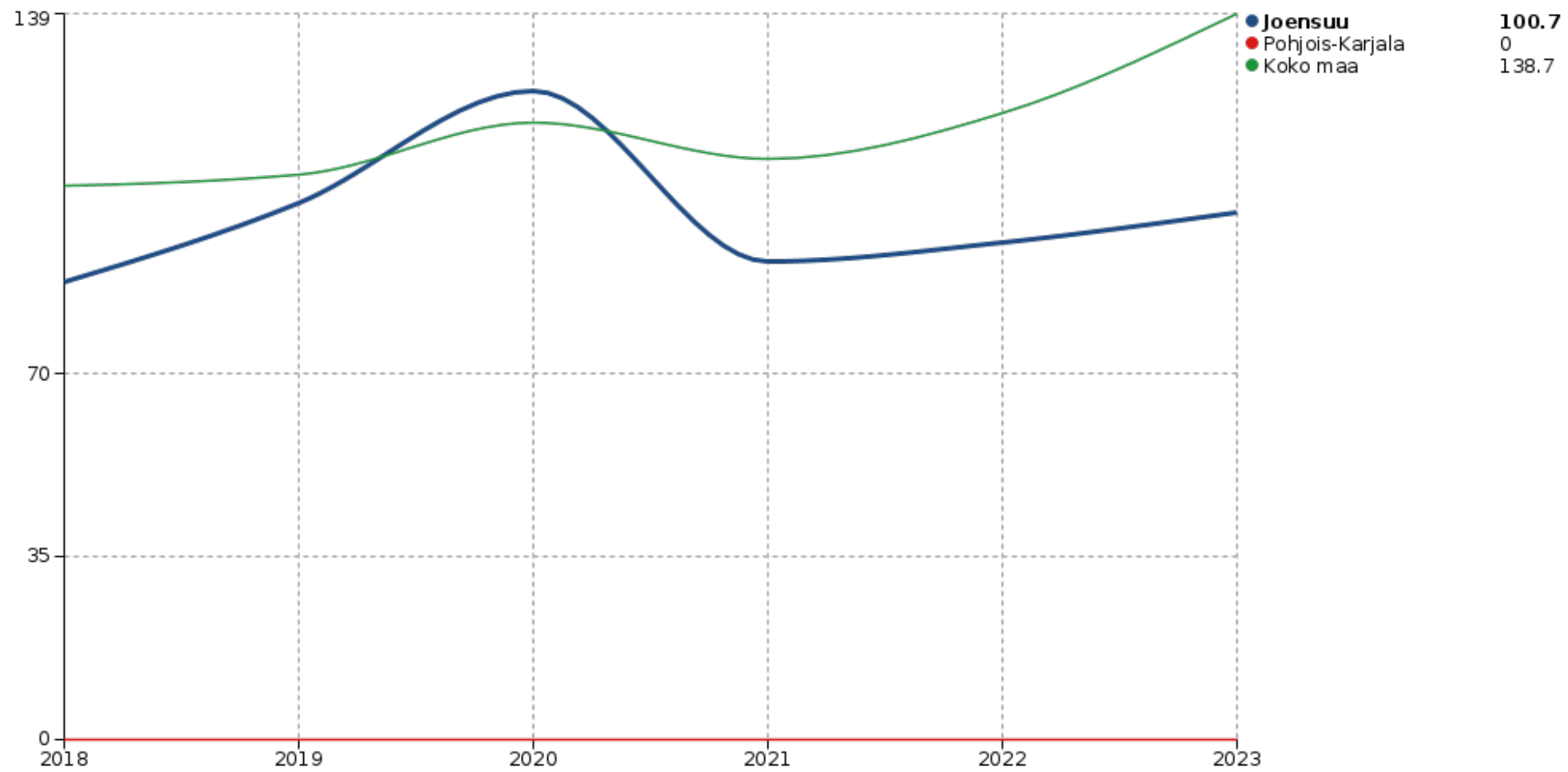
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

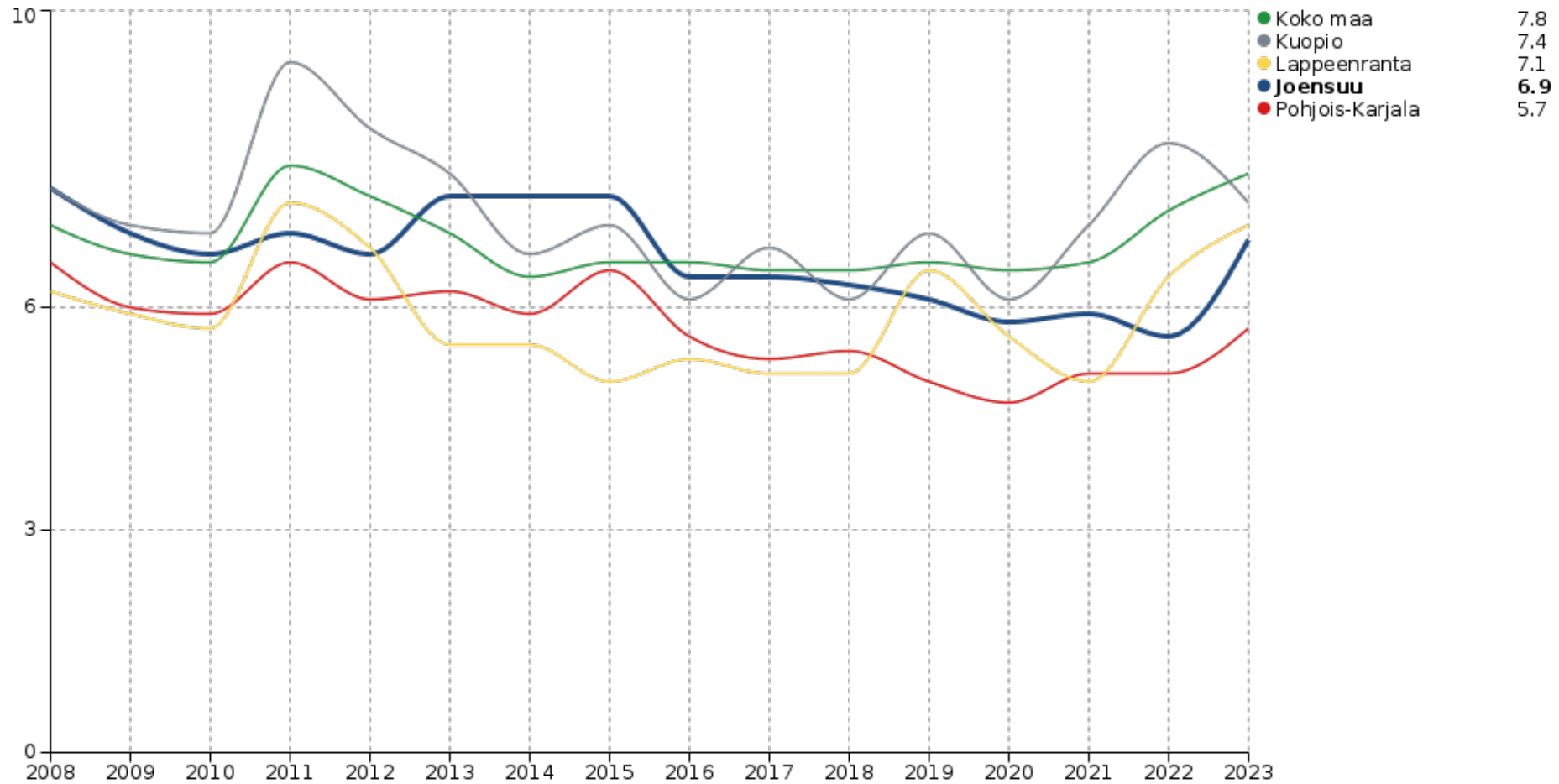
Liikennevahingoissa vammautuneet ja kuolleet

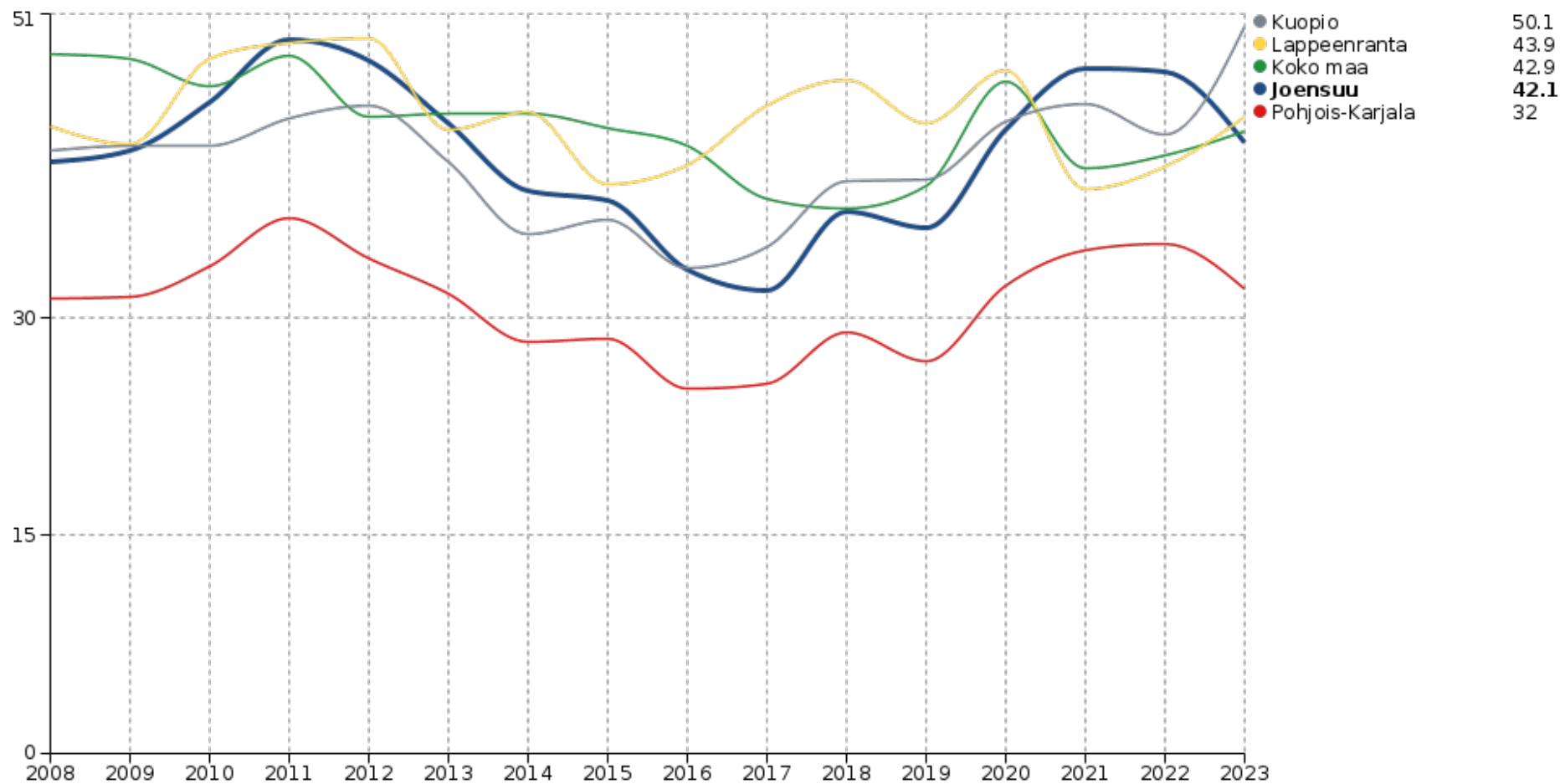
Häiriöindeksi

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

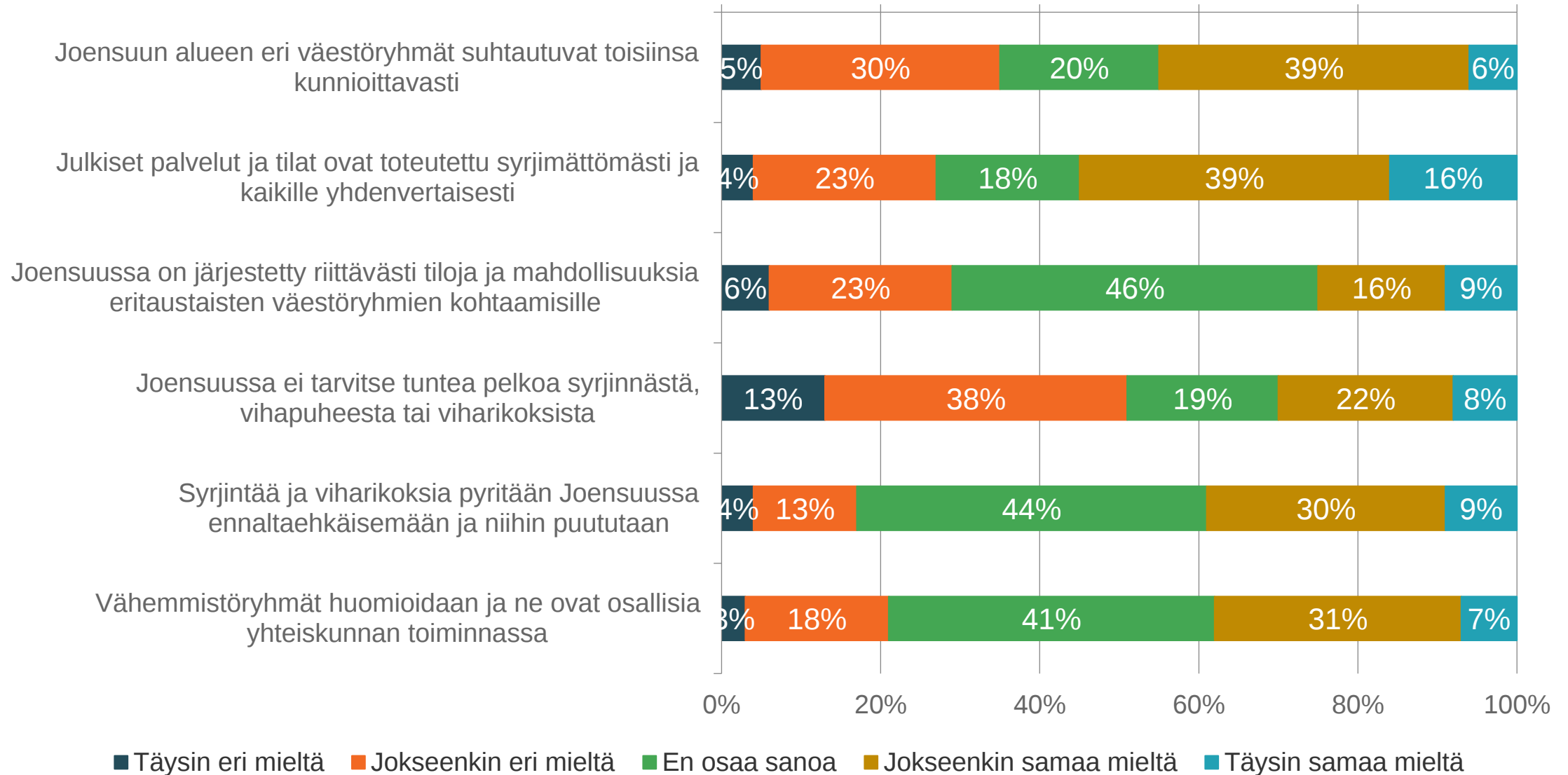

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

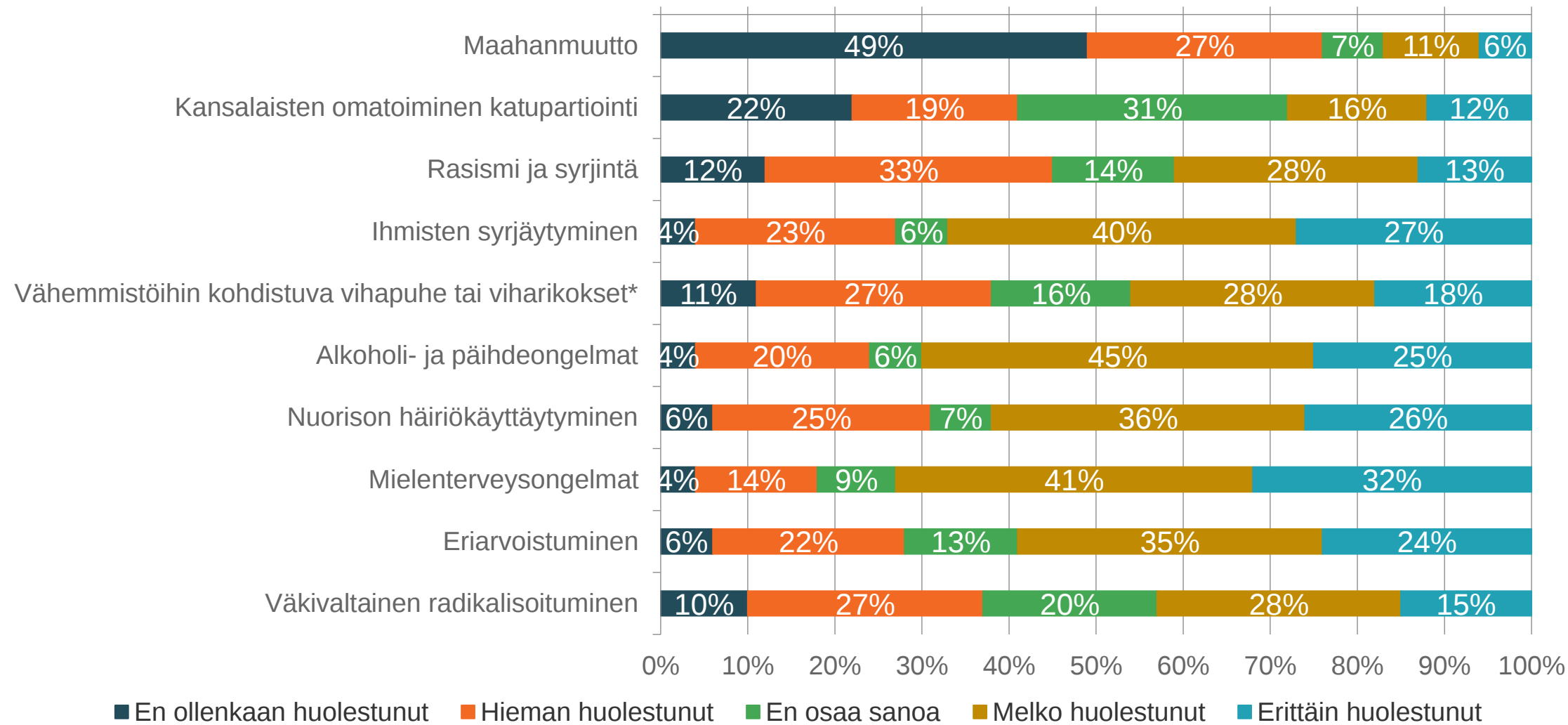
Kuinka arvioisit seuraavien väittämien toteutuvan Joensuussa?

Vastaajien määrä: 590

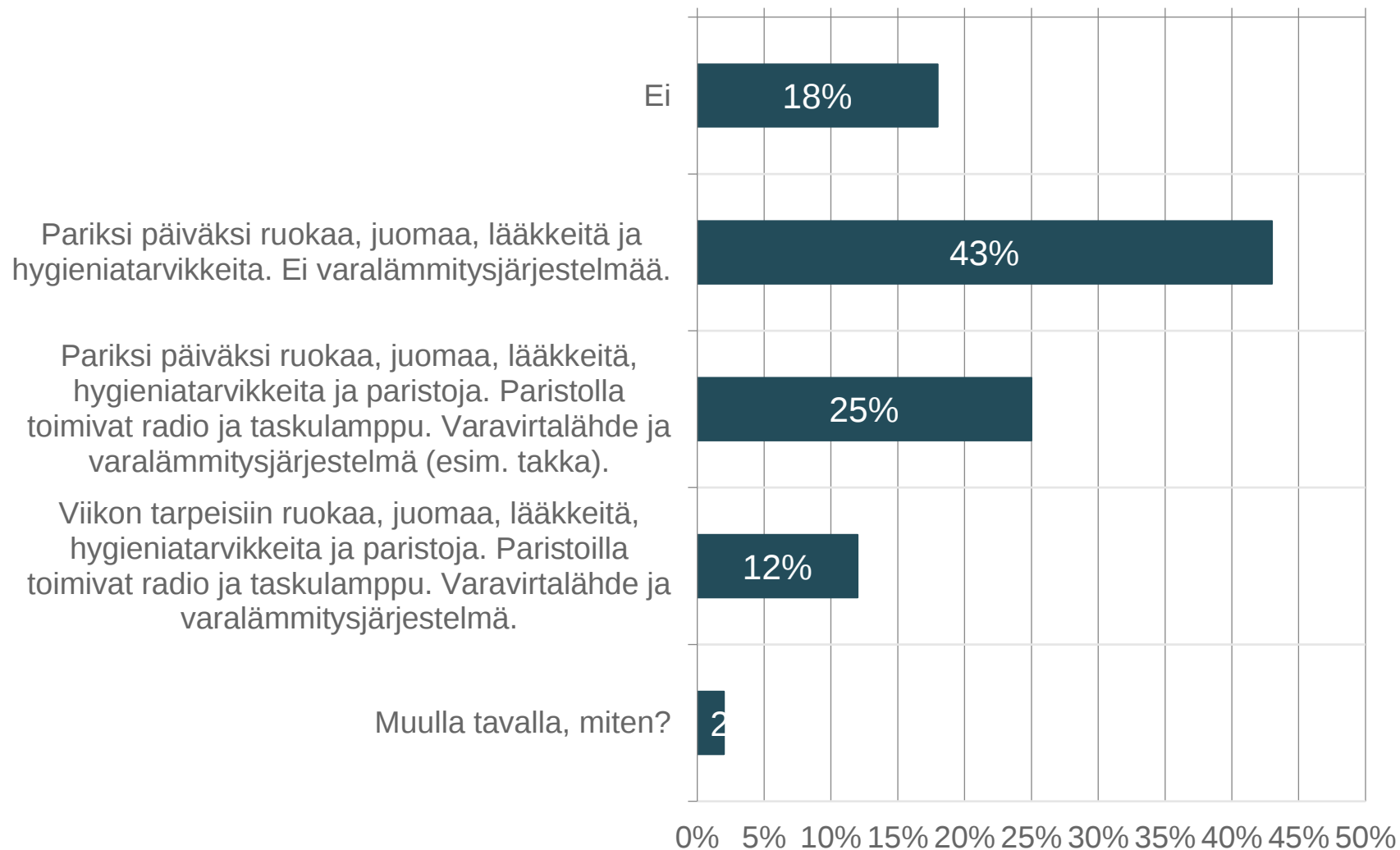
(Missä määrin olet yleisesti huolestunut seuraavista asioista Joensuussa?)

Vastaajien määrä: 588

Onko kotitaloudessasi varauduttu yhteiskunnan häiriötilanteisiin, kuten pitkiin sähkö-, vesi- tai lämmityskatkoihin? Valitse varautumista lähimmin kuvaava vaihtoehto.

Vastaajien määrä: 589

Missä määrin luotat seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?

Vastaajien määrä: 589

